
Michel Houellebecq
SEROTONINĂ
roman
book
HUMANITAS
fiction

Michel Houellebecq

SEROTONINĂ

Traducere din limba franceză și note de
DANIEL NICOLESCU

Colecție coordonată de DENISA COMĂNESCU

MICHEL HOUELLEBECQ
SÉROTONINE

ISBN: 978-606-779-553-0 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021.311.23.30

E o mică pastilă albă, ovală, divizibilă.

Spre ora cinci dimineața, sau uneori şase, mă trezesc, urgența e copleşitoare, trăiesc cel mai dureros moment al zilei. Primul gest e să pornesc cafetiera electrică; în ajun, am umplut rezervorul cu apă şi filtrul cu cafea măcinată (în general Malongo, am rămas destul de pretențios în privința mărcii). Nu-mi aprind țigara înainte să fi sorbit o primă gură de cafea; îmi impun această constrângere, e o izbândă cotidiană care a devenit principalul meu izvor de mândrie (în paranteză fie spus, cafetierele electrice sunt rapide). Uşurarea pe care mi-o aduce primul fum este imediată, de o violență uluitoare. Nicotina e un drog perfect, un drog simplu şi drastic, care n-aduce nici o bucurie, care se defineşte în întregime prin lipsă şi prin încetarea acesteia.

Câteva minute mai târziu, după două sau trei țigări, iau o pastilă de Captorix cu un sfert de pahar de apă minerală – în general marca Volvic.

Am patruzeci şi şase de ani, mă numesc Florent-Claude Labrouste şi-mi urăsc prenumele, cred că provine de la doi membri ai familiei cărora mama şi tata doreau, fiecare în parte, să le aducă un omagiu; lucrul e cu atât mai regretabil cu cât, de altfel, nu am nimic să le reproşez părinților mei, au fost nişte părinți excelenți în toate privințele, s-au dat peste cap ca să-mi pună la îndemână armele trebuincioase în lupta pentru viață şi dacă până la urmă am dat greş, dacă viața mi se isprăveşte în tristețe şi suferință, nu-i pot face vinovați, de vină e mai degrabă un regretabil concurs de împrejurări asupra căruia voi avea prilejul să revin – şi care constituie, la drept vorbind, obiectul acestei cărți –, nu am, deci, nimic să le reproşez părinților mei cu excepția acestui mărunt, supărător dar mărunt, episod cu prenumele, găsesc că nu doar alăturarea Florent-Claude e caraghioasă, ci şi că elementele componente, în sine, sunt nesuferite, una peste alta consider că prenumele meu este complet anapoda. Florent e prea dulceag, prea asemănător cu femininul Florence, într-un anumit sens aproape androgin. Nu se potriveşte deloc chipului meu cu trăsături energice, chiar brutale din anumite unghiuri, care a fost adesea (de anumite femei, cel puțin) considerat viril şi deloc, dar chiar deloc, aducând a moacă de poponar boticellian. În privința lui Claude, ce să mai vorbim, mă duce imediat cu gândul la Claudettes[1], şi, de îndată ce aud pronunțat prenumele respectiv, în fața ochilor îmi apare imaginea de groază a unui videoclip vintage al lui Claude François reluat în buclă la o întâlnire de pederaşti bătrâni.

[1] Sau „Clodettes“ (trimitere la prenumele de alint Cloclo), dansatoarele pe care Claude François – cântăreţ, dansator, muzician şi producător de musical francez – le-a introdus în spectacolele sale între 1966 şi 1978.

Nu e greu să-ți schimbi prenumele, mă rog, nu mă refer la partea administrativă, din punct de vedere administrativ aproape nimic nu-i posibil, obiectivul administrației e să-ți reducă la maximum şansele de viață, atunci când nu ți le distruge de-a dreptul, din punctul de vedere al administrației, un administrat bun e un administrat mort; mă refer, pur şi simplu, la practica socială: e de ajuns să te prezinți sub alt prenume şi, după câteva luni, ori doar săptămâni, toată lumea se obişnuieşte, oamenilor nici nu le mai trece prin cap că, pe vremuri, ai fi putut să te numeşti altfel. În ce mă priveşte, situația ar fi fost cu atât mai simplă cu cât cel de-al doilea prenume al meu, Pierre, se potrivea de minune cu imaginea de dârzenie şi virilitate pe care doream s-o comunic celorlalți. N-am mişcat însă un deget pentru asta, am continuat să mă las chemat pe numele ăsta scârbos de Florent-Claude, tot ce-am obținut de la anumite femei (de la Camille şi de la Kate, mai exact, dar o să revin asupra acestui punct, o să revin) a fost să se mulțumească cu Florent, de la societate, în general, n-am obținut nimic, fiindcă, atât în privința asta cât şi în aproape toate celelalte, m-am lăsat dus de val, mi-am dovedit neputința de a-mi lua soarta în mâini, virilitatea care părea să-mi emane de pe chipul dur şi colțuros, cu linii puternice nu era de fapt decât o amăgire, o simplă escrocherie – pentru care, e drept, nu eram vinovat, aşa a vrut Dumnezeu; eu însă nu eram, nu eram în realitate, nu fusesem nicicând altceva decât o labă tristă, împlinisem patruzeci şi şase de ani, nu reuşisem niciodată să-mi controlez viața, una peste alta era cât se poate de plauzibil ca a doua parte a existenței mele să nu fie altfel decât prima – o năruire fleşcăită şi dureroasă.

Primele antidepresive cunoscute (Seroplex, Prozac) creşteau nivelul de serotonină din sânge inhibând receptorii neuronali 5-HT_1. Când a fost descoperit Capton D-L, la începutul anului 2017, avea să se deschidă drumul unei noi generații de antidepresive, cu un mecanism de acțiune mai simplu, în ultimă instanță, fiindcă favoriza eliberarea prin exocitoză a serotoninei produse la nivelul mucoasei gastro-intestinale. Încă de la sfârşitul anului, Capton D-L a fost pus în vânzare sub numele Captorix. S-a dovedit imediat de o eficacitate surprinzătoare, îngăduindu-le pacienților să se integreze mai uşor în ritualurile majore ale unei existențe normale, desfăşurată în sânul unei societăți civilizate (toaletă personală, viață socială redusă la bune relații de vecinătate, demersuri administrative simple), fără să favorizeze, spre deosebire de antidepresivele generației precedente, tendințele sinucigaşe sau de automutilare.

Cele mai frecvente efecte secundare neplăcute constatate la Captorix erau grețurile, dispariția libidoului, impotența.

Nu suferisem niciodată de grețuri.

Povestea începe în Spania, în provincia Almería, la exact cinci kilometri spre nord de El Alquián, pe drumul N 340. Ne aflam la început de vară, fără doar şi poate la jumătatea lui iulie, cam spre sfârşitul anilor 2010 – mi se pare că Emmanuel Macron era preşedintele Republicii. Era vreme frumoasă şi teribil de cald, ca întotdeauna în Spania în acest anotimp. Era începutul după-amiezii şi automobilul meu 4×4, Mercedes G 350 TD, era oprit în parcarea benzinăriei Repsol. Îi făcusem plinul cu motorină şi beam liniştit o Coca Cola Zero, sprijinit de caroserie, cuprins de o posomoreală din ce în ce mai mare la gândul că Yuzu avea să sosească a doua zi, când un Volkswagen Broscuță s-a oprit în fața pompei de aer.

Două fete pe la douăzeci de ani au ieşit din maşină, se vedea până şi de departe că erau fermecătoare, în ultima vreme cam uitasem cât de fermecătoare puteau fi fetele, am fost şocat, parcă trăiam o lovitură de teatru exagerată, nefirească. Aerul era atât de încins, încât părea străbătut de o vibrație slabă, ca şi asfaltul din parcare; se întruniseră condițiile de apariție a unui miraj. Cu toate astea, fetele erau reale şi am fost cuprins de o uşoară panică atunci când una din ele a venit spre mine. Avea plete de un castaniu deschis, doar puțin buclate, fruntea îi era încinsă cu o bentiță din piele cu motive geometrice colorate. Sânii îi erau mai mult sau mai puțin acoperiți cu o fâşie de pânză de bumbac alb, iar fusta scurtă, largă, tot din bumbac, părea gata să se ridice la cea mai măruntă adiere – dar, cum am spus, în marea milă a lui Dumnezeu, aerul stătea neclintit.

Era calmă, zâmbitoare şi nu părea să se teamă – teama, s-o spunem drept, îmi dădea târcoale doar mie. În privirea ei se puteau citi bunătate şi bucurie – am ştiut dintr-o ochire că nu avusese parte în viață decât de experiențe fericite, cu animalele, cu oamenii şi chiar cu funcționarii. De ce venea oare spre mine, tânără şi seducătoare, în această după-amiază de vară? Ea şi prietena ei doreau să-şi verifice presiunea din pneuri (mă rog, din pneurile maşinii, nu m-am exprimat cum se cuvine). E o măsură de precauție, recomandată de toate organismele de protecție rutieră din aproape toate țările civilizate, şi nu numai. Aşadar, această fată nu era doar atrăgătoare şi bună la suflet, ci şi prudentă şi înțeleaptă, iar admirația pe care i-o purtam sporea de la clipă la clipă. Puteam oare să nu-i ofer sprijinul? Desigur că nu.

Însoțitoarea ei corespundea mai bine standardelor care definesc femeia spaniolă – păr ca tăciunele, ochi de un cafeniu închis, ten mat. Avea un aer mai puțin *flower power* decât cealaltă, bun, era mişto, dar avea mai mult *power* în ea decât *flower*, cu o mică nuanță de curviştină, avea un cercel de argint în nara stângă, iar fâşia de pânză care-i acoperea sânii era pestriță, cu un desen agresiv, şi era inscripționată cu diverse sloganuri care puteau

fi categorisite drept punk sau rock, am uitat diferența, hai să zicem nişte sloganuri punk-rock, ca să n-o mai lungim. Spre deosebire de tovarăşa ei, purta şort, ceea ce era şi mai răscolitor, nu pricep de ce se fabrică şorturi atât de strâmte, n-aveai cum să nu fii hipnotizat de fundul ei. N-am avut nici eu cum să nu fiu, dar mi-am revenit destul de grabnic: primul lucru care trebuia aflat, le-am lămurit eu, era presiunea potrivită din cauciucuri, în funcție de modelul automobilului; de obicei, era scrisă pe o plăcuță metalică sudată în josul portierei din stânga, față.

Plăcuța se afla chiar în locul indicat, aşa că am simțit cum le creşte stima pentru competențele mele masculine. Fiindcă maşina nu era prea încărcată – ba chiar avea surprinzător de puține bagaje, două genți uşoare care conțineau probabil nişte chiloței şi câteva banale produse de machiaj –, o presiune de 2,2 bari era suficientă.

Rămânea de îndeplinit operațiunea de umflare propriu-zisă. Am băgat de seamă de la bun început că presiunea în cauciucul din stânga față nu era decât de un bar. Le vorbeam solemn, ba chiar cu uşoara severitate la care mă îndrituia vârsta; făcuseră bine că au apelat la mine, nimeriseră la fix, pentru că, fără să ştie, se aflau într-o primejdie serioasă; cauciucurile insuficient umflate puteau pricinui derapaje, pierderea controlului, te puteai aştepta la un accident. Au reacționat cu emoție şi candoare, cea cu păr castaniu mi-a pus o mână pe antebraț.

Trebuie să recunoaştem că aparatele astea sunt cam greu de folosit, trebuie să pândeşti şuierăturile mecanismului şi adesea să bâjbâi până potriveşti racordul pe valvă, la drept vorbind e mai lesne să regulezi, mai intuitiv, sunt sigur c-ar fi fost şi ele de acord cu asta, dar nu ştiam cum să deschid subiectul, pe scurt am rezolvat pneul din stânga față şi-apoi, iute, pe cel din stânga spate, fetele stăteau ciucite lângă mine, urmărindu-mi gesturile cu maximă atenție, şi ciripind pe limba lor tot soiul de „Chulo“ şi de „Claro que sí“, apoi le-am predat ştafeta, cerându-le să se ocupe de celelalte cauciucuri, sub supravegherea mea părintească.

Bruneta, mai impulsivă, o simțeam, s-a pus din prima pe cauciucul din dreapta față, şi aici, de îndată ce-a îngenuncheat, lucrurile s-au învârtoşat, cu fesele ei mulate în şortuleț, de o rotunjime perfectă şi tremurând pe măsură ce dibuia racordul, şatena îmi pricepea tulburarea, şi-a petrecut chiar un braț pe după mijlocul meu, un braț fratern.

A venit în sfârşit şi rândul cauciucului din dreapta spate, pe care l-a luat în primire şatena. Încordarea erotică era mai puțin acută, a fost în schimb treptat înlocuită de un zvâcnet drăgăstos, pentru că ştiam tustrei că ajunsesem la ultimul cauciuc şi că, de-acum, vrând-nevrând, trebuiau să-şi continue drumul.

Au mai rămas totuşi cu mine câteva minute, înşirând mulțumiri şi gesturi grațioase, iar atitudinea lor nu era pe de-a-ntregul teoretică. Cel puțin acum, după câțiva ani, aşa mi se pare, când îmi aduc aminte că, pe vremuri, am avut o viață erotică. M-au luat la întrebări despre naționalitatea mea – franceză, nu ştiu dacă am pomenit-o până acum –, despre cum mi se părea regiunea – mai precis, încercau să afle dacă descoperisem nişte locşoare simpatice. Într-un fel, da, exista un bar de *tapas,* unde se serveau şi nişte mic-dejunuri copioase, chiar în fața locului unde mă stabilisem. Mai era şi un local de noapte, un pic mai departe, care putea fi socotit, cu oarecare generozitate, simpatic. Mai era şi casa unde stăteam, aş fi putut să le găzduiesc, pentru o noapte măcar, şi am sentimentul (dar probabil că fabulez, acum, după atâta timp) că ideea s-ar fi putut dovedi nostimă. N-am spus însă nimic din toate astea, am aburit-o sintetic, explicându-le în linii mari că zona era plăcută (ceea ce era exact) şi că mă simțeam bine acolo (ceea ce era fals, iar sosirea iminentă a lui Yuzu n-avea să dreagă lucrurile).

Au plecat în cele din urmă, cu gesturi largi de rămas-bun, Volkswagenul broscuță a întors şi a ieşit din parcare spre drumul național.

Aici, s-ar fi putut întâmpla mai multe lucruri. Dacă ne-am fi aflat într-o comedie romantică, după câteva secunde de ezitare dramatică (în momentul ăsta ar fi contat jocul actoricesc, cred că Kev Adams ar fi făcut treabă bună), aş fi sărit la volanul Mercedesului meu 4×4, aş fi ajuns repede din urmă broscuța pe autostradă, aş fi depăşit-o făcând semne ample din mână, cam nătângi (aşa cum fac actorii de *rom'com* [2]), ea ar fi tras pe dreapta, pe banda de refugiu (de fapt, într-o *rom'com* clasică ar fi existat probabil doar o singură fată, cu siguranță cea şatenă), şi ar fi urmat varii acțiuni omeneşti mişcătoare, prin curentul camioanelor care ar fi trecut la câțiva metri de noi. Aici scenaristul trebuia să bibilească bine dialogul.

Într-un film porno, urmarea ar fi fost şi mai previzibilă, însă importanța dialogurilor s-ar fi diminuat. Toți bărbații îşi doresc fete proaspete, ecologice şi amatoare de sex în trei – mă rog, aproape toți bărbații, eu în orice caz.

Ne aflam însă în realitate, aşa încât m-am întors acasă. Aveam erecție, ceea ce nu era deloc surprinzător, date fiind evenimentele după-amiezii. Am rezolvat-o cu metoda obişnuită.

---

[2] Prescurtare pentru *romantic comedy* (engl.).

Fetele astea două, în special şatena, ar fi putut să dea o noimă sejurului meu spaniol, iar concluzia dezamăgitoare şi banală a după-amiezii nu a făcut decât să sublinieze o cruntă evidență: nu aveam nici un motiv să mă aflu aici. Cumpărasem acest apartament împreună cu Camille şi pentru ea. Asta se petrecea pe vremea când visam la proiecte de cuplu, la rădăcini familiale, la un cuibuşor romantic la țară, în Creuse sau altundeva, poate doar să facem copii nu ne trecuse prin cap – deşi la un moment dat a fost cât pe ce. A fost prima mea afacere imobiliară şi, de altfel, singura.

Locul i-a plăcut încă de la început. Se afla într-o stațiune mică, liniştită, departe de uriaşele complexe turistice care se înşiruie din Andaluzia până în Levante, şi a cărei populație era precumpănitor constituită din pensionari veniți din Europa de Nord – nemți, olandezi, mai rar scandinavi, desigur inevitabilii englezi, în schimb, în mod curios, nu întâlneai belgieni, deşi totul în acea stațiune – arhitectura vilelor, organizarea centrelor comerciale, mobilierul din baruri – părea să le revendice prezența, chiar era un tărâm făcut pentru belgieni. Cei mai mulți dintre rezidenți îşi încheiaseră cariera în învățământ, ca funcționari – în sens larg, sau practicând aşa-zisele profesii intermediare. Acum îşi încheiau viața într-un mod tihnit, bucuroşi să bea un păhărel după-amiaza, şi-şi plimbau fesele lăsate, sânii revărsați şi puțele inerte de la bar la plajă şi de la plajă la bar. Nu creau probleme, nu iscau scandaluri cu vecinii, îşi aşterneau cu simț civic de tip *No problemo* un prosop pe scaunele din plastic, după care se cufundau, cu exces de atenție, în cercetarea unui meniu de altfel scurt (era o formă de politețe curentă ca, în incinta stațiunii, să eviți, prin aplicarea unui prosop, contactul între o piesă de mobilier de folosință comună şi părțile intime, posibil ude, ale consumatorilor).

O altă clientelă, mai puțin numeroasă, dar mai activă, era alcătuită din răzvrătiți spanioli (corespunzător reprezentați, îmi dădeam acum seama cu durere, de cele două fete care îmi ceruseră ajutorul la umflatul cauciucurilor). O scurtă întoarcere la istoria recentă a Spaniei n-ar fi tocmai lipsită de sens. La moartea generalului Franco, în 1975, Spania (mai exact tineretul spaniol) s-a trezit că se confruntă cu două tendințe contradictorii. Cea dintâi, generată direct de anii ’60, punea la mare preț amorul liber, nuditatea, emanciparea muncitorilor şi alte chestii de genul acesta. Cea de-a doua, care avea să se impună definitiv în anii ’80, valoriza, dimpotrivă, competiția, pornografia hard, cinismul şi planurile de *stock-options* [3], sigur, simplific lucrurile, dar e nevoie să simplifici, pentru că altfel nu rezolvi nimic.

[3] Avantaj sub forma atribuirii de către angajator a opţiunii sau a dreptului pentru cumpărare de acţiuni personalului salarizat. Mecanismul presupunea creşterea interesului propriului personal pentru o gestiune mai bună a resurselor societăţii şi, implicit, dezvoltarea acesteia.

Reprezentanții celei dintâi tendințe, al cărei eşec era programat dinainte, s-au retras treptat către nişte rezervații naturale asemenea acestei modeste stațiuni naturiste unde îmi cumpărasem un apartament. Până la urmă, însă, se produsese oare acest eşec programat? Anumite fenomene petrecute la mult timp după moartea generalului Franco, precum mişcarea *Indignados*, te-ar putea face să crezi că dimpotrivă. Cum ar fi, mai recent, prezența acelor două fete la benzinăria Repsol din El Alquián, în după-amiaza aceea amețitoare şi funestă – femela unui *indignado* este oare o *indignada*? Fusesem aşadar în prezența a două încântătoare *indignadas*? Nu voi şti niciodată, nu mă pricepusem să-mi ating viața de viața lor, aş fi putut totuşi să le propun să vină în vizită la stațiunea mea naturistă, s-ar fi aflat în mediul lor natural, poate că bruneta ar fi plecat, dar aş fi rămas cu şatena, până la urmă, la vârsta mea, perspectivele de a fi fericit devin cam şovăielnice, însă, oricum, preț de câteva nopți după acea întâlnire am visat că şatena se întorcea şi-mi suna la uşă. Se întorsese după mine, rătăcirea mea prin lume se isprăvise, se întorsese să-mi salveze sula, ființa şi sufletul, laolaltă. „Şi, în casa mea, slobodă şi cutezătoare, să intri ca o stăpână.“[4] În unele dintre aceste vise, îmi preciza că prietena ei brunetă aştepta în maşină, ca să afle dacă putea să urce şi să ni se alăture; însă această variantă de vis a devenit din ce în ce mai puțin frecventă, scenariul se simplifica şi până la urmă n-a mai fost nici un scenariu, imediat după ce deschideam uşa pătrundeam într-un spațiu luminos, de nepovestit. Năzăririle astea m-au urmărit un pic mai mult de doi ani – dar să nu anticipăm.

În primul rând, trebuia ca a doua zi după-amiază s-o iau pe Yuzu de la aeroportul din Almería. Nu ajunsese niciodată aici, dar eram sigur că locurile aveau să-i displacă. Pentru pensionarii nordici n-avea să nutrească decât silă, pentru răzvrătiții spanioli doar dezgust, nici una dintre aceste două categorii (care conviețuiau fără prea mare greutate) nu se putea integra în viziunea elitistă pe care o avea despre viața socială şi despre lume în general, toți oamenii ăştia nu aveau în ultimă instanță pic de *clasă*, şi de altfel nici eu n-aveam vreun strop de *clasă*, aveam doar bani, ba chiar destui bani, câştigați în nişte împrejurări pe care le voi istorisi poate, când voi avea un răgaz, şi, câtă vreme am spus asta, am spus tot ce era de spus despre relația mea cu Yuzu, ar fi fost cazul s-o părăsesc, era cât se poate de evident şi de fapt n-ar fi trebuit niciodată să stăm împreună, atât doar

[4] Un ecou, probabil, al versurilor lui Nekrasov din poemul „Locul de baştină“ (în traducerea franceză a lui Halpérine-Kaminsky): „Et dans ma maison, librement et hardiment, entre et règne“.

că-mi trebuia mult timp, o groază de timp, ca să-mi fac ordine în viață, aşa cum am mai zis, şi de cele mai multe ori eram incapabil să fac asta.

Am găsit repede loc la aeroport, parcarea era supradimensionată, totul era de altfel supradimensionat în zonă, proiectat la scara unui succes turistic colosal, care nu se realizase nicicând.

De câteva luni bune nu mă mai culcasem cu Yuzu şi n-aveam oricum de gând s-o iau de la capăt, în nici un caz, din diferite motive pe care le voi explica desigur mai încolo, de fapt nu pricepeam deloc de ce pusesem la cale vacanța asta şi mă bătea deja gândul, când aşteptam pe o bancă de plastic în holul de la sosiri, s-o isprăvesc mai curând – prevăzusem două săptămâni, dar o săptămână avea să fie de ajuns, urma să trântesc o minciună legată de obligațiile mele profesionale, n-avea cum să protesteze la aşa ceva putoarea, depindea total de paralele mele, iar asta îmi dădea până la urmă un ascendent.

Avionul cu plecare de la Paris-Orly n-avea întârziere, iar sala de sosiri, cu o temperatură plăcută datorită aerului condiționat, era aproape pustie – în mod hotărât, turismul se afla în cădere liberă în provincia Almería. În clipa când tabela electronică a anunțat că avionul aterizase, a fost cât pe ce să mă ridic şi să mă îndrept spre parcare – Yuzu habar n-avea ce adresă am, n-ar fi putut în nici un caz să dea de mine. M-am răzgândit iute: într-o bună zi, tot voi fi nevoit să mă întorc la Paris, fie şi doar din motive profesionale, eram practic deopotrivă de lehamisit de slujba de la Ministerul Agriculturii şi de prietena mea japoneză, treceam realmente printr-o perioadă proastă, există pe lume oameni care se sinucid pentru mai puțin de-atât.

Ca de obicei, se machiase nemilos, parcă era pictată, rujul stacojiu şi fardul de pleoape violet îi scoteau în evidență tenul pal, pielea „de porțelan“, cum spune Yves Simon în romanele sale, mi-am amintit în acea clipă că nu se expunea niciodată la soare, o piele lividă (mă rog, de porțelan, ca s-o zic cu vorbele lui Yves Simon) fiind socotită o culme a distincției de către japoneze, aşa încât ce-ți mai rămâne de făcut într-o stațiune balneară spaniolă dacă refuzi să stai la soare, planul ăsta de vacanță era de-a dreptul stupid, chiar în seara aceea aveam să schimb rezervările la hotel pentru drumul de întoarcere, o săptămână era prea mult, de ce să nu păstrez câteva zile la primăvară pentru cireşii înfloriți din Kyoto?

Cu şatena altfel ar fi stat lucrurile, s-ar fi pus la pielea goală pe plajă, fără ciudă ori dispreț, precum o fiică ascultătoare a lui Israel, nu s-ar fi simțit deranjată de colăceii de grăsime ale umflatelor ălora de pensionare

nemțoaice (asta era soarta femeilor, o ştia prea bine, până la venirea în slavă a lui Mesia), ar fi oferit soarelui (şi pensionarilor din Germania, care n-ar fi ratat nici o fărâmă din imagine) spectacolul plin de slavă al bucilor ei perfect rotunde, a păsăricii ei neprihănite, însă epilate (fiindcă Cel de Sus a îngăduit să ne împodobim), şi mi s-ar fi sculat din nou, mi s-ar fi sculat ca unui mamifer, dar ea nu mi-ar fi supt-o direct pe plajă, era o stațiune naturistă familială, s-ar fi ferit să le şocheze pe pensionarele din Germania care executau în zori mişcări de hatha-yoga pe plajă, însă eu aş fi simțit că mă dorea şi virilitatea mea ar fi mâncat jăratec, iar ea ar fi aşteptat să pătrundem în apă, la vreo cincizeci de metri de țărm (panta la intrarea în apă era foarte lină) ca să ofere falusului meu triumfător cotloanele ei jilave, iar mai târziu am fi cinat cu un *arroz con bogavantes* într-un restaurant din Garrucha, romantismul şi pornografia ar fi făcut casă bună, iar îndurarea Ziditorului s-ar fi vădit fără opreliști, pe scurt gândurile mele colindau de colo-colo, însă am reuşit să mimez o vagă expresie de încântare când am zărit-o pe Yuzu intrând în holul de la sosiri, înconjurată de o gloată compactă de *backpackers* [5] australieni.

Am schițat un sărut, mă rog, ne-am atins obrajii, dar şi asta era fără îndoială cam mult, s-a aşezat îndată, şi-a deschis *vanity-case*-ul [6] (al cărui conținut era riguros conform normelor impuse de companiile aeriene pentru bagajele de mână) şi s-a apucat să-şi refacă machiajul, fără să arunce un ochi spre banda de bagaje – în mod limpede, îmi revenea sarcina să le târâi.

În timp, ajunsesem să-i cunosc valizele, era o marcă celebră al cărei nume îl uitasem, Zadig şi Voltaire sau Pascal şi Blaise, oricum conceptul consta în reproducerea pe pânză a uneia dintre hărțile geografice ale Renaşterii în care lumea terestră era înfățişată într-o formă foarte aproximativă, dar cu explicații *vintage* de genul: „Hic se află pardoşi", una peste alta erau nişte bagaje cu ştaif, iar exclusivitatea le era sporită de faptul că n-aveau rotițe, spre deosebire de banalele Samsonite pentru clasa de mijloc, trebuia deci chiar să le târâi, ca pe elegantele geamantane din epoca victoriană.

Asemenea tuturor țărilor din Europa de Vest, Spania, angajată în procesul ucigaş de creştere a productivității, renunțase treptat la slujbele necalificate care se străduiau pe vremuri să facă viața mai puțin neplăcută, condamnându-şi prin asta majoritatea populației la şomaj în masă. Astfel de bagaje, fie că purtau logo-ul Zadig şi Voltaire, fie Pascal şi Blaise, nu-şi

---

[5] Călători low-cost, care practică turimul cu rucsacul în spate şi locuiesc în hosteluri.
[6] Geantă de farduri şi obiecte cosmetice.

aveau rostul decât într-o societate în care mai exista încă meseria de *hamal*.

Aparent nu ne mai aflam în situația asta, dar, de fapt, ne aflam, mi-am zis, ridicând unul după altul cele două bagaje ale lui Yuzu (o valiză şi o geantă de voiaj aproape la fel de grea, amândouă atârnau probabil vreo patruzeci de kile): eu eram hamalul.

Făceam, totodată, şi pe şoferul. La scurtă vreme după ce am pătruns pe autostrada A7, şi-a deschis iPhone-ul şi şi-a pus căştile, după care şi-a acoperit ochii cu o banderolă impregnată cu o loțiune decongestionantă, pe bază de aloe vera. Spre sud, pe sensul care ducea la aeroport, autostrada putea fi periculoasă, câte un şofer de tiruri leton sau bulgar mai pierdea controlul volanului. În direcția opusă, flotele de autocamioane care alimentau Europa de nord cu legume de seră, culese de malieni clandestini, erau la începutul călătoriei, şoferii încă nu erau privați de somn, aşa încât am depăşit fără problemă vreo treizeci de camioane, înainte de ieşirea 537. La intrarea în curba prelungă care ducea spre viaductul care domina Rambla del Tesoro, pe mai bine de cinci sute de metri lipsea parapetul; ca să isprăvesc treaba, era îndeajuns să nu clintesc volanul. În locul respectiv panta era foarte abruptă şi, luând în seamă viteza pe care o atinsesem, ne aştepta un traseu perfect, maşina nici nu s-ar fi rostogolit pe povârnişul stâncos, s-ar fi strivit direct la o sută de metri mai jos, un moment de groază pură şi apoi totul s-ar fi încheiat, sufletul meu şubred s-ar fi întors la Domnul.

Afară era senin şi calm, mă apropiam repede de intrarea în curbă. Am închis ochii, încleştându-mi mâinile pe volan, s-au lăsat câteva secunde de echilibru paradoxal şi de pace desăvârşită, cu siguranță mai puține de cinci, când am avut impresia că am ieşit în afara timpului.

Cu o mişcare convulsivă, complet involuntară, am tras violent spre stânga. Era şi timpul, pentru că roata dreaptă din față muşcase scurt din marginea cu pietriş a drumului. Yuzu şi-a smuls masca şi căştile. „Ce se-ntâmplă? Ce se-ntâmplă?“, a repetat ea furioasă, dar şi puțin înspăimântată, aşa că am început să mă folosesc de această spaimă. „Totul e-n regulă…“, i-am zis cât am putut de blând, cu intonația mieroasă a unui *serial killer* binecrescut, Anthony Hopkins era un model în acest sens, entuziasmant şi aproape de nedepăşit, mă rog, genul acela de om pe care trebuie musai să-l întâlneşti într-o anume etapă a vieții. Am repetat şi mai domol, aproape subliminal: „Totul e-n regulă…“

De fapt, cu mine nu era totul în regulă; ratasem cea de-a doua mea tentativă de eliberare.

Aşa cum mă aşteptam, Yuzu a primit liniştită – străduindu-se doar să nu se arate excesiv de încântată – hotărârea mea de a scurta perioada noastră de vacanță la o singură săptămână, iar lămuririle mele de ordin profesional au părut s-o convingă pe dată; adevărul e că i se rupea.

De altfel, pretextul meu nu era pe de-a-ntregul o scorneală, într-adevăr plecasem înainte să predau raportul de sinteză asupra producătorilor de caise din Roussillon, scârbit de zădărnicia misiunii mele, fiindcă, de îndată ce acordurile de liber-schimb, aflate actualmente în negociere cu țările membre Mercosur [7], aveau să fie semnate, era evident că producătorii de caise din Roussillon nu mai aveau nici o şansă, protecția oferită prin AOP [8]„caisei roşii de Roussillon“ nu era decât o glumă răsuflată, iar invazia caiselor argentiniene era inevitabilă; puteam aşadar considera de pe-acum că producătorii de caise din Roussillon erau ca şi morți, n-avea să mai rămână nici unul, nici măcar un supraviețuitor care să numere cadavrele.

Nu cred că am pomenit până acum, eram angajat al Ministerului Agriculturii, sarcina mea esențială fiind aceea de a redacta note şi rapoarte pentru uzul consilierilor negociatori din rândul, cel mai adesea, administrațiilor europene, uneori în cadrul întrunirilor comerciale mai ample, al căror rol era să „definească, sprijine şi reprezinte pozițiile agriculturii franceze“. Statutul meu contractual îmi oferea un salariu mare, mult superior celui pe care textele în vigoare l-ar fi îngăduit pentru un funcționar. Într-un anume sens, acest salariu era îndreptățit, agricultura franceză e complexă, multilaterală, puțini sunt cei care stăpânesc mizele tuturor ramurilor ei, rapoartele mele erau îndeobşte apreciate, îmi era lăudată capacitatea de a atinge esențialul, de a nu mă risipi într-o mulțime de cifre şi de a şti, dimpotrivă, cum să deosebesc cele câteva elemente-cheie. Pe de altă parte, felul în care apărasem pozițiile agricole ale Franței nu-mi permitea să înşir decât o suită impresionantă de eşecuri, dar, de fapt, aceste eşecuri nu-mi erau imputabile, aparțineau într-un mod mult mai direct consilierilor negociatori, categorie rară şi netrebuincioasă ale cărei insuccese repetate nu le diminuau nicicum aroganța, avusesem de-a face cu unii dintre ei (destul de rar, în general comunicam prin e-mail) şi rămăsesem scârbit de pe urma acestor contacte, de obicei nu erau ingineri agronomi, ci foşti elevi ai şcolilor de comerț, încă de la-nceput nutrisem doar silă față de comerț şi de tot ce avea legătură cu el, ideea de „înalte studii comerciale“ constituia în opinia mea o profanare a înseşi ideii de studii, până la urmă însă era firesc să fie folosiți pentru aceste posturi de

---

[7] Mercado Común del Sur, organizaţie de cooperare economică din America de Sud, ale cărei ţări membre sunt: Brazilia, Argentina, Uruguay şi Paraguay.

[8] Acronim pentru Appellation d'Origine Protégée, echivalentul DOC, Denumire de Origine Controlată.

consilieri negociatori nişte tineri absolvenți de înalte studii comerciale, o negociere înseamnă mereu acelaşi lucru, fie că negociezi caise, bomboane provensale, telefoane mobile sau rachete Ariane, negocierea e un univers pe veci inaccesibil celor care nu sunt negociatori.

Aşa că mi-am reluat totuşi însemnările despre producția de caise din Roussillon, m-am instalat în camera de la etaj (stăteam într-un duplex) şi, în cele din urmă, preț de circa o săptămână aproape că n-am văzut-o pe Yuzu, în primele două zile m-am străduit să cobor la ea, la parter, să păstrez iluzia unui pat conjugal, însă apoi am renunțat, mi-am luat obiceiul să mănânc singur, în barul de tapas într-adevăr simpatic unde irosisem ocazia să mă aşez la masă cu şatena din El Alquián, apoi, pe măsură ce treceau zilele, m-am resemnat să-mi petrec acolo toate după-amiezile, în acel interval inexpresiv din punct de vedere comercial şi socialmente de neînțeles care desparte, în Europa, prânzul de cină. Atmosfera era odihnitoare, erau pe-acolo indivizi asemănători cu mine, dar în mai rău, în sensul că erau cu douăzeci sau treizeci de ani mai în vârstă şi primiseră deja verdictul, erau definitiv *înfrânți*, se aflau mulți văduvi după-amiaza în barul acesta de tapas, au şi naturiştii văduvi printre ei, şi nu puțini văduvi homosexuali, ai căror tovarăşi de viață mai firavi se înălțaseră în paradisul poponarilor, deosebirile de orientare sexuală păreau de altfel să se fi volatilizat în acest bar de tapas pe care seniorii îl aleseseră ca să-şi încheie viața în detrimentul mult mai banalelor diferențieri naționale: printre mesele de la terasă se putea lesne deosebi colțul englezilor de cel al nemților; eu eram singurul francez; olandezii, în schimb, erau nişte putori, se aşezau pe unde-apucau, aşa-s olandezii, o rasă de negustori poligloți şi oportunişti, n-o să obosesc nicicând spunând asta. Şi toți ăştia se trăscăneau grațios băgând în ei *cervezas* şi *platos combinados,* ambianța era în general foarte liniştită, iar tonul conversațiilor moderat. Din când în când, totuşi, se năpustea câte-un val de *indignados* juvenili, venit direct de pe plajă, părul fetelor era încă ud şi nivelul sonor din local creştea cu o treaptă. Nu ştiu ce naiba putea să facă Yuzu la ea acolo, pentru că la soare nu stătea, se uita fără îndoială la seriale japoneze pe net; şi-acum mă întreb dacă pricepea ceva din această situație. Un biet *gaijin* [9] ca mine, chiar provenit dintr-un mediu mai răsărit, capabil doar să aducă un salariu confortabil, dar nu extraordinar, ar fi trebuit, în mod normal, să se simtă nespus de onorat fie şi numai să-şi împartă existența cu o japoneză, darămite cu una tânără, sexy, aparținând unei familii japoneze de vază şi, în plus, având relații cu mediile artistice cele mai înalte din cele două emisfere, teoria asupra unor astfel de raporturi era inatacabilă, abia de meritam să-i descalț sandalele,

[9] Termen japonez pentru „străin“, pentru cei de altă naţionalitate.

era clar ca bună-ziua, problema e că dădeam dovadă de o indiferență din ce în ce mai nesimțită față de statutul ei şi al meu, într-o seară când mă dusesem după bere la frigider m-am izbit de ea în bucătărie şi, înainte să pun mâna pe baxul de San Miguel şi pe un capăt de *chorizo*, am scăpat un „Mişcă-ți curu', vaco", pe scurt s-a simțit probabil cam descumpănită toată săptămâna asta, să-i aminteşti celuilalt eminența statutului tău social nu prea e de folos atunci când acesta, în chip de răspuns, îți poate râgâi în nas sau trage un vânt, existau de bună seamă multe persoane cărora le putea împărtăşi furia, nu familiei, care ar fi profitat îndată de situație conchizând că sosise vremea să se-ntoarcă în Japonia, dar cu siguranță unor prietene, unor prietene sau cunoştințe, cred c-a folosit la greu Skype în acele zile în care mă resemnasem la gândul că trebuie să-i abandonez pe producătorii de caise din Roussillon, care o apucaseră în jos pe panta către prăpăd, nepăsarea mea din acea perioadă față de producătorii de caise din Roussillon mi se pare azi un semn premergător al indiferenței de care am dat dovadă, într-un moment crucial, față de producătorii de lapte din Calvados şi din Manche, şi în acelaşi timp, al indiferenței fundamentale pe care ulterior aveam s-o dezvolt față de propria mea soartă şi care în acest moment mă făcea să caut cu ardoare compania seniorilor, ceea ce, paradoxal, nu era chiar atât de uşor, câtă vreme erau mereu gata să mă dea în vileag ca fals senior, am îndurat, în mod special, câteva bruftuluieli din partea pensionarilor englezi (ceea ce nu era prea grav, niciodată englezul nu te întâmpină cum se cuvine, englezul e aproape la fel de rasist ca japonezul, e o variantă simplificată a acestuia), dar şi a unor olandezi, care mă respingeau, desigur, nu din xenofobie (cum ar putea oare un olandez să fie xenofob? e o contradicție în termeni, Olanda nu e o țară, ci, în cel mai bun caz, o întreprindere), ci pentru că-mi interziceau accesul în universul lor de seniori, nu mă dovedisem demn, nu-mi puteau mărturisi nestingheriți problemele cu prostata şi nici *bypass*-urile coronariene, eram, în mod ciudat, mult mai bine primit de către *indignados*, tinerețea lor era însoțită de o sinceră naivitate şi, în decursul acestor câteva zile, aş fi putut face o schimbare, şi chiar s-ar fi cuvenit să aduc o schimbare, era ultima mea şansă şi, în acelaşi timp, aveam multe lucruri să-i învăț, cunoşteam la perfecție toate hățişurile agroindustriei, militantismul lor ar fi căpătat, grație mie, consistență, mai ales că politica Spaniei față de OMG-uri [10] era cel puțin contestabilă, Spania era una dintre țările europene cele mai liberale şi mai iresponsabile în privința OMG-urilor, întreaga Spanie, ansamblul de *campos* spaniole care risca în curând să se preschimbe într-o bombă genetică, în fond o fată ar fi fost de ajuns, întotdeauna o fată e de ajuns,

[10] Organisme modificate genetic.

dar nu s-a-ntâmplat nimic, nimic care să mă facă s-o uit pe şatena din El Alquián, şi, privind înapoi, nici măcar nu le învinovățesc pe acele *indignadas*, nu sunt în stare să-mi amintesc ce atitudine avuseseră față de mine, când mă gândesc la ele îmi vine în minte un soi de îngăduință superficială, dar presupun că eu însumi nu eram accesibil decât la suprafață, fusesem dărâmat de întoarcerea lui Yuzu, era limpede că trebuia să scap de Yuzu, să scap cât mai curând, ajunsesem să nu fiu în stare să le remarc – şi chiar dacă le-aş fi remarcat, să cred în realitatea farmecului lor –, rămâneau, în ochii mei, ca un documentar despre cascadele din Berna Superioară văzut pe Internet de un refugiat somalez. Zilele se scurgeau din ce în ce mai dureros în lipsa unor evenimente palpabile sau, pur şi simplu, a unor rațiuni existențiale, în cele din urmă ajunsesem să-i las de izbelişte până şi pe producătorii de caise din Roussillon; nu mă mai duceam aşa des la cafenea, de teamă să nu întâlnesc vreo *indignada* cu sânii goi. Priveam mişcările soarelui pe lespezi, dădeam gata nişte sticle de coniac Cardenal Mendoza şi cam atât.

În ciuda nesuferitei pustietăți a zilelor mele, vedeam cu teamă cum se apropie momentul întoarcerii, în decursul celor câteva zile cât avea să dureze aveam să fiu silit să mă culc în acelaşi pat cu Yuzu, nu aveam totuşi cum să ne luăm camere separate, nu mă simțeam în stare să biciuiesc într-un asemenea hal *Weltanschauung-ul* recepționerilor şi, în general, al întregului personal hotelier, aveam să fim, aşadar, lipiți unul de altul în permanență, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, iar calvarul ăsta avea să dureze patru zile întregi. Pe vremea când eram cu Camille, îmi erau de ajuns două zile ca să străbat tot traseul, în primul rând pentru că şofa şi ea şi mă înlocuia oricând, dar şi pentru că limitările de viteză încă nu erau respectate în Spania, nu se introdusese încă sistemul permisului cu puncte de penalizare, iar coordonarea birocrațiilor europene era oricum mai proastă, ceea ce ducea la o toleranță generală în privința infracțiunilor minore comise de cetățenii străini. O viteză de 150 sau de 160 km pe oră, în locul acestei caraghioase limite de 120 km pe oră, nu doar că îngăduia, de bună seamă, reducerea numărului orelor de drum, ci îți permitea să conduci un timp mai îndelungat şi în condiții de siguranță sporită. Pe aceste interminabile autostrăzi spaniole, mergând la nesfârşit în linie dreaptă, aproape pustii, strivite de soare şi străbătând un peisaj cu desăvârşire plicticos, mai ales între Valencia şi Barcelona, dar nici varianta prin interior nu era mai brează, tronsonul dintre Albacete şi Madrid era la fel de moleşitor, pe autostrăzile astea spaniole până şi băutul în neştire de cafele *solo*, până şi fumatul țigară de la țigară te ajutau cu greu să nu ațipeşti, după două sau trei ceasuri pe drumul ăsta anost ți se închideau, fără greş, ochii, doar descărcarea de adrenalină provocată de viteză ți-ar fi permis să-ți păstrezi vigilența intactă, limitarea absurdă de viteză se afla în mod direct la originea recrudescenței accidentelor mortale pe autostrăzile spaniole, aşa încât, cu excepția situației în care aş fi riscat un accident mortal – ceea ce ar fi constituit cu adevărat o soluție –, eram obligat să mă limitez la tronsoane de 500 sau 600 de kilometri pe zi.

Pe vremea lui Camille, problema era să găsim pe drum nişte hoteluri dispuse să accepte fumători, dar, din motivele pomenite, ne era de ajuns o zi să străbatem Spania şi de încă una ca să ajungem la Paris, şi descoperiserăm câteva stabilimente disidente, unul pe coasta bască, altul pe Costa Vermella şi al treilea în Pirineii Orientali, dar mai departe de drumul principal, la Bagnères-de-Luchon, în plin munte, şi poate că acestuia din urmă, castelul Riell, îi păstrez cea mai feerică amintire, datorită decorațiunilor kitsch, pseudo-exotice, îndoielnice ale încăperilor.

Constrângerea legală era mai puțin perfectă pe vremea aceea, mai apăreau găuri printre ochiurile năvodului, dar şi eu eram mai tânăr, nădăjduiam să pot rămâne în limitele legalității, încă mai credeam în justiția țării mele, aveam încredere în caracterul global benefic al legilor sale, încă nu căpătasem acele deprinderi de *guerrillero* care aveau să-mi îngăduie ulterior să tratez cu nepăsare detectoarele de fum: odată deşurubat capacul, două tăieturi de cleşte ca să dezactivez circuitul electric al alarmei, apoi adio şi n-am cuvinte. E mai greu să le-mbrobodeşti pe femeile de serviciu, al căror nas exersat în detectarea mirosului de tutun nu dă greş, singura soluție în cazul acesta e să le momeşti cu bani, un bacşiş generos le poate oricând cumpăra tăcerea, dar, desigur, în asemenea condiții şederea ajunge să coste destul de scump şi, başca, nu este niciodată exclusă o trădare.

Prevăzusem ca prima noastră oprire să fie la *parador-ul* [11] din Chinchón, era o alegere greu de refuzat, *parador-urile* reprezintă în general o opțiune greu de refuzat, iar acesta, în mod special, era încântător, amenajat într-o mănăstire de secolul XVI, camerele dădeau spre o curte interioară cu lespezi în care susura o fântână, pretutindeni, pe culoare sau la recepție, te puteai aşeza în nişte magnifice fotolii spaniole, din lemn închis la culoare. Yuzu s-a instalat într-unul din ele, punând picior peste picior cu aeru-i obişnuit de superioritate blazată, şi, fără să dea nici cea mai mică atenție ambientului, şi-a deschis îndată *smartphone*-ul, pregătită din vreme să se plângă că n-are rețea. Exista rețea, ceea ce era mai degrabă o veste bună, avea s-o țină ocupată toată seara. A fost nevoită totuşi să se ridice, nu fără să dea câteva semne de iritare, ca să-şi prezinte singură paşaportul, precum şi permisul de şedere în Franța, şi ca să semneze în locurile indicate, trei în total, pe diferitele fişe înmânate de recepționer; administrația *parador-urilor* nu se dezbărase de o latură uimitor de birocratică şi chițibuşară, complet neadaptată la ceea ce ar trebui să fie, în imaginarul turistic occidental, recepția unui hotel *de charme* [12], cocteilurile de întâmpinare nu le stăteau în obicei, dar fotocopia paşaportului, da, lucrurile nu prea se schimbaseră de pe vremea lui Franco, deşi *parador-urile* chiar erau hoteluri *de charme*, ba chiar constituiau arhetipul lor aproape perfect, tot ce mai stătea încă în picioare în materie de fortărețe medievale sau de mănăstiri renascentiste fusese preschimbat în *parador*.

[11] Hotel de lux în Spania, în general amenajat în vechi clădiri istorice reconvertite.

[12] Hôtel de charme e un concept apărut în industria hotelieră spre sfârşitul anilor ’90 ai secolului trecut. Se referă la hotelurile situate în clădiri istorice sau cu valoare culturală. Sunt locuri încărcate de istorie şi de farmec (charme), în care modernitatea şi luxul dotărilor se conjugă perfect cu tradiţia şi cultura ţării sau regiunii unde sunt situate. Un concept asemănător este cel de boutique hôtel.

Această politică vizionară, pusă în funcțiune în 1928, luase cu adevărat amploare puțin mai târziu, odată cu venirea la putere a unui om. Francisco Franco, independent de alte aspecte uneori discutabile ale acțiunii sale politice, putea fi considerat adevăratul inventator, la nivel mondial, al turismului *de charme,* iar contribuția lui nu s-a oprit aici, acest spirit universal avea să pună mai târziu bazele unui autentic *turism de masă* (gândiți-vă la Benidorm! gândiți-vă la Torremolinos![13], mai exista oare în lume, în anii ’60, ceva cu care să poată fi comparate?), Francisco Franco era în realitate un autentic titan al turismului, şi va ajunge în cele din urmă să fie reevaluat din această perspectivă, începuse de altfel să pătrundă în câteva şcoli hoteliere elvețiene şi, într-un mod mai larg, pe plan economic, franchismul devenise de curând obiectul unor interesante cercetări la Harvard şi la Yale, arătând felul în care *El caudillo* [14], presimțind că Spania nu va reuşi nicicând să prindă din urmă trenul revoluției industriale, pe care, trebuie s-o spunem, o ratase cu desăvârşire la vremea ei, se hotărâse dintr-odată să ardă etapele, investind în cea de-a treia fază, faza finală a economiei europene, cea terțiară, a turismului şi serviciilor, oferind astfel țării sale un avantaj concurențial hotărâtor în momentul în care salariații din noile țări industrializate, ajunşi la o putere de cumpărare mai mare, îşi doreau s-o folosească în Europa cheltuind fie în turismul *de charme*, fie în cel de masă, în funcție de statutul lor; acestea fiind spuse, nu exista nici un chinez la *parador-ul* din Chinchón, doar un banal cuplu de universitari englezi îşi aştepta rândul în spatele nostru, dar chinezii aveau să sosească, aveau cu siguranță să sosească, n-aveam nici o îndoială în privința venirii lor, poate că singura problemă de luat în calcul ar fi fost simplificarea formalităților de primire, oricât respect am putea sau ar trebui să manifestăm față de opera turistică a lui *El Caudillo*, lucrurile se schimbaseră, în momentul de față era puțin probabil ca unor spioni veniți din frig să le dea prin cap să se strecoare în nevinovata cohortă a turiştilor obişnuiți, spionii veniți din frig deveniseră ei înşişi nişte turişti obişnuiți, după pilda şefului lor, Vladimir Putin, primul dintre ei.

Odată împlinite formalitățile, şi vraful de fişe ale hotelului parafate şi semnate, am mai trăit un moment de jubilație masochistă când am surprins privirea ironică, ba chiar zeflemitoare, pe care mi-a zvârlit-o Yuzu atunci când i-am întins recepționerului cardul meu *Amigos de Paradores*, ca să-mi bifeze nişte puncte; mai devreme sau mai târziu avea să-mi dea socoteală.

---

[13] Oraşe în estul şi sudul Spaniei care au cunoscut un adevărat boom turistic la sfârşitul anilor ’50, graţie construirii masive de resort-uri şi hoteluri de tip zgârie-nori.

[14] Cuvânt spaniol derivat din lat. capitellum, diminutiv al lui caput (cap), sinonim cu conducător sau dictator. Generalisimul Franco îşi spunea „Caudillo de España“.

M-am îndreptat spre camera noastră, târând de Samsonite; m-a urmat, cu capul ridicat ţanţoş, după ce-şi lăsase cele două bagaje Zadig şi Voltaire (sau poate Pascal şi Blaise, am uitat) moț în mijlocul holului de la recepție. M-am prefăcut că nu observ şi, odată ajunşi în cameră, mi-am turnat un Cruzcampo [15] din minibar, aprinzându-mi o țigară – n-aveam de ce mă teme, variile mele experiențe mă convinseseră că detectoarele de fum din *parador-uri* datau şi ele din epoca franchistă, sau mai degrabă de la sfârşitul epocii franchiste, şi că nimănui nu-i păsa de ele, nu era vorba decât despre o concesie târzie şi superficială față de normele turismului internațional, întemeiată pe iluzia unei clientele americane care oricum n-avea în veci să vină în Europa, necum să nimerească într-un *parador*, doar Veneția, din întreaga Europă, ar fi putut să se prevaleze de o relativă frecventare americană, acum venise vremea ca profesioniştii europeni din turism să-şi îndrepte atenția către țări mai primitive şi mai noi, pentru care cancerul pulmonar nu reprezenta decât un inconvenient secundar şi puțin documentat. Preț de vreo zece minute nu s-a întâmplat nimic, sau aproape nimic între noi, Yuzu s-a învârtit prin cameră, a verificat dacă *smartphone*-ul avea în continuare acoperire şi dacă, într-adevăr, nici una din băuturile din minibar nu se potrivea cu rangul ei: erau diverse beri, Coca obişnuită (nici măcar Coca light) şi apă minerală. Apoi şi-a dat drumul, cu un ton care nu izbutea să fie pe de-a-ntregul interogativ: „Ăia n-aduc bagajele?“ „Habar n-am“, am răspuns eu, înainte să deschid a doua Cruzcampo. Japonezii nu pot cu adevărat să roşească, mecanismul psihologic există, dar culoarea rezultată e mai degrabă apropiată de ocru, a digerat afrontul, trebuie să recunosc, a avut nevoie de un minut de tremurături, dar a digerat afrontul, s-a întors pe călcâie fără să spună o vorbă şi s-a îndreptat spre uşă. S-a întors după câteva minute, târşâindu-şi valiza, în timp ce-mi terminam berea. Când, după alte cinci minute, s-a întors cu geanta de voiaj, o începusem pe a treia – chiar eram însetat după atâta drum. Aşa cum mă aşteptam, n-a vorbit cu mine toată seara, ceea ce mi-a îngăduit să mă concentrez asupra felurilor de mâncare – încă de la începuturi, *parador-urile* au ales să adauge exploatării patrimoniului arhitectural şi punerea în evidență a gastronomiei locale spaniole, iar rezultatul este adesea delicios, după părerea mea, deşi îndeobşte cam înecat în grăsime.

Pentru cel de-al doilea popas am ridicat încă o dată ştacheta, optând pentru un Relais & Châteaux [16], mai exact castelul Brindos, aflat pe teritoriul comunei Anglet, nu departe de Biarritz. De data asta am avut parte

---

[15] Marcă de bere spaniolă.

[16] Relais & Châteaux este o asociaţie independentă de hoteluri şi restaurante de lux. Grupează circa 550 de membri, din 64 de ţări.

de un cocteil de întâmpinare, de mulți chelneri amabili, prăjiturele cu vanilie şi rom, *macarons* aşezate special pentru noi în cupe de porțelan, o sticlă de Ruinart ne aştepta la rece în minibar, pe scurt era un Relais & Châteaux dat naibii, pe coasta asta bască dată naibii, totul putea fi perfect dacă nu mi-aş fi amintit dintr-odată, mai precis în momentul în care străbăteam salonul de lectură unde nişte fotolii adânci, cu rezemători laterale, înconjurau mese pline cu vrafuri de *Figaro magazine, Côte basque, Vanity Fair* şi alte publicații, că mai fusesem deja în acest hotel împreună cu Camille, la sfârşitul verii dinaintea despărțirii noastre, la sfârşitul ultimei noastre veri, iar mărunta şi pasagera regenerare de bunăvoință pe care aş fi putut-o nutri față de Yuzu (care, în acest mediu mai prielnic, se mai întremase şi începuse din nou să toarcă, înşirându-şi hainele pe pat, cu intenția evidentă de a fi *strălucitoare* la masa de seară) a fost iute anulată de comparația pe care mă simțeam inevitabil silit s-o fac între atitudinile lor. Camille străbătuse cu gura căscată saloanele de recepție, contemplând cu capul dat pe spate tablourile cu tot cu rame, zidurile de piatră aparentă, lampadarele pline de ornamente. Când a intrat în cameră, s-a oprit, impresionată, în fața blocului imaculat al patului *king size*, după care s-a aşezat timid pe marginea lui, ca să-i încerce elasticitatea şi moliciunea. Apartamentul nostru de tip junior avea vedere spre lac, a dorit să facă îndată nişte poze cu noi doi şi, atunci când, deschizând uşa minibarului, am întrebat-o dacă vrea o cupă de şampanie, a exclamat: „Oh, daaaa!…“ cu o expresie de fericire deplină, ştiu că savura fiece clipă din această fericire aflată la îndemâna clasei mijlocii superioare, pentru mine era ceva diferit, avusesem acces şi până atunci la categoria aceasta de hoteluri, la un astfel de hotel trăgea tata atunci când plecam în vacanță la Méribel, la castelul Igé din Saône-et-Loire, ori la Domeniul Clairefontaine din Chonas l'Amballan, eu însumi făceam parte din clasa mijlocie superioară, în vreme ce ea era o odraslă a clasei mijlocii mijlocii, care, la drept vorbind, fusese sărăcită de criză.

Nu mai aveam nici măcar chef să mă plimb pe malul lacului în aşteptarea orei de cină, până şi ideea mi se părea respingătoare, ca un fel de profanare, aşa că mi-am tras fără chef o haină pe mine (după ce, totuşi, isprăvisem o sticlă de şampanie) ca să mă duc la restaurantul hotelului, *cu o singură stea* în ghidul Michelin, unde John Argand *revizita într-un mod creativ* gusturile regiunii basce prin intermediul meniului său „Piața lui John“. Aceste restaurante ar fi fost de altfel suportabile, dacă ospătarii nu s-ar fi molipsit de curând cu mania de a recita compoziția celui mai neînsemnat aperitiv cu tonul pompos al unei emfaze semi-gastronomice, semi-literare, şi pândind la fiece client semne de complicitate sau măcar de

interes, în scopul – cred – de a face din orice masă o experiență convivială împărtăşită, câtă vreme până şi felul în care îmi trânteau acel „Degustare plăcută!“ de la sfârşitul predicii lor gurmande îmi tăia în general pofta de mâncare.

O altă inovație, şi mai regretabilă, apărută de la descinderea mea aici împreună cu Camille, era instalarea în camere a unor detectoare de fum. Le zărisem încă de la intrare, şi băgasem de seamă că, luând în calcul distanța până la tavan – cel puțin trei metri, mai probabil patru –, îmi va fi imposibil să le dezactivez. După ce-am dat din colț în colț vreo două ceasuri, am descoperit nişte pături de rezervă într-un dulap şi mi le-am aşternut ca să dorm pe balcon – din fericire era o noapte caldă, trecusem prin momente mult mai grele în timpul unui congres la Stockholm despre creşterea porcilor. Una dintre cupele cu fursecuri avea să-mi slujească drept scrumieră; va trebui doar s-o curăț a doua zi şi să îngrop chiştoacele într-una din jardinierele cu hortensii.

A treia zi de călătorie a fost interminabilă, autostrada A10 părea aproape integral în lucru şi am avut parte de două ore de ambuteiaj la ieşirea din Bordeaux. Am ajuns la Niort, unul dintre cele mai hâde oraşe pe care mi-a fost dat să le văd, într-o stare avansată de enervare. Yuzu nu şi-a putut ascunde o expresie de uluire atunci când şi-a dat seama că al doilea segment de drum al zilei ne ducea la hotelul Mercure-Marais Poitevin. De ce-o supuneam oare unei asemenea umilințe? Umilință zadarnică, de altfel, fiindcă, după cum m-a înştiințat recepționera cu o vădită nuanță de satisfacție răutăcioasă, hotelul devenise de foarte curând, „la cererea clienților“, 100% pentru nefumători – da, e-adevărat, site-ul Internet nu fusese updatat, avea ştiință de asta.

A doua zi pe la mijlocul după-amiezii, pentru întâia oară în viață, m-am simțit uşurat la vederea primelor ziduri ale periferiei pariziene. Tânăr fiind, când în fiecare duminică seara părăseam Senlis, unde trăisem o copilărie grijuliu ocrotită, şi mă întorceam ca să-mi urmez studiile în centrul Parisului, treceam prin Villiers-le-Bel, apoi prin Sarcelles, Pierrefite-sur-Seine şi Saint-Denis, atunci când vedeam cum creşte treptat în jurul meu densitatea populației şi aglomerarea imobilelor, cum sporeşte violența conversațiilor din autobuz şi, în mod vizibil, nivelul de pericol, aveam de fiecare dată senzația, cât se poate de limpede, că mă întorc în infern, într-un infern clădit de oameni, după chipul şi asemănarea lor. Acum situația era diferită, un traseu social fără vreo strălucire anume, dar cuviincios, îmi îngăduise să scap, speram eu că pentru totdeauna, de contactul fizic şi chiar vizual cu clasele sociale primejdioase, acum trăiam în propriul meu infern, pe care-l clădisem după chipul şi asemănarea mea.

Locuiam într-un apartament spațios cu trei camere, la etajul 29 din turnul Totem [17], un fel de structură alveolară din beton şi sticlă, amplasată pe patru stâlpi uriaşi de beton brut, care amintea de ciupercile cu aspect respingător, dar, se pare, delicioase la gust, numite, cred, zbârciogi. turnul Totem era situat în inima cartierului Beaugrenelle, chiar alături de Île aux Cygnes [18]. Uram turnul ăsta şi uram cartierul Beaugrenelle, dar Yuzu adora namila aia de zbârciog din beton, „s-a îndrăgostit de el pe loc“, asta le declara tuturor oaspeților noştri, cel puțin la începuturi, poate că şi-acum le mai declara, dar eu renunțasem de mult să-i mai întâlnesc pe oaspeții lui Yuzu, înainte să sosească mă închideam la mine în cameră şi nu mai ieşeam toată seara.

De câteva luni stăteam în camere separate, îi lăsasem „ansamblul parental“ (un ansamblu parental înseamnă tot o cameră, dar are un *dressing* şi o baie, semnalez acest lucru pentru cititorii mei care fac parte din păturile populare), iar eu stăteam în „camera pentru prieteni“ şi foloseam baia alăturată, fără cadă, care îmi era suficientă: un spălat pe dinți, un duş rapid, şi gata.

Cuplul nostru se afla în fază terminală, nu mai putea fi salvat nicicum şi de altfel nici n-ar fi fost de dorit, se cuvine totuşi să recunoaştem că dispuneam de ceea ce, de obicei, se cheamă „o vedere superbă“. Din salon, dar şi din ansamblul parental se vedea Sena şi, dincolo de arondismentul XVI, Bois de Boulogne, parcul Saint-Cloud, şi-aşa mai departe; când era frumos afară, se zărea castelul Versailles. Camera mea dădea drept spre hotelul Novotel, aflat la vreo două sute de metri distanță, şi dincolo de el, spre cea mai mare parte din Paris, dar nu mă interesa priveliştea, stăteam mai tot timpul cu perdelele duble trase, detestam nu doar cartierul Beaugrenelle, ci întregul Paris, oraşul ăsta infestat cu burghezi eco-responsabili îmi era nesuferit, poate că eram şi eu burghez, dar nu şi eco-responsabil, conduceam un 4×4 pe motorină – poate că n-am făcut cine ştie ce lucru bun la viața mea, dar măcar am contribuit la distrugerea planetei – şi sabotam sistematic programul de triere selectivă desfăşurat de administrația blocului, zvârlind sticlele goale de vin în lada de gunoi destinată hârtiei şi ambalajelor, deşeurile perisabile în pubela pentru colectarea sticlelor. Eram oarecum mândru de lipsa mea de civism şi, în acelaşi timp, mă răzbunam, meschin, pentru sumele indecente pe care le dădeam pe chirie şi întreținere – după ce plăteam chiria şi întreținerea, după ce-i achitam lui Yuzu alocația lunară pe care mi-o ceruse „ca să facă

[17] Zgârie-nori rezidenţial de 31 de etaje situat în arondismentul XV al Parisului.
[18] Insula cu lebede, insulă artificială creată pe Sena în 1829, ca să protejeze podul Grenelle.

față solicitărilor menajere“ (adică, în principal, ca să comande sushi), cheltuisem exact 90% din salariu, aşa încât viața mea de adult nu însemna nimic altceva decât să toc domol moştenirea lăsată de tata, iar tata nu merita aşa ceva, venise vremea să nu mai fiu bou.

Yuzu lucra, de când o cunoşteam, la Casa de Cultură a Japoniei de pe Quai Branly, la cinci sute de metri distanță de apartamentul nostru, dar, în ciuda acestui fapt, se ducea acolo cu bicicleta, cu tâmpita ei de bicicletă olandeză, pe care, apoi, era silită s-o urce în lift şi apoi s-o parcheze în living-room. Ca să obțină sinecura, bănuiesc că părinții ei îi puseseră o pilă. Nu ştiu exact ce învârteau ai ei, dar erau în mod indiscutabil bogați (o fată unică, din părinți cu bani, e exact ca Yuzu în orice țară din lume, în orice cultură), probabil că nu extraordinar de bogați, nu mi-l puteam închipui pe taică-său preşedinte la Sony sau la Toyota, ci mai degrabă funcționar, un funcționar de rang înalt.

Fusese angajată, mi-a explicat ea, ca „să întinerească şi să modernizeze“ programul manifestărilor culturale. Rezultatul nu prea rupea gura târgului: prima oară când am vizitat-o la serviciu, am nimerit peste un pliant care emana o plictiseală de moarte: ateliere de origami, de ikebana şi de tenkoku, spectacole de kamishibai şi de tobe Jōmon, conferințe despre jocul de go şi despre calea ceaiului (şcoala Urasenke, şcoala Omotosenke), rarii oaspeți japonezi erau nişte comori naționale în viață, dar nu pentru multă vreme, cei mai mulți aveau pe puțin nouăzeci de ani, ar fi trebuit mai degrabă considerați comori naționale pe moarte. Pe scurt, ca să-şi onoreze contractul, îi era de ajuns să organizeze una sau două expoziții de manga, unul sau două festivaluri despre noile tendințe din pornografia niponă; *it was quite an easy job*.

Renunțasem să mai merg la expozițiile organizate de Yuzu, cu şase luni în urmă, imediat după cea consacrată lui Daikichi Amano. Era un fotograf şi artist video care înfățişa imagini de fete goale acoperite cu diverse lighioane respingătoare: țipari, caracatițe, gândaci de bucătărie, viermi inelați… Într-un clip video, o japoneză prindea cu dinții tentaculele unei caracatițe care ieşeau dintr-un closet. Cred că nu văzusem vreodată ceva mai scârbos. Din păcate, ca de obicei, înainte să vizitez operele expuse, mă dusesem la bufet; două minute mai târziu, năvăleam în toaleta centrului cultural ca să vărs tot orezul şi peştele crud pe care le înghițisem.

Weekendurile erau de fiecare dată un chin, altfel, puteau trece săptămâni la rând fără să mă-ntâlnesc cu Yuzu. Când plecam la Ministerul Agriculturii, ea era departe de-a se fi trezit – se deştepta arareori înainte de prânz. Iar atunci când mă întorceam, spre şapte seara, nu era niciodată acasă. Probabil că nu munca îi impunea ore atât de târzii, până la urmă era

normal, nu avea decât douăzeci şi şase de ani, iar eu eram cu douăzeci mai în vârstă, dorința de viață socială se împuținează odată cu maturitatea, ajungi să-ți spui c-ai văzut cum stau lucrurile, în plus îmi instalasem în cameră un modem SFR [19], aveam acces la posturile de sport şi puteam urmări campionatele naționale de fotbal din Franța, Anglia, Germania, Spania şi Italia, asta însemna un număr apreciabil de ore de divertisment, dacă Pascal ar fi cunoscut modemul SFR, poate că ar fi cântat altă melodie, şi toate astea la un preț identic cu cel al altor furnizori, nu pricepeam de ce SFR nu scoate mai puternic în evidență, în spoturile publicitare, evantaiul său de oferte sportive, dar, până la urmă, fiecare cu meseria lui.

Mai condamnabil era, fără îndoială, din punctul de vedere al moralei comun acceptate, că Yuzu se ducea destul de des, eram convins, la diverse „reuniuni libertine". O însoțisem la una din ele, chiar la începuturile relației noastre. Se desfăşura într-un palat de pe Quai Béthune, pe insula Saint-Louis. Nici măcar nu aveam idee cât ar fi putut valora pe piață o asemenea locuință, poate douăzeci de milioane de euro, mă rog, nu mai văzusem până atunci aşa ceva. Erau vreo sută de participanți, doi bărbați la o singură femeie, în general bărbații erau mai tineri decât femeile şi cu un nivel social în mod vizibil mai scăzut, cei mai mulți aveau chiar un evident *look* de mahala, probabil că sunt plătiți, mi-am spus pentru o clipă, dar de fapt poate că nu sunt, să regulezi pe gratis e o pleaşcă în sine pentru majoritatea bărbaților, în plus aveau şampanie şi fursecuri, care erau servite în trei saloane de recepție, înşirate unul după altul, unde mi-am petrecut seara.

În saloanele astea de recepție nu se petrecea nimic sexual, dar ținuta nespus de erotică a femeilor, faptul că anumite cupluri sau grupuri se îndreptau periodic spre scările care duceau în camere, sau, dimpotrivă, la subsol, nu lăsau nici o umbră de îndoială asupra spiritului reuniunii.

După aproape un ceas, atunci când a devenit limpede că n-aveam nici cel mai mic gând să explorez ce se urzea sau se înnădea în afara bufetului, Yuzu a chemat un Uber. Pe drumul de întoarcere nu mi-a făcut nici un reproş, dar nici nu şi-a manifestat vreun regret sau vreo stânjeneală; de fapt, n-a făcut nici o aluzie la reuniune şi, de altfel, nici n-avea s-o pomenească vreodată.

Această tăcere părea să-mi confirme ipoteza potrivit căreia nu renunțase la aceste distracții, aşa că într-o seară am vrut să-mi iau o piatră de inimă, era complet aiurea, se putea întoarce în orice clipă, ca să nu mai zic că nu

[19] Prescurtare pentru Societatea Franceză de Radiotelefonie. Decodorul SFR oferă abonaţilor acces la Internet.

prea e frumos să scormoneşti în computerul tovarăşei de viață, nevoia de a şti e un lucru ciudat, mă rog, cuvântul „nevoie“ e poate prea puternic, să zicem că în seara respectivă nu se dădeau decât meciuri lipsite de interes.

Sortându-i mailurile după dimensiuni, le-am izolat pe cele vreo zece care aveau ataşament video. În cel dintâi, tovarăşa mea se afla în centrul unui *gang-bang* de factură clasică: freca, sugea şi se lăsa pătrunsă de vreo cincisprezece bărbați, care îşi aşteptau răbdători rândul şi care foloseau prezervative pentru penetrări vaginale şi anale; nimeni nu scotea o vorbă. La un moment dat a încercat să ia două mădulare în gură, dar n-a reuşit întru totul. În partea a doua, participanții i-au ejaculat pe față, umplând-o treptat de spermă, iar mai târziu Yuzu a închis ochii.

Toate bune şi frumoase, sigur, dacă mă pot exprima aşa, să zicem că nu eram uimit din cale-afară, dar ceva-ceva mă zgândărea: am recunoscut îndată decorațiunile, filmul fusese făcut în apartamentul meu, mai precis în ansamblul parental, iar chestia asta nu-mi plăcea deloc. Probabil că profitase de una dintre deplasările mele la Bruxelles, iar eu îmi încheiasem definitiv treaba acolo de mai bine de un an, prin urmare lucrurile avuseseră loc la începutul relației noastre, într-o vreme când încă ne-o mai trăgeam, ba chiar ne-o trăgeam la greu, cred că nu regulasem atâta toată viața, era aproape mereu dispusă să ne-o punem, dedusesem aşadar că e-ndrăgostită de mine, poate că era o greşeală de interpretare, dar era o greşeală obişnuită printre bărbați, sau nu era o greşeală, aşa funcționează majoritatea femeilor (cum se zice în lucrările de psihologie populară), aşa sunt setate (cum se spune în dezbaterile politice de pe Public Sénat [20]), iar Yuzu putea fi doar un caz special.

Şi, într-adevăr, era un caz special, cel de-al doilea video o demonstra cu prisosință. Acțiunea nu se mai desfăşura la mine acasă şi nici într-un palat de pe insula Saint-Louis. Pe cât de stilat era interiorul de pe insula Saint-Louis, minimalist, negru şi alb, pe atât de fastuos, de burghez, de Chippendale era cel din noul clip, te trimitea cu gândul la bulevardul Foch, la un ginecolog bogat sau poate la un prezentator de succes al unui post de televiziune, oricum, Yuzu se masturba pe o canapea, după care luneca pe o podea acoperită de covoare cu motive vag persane, moment în care un doberman de vârstă mijlocie o penetra cu vigoarea recunoscută a rasei sale. Apoi camera de filmat schimba unghiul şi, în timp ce dobermanul continua să pompeze (în mediu natural câinii ejaculează foarte repede, probabil însă că păsărica femeii prezintă diferențe însemnate față de cea a cățelelor, prin urmare nu se simțea la largul lui), Yuzu întărâta glandul unui

[20] Canal de televiziune politică şi parlamentară fondat în anul 2000, al cărui acţionar este Senatul francez.

bull-terrier, după care-l lua în gură. Bull-terrier-ul, fără îndoială mai tânăr, ejacula în mai puțin de un minut, după care era înlocuit de un boxer.

După acest mini *gang-bang* canin, mi-am întrerupt vizionarea, eram cu inima sfâşiată, mai ales de grija câinilor, şi, în acelaşi timp, nu mă puteam amăgi: pentru o japoneză (în conformitate cu tot ce putusem constata despre mentalitatea acestui popor), să se culce cu un occidental sau să copuleze cu un animal e aproape totuna. Înainte să plec din ansamblul parental, am înregistrat toate filmulețele pe un stick USB. Mutra lui Yuzu era foarte uşor de recunoscut, aşa că am început să iau în considerare schița unui nou plan de eliberare, care însemna, pur şi simplu (ideile luminoase sunt întotdeauna foarte simple), s-o arunc pe fereastră.

Punerea în practică nu anunța obstacole prea mari. În primul rând trebuia s-o conving să bea, pretextând că băutura era de o calitate absolut uimitoare, de genul cadou de la un mic producător local de rachiu din munții Vosges, era foarte deschisă la genul ăsta de argumente, în privința asta rămăsese neîndoios o turistă. Japonezii şi chiar asiaticii, în general, nu prea țin la băutură, ca urmare a faptului că, la ei, există o proastă funcționare a aldehid-dehidrogenazei 2, care asigură transformarea etanolului în acid acetic. În mai puțin de cinci minute avea să cadă în toropeală etilică, mai trăisem această experiență, apoi, n-aveam decât să deschid fereastra şi s-o car, atârna mai puțin de cincizeci de kile (cam cât bagajele ei), puteam s-o târăsc fără probleme, iar după o cădere de douăzeci şi nouă de etaje n-ai cum să scapi.

Desigur, puteam să simulez un accident imputabil beției, ar fi fost destul de credibil, dar aveam o uriaşă încredere, exagerată poate, în poliția țării mele, iar planul meu inițial era, mai degrabă, să fac mărturisiri complete: îmi închipuiam că, având acele filmulețe, beneficiam de circumstanțe atenuante. Codul Penal din 1810, în articolul 324, stipulează că „o crimă comisă de soț asupra soției sale, sau de aceasta asupra soțului ei, nu poate fi scuzată de răspundere […], cu toate acestea, în cazul adulterului, prevăzut de articolul 336, crima comisă de soț asupra soției, precum şi asupra complicelui, în momentul în care îi surprinde în flagrant delict în domiciliul conjugal, este exonerabilă“. Altfel spus, dacă aş fi dat buzna cu un kalaşnikov în seara paranghelei şi dacă ne-am fi aflat pe vremea lui Napoleon, aş fi fost achitat. Nu eram însă pe vremea lui Napoleon şi nici măcar în aceea a *Divorțului în stil italian,* aşa încât o rapidă căutare pe Internet m-a lămurit că pedeapsa medie pentru o crimă pasională comisă în cadru conjugal era de şaptesprezece ani de închisoare; anumite feministe doreau să meargă şi mai departe, să se dea pedepse şi mai grele, prin introducerea în Codul Penal a noțiunii de „feminicid“, ceea ce mi se părea

mai degrabă amuzant, pentru că mă ducea că gândul la insecticid sau la pesticid. Una peste alta, şaptesprezece ani mi se păreau cam mult.

În acelaşi timp, poate că nu-i aşa de rău la puşcărie, mi-am zis, dispar problemele administrative, ai asistență medicală, inconvenientul principal e că te caftesc şi te sodomizează ceilalți deținuți, dar, dacă stai bine să te gândeşti, cei care se lăsau regulați şi umiliți erau, probabil, mai ales pedofilii, ori poate nişte băieței drăgălaşi, cu poponeț de înger, delincvenți delicați şi mondeni care se făceau că se împiedică pentru o linie de cocaină, eu eram spătos, îndesat şi nițel alcoolic, aveam mai degrabă profilul unui deținut obişnuit. „Umiliți şi o beliți!" ar fi fost un titlu reuşit, un fel de Dostoievski *trash*, de altfel mi se pare că Dostoievski scrisese despre universul carceral, cred că putea fi adaptat, mă rog, n-aveam timp să verific, trebuia să iau o hotărâre rapidă, şi am impresia că un tip care-şi ucisese nevasta „ca să-şi apere onoarea" ar trebui să beneficieze de un oarecare respect din partea colegilor de celulă, cel puțin asta-mi şoptea firava mea pricepere într-ale psihologiei mediului carceral.

Pe de altă parte, existau totuşi lucruri care-mi plăceau mult, în exterior, ca de pildă o raită pe la G20, aveau paisprezece feluri diferite de humus, sau o plimbare prin pădure, copil fiind îmi plăceau plimbările prin pădure, ar fi trebuit să fac mai multe, îmi cam rupsesem legăturile cu copilăria, una peste alta o întemnițare prea lungă nu era poate cea mai bună soluție, cred însă că hotărârea mi-a fost dictată de humus. Ca să nu mai vorbesc, desigur, de aspectele morale legate de crimă.

În mod curios, soluția mi s-a arătat când mă uitam la Public Sénat – un post tv de la care n-aveam mari aşteptări, în orice caz nimic de felul ăsta. Documentarul, intitulat *Dispăruți de bunăvoie*, reconstituia traseul diferitelor persoane care, într-o bună zi, într-un mod cu totul neprevăzut, se hotărâseră să-şi reteze legăturile cu familia, cu prietenii, cu profesiunea: un tip care, într-o luni dimineață, ducându-se la serviciu, îşi abandonase maşina în parcarea unei gări şi luase primul tren, la întâmplare; altul care, plecând de la o petrecere, în loc să se întoarcă acasă, îşi luase o cameră la primul hotel care i-a ieşit în cale, după care a rătăcit luni de zile prin diverse hoteluri pariziene, schimbându-şi adresa în fiecare săptămână.

Cifrele erau impresionante: an de an, în Franța, mai bine de douăsprezece mii de persoane alegeau să dispară, să-şi părăsească familia şi să-şi refacă viața, uneori la celălalt capăt al lumii, uneori fără să schimbe oraşul. Eram fascinat şi mi-am petrecut restul nopții pe Internet ca să aflu mai multe, din ce în ce mai convins că îmi nimerisem adevărata menire: aveam să fiu şi eu un dispărut de bunăvoie, iar cazul meu era deosebit de simplu, nu trebuia să scap de nevastă, de familie, de vreun mediu social temeinic constituit, ci doar de o banală concubină cu cetățenie străină, care n-avea nici un drept să mă urmărească. Toate articolele de pe Internet insistau asupra unui aspect deja scos în evidență în documentar: în Franța, orice persoană majoră era liberă „să vină şi să plece“, părăsirea familiei nu constituia un delict. Această propoziție ar fi trebuit gravată, cu litere uriaşe, pe toate edificiile publice: *în Franța, abandonarea familiei nu constituie un delict*. Insistau mult asupra acestui amănunt şi înşirau dovezi impresionante: în situația în care o persoană dată dispărută se afla sub controlul poliției sau jandarmeriei, poliția sau jandarmeria *nu aveau dreptul* să comunice cuiva noua adresă, fără consimțământul persoanei în cauză; iar în 2013 procedura de căutare în interesul familiei fusese suprimată. Era uluitor faptul că într-o țară în care, de la an la an, libertățile individuale aveau tendința de a fi restrânse, legislația o menținuse pe aceasta: o libertate fundamentală, mai importantă în opinia mea, şi mai tulburătoare din punct de vedere filozofic, decât sinuciderea.

N-am dormit toată noaptea şi, la prima oră, am început să iau măsurile cuvenite. Fără să am în minte vreo destinație anume, mi se părea că drumul avea să mă ducă spre nişte zone rurale, prin urmare am optat pentru Crédit Agricole [21]. Deschiderea contului se făcea pe loc, dar trebuia să aştept o săptămână ca să dispun de acces *online* şi de un carnet de

[21] Grup bancar internaţional. Supranumit „Banca verde“, datorită activităţii sale originare, care era pusă în slujba lumii agricole.

cecuri. Mi-au trebuit cincisprezece minute ca să-mi închid contul la BNP [22], iar mutarea soldului pe noul cont a fost instantanee. Am operat redirecționarea impozitelor şi reținerilor pe care doream să le păstrez (asigurare auto, sănătatea) prin doar câteva mailuri. Cu apartamentul a durat mai mult, mi s-a părut potrivit să-mi născocesc un nou loc de muncă în Argentina, pe un domeniu viticol imens, situat în provincia Mendoza, toată lumea de la agenție a considerat că e extraordinar, de îndată ce zici că vrei să părăseşti Franța, toți francezii socotesc că asta e extraordinar, gândesc toți la fel, chiar dacă e vorba despre Groenlanda, li se pare extraordinar, aşa că Argentina, ce să mai spun! Dacă ar fi fost vorba de Brazilia, cred că responsabila cu clienții s-at fi tăvălit pur şi simplu pe jos. Aveam două luni de preaviz, aveam să plătesc prin virament; nu aveam, cu siguranță, să fiu prezent la predarea apartamentului, dar se pare că nu era obligatoriu.

Rămânea problema serviciului. Lucram pe bază de contract pentru Ministerul Agriculturii şi contractul îmi era reînnoit anual, la începutul lunii august. Şeful meu de departament a părut surprins că îl caut în timpul concediului, dar mi-a stabilit o întâlnire chiar în acea zi. Mi s-a părut necesar să-i îndrug acestui om, destul de priceput la probleme agricole, o minciună mai sofisticată, chiar având legătură cu domeniul lui. Am scornit deci povestea unei slujbe de consilier pe „export agricol“ la Ambasada Argentinei. „Ah, Argentina…“, a zis el încruntat. Într-adevăr, de câțiva ani, exporturile agricole ale Argentinei explodaseră pur şi simplu în toate domeniile, şi încă nu se isprăviseră, experții estimau că Argentina, cu o populație de circa patruzeci şi patru de milioane de locuitori, ar putea în curând hrăni şase sute de milioane de oameni, iar noul guvern înțelesese asta, prin politica de devalorizare a pesoului, ticăloşii ăştia aveau să inunde de-a dreptul Europa cu produsele lor, în plus nu exista nici o legislație restrictivă privitoare la OMG-uri, aşa că aveam serios de furcă cu ei. „Dar carnea de la ei e-atât de gustoasă…“, am obiectat eu pe un ton împăciuitor. „De-ar fi vorba doar de carne…“, mi-a răspuns el, din ce în ce mai înnegurat: cerealele, soia, floarea-soarelui, zahărul, arahidele, ansamblul producției de fructe, carnea, desigur, şi laptele – iată domeniile în care Argentina putea să dăuneze serios Europei, şi asta în cel mai scurt timp. „Aşadar, vă dați cu duşmanul…“, a conchis el pe un ton aparent şăgalnic, dar marcat de o adâncă amărăciune; am preferat să păstrez o tăcere prudentă. „Sunteți unul dintre cei mai buni experți ai noştri; presupun că oferta lor e tentantă financiar…“, a insistat el cu o voce care prevestea o schimbare de ton; nici acum nu mi s-a părut potrivit să răspund, dar am

[22] Cea mai mare bancă franceză, născută din fuziunea între Banque Nationale de Paris şi Parisbas.

încercat o grimasă deopotrivă afirmativă, mâhnită, complice şi modestă – dar, una peste alta, era o grimasă greu de schițat.

„Bine…“, zise el, bătând darabana cu degetele în masă. Întâmplător eram în concediu, care urma să se încheie la sfârşitul perioadei mele contractuale; aşadar, tehnic vorbind, nu aveam nici un motiv să mă mai întorc. Desigur, era uşor întors pe dos, fusese luat cam din scurt, dar nu i se-ntâmpla, probabil, prima oară. Ministerul Agriculturii îşi plăteşte bine colaboratorii, atâta vreme cât dau dovadă de suficientă competență operațională, îi plăteşte mult mai bine decât pe propriii funcționari; nu poate însă, evident, să se alinieze la prețurile din mediul privat şi nici la acelea ale unei ambasade străine, atunci când aceasta s-a hotărât să dezvolte un adevărat plan de invazie, în acel moment bugetul este aproape nelimitat, îmi amintesc de un coleg de promoție căruia Ambasada Statelor Unite îi făcuse o ofertă excepțională, de altfel tipul şi-a ratat complet misiunea, vinurile californiene erau la fel de prost distribuite în Franța, iar vaca din Middle West se chinuia să fie atrăgătoare, în vreme ce aceea din Argentina era pe cale să reuşească, nu am habar de ce, consumatorul este o mică făptură impulsivă, mult mai impulsivă decât vaca, anumiți consilieri pe probleme de comunicare reconstituiseră totuşi un scenariu plauzibil, în opinia lor imaginea cowboy-ului cu lasou fusese mult prea intens exploatată, toată lumea ştia acum că Middle West-ul era o nebuloasă regiune anonimă, năpădită de uzine de carne, prea mulți burgeri trebuiau serviți zilnic, altfel nu se putea, se cădea să fie realişti, era de neconceput ca vitele să mai fie prinse cu lasoul. Între timp, imaginea *gaucho*-ului (să fi contribuit oare la asta vreo vrajă *latino*?) îl cufunda pe consumatorul european în visare, îşi închipuia preerii întinse cât vedeai cu ochii, vite nărăvaşe şi libere, galopând prin pampas (atât cât poate o vită să galopeze, rămâne să verific), oricum, în fața vacii argentiniene se deschidea o cale regală.

Fostul meu şef de departament mi-a strâns totuşi mâna, în ultima clipă, chiar înainte să ies din birou, şi a avut puterea să-mi ureze noroc în noua mea viață profesională. Mi-am golit biroul în mai puțin de zece minute. Erau orele şaisprezece; îmi reorganizasem viața în mai puțin de o zi.

Ştersesem urmele vieții mele sociale anterioare fără să întâmpin vreo greutate, adevărul e că lucrurile deveniseră mult mai simple grație Internetului, toate facturile, declarațiile de impozit şi alte formalități puteau fi acum rezolvate electronic, adresa fizică nu mai era de nici un folos, o adresă de mail era suficientă. Aveam totuşi un trup, iar trupul avea nevoile lui, iar cel mai complicat, de fapt, în toată această evadare a mea a fost să găsesc un hotel parizian care să accepte fumători. A trebuit să dau vreo

sută de telefoane şi să îndur de fiece dată disprețul triumfător al centralistului, care trăia o încântare aproape palpabilă repetându-mi, cu o bucurie veninoasă: „Nu, domnule, e imposibil, hotelul nostru este integral pentru nefumători, vă mulțumesc pentru apel“, mă rog, mi-am dedicat două zile acestei căutări şi de-abia în zorii celei de-a treia, în vreme ce luam serios în calcul posibilitatea să devin SDF [23] (un boschetar cu şapte sute de mii de euro în cont, asta e o chestie neobişnuită şi nostimă), mi-a venit din nou în minte hotelul Mercure de Niort – Marais Poitevin, care nu cu mult timp în urmă era pentru fumători, poate c-aş fi avut o şansă în direcția asta.

Într-adevăr, o căutare de câteva ceasuri pe Internet mi-a dezvăluit că, deşi aproape toate hotelurile Mercure din Paris aplicau integral o politică anti-fumat, existau şi excepții. Eliberarea avea să-mi vină astfel nu de la un independent, ci de la repulsia unui subaltern față de consemnele date de superiorii săi ierarhici, dintr-un soi de nesupunere, de revoltă a conştiinței morale individuale, care fusese descrisă înainte vreme în diferite piese de teatru existențialiste, imediat după cel de-al Doilea Război Mondial.

Hotelul se afla pe bulevardul Sœur-Rosalie, în arondismentul XIII, aproape de Place d’Italie, nu cunoşteam nici bulevardul şi n-o ştiam nici pe Sora Rosalie, dar Place d’Italie îmi convenea, era îndeajuns de departe de Beaugrenelle, nu riscam să mă-ntâlnesc din întâmplare cu Yuzu, nu mai ieşea decât prin Marais şi prin Saint-Germain, rămânea să mai adaug câteva serate deocheate în arondismentul XVI sau în paşnicul XVII şi, gata, îi delimitasem traseul, aveam să fiu la fel de liniştit în Place d’Italie ca la Vesoul sau la Romorantin.

[23] În franceză, abrevierea SDF – Sans Domicile Fixe – este foarte uzitată şi desemnează persoanele fără adăpost (homeless), care nu au o locuinţă unde să doarmă şi să primească corespondenţa şi care, din acest motiv, scapă oricărui control sau recensământ administrativ.

Proiectasem să plec luni, 1 august. În seara de 31 iulie, m-am aşezat în living, ca să aştept întoarcerea lui Yuzu. Mă întrebam cât timp îi va lua ca să devină conştientă de realitate, ca să-şi dea seama că plecasem de-adevăratelea şi că n-aveam să mă mai întorc vreodată. Şederea ei în Franța era nemijlocit legată de cele două luni de preaviz pentru rezilierea contractului de închiriere a apartamentului. Nu ştiam exact ce salariu are la Casa de Cultură a Japoniei, dar nu i-ar fi ajuns cu siguranță pentru plata chiriei şi mi-o închipuiam cu greu acceptând să şadă într-o garsonieră modestă, ar fi fost nevoită să renunțe la trei sferturi din haine şi din produsele cosmetice, degeaba erau atât de spațioase *dressing*-ul şi baia din ansamblul parental, izbutise să le umple până la refuz, numărul de obiecte care îi erau indispensabile ca să-şi conserve statutul de femeie era de-a dreptul năucitor, de obicei femeile nu-şi dau seama, dar bărbaților nu le place asta, ba chiar le face silă, ajunge să le dea senzația că au pus mâna pe un produs expirat a cărui frumusețe nu izbuteşte să fie păstrată decât prin artificii nesfârşite, artificii care (oricât ar fi de crescută indulgența inițială a unui macho pentru catalogul toanelor femeieşti) ajung să fie socotite imorale, adevărul e că-şi petrecea incredibil de mult timp în baie, realizasem asta în decursul vacanțelor noastre comune: între toaleta de dimineață (desfăşurată pe la prânz), pomădarea mai sumară din mijlocul după-amiezii şi nesfârşitul, exasperantul ceremonial al băii de seară (mi-a destăinuit într-o zi că foloseşte optsprezece creme şi loțiuni diferite), calculasem că pierde şase ore zilnic, lucru cu atât mai neplăcut cu cât nu toate femeile procedau la fel, existau contraexemple şi am fost străbătut de un sfâşietor val de tristețe amintindu-mi de şatena de la El Alquián, de bagajul ei minuscul, anumite femei dau impresia că sunt mai naturale, mai firesc în ton cu lumea, uneori chiar izbutesc să se prefacă nepăsătoare față de propria frumusețe, sigur că e o şmecherie, dar, în practică, ăsta e rezultatul, Camille, de pildă, stătea cel mult jumătate de ceas pe zi în baie şi eram convins că aşa se-ntâmpla şi cu şatena din El Alquián.

Nefiind în stare să-şi plătească chiria, Yuzu se vedea condamnată să se-ntoarcă în Japonia, dacă nu cumva se hotăra să se prostitueze, avea câteva dintre însuşirile necesare, prestațiile ei sexuale atingeau un nivel foarte bun, cu precădere în domeniul crucial al suptului, lingea glandul cu multă sârguință, fără să piardă vreodată din vedere existența boaşelor, avea doar o singură lacună, în materie de *deep-throat*, din pricina dimensiunilor reduse ale guriței, dar această muie adâncă nu era, după părerea mea, decât o obsesie a maniacilor minoritari, dacă vrei ca scula să-ți fie integral înconjurată de carne umedă, ei bine, ai la dispoziție

păsărica, pentru aşa ceva e făcută, superioritatea gurii, reprezentată de limbă, este oricum anulată în universul închis al muii până-n gâtlej, în care limba este, ipso facto, văduvită de orice posibilitate de acțiune, mă rog, hai să nu iscăm polemici, realitatea e că Yuzu pompa de minune şi o făcea cu dragă inimă, în orice împrejurare (vai, câte călătorii cu avionul mi-au fost înfrumusețate de surprinzătoarele ei prestații) şi, mai ales, era nespus de înzestrată anal, rozeta ei era receptivă şi lesne accesibilă, o oferea, de altfel, fără nazuri, iar analul, pentru damele de companie, beneficiază mereu de un supliment tarifar, Yuzu ar fi putut, de fapt, să ceară pentru un anal mult mai mult decât o curvă oarecare, apreciam că scorul ei probabil s-ar putea învârti pe la 700 de euro pe oră şi 5.000 de euro pe noapte: neîndoielnica ei eleganță, nivelul de cultură limitat, dar mulțumitor, puteau face din ea o *escortă* autentică, o femeie pe care puteai s-o scoți fără probleme la restaurant sau chiar la o importantă cină de afaceri, ca să nu mai pomenesc de îndeletnicirile ei artistice, prilej de conversații serioase, se ştie că mediile de afaceri sunt leşinate după conversații artistice şi ştiu că unii dintre colegii mei de muncă mă bănuiseră că stăteam cu Yuzu tocmai din aceste motive, oricum, o japoneză e întotdeauna – prin definiție, practic – destul de stilată, ştiu că fusesem admirat pentru asta şi, totuşi, mărturisesc – în condițiile în care mă pregătesc să dau foaia şi în care mi-a dispărut cheful să mai mint – că nu calitățile ei de escortă de lux au făcut-o să-mi cadă cu tronc, ci, pur şi simplu, aptitudinile ei de curvă ordinară.

Cu toate astea, cred că, în fond, Yuzu nu era curvă. Frecventasem multe curve, uneori de unul singur, alteori cu femeile cu care-mi împărțisem viața, iar lui Yuzu îi lipsea calitatea esențială a acestei minunate meserii: generozitatea. O curvă nu-şi alege clienții, din principiu, asta e axioma, o curvă împarte plăcere tuturor, fără excepție şi, din acest motiv, tinde spre măreție.

Chiar dacă, desigur, acceptase să fie făcută poştă, aici e vorba despre o situație specială, în care mulțimea de mădulare ce i se pun la dispoziție cufundă femeia într-o stare de beție narcisiacă, cel mai excitant fiind, fără îndoială, faptul că e înconjurată de bărbați care şi-o freacă aşteptând să le vină rândul, în sfârşit, vedeți cărțile lui Catherine Millet, lămuritoare în privința asta, cert e că Yuzu, în afara acestor partide de sex în grup, îşi alegea amanții, îi alegea cu grijă, pe unii din ei îi întâlnisem, era vorba îndeobşte de artişti (dar nu prea mulți artişti blestemați, de fapt, mai degrabă invers), uneori decidenți culturali, în orice caz tipi mai degrabă tineri, mai degrabă arătoşi, mai degrabă eleganți şi mai degrabă bogați, ceea ce înseamnă destul de multă lume pentru un oraş precum Parisul, există în permanență câteva mii de bărbați care corespund acestui portret-

robot, aş spune cincisprezece mii, ca să dau o cifră, dar ea se bucurase de un număr mai mic, cu siguranță de câteva sute şi doar de câteva zeci în timpul cât durase relația noastră, una peste alta şi-o trăsese la greu în Franța, dar acum se isprăvise, se spărsese petrecerea.

Niciodată, cât a durat relația noastră, nu se întorsese în Japonia şi nici nu plănuise s-o facă, asistasem la câteva dintre discuțiile telefonice cu părinții ei, mi se păruseră oficiale şi reci, în orice caz scurte, iată deci, în sfârşit, o cheltuială care nu-i putea fi reproşată. Bănuiam (nu pentru că mi-ar fi mărturisit, ci pentru că adevărul transpirase de-a lungul meselor pe care le organizam la începutul relației, pe vremea când încă mai năzuiam să ne facem prieteni, să ne integrăm într-o rețea socială rafinată, călduroasă şi exigentă, adevărul transpirase pentru că acolo erau prezente şi alte femei, pe care le considera ca făcând parte din acelaşi mediu cu ea, creatoare de modă, de pildă, sau *talent scouts* [24], iar elanurilor ei confesive îi erau cu siguranță necesare alte femei), bănuiam deci că părinții ei, din străfundul Japoniei lor obscure, îşi făceau planuri matrimoniale pentru ea, ba chiar planuri matrimoniale cât se poate de țintite (nu existau, se pare, decât doi posibili pretendenți, poate chiar unul singur) şi că, îndată ce se va întoarce sub pulpana lor, avea să-i fie foarte greu să mai scape, ba chiar de-a dreptul imposibil, asta dacă nu va compune *kanjei,* ajungând în condiția de *hiroku* (cuvintele sunt născocite de mine, dar nu pe de-a-ntregul, pentru că-mi amintesc nişte înlănțuiri sonore din conversațiile lor telefonice), pe scurt, de îndată ce va pune piciorul pe aeroportul Narita, soarta îi va fi pecetluită.

Asta-i viața.

Ar fi poate necesar, acum, să ofer câteva lămuriri despre dragoste, destinate mai degrabă femeilor, pentru că femeile nu prea pricep ce înseamnă dragostea pentru bărbați, sunt mereu descumpănite de atitudinea şi de comportamentul lor şi ajung uneori la concluzia greşită că bărbații sunt incapabili de iubire, îşi dau arareori seama că până şi cuvântul iubire acoperă, în cazul bărbatului şi al femeii, două realități radical diferite. Pentru femeie, iubirea este o forță, o forță generatoare, tectonică, atunci când se manifestă la o femeie, iubirea este unul dintre cele mai impunătoare spectacole pe care natura ni le poate oferi, trebuie privit cu teamă, e o forță creatoare din aceeaşi spiță cu răsturnările climatice sau cutremurele, se află la originea unui alt ecosistem, a unui alt mediu înconjurător, a unui alt univers, prin iubire femeia întemeiază o lume nouă, nişte mici făpturi răzlețe se bălăceau într-o existență nesigură şi iată că femeia creează condițiile de naştere ale cuplului, ale unei entități sociale,

[24] Vânători de talente.

sentimentale şi genetice noi, a cărei vocație este să elimine de-a dreptul orice urmă a indivizilor dinaintea sa, această nouă entitate este de-acum perfectă în esența ei, aşa cum constatase Platon, poate uneori să devină mai complexă prin intermediul familiei, dar ăsta e doar un detaliu, spre deosebire de ce gândea Schopenhauer, femeia se dedică total acestei meniri, se jertfeşte, se dedică trup şi suflet, cum se spune, şi, de altfel, pentru ea, între cele două nu există nici o diferență, diferența între trup şi suflet nu e decât o chițibuşăreală masculină, lipsită de urmări. De dragul acestei meniri, care nu e de fapt o menire, ci doar pura manifestare a unui instinct vital, şi-ar sacrifica bucuroasă viața.

La început, bărbatul e mai reținut, admiră şi respectă această dezlănțuire emoțională fără s-o înțeleagă pe deplin, i se pare uşor ciudat atâta tărăboi. Treptat, însă, se transformă, încet-încet e aspirat de vortexul de patimă şi de plăcere iscat de femeie, mai precis recunoaşte voința femeii, voința ei neîngrădită, pură, şi înțelege că această voință, deşi omagiul penetrărilor vaginale frecvente şi, de preferință, cotidiene, este cerut chiar de femeie, fiindcă reprezintă condiția obişnuită a manifestării ei, este o voință în sine cu desăvârşire pozitivă, în care falusul, miez al ființei sale, îşi preschimbă statutul fiindcă devine în egală măsură condiție de posibilitate pentru manifestarea iubirii, bărbatul încetând complet să mai dispună de alte mijloace şi, prin această ciudată întorsătură, fericirea falusului devine pentru femeie un scop în sine, un scop care nu mai îngăduie absolut nici o limitare a mijloacelor folosite. Treptat, uriaşa plăcere oferită de femeie îl modifică pe bărbat, acesta începe să nutrească recunoştință şi admirație, viziunea lui despre lume se transformă, într-un mod, după părerea lui, neaşteptat, accede la dimensiunea kantiană a *respectului*, şi, progresiv, ajunge să perceapă altfel lumea, viața fără femeie (ba chiar, în mod special, fără această femeie care îi oferă atâta plăcere) devine cu adevărat imposibilă, ca un soi de caricatură de viață; în această clipă, bărbatul începe realmente să iubească. Aşadar, iubirea este pentru bărbat un scop, o împlinire, iar nu, ca în cazul femeii, un început, o naştere; trebuie să ținem cont de asta.

Se întâmplă, totuşi, rar, ca la bărbații mai sensibili şi mai plini de imaginație iubirea să se declanşeze din prima clipă, deci acel *love at first sight* nu este neapărat un mit; atunci, bărbatul, printr-un uluitor efort mental de anticipare, şi-a imaginat încă de la început ansamblul plăcerilor pe care femeia i le-ar putea oferi în decursul vremii (până când, aşa cum se spune, moartea îi va despărți), bărbatul a anticipat deja (mereu deja, cum ar fi zis Heidegger, în zilele când era bine dispus) sfârşitul glorios, şi eu tocmai această nesfârşire, această infinitate de plăceri împărtăşite am desluşit-o în

privirea lui Camille (o să revin însă la Camille) şi, de asemenea, într-un mod mai primejdios (dar şi mai puțin puternic, însă e drept că aveam zece ani în plus, iar în momentul când ne-am întâlnit sexul dispăruse complet din viața mea, nu-şi mai afla locul, eram cu desăvârşire resemnat, nu mai eram bărbat în toată puterea cuvântului), în privirile prea grabnic intersectate cu şatena de la El Alquián, veşnic chinuitoarea şatenă de la El Alquián, ultima şi probabil cea de pe urmă posibilitate de fericire pe care viața mi-o aşezase în cale.

Nu simțisem nimic asemănător cu Yuzu, mă cucerise puțin câte puțin, şi o făcuse cu mijloace colaterale, ținând de ceea ce în mod obişnuit se numeşte perversiune, mai cu seamă prin lipsa de pudoare, prin felul cum mi-o freca (şi şi-o freca) în orice împrejurare, în rest habar n-aveam, cunoscusem fofoloance mai arătoase, a ei era un pic cam barocă, cu prea multe zbârcituri (din anumite unghiuri părea chiar că atârnă, în ciuda vârstei), dacă stau să mă gândesc, cel mai mult îmi plăcea curul, permanenta disponibilitate a unei rozete aparent strâmte, dar de fapt abordabile, ne aflam mereu în poziția de a alege liber între cele trei găuri, câte femei se pot lăuda cu aşa ceva? Şi, în acelaşi timp, cum să le consideri femei pe acele femei care nu se pot lăuda cu aşa ceva?

Mi se va reproşa poate că acord prea multă importanță sexului; nu cred. Chiar dacă ştiu că alte bucurii îi iau treptat locul, în decursul desfăşurării fireşti a vieții, sexul rămâne singurul moment în care îți implici personal şi direct organele, aşa încât trecerea prin sex, printr-un sex intens, rămâne o trecere obligatorie pentru producerea fuziunii amoroase, nimic nu poate avea loc în lipsa lui, iar tot restul, în mod obişnuit, decurge progresiv din el. Mai există însă şi alt aspect, faptul că sexul rămâne un moment periculos, momentul unui pariu prin excelență. Nu mă refer la SIDA, în mod special, deşi riscul de a muri poate fi incitant la culme, ci mai mult la procreație, un pericol mult mai grav în sine, în ceea ce mă priveşte am renunțat la prezervative de îndată ce s-a putut, în fiecare dintre relațiile mele, la drept vorbind absența prezervativului devenise o condiție necesară a libidoului meu, în care spaima de reproducere deținea o parte importantă, şi ştiam că dacă, din nefericire, occidentalii aveau să separe efectiv procreația de sex (aşa cum mai plănuiau uneori), aveau să condamne nu doar procreația, ci şi sexul, şi aveau să se condamne şi pe ei, catolicii identitari simțiseră prea bine asta, chiar dacă pozițiile lor conțineau, de altfel, ciudate aberații etice, ca de pildă reticențele privind nişte practici atât de nevinovate precum sexul în trei sau sodomia, dar, la câte pahare de coniac băusem aşteptând-o pe Yuzu, mă îndepărtam de subiect, iar Yuzu nu era oricum catolică, darămite catolică identitară, se făcuse ora 22.00, şi n-aveam s-o aştept toată

noaptea, dar nu prea-mi convenea nici să plec fără s-o revăd, aşa că mi-am făcut un sendviş cu ton ca să mai treacă vremea, terminasem coniacul, dar mai rămăsese o sticlă de calvados.

Meditația mi-a devenit din ce în ce mai pătrunzătoare, datorită calvadosului, calvadosul e un alcool puternic, profund şi pe nedrept ignorat. Desigur, infidelitățile (ca să folosesc un termen blând) lui Yuzu mă mâhniseră, vanitatea mea virilă suferise şi, cu precădere, fusesem năpădit de-o îndoială, oare iubea toate sculele la fel de mult ca pe a mea, iată întrebarea pe care şi-o pun bărbații, în mod clasic, în astfel de momente, mi-o pusesem şi eu înainte, vai, de a-i fi răspuns afirmativ, e adevărat că dragostea noastră fusese maculată şi că toate complimentele aduse sculei mele, complimente care mă umpleau de mândrie la începuturile relației noastre (mărime confortabilă, fără să fie excesivă, rezistență ieşită din comun), acum le vedeam cu alți ochi, desluşeam în ele manifestarea unei judecăți obiective şi reci, rezultat, mai degrabă, al frecventării mai multor scule decât al iluziei lirice emanate de sufletul unei femei îndrăgostite (ceea ce aş fi preferat, mărturisesc umil), n-aveam nici o ambiție specială legată de scula mea, dacă era iubită, îmi era îndeajuns, o iubeam şi eu, asta simțeam şi gata.

Totuşi, nu din acest motiv se ofilise definitiv iubirea mea pentru ea, ci într-o împrejurare aparent mai neînsemnată şi, oricum, de mai scurtă durată, schimbul nostru de replici nu durase decât un minut şi fusese imediat urmat de una dintre conferințele telefonice bilunare pe care Yuzu le ținea cu părinții ei. Evocase în acea discuție, n-aveam cum să mă înşel, întoarcerea ei în Japonia, şi, fireşte, am întrebat-o ce şi cum, răspunsul ei s-a dorit însă liniştitor, va mai trece ceva timp până să se întoarcă şi, oricum, n-aveam de ce să mă-ngrijorez, şi-atunci am priceput, într-o fracțiune de secundă am priceput, un fel de uriaşă fulgerare albă mi-a tulburat şirul gândurilor, apoi mi-am mai venit în fire şi-am început un scurt interogatoriu, care mi-a confirmat bănuiala fundamentală: Yuzu îşi programase deja, într-un plan de viață ideal, întoarcerea în Japonia, dar peste douăzeci sau poate treizeci de ani, avea să se-ntâmple exact după moartea mea, prin urmare moartea mea era de pe-acum programată în planurile vieții ei viitoare, o luase deja în calcul.

Reacția mea era, fără îndoială, irațională, avea douăzeci de ani mai puțin decât mine, existau toate motivele să-mi supraviețuiască, chiar vreme îndelungată, dar tocmai asta e un fapt pe care dragostea necondiționată tinde să-l ignore sau de-a dreptul să-l nege, dragostea fără rezerve e întemeiată pe această imposibilitate, pe această negare şi, fie că e validată de credința în Christos sau de credința în programul de nemurire, în

această etapă Google nu intervine decât foarte puțin, în dragostea necondiționată ființa iubită nu poate muri, este nemuritoare prin definiție, realismul lui Yuzu nu era decât un alt nume al lipsei de dragoste, iar această infirmitate, această absență aveau un caracter definitiv, într-o fracțiune de secundă Yuzu ieşise din cadrul iubirii romantice, necondiționate, şi pătrunsese în cel al tocmelii, şi începând cu acea clipă am ştiut că s-a isprăvit, că relația noastră era încheiată şi era chiar mai bine să se termine cât mai curând, pentru că n-aveam să mai trăiesc niciodată cu impresia că am în preajmă o femeie, ci un soi de păianjen, un păianjen care se nutrea cu fluidul meu vital şi care păstra totuşi o aparență de femeie, avea sâni, avea un cur (pe care am avut deja prilejul să-l preamăresc) şi chiar o vulvă (asupra căreia mi-am exprimat rezervele), dar nimic din toate astea nu mai conta, în ochii mei devenise un păianjen, un păianjen prădător şi veninos care-mi injecta zilnic un lichid paralizant şi ucigător, un păianjen care trebuia să iasă, cât mai repede cu putință, din viața mea.

Sticla de calvados se isprăvise şi ea, era mai bine de unsprezece noaptea, poate că, până la urmă, soluția cea mai bună era să plec fără s-o mai revăd. M-am dus până la geam. Un vaporaş de croazieră, probabil ultimul din ziua aceea, cotea pe lângă Île des Cygnes, atunci mi-am dat seama că aveam s-o uit foarte repede.

Am avut o noapte grea, străbătută de vise neplăcute în care riscam să pierd avionul, ceea ce mă făcea să întreprind felurite acțiuni primejdioase, ca de pildă să-mi iau zborul de la ultimul etaj al turnului Totem, încercând să ajung la aeroportul Roissy pe calea aerului – uneori trebuia să dau din mâini, alteori doar să planez şi izbuteam, dar anevoie, fiindcă la cea mai mică slăbire a concentrării mă puteam prăbuşi, am trecut printr-un moment dificil când survolam Jardin des Plantes, pierdusem câțiva metri din altitudine, abia dac-am reuşit să trec pe deasupra țarcului cu animale sălbatice. Interpretarea acestui vis nătâng, dar spectaculos, era desigur limpede: mă temeam că nu voi reuşi să scap.

M-am trezit la ora cinci fix, aveam chef de-o cafea, dar nu puteam risca să fac zgomot în bucătărie. Foarte probabil, Yuzu se întorsese. Oricum şi-ar fi petrecut serile, nu se-ntâmpla niciodată să se culce în altă parte: era de neconceput să se bage-n pat fără să se fi uns cu toate cele optsprezece alifii de înfrumusețare. Acum dormea fără doar şi poate, dar la ora cinci era nițel cam devreme, de-abia pe la şapte sau opt avea somnul cel mai adânc, trebuia să mai aştept. La hotelul Mercure optasem pentru *early check-in*, camera îmi stătea la dispoziție începând cu ora nouă, aveam să găsesc cu siguranță o cafenea deschisă prin cartier.

Îmi pregătisem valiza din ajun, nu mai aveam nimic de făcut înainte plecare. A fost cam trist să constat că n-aveam nici o amintire personală de luat cu mine, nici o scrisoare, nici o fotografie şi nici măcar vreo carte, toate încăpeau pe un Macbook Air, un paralelipiped subțire de aluminiu mat, trecutul meu cântărea 1.100 de grame. Am devenit conştient şi de faptul că, în ultimii doi ani ai relației noastre, nu-mi făcuse nici un cadou – absolut nici unul.

Apoi mi-am dat seama de ceva şi mai surprinzător, anume că, în seara dinainte, năucit de faptul că Yuzu îmi acceptase tacit moartea, am uitat preț de câteva minute împrejurările în care se prăpădiseră părinții mei. Exista, în mod sigur, o a treia soluție, cea a îndrăgostiților romantici, fără legătură cu ipotetica nemurire transumanistă, cu la fel de ipoteticul Ierusalim ceresc; o soluție degrabă aplicabilă, care nu necesita nici cercetări genetice de nivel înalt, nici rugăciuni fierbinți adresate Celui Veşnic; adică soluția pe care o adoptaseră părinții mei, cu vreo douăzeci de ani în urmă.

Un notar din Senlis care îi avea printre clienți pe toți oamenii de vază ai oraşului, o fostă studentă la École du Louvre [25], care se mulțumise ulterior

[25] Şcoala de la Luvru (EDL), instituţie de învăţământ superior a Ministerului Culturii din Franţa, unde se studiază istoria artei, arheologia, epigrafia, istoria civilizaţiilor, antropologia şi muzeologia. Este situată la Paris, în aripa Flore a palatului Luvru.

cu rolul de casnică; la prima vedere, părinții mei nu aveau o biografie care să te ducă cu gândul la o poveste de dragoste nebună. Aparențele, după cum constatasem, nu erau decât arareori înşelătoare; în acest caz, însă, erau.

În ajunul celei de-a şaizeci şi patra aniversări a zilei sale de naştere, tatăl meu, care, de câteva săptămâni, fusese lovit de nişte stăruitoare dureri de cap, l-a consultat pe medicul nostru de familie, care i-a prescris o tomografie. Trei zile mai târziu, i-a comunicat rezultatele: imaginile dezvăluiau o tumoare de dimensiuni destul de mari, dar în stadiul respectiv nu se putea spune dacă era sau nu canceroasă. Era nevoie de biopsie.

După o săptămână, rezultatele biopsiei au fost cât se poate de clare: tumoarea era într-adevăr canceroasă şi agresivă, cu evoluție rapidă, amestec de glioblastomuri şi astrocitomuri anaplazice. Cancerul la creier este relativ rar, dar foarte frecvent mortal, rata de supraviețuire fiind de sub 10% pe an; cauzele apariției sale sunt necunoscute.

Ținând seama de locul unde se afla tumoarea, nu putea fi luată în calcul o operație; uneori, chimioterapia şi radioterapia izbutiseră să dea rezultate.

Trebuie semnalat că nici tatăl meu, nici mama nu au găsit de cuviință să mă informeze despre aceste lucruri; nu le-am aflat decât întâmplător, în timpul unei vizite la Senlis, când am întrebat-o pe mama despre un plic provenind de la laborator, pe care uitase să-l dosească. A mai fost şi altceva care mi-a dat serios de gândit ulterior, faptul că, în ziua când i-am vizitat, probabil că luaseră deja hotărârea, poate că îşi şi comandaseră produsele necesare pe Internet.

O săptămână mai târziu au fost găsiți în patul conjugal, lungiți unul lângă altul. Ca întotdeauna preocupat să nu pricinuiască neplăceri celorlalți, tata anunțase jandarmeria printr-o scrisoare şi pusese în plic până şi cheile casei.

Luaseră medicamentele la începutul serii, era chiar ziua aniversării a patruzeci şi patru de ani de căsnicie. Moartea fusese rapidă, m-a asigurat amabil ofițerul de la jandarmerie; rapidă dar nu instantanee, se vedea limpede după pozițiile lor în pat că-şi doriseră să se țină de mână până la sfârşit, dar că suferiseră nişte convulsii agonice, iar mâinile li se despărțiseră.

Nu s-a aflat niciodată cum îşi procuraseră produsele, mama ştersese istoricul navigării pe Internet de pe computerul casei (cu siguranță ea fusese cea care preluase inițiativa, tata detesta informatica şi, în general, tot ce ar fi putut să aducă a progres tehnologic, se împotrivise cu toată puterea, înainte să accepte, resemnat, să-şi echipeze biroul, iar secretara lui controla totul, cred că în toată viața nu atinsese o tastatură). Desigur,

mi-a spus ofițerul de la jandarmerie, dacă cineva ținea morțiş, s-ar putea merge pe urmele comenzii lor, nimic nu se şterge cu totul în *cloud*; era deci posibil, dar şi necesar?

Nu ştiam că doi oameni pot fi înmormântați în acelaşi sicriu, există atâta amar de reglementări sanitare, cu privire la toate şi la orice, încât îți închipui că aproape totul e interzis, ei bine, nu, în situația de față, aparent, era posibil, asta dacă nu cumva tata îşi pusese post-mortem relațiile în mişcare trimițând câteva scrisori, aşa cum am spus îi cunoştea pe aproape toți oamenii importanți din oraş şi pe majoritatea celor din întreaga regiune, mă rog, oricum ar fi stat lucrurile, aşa s-a procedat, au fost îngropați în acelaşi coşciug, în sectorul de nord al cimitirului din Senlis. Când a murit, mama avea cincizeci şi nouă de ani şi era perfect sănătoasă. Preotul m-a cam enervat în timpul slujbei cu vorbăria lui de doi bani asupra miracolului iubirii omeneşti, care este un preludiu al şi mai miraculoasei iubiri divine, mi se părea uşor indecent că Biserica Catolică încerca să-i *recupereze*, un preot, atunci când se află în fața unui caz de iubire autentică, ar trebui *să-şi țină gura*, asta aş fi vrut să-i spun, cât putea pricepe măscăriciul ăsta din iubirea părinților mei? Eu însumi nu eram sigur c-o înțeleg cum se cuvine, simțisem mereu în gesturile lor, în zâmbetele pe care le schimbau, ceva care era numai al lor, ceva la care în veci nu aş fi putut să am acces. Nu vreau să spun prin asta că nu mă iubeau, mă iubeau fără doar şi poate, şi au fost nişte părinți excelenți în toate privințele, atenți, prezenți fără să exagereze, generoşi când era nevoie; dar nu funcționa aceeaşi dragoste, iar cercul magic, supranatural pe care-l formau amândoi (nivelul la care comunicau era într-adevăr surprinzător, sunt sigur că am asistat la două cazuri limpezi de telepatie între ei), mă excludea mereu. N-au avut alt copil şi-mi amintesc că, în anul în care, după bacalaureat, am intrat la clasa pregătitoare [26] cu profil agricol de la liceul Henri IV, atunci când le-am explicat că, ținând seama de proasta deservire, din punctul de vedere al transportului în comun, a localității Senlis, ar fi fost mult mai practic să-mi iau o cameră la Paris, îmi amintesc că am surprins pe chipul mamei, fugar dar indiscutabil, un val de uşurare; primul gând care-i venise în minte era că aveau, în sfârşit, să fie singuri, împreună. Tata nici măcar nu s-a străduit să-şi ascundă bucuria, a preluat frâiele şi, o săptămână mai târziu, mă şi mutam într-o garsonieră inutil de luxoasă, mult mai mare, după cum mi-am seama imediat, decât chițimiile cu care se mulțumeau colegii mei, situată pe rue des Écoles, la cinci minute de mers pe jos față de liceu.

---

[26] După examenul de bacalaureat, în Franţa, tinerii pot alege între facultate (formaţie universitară) şi clasele pregătitoare, în cadrul liceelor, care îi instruiesc în vederea, de pildă, unui examen la ENS (École Normale Supérieure), una dintre cele mai selective şi prestigioase instituţii universitare franceze.

M-am trezit la ora şapte dimineaţa punct şi am străbătut livingul fără pic de zgomot. Uşa apartamentului, blindată şi masivă, era la fel de silenţioasă ca aceea a unui seif.

În această primă zi de august, circulaţia în Paris era fluidă, am găsit chiar şi loc de parcare pe bulevardul Sœur Rosalie, la câţiva metri de hotel. Spre deosebire de axele majore (avenue d'Italie, avenue des Gobelins, bulevardele Auguste-Blanqui şi Vincent Auriol…) care, începând din Place d'Italie, drenează cea mai mare parte a traficului din arondismentele aflate în sud-estul Parisului, bulevardul Sœur Rosalie se termina după cincizeci de metri în strada Abel-Hovelacque, ea însăşi de importanţă redusă. Statutul său de bulevard risca să pară uzurpat, dacă n-ar fi fost surprinzătoarea, inutila sa lărgime şi platforma plantată cu arbori care despărţea cele două sensuri de circulaţie, acum pustii. Bulevardul Sœur Rosalie semăna mai degrabă cu un bulevard privat, amintea de acele pseudo-bulevarde (Vélasquez, Van Dyck, Ruysdael) din vecinătatea parcului Monceau, într-un cuvânt avea ceva luxos, iar această impresie era sporită la intrarea în hotelul Mercure, alcătuită în mod ciudat dintr-un portic ce dădea spre o curte interioară împodobită cu statui, un decor pe care ţi l-ai fi putut mai curând închipui într-un hotel elegant de categorie medie. Se făcuse şapte şi jumătate şi, în Place d'Italie, erau deja deschise trei cafenele: Café de France, Café Margeride (cu specialităţi din Cantal [27], dar era uşor cam devreme pentru specialităţile din Cantal) şi Café O'Jules, la colţul străzii Bobillot. Am optat pentru aceasta din urmă, în ciuda numelui său stupid, pentru că patronii avuseseră ideea originală să traducă anglicismul *happy hours* prin „ore fericite"; sunt încredinţat că Alain Finkielkraut mi-ar fi aprobat alegerea.

Pe dată, meniul localului m-a umplut de entuziasm şi m-a făcut chiar să reconsider impresia negativă pe care mi-o stârnise numele său: folosirea numelui Jules îngăduise elaborarea unui sistem de meniu profund inovator, în care creativitatea denumirilor era asociată unei contextualizări purtătoare de înţeles, aşa cum o demonstra secţiunea dedicată salatelor, care punea o „Jules în Sud" (salată verde, roşii, ou, creveţi, orez, anşoa, ardei uite) alături de o „Jules în Norvegia" (salată verde, roşii, somon afumat, creveţi, ou poşat, pâine prăjită). Simţeam că n-aveam să zăbovesc prea mult (poate chiar în acea zi la prânz) până să cedez ispitei unei „Jules la fermă" (salată verde, şuncă ţărănească, brânză Cantal, mere înăbuşite, nuci verzi, ou fiert tare), de nu chiar unei „Jules păstor" (salată verde, roşii, brânză de capră caldă, miere, bucăţele de slănină).

[27] Departament francez din regiunea Auvergne-Rhône-Alpes.

Într-un mod mai general, felurile de mâncare propuse abandonau polemica desuetă, trasând contururile unei coabitări paşnice între bucătăria tradițională (supa de ceapă gratinată, fileurile de hering cu cartofi) şi *fooding-ul* novator (creveți panko cu sos verde, chiflă din Aveyron). Aceeaşi voință de sinteză se vedea şi în lista de cocteiluri, care, în afara reperelor clasice, conținea şi adevărate creații precum „infernul verde“ (lichior Malibu, vodcă, lapte, suc de ananas, lichior de mentă), „zombiul“ (rom învechit, cremă de caise, suc de lămâie, suc de ananas, sirop de rodie) şi surprinzătorul dar cât se poate de simplul „Bobillot Beach“ (vodcă, suc de ananas, sirop de căpşuni). Pe scurt, simțeam că o să-mi petrec în acest local nu ore întregi, ci săptămâni sau chiar ani de fericire.

Spre ora nouă, după ce mi-am terminat breakfastul cu specific local, lăsând un bacşiş gras ca să-mi asigur bunăvoința chelnerilor, m-am îndreptat spre recepția hotelului Mercure, unde felul în care am fost întâmpinat mi-a confirmat pe deplin aşteptările pozitive. Venind în întâmpinarea aşteptărilor mele, înainte chiar să-mi ceară cardul Visa, recepționera m-a încredințat că mi se rezervase o cameră pentru fumători, aşa cum îmi dorisem. „Veți fi oaspetele nostru timp de o săptămână?“, a continuat ea cu o delicată nuanță interogativă; am confirmat.

Spusesem o săptămână, aşa cum aş fi putut zice orice altceva, singurul meu plan fusese să mă eliberez de o relație otrăvită care mă sufoca, planul meu de a dispărea de bunăvoie reuşise perfect, aşa încât iată-mă: un bărbat occidental de vârstă mijlocie, fără griji financiare timp de câțiva ani, lipsit de proiecte personale ori de preocupări serioase, profund dezamăgit de viața sa profesională anterioară, care în plan sentimental trăise diverse experiențe al căror punct comun era că se ferfenițiseră, şi care, de fapt, n-avea motive să trăiască, dar nici motive să moară. Puteam profita ca s-o iau din nou de la capăt, ca să mă „reinventez“, cum atât de comic se zice prin emisiunile televizate şi în articolele de psihologie din revistele de specialitate; puteam la fel de bine să mă cufund într-o blegeală letargică. Camera mea de hotel, după cum mi-am dat imediat seama, avea să mă călăuzească înspre această a doua direcție: era de-a dreptul minusculă, 10 m^2 cu totul, după părerea mea, patul dublu ocupa aproape tot spațiul, te puteai mişca în jurul lui, dar anevoie; chiar în față avea o consolă îngustă, pe care erau aşezate necesarul televizor şi un platou de întâmpinare (adică un fierbător, nişte pahare de carton şi nişte plicuri de cafea solubilă). În acest spațiu strâmt, izbutiseră să mai înghesuie un minibar şi un scaun, aşezat în fața unei oglinzi de treizeci de centimetri. Şi cu asta-basta. Era noua mea casă.

Puteam oare fi fericit în singurătate? Nu cred. Puteam oare fi fericit în general? Cred că astea sunt nişte întrebări pe care s-ar cuveni mai degrabă să le eviți.

Singura problemă a vieții în hotel e că trebuie să ieşi zilnic din cameră – şi, deci, din pat – pentru ca femeia de serviciu să-şi poată face treaba. Cât timp anume trebuie să pleci nu e în principiu stabilit, programul menajerelor nefiind vreodată comunicat clientului. În ce mă priveşte, aş fi preferat, ştiind că dereticarea nu dura niciodată prea mult, să mi se fixeze o oră de plecare, dar aşa ceva nu era prevăzut, şi într-un fel înțelegeam de ce, nu s-ar fi potrivit cu principiile industriei hoteliere, ar fi semănat mai degrabă cu felul în care funcționează o puşcărie. Aşadar trebuia să mă încredințez spiritului de inițiativă şi dinamismului femeii – ori, mai bine spus, femeilor de serviciu.

Aş fi putut totuşi să le dau o mână de ajutor. Să le ofer un mic indiciu, întorcând micul carton informativ agățat de clanță, schimbând poziția „Sst, dorm – Please do not disturb“ (situație simbolizată prin imaginea unui buldog englezesc ațipit pe o mochetă) cu aceea „Sunt treaz (trează) – Please make up the room“ (în care erau înfățişate două găini, fotografiate pe fundalul unei cortine de teatru, într-o stare de veghe strălucitoare, aproape agresivă).

După câteva încercări în primele zile, am conchis că o absență de două ore avea să fie suficientă. Am pus grabnic la punct un mini-traseu care începea la O'Jules, puțin frecventat între orele zece şi douăsprezece. O apucam apoi pe bulevardul Sœur Rosalie, drumul se oprea într-o piațetă cu arbori, când era vreme frumoasă mă opream pe una din băncile aşezate între copaci, îndeobşte eram singur, dar, din când în când, mai era şi câte un pensionar pe una din bănci, însoțit uneori de-un cățeluş. Apoi o coteam la dreapta, pe strada Abel-Hovelacque; la intersecția cu avenue des Gobelins, nu ratam niciodată un popas la Carrefour City. Intuisem încă de la prima vizită că magazinul ăsta avea să împlinească un rol în noua mea existență. Raionul oriental, fără să aibă luxurianța supermarketului G20 din apropierea Turnului Totem, unde eram obişnuit să mă duc până acum câteva zile, înşira totuşi opt sortimente diferite de humus, între care *abugosh premium, misadot, zataar* sau rarisimul *mesabecha*; cât priveşte raionul cu sendvişuri, mă întreb dacă nu cumva era superior celuilalt. Crezusem până atunci că segmentul minimarket era dominat în întregime, la Paris şi în departamentele limitrofe, de Daily Monop'; ar fi trebuit să-mi dau seama că o firmă precum Carrefour, atunci când intra pe o nouă piață,

„nu pătrundea“, aşa cum amintea recent preşedintele companiei într-un interviu pentru *Challenges*, „doar ca să facă figurație“.

Programul de funcționare, de o excepțională generozitate, dovedea aceeaşi intenție de cucerire a pieței: de la 7.00 la 23.00, în timpul săptămânii, de la 8.00 la 13.00 duminica, nici măcar arabii nu se descurcaseră atât de bine. Mai mult, acest interval orar duminical redus era rodul unui conflict serios, pricinuit de o procedură aplicată de Inspecția muncii din arondismentul XIII, după cum am aflat dintr-un anunț afişat în magazin, care, în termeni de o virulență cumplită, stigmatiza „hotărârea aberantă“ luată de tribunalul de mare instanță [28], care i-a făcut ca, în cele din urmă, să accepte, sub amenințarea unei amenzi „al cărei cuantum exorbitant ar fi periclitat magazinul dumneavoastră de proximitate“. Libertatea comerțului şi, dincolo de ea, cea a consumatorului pierduseră aşadar o bătălie; însă războiul, după cum se simțea din tonul afişului, era departe de a se fi încheiat.

Mă opream arareori la cafeneaua La Manufacture, situată chiar în fața la Carrefour City; anumite beri de braserie păreau ispititoare, dar nu eram deloc adeptul acelei ambianțe grijuliu copiate după „cafenelele muncitoreşti“, într-un cartier în care ultimii muncitori dispăruseră probabil în jurul anului 1920. Aveam să mă izbesc de ceva şi mai rău atunci când paşii m-au călăuzit până în sinistra zona de la Butte-aux-Cailles; dar pe-atunci n-aveam habar de asta.

Coboram apoi vreo sută cincizeci de metri pe avenue des Gobelins şi intram din nou pe bulevardul Sœur Rosalie, şi cam asta era toată partea urbană a traseului meu, cea care avea să-mi îngăduie, prin prisma sporirii traficului pietonal şi al vehiculelor, să simt că am trecut de pragul lui 15 august, prima etapă a reluării vieții sociale, şi apoi de cel, hotărâtor, al lui 1 septembrie.

Până la urmă, eram oare chiar atât de nefericit? Dacă, din întâmplare, unul dintre oamenii cu care mă aflam în contact (recepționera de la hotelul Mercure, ospătarii de la cafeneaua O’Jules, vânzătoarea de la Carrefour City) m-ar fi întrebat în ce dispoziție sunt, aş fi fost mai curând tentat s-o calific drept „tristă“, dar era vorba despre o tristețe liniştită, stabilizată, incapabilă să crească, dar nici să scadă, care întrunea toate elementele ca să fie socotită o tristețe definitivă. N-am căzut totuşi în această capcană; ştiam că viața încă mai putea să-mi rezerve numeroase surprize, atroce sau exaltante, după caz.

Aşa stând lucrurile, deocamdată mi-era cu neputință să nutresc vreo dorință, condiție pe care numeroşi filozofi – aşa mi se părea, cel puțin – o

[28] Instanţe de drept comun, corespondentele judecătoriei în dreptul românesc.

consideraseră demnă de invidiat; în mare, şi budiştii erau pe aceeaşi lungime de undă. Însă alți filozofi, precum şi tagma psihologilor considerau că, dimpotrivă, această absență a dorinței era patologică şi dăunătoare. După o lună de stat la hotelul Mercure, tot nu mă simțeam în stare să rezolv această polemică clasică. Îmi reînnoiam săptămânal solicitarea de sejur, ca să rămân în stare de libertate (care stare este privită favorabil de toate filozofiile lumii). După părerea mea, nu-mi mergea chiar aşa de rău. Şi, de fapt, nu exista decât un singur punct pe care mentalul meu îl resimțea foarte apăsător, şi anume acela al îngrijirii corporale, mai simplu spus al abluțiunilor. Reuşeam să mă spăl cât de cât pe dinți, asta încă se mai putea, dar priveam cu profundă repulsie perspectiva unui duş sau a unei băi, în realitate mi-ar fi plăcut să nu mai am corp, faptul că aveam un corp, care necesita atenție şi îngrijiri, mi se părea din ce în ce mai greu de îndurat, şi, chiar dacă înmulțirea impresionantă a numărului de persoane fără adăpost determinase treptat societatea occidentală să-şi îmblânzească criteriile în acest domeniu, ştiam că un nivel exagerat de jeg avea să mă scoată în evidență într-un mod nepotrivit.

Nu fusesem niciodată la psihiatru şi, de fapt, nu prea aveam încredere în eficiența acestei bresle, am ales aşadar de pe site-ul Doctolib un practician consultant din arondismentul XIII, ca măcar să reduc timpul de deplasare.

Părăsirea străzii Bobillot şi pătrunderea pe strada Butte-aux-Cailles (cele două se intersectează în piața Verlaine) însemna ieşirea din universul consumului obişnuit şi descoperirea unei lumi a plăcintăriilor militante şi a barurilor alternative (barurile Temps des cerises şi Merle moqueur erau practic față în față), amestecate cu magazine bio echitabile şi prăvălii care propuneau piercinguri şi tunsori afro; simțisem mereu că anii ’70 nu dispăruseră din Franța, ci doar se repliaseră. Anumite graffiti n-arătau rău, şi am ținut drumul înainte pe stradă până la intersecția cu strada Cinq-Diamants, unde oferea consultații doctorul Lelièvre.

De cum l-am văzut, mi-am zis că individul avea față de zadist [29], cu plete de lungime medie, cârlionțate şi care începuseră să fie năpădite de fire albe; papionul de la gât contrazicea uşor această primă impresie, aşa cum o făcea şi mobilierul luxos din apartament, deci mi-am reconsiderat punctul de vedere, omul era cel mult un simpatizant.

După ce i-am povestit pe scurt viața mea din ultima vreme, a fost de acord că, într-adevăr, trebuia să fiu asistat medical, şi m-a întrebat dacă eram urmărit de ideea de sinucidere. Nu, i-am răspuns, nu mă preocupă moartea. Şi-a înăbuşit o grimasă de insatisfacție, a continuat cu un ton

---

[29] Militant împotriva anumitor proiecte de amenajare urbană. De la acronimul ZAD (Zone à défendre, zonă care trebuie apărată).

înțepat, în mod vădit nu-i eram simpatic: exista un antidepresiv de nouă generație (auzeam prima oară denumirea de Captorix, care avea să joace un rol covârşitor în viața mea), care se putea dovedi eficient în cazul meu, îşi făcea simțite efectele de-abia după una sau două săptămâni, dar era un medicament care cerea o atentă supraveghere medicală, era neapărat necesar să ne revedem peste o lună.

Am încuviințat îndată, silindu-mă să nu pun mâna pe rețetă cu prea multă aviditate; eram ferm hotărât să nu mă mai întorc niciodată la idiotul ăsta.

Ajuns acasă, vreau să spun în camera de hotel, am studiat atent prospectul, care m-a înştiințat că aveam, după toate probabilitățile, să devin impotent şi că avea să-mi dispară libidoul. Captorix-ul acționa prin sporirea secreției de serotonină, dar informațiile pe care le-am putut pescui de pe Internet cu privire la hormonii implicați în mecanismul psihic lăsau impresia de confuzie şi incoerență. Apăreau şi anumite considerații de bun-simț, ca de pildă: „Un mamifer nu hotărăşte, dimineața, la trezire, dacă va rămâne cu grupul sau dacă va pleca să-şi ducă viața singur", ori: „O reptilă nu are nici un sentiment de ataşament față de celelalte reptile; şopârlele n-au încredere în şopârle". Mai precis, serotonina era un hormon strâns legat de stima de sine, de recunoaşterea obținută în sânul unui grup. Altfel, era în principal fabricată la nivel intestinal, iar existența ei era semnalată la numeroase vietăți, inclusiv la amibe. Ce stimă de sine putea oare să aibă o amibă? Ce fel de recunoaştere putea afla în sânul grupului? Concluzia care se contura treptat era că, în acest domeniu, arta medicală rămânea cam confuză şi aproximativă şi că antidepresivele făceau parte din numeroasele medicamente care funcționează (sau ba), fără să se ştie cum.

În cazul meu păreau să funcționeze, dar duşul, orice s-ar zice, era o chestie prea violentă, am reuşit însă, încet-încet, să fac o baie călâie, şi chiar să mă săpunesc uşor. Iar din punctul de vedere al libidoului nu se schimbase mare lucru, oricum nu simțisem, de la şatena din El Alquián încoace, de la greu de uitat şatena din El Alquián, ceva care să semene cu dorința sexuală.

Prin urmare, nu un elan de concupiscență m-a împins, câteva zile mai târziu, pe la mijlocul după-amiezii, s-o sun pe Claire. Şi-atunci ce anume? Habar n-aveam. De mai bine de zece ani nu mai avuseserăm nici un contact; la drept vorbind, mă aşteptam să-şi fi schimbat numărul de telefon. Ei bine, nu, nu şi-l schimbase. Nu-şi schimbase nici adresa, dar asta era normal. A părut oarecum surprinsă să m-audă, dar, în fond, nu peste măsură de surprinsă, şi mi-a propus să cinăm împreună chiar în acea seară, la un restaurant de la ea din cartier.

Când am întâlnit-o pe Claire, aveam douăzeci şi şapte de ani, îmi terminasem studiile, fusesem cu destule fete – în cea mai mare parte fete din străinătate. Trebuie amintit că, la vremea respectivă, bursele Erasmus, care mai târziu aveau să înlesnească atât de mult schimburile sexuale între studenţii europeni, nu existau, şi unul dintre puţinele locuri unde puteau fi agăţate studente străine era Cité Internationale Universitaire de pe bulevardul Jourdan, unde, în mod miraculos, Agricultura dispunea de o aripă, unde aveau loc zilnic concerte şi serbări. Am cunoscut deci, trupeşte, tinere din diferite ţări şi am căpătat convingerea că dragostea nu se poate dezvolta decât pe temeiul unei anumite diferenţe, că nimeni nu se îndrăgosteşte vreodată de seamănul său, iar în practică există numeroase diferenţe care pot rezolva problema: o mare diferenţă de vârstă, se ştie, poate să prilejuiască pasiuni de o incredibilă violenţă; deosebirea rasială izbuteşte, la rândul ei, să fie eficientă; iar simpla diferenţă naţională şi lingvistică nu e neglijabilă. Nu e bine ca iubiţii să vorbească aceeaşi limbă, nu e bine să se poată înţelege cu adevărat, să poată comunica prin vorbe, fiindcă, dintotdeauna, cuvântul nu a avut vocaţia de a izvodi iubire, ci doar dezbinare şi ură, cuvântul desparte pe măsură ce e rostit, în vreme ce o gângăveală amorfă, semiarticulată, să vorbeşti cu partenera sau partenerul tău aşa cum ai vorbi cu un câine, creează condiţiile unei iubiri oarbe şi durabile. Dacă ne-am putea măcar limita la nişte subiecte imediate şi concrete – unde sunt cheile de la garaj? la ce oră vine electricianul? – ar fi cum ar fi, dar dincolo de ele începe imperiul dezacordului, al lipsei de dragoste şi al divorţului.

Au fost deci diverse femei, mai cu seamă spanioloaice şi nemţoaice, câteva sud-americance, şi chiar o olandeză, apetisantă şi durdulie, care părea scoasă dintr-o reclamă la caşacavalul Gouda. A fost şi Kate, ultima mea dragoste de tinereţe, ultima şi cea mai serioasă, după ea se poate spune că tinereţea mea s-a isprăvit, n-am mai trăit nicicând acele stări de spirit care sunt îndeobşte asociate cuvântului „tinereţe“, acea încântătoare lipsă de griji (sau, la alegere, acea dezgustătoare lipsă de responsabilitate), acea senzaţie de lume nedefinită, deschisă, după ea realul s-a închis definitiv asupra mea.

Kate era daneză şi, fără îndoială, cea mai inteligentă persoană pe care o întâlnisem vreodată, în fine, spun asta nu pentru că ar avea cine ştie ce importanţă, calităţile intelectuale n-au mare importanţă într-o relaţie de prietenie şi au încă şi mai puţină, de bună seamă, într-una de iubire, nu atârnă atât de mult precum căldura sufletului; am deschis discuţia doar pentru că incredibila ei vioiciune intelectuală, capacitatea ei de asimilare ieşită din comun constituiau cu adevărat o curiozitate, un fenomen. Avea

douăzeci şi şapte de ani când ne-am întâlnit – deci cu cinci mai mult ca mine – şi experiența ei de viața era sensibil mai vastă, mă simțeam ca un băiețel în preajma ei. După ce şi-a terminat studiile de drept, cu o viteză record, a devenit avocat pentru afaceri într-un cabinet londonez. „*So, you should have met some kind of yuppies…*“, îmi amintesc că i-am zis, în dimineața de după prima noastră noapte de dragoste. „*Florent, I was a yuppie* [30]“, mi-a răspuns ea blând, îmi amintesc răspunsul ăsta şi-mi amintesc de sânii ei mici şi tari în lumina zorilor, de fiecare dată când îmi revine-n minte imaginea îmi vine să mor, mă rog, să trecem. După doi ani, a trebuit să recunoască: *yuppitudinea* nu se potrivea nicicum cu aspirațiile şi gusturile ei, cu modul în care vedea în general viața. Aşa că se hotărâse să-şi reia studiile, de data asta în domeniul medicinei. Nu-mi amintesc prea bine ce făcea la Paris, cred că un spital parizian se bucura de o mare recunoaştere internațională în privința nu ştiu cărei boli tropicale, bănuiesc că din acest motiv se afla aici. Şi, ca să ofer o idee despre aptitudinile acestei fete: în seara când ne-am întâlnit – dăduse din întâmplare peste mine, mai exact îmi propusesem s-o ajut să-şi care bagajele până în camera de la etajul trei din aripa Danemarcei, apoi am băut o bere şi pe urmă două etc., tocmai sosise în dimineața aceea la Paris şi nu vorbea o boabă de franceză; după două săptămâni stăpânea limba la perfecție.

Ultima fotografie pe care o am de la Kate trebuie să fie pe undeva prin computer, dar nu-i nevoie să-l deschid ca să mi-o aduc aminte, e îndeajuns să închid ochii. Ne petrecuserăm sărbătorile de Crăciun la ea, mă rog, la părinții ei, dar nu la Copenhaga, îmi scapă numele oraşului, oricum mi se trezise cheful să mă întorc în Franța încet, cu trenul, începutul călătoriei a fost ciudat, trenul aluneca la nivelul Mării Baltice, ne despărțeau doar doi metri de suprafața cenuşie a apei, uneori, câte-un val mai puternic decât celelalte se izbea de geamurile vagonului, eram singuri în tot trenul, între două nesfârşiri abstracte, cerul şi marea, nu fusesem în viața mea atât de fericit şi probabil că viața mea ar fi trebuit să se oprească aici, un val năprasnic, Marea Baltică, trupurile noastre laolaltă pentru totdeauna, dar nu s-a întâmplat asta, trenul a ajuns în gara de destinație (să fi fost Rostock, ori Stralsund?), Kate se hotărâse să mă însoțească pentru câteva zile, anul ei universitar începea a doua zi, dar avea să se descurce.

Ultima fotografie cu Kate a fost făcută în parcul castelului din Schwerin, un orăşel german, capitală a landului Mecklenburg-Pomerania de Vest, şi aleile parcului sunt acoperite cu un strat gros de zăpadă, în zare se desluşesc turnurile castelului. Kate se întoarce spre mine şi îmi zâmbeşte,

[30] Yuppie, prescurtare de la Young Urban Professional, termen anglofon cu care sunt desemnate tinerele cadre de nivel înalt care evoluează în lumea finanţelor şi care locuiesc în centrul marilor metropole.

probabil că-i strigasem să se uite la mine ca s-o pozez, mă priveşte şi ochii îi sunt plini de iubire, dar şi de îngăduință şi de tristețe pentru că înțelesese probabil că aveam s-o trădez şi că povestea noastră se va sfârşi.

În seara aceea am cinat într-o braserie din Schwerin, îmi amintesc de chelner, avea vreo patruzeci de ani, era agitat şi nefericit, probabil mişcat de tinerețea noastră şi de iubirea iradiată de cuplul nostru, dar, la drept vorbind, mai mult de ea, chelnerul s-a oprit brusc după ce a aşezat farfuriile, s-a întors spre mine (mă rog, spre amândoi, dar mai mult spre mine, simțise probabil că eram veriga slabă) şi mi-a spus în franceză (era, după cât se pare, francez şi el, cum ajunsese oare un francez să se facă ospătar într-o braserie din Schwerin, viața oamenilor e un mister), în fine, mi-a spus, cu o solemnitate ieşită din comun, sacră: „Rămâneți aşa cum sunteți. Vă rog eu, rămâneți aşa."

Am fi putut salva lumea, am fi putut salva lumea cât ai clipi din ochi, *in einem Augenblick*, dar n-am făcut-o, mă rog, eu n-am făcut-o, şi iubirea n-a triumfat, am trădat dragostea şi, adesea, când nu izbutesc să dorm noaptea, adică aproape mereu, îmi răsună din nou în cap, în bietul meu cap, mesajul de pe robotul telefonului ei, „*Hello, this is Kate, leave me a message*" şi vocea îi e atât de proaspătă, de parcă te-ai cufunda sub o cascadă la sfârşitul unei după-amiezi de vară îmbâcsite de praf, te simțeai imediat spălat de murdărie, de mâhnire şi de orice formă de rău.

Clipele care au încheiat totul s-au petrecut la Frankfurt, în gara centrală, Frankfurter Hauptbanhof, de data asta chiar trebuia să se întoarcă la Copenhaga, îşi neglijase serios obligațiile universitare, oricum, nu putea cu nici un chip să mă însoțească până la Paris, mă văd şi-acum în picioare la uşa trenului, ea stând pe peron, făcuserăm dragoste toată noaptea, până la unsprezece dimineața, până când s-a făcut vremea să merg la gară, mi-o trăsese şi mi-o supsese până n-a mai putut şi putea foarte mult, şi mie pe vremea aceea mi se scula repede la loc, adevărul e că nu asta era problema, în mod *fundamental* n-a fost asta, problema a fost că, la un moment dat, Kate, stând acolo pe peron, a început să plângă, nu chiar să plângă, i-au şiroit câteva lacrimi pe față, mă privea, m-a privit mai bine de un minut, până la plecarea trenului, privirea ei n-a părăsit-o pe-a mea nici o clipă şi, la un moment dat, fără să vrea, lacrimile şi-au dat drumul, iar eu nu m-am clintit, n-am sărit pe peron, am aşteptat să se închidă uşile.

Pentru asta aş merita să mor, şi nu oricum, ci în chinuri groaznice, n-are rost să m-ascund: îmi voi isprăvi viața nefericit, ursuz şi însingurat, şi pe bună dreptate. Cum era posibil ca un bărbat s-o lase de izbelişte pe Kate, după ce-o cunoscuse? E de neînțeles. Până la urmă am sunat-o, după ce i-am ignorat numeroasele mesaje, şi totul pentru o braziliancă scârboasă,

care avea să mă uite a doua zi după ce s-a întors la São Paulo, am sunat-o pe Kate şi am tot sunat-o, dar exact când era *prea târziu*, a doua zi urma să plece în Uganda, se înrolase într-o misiune umanitară, occidentalii o dezamăgiseră, de bună seamă, şi eu în mod special.

Până la urmă, n-ai cum să nu fii preocupat de bilanțuri. Claire trecuse şi ea prin melodrame, avusese parte de perioade agitate, fără să cunoască fericirea cu adevărat. Dar cine-o mai cunoaşte, de fapt? gândea ea. Nimeni nu va mai fi fericit în Occident, mai gândea ea, niciodată, în zilele noastre se cuvine să privim fericirea ca pe o năzuință străveche, pur şi simplu nu se mai întrunesc condiții istorice favorabile.

Nemulțumită şi chiar, în plan personal, disperată, Claire avusese parte în schimb de intense bucurii imobiliare. Atunci când sufletul micuț şi mizerabil al maică-sii se dusese la Domnul – ori mai probabil în neant – tocmai începuse mileniul trei, un mileniu care era, poate, pentru Occidentul considerat mai înainte iudeo-creştin, unul în plus, în acelaşi sens în care se vorbeşte la boxeri despre o luptă în plus, în orice caz ideea câştigase teren serios în Occidentul considerat mai înainte iudeo-creştin, mă leg de asta ca să precizez contextul istoric, dar lui Claire nu-i păsa deloc de aşa ceva, avea alte griji pe cap, în primul rând cariera de actriță, apoi, puțin câte puțin, bilanțul cheltuielilor de întreținere căpătase un rol de primă mână în viața ei, dar să nu anticipăm.

O întâlnisem în seara Revelionului din 31 decembrie 1999, seară pe care o petrecusem la un specialist pe probleme de comunicare în situații de criză pe care-l cunoscusem la serviciu – pe vremea aceea lucram pentru Monsanto, şi Monsanto se afla aproape mereu în situații de criză. Nu ştiu de unde-o cunoştea pe Claire, cred de fapt că n-o cunoştea, dar se culca cu una dintre prietenele ei – mă rog, prietenă poate nu-i cuvântul potrivit, să zicem că era vorba doar despre o altă actriță care juca în aceeaşi piesă.

Pe-atunci, Claire se afla la începuturile primului ei mare succes teatral – care avea, de altfel, să rămână şi singurul. Până atunci trebuise să se mulțumească cu roluri de figurație prin filme franțuzeşti cu buget mic sau mediu şi cu nişte piese radiofonice pe France Culture. De data asta, deținea rolul feminin principal într-o piesă de teatru a lui Georges Bataille – de fapt nu era deloc o piesă de teatru a lui Georges Bataille, regizorul *adaptase* diverse texte ale lui Georges Bataille, unele de ficțiune, altele teoretice. Proiectul consta, potrivit declarațiilor sale din mai multe interviuri, în recitirea lui Bataille în lumina noilor forme de sexualitate virtuală. Omul se declara mai ales captivat de masturbare. Nu încerca să ascundă deosebirea, ba chiar opoziția dintre atitudinile lui Bataille şi Genet. Toată chestia era montată într-un teatru subvenționat din estul Parisului. Pe scurt, de data asta erau de aşteptat importante ecouri mediatice. M-am dus la premieră. Nu mă culcam cu Claire decât de două luni şi-un pic, dar se mutase deja la mine, trebuie spus că încăperea unde locuia era de-a dreptul mizerabilă, cu duşul pe palier, la comun cu vreo douăzeci de alți

locatari, şi care era atât de jegos, încât s-a înscris până la urmă la Club Med Gym, doar ca să se spele. N-am fost din cale-afară de impresionat de spectacol – ci mai degrabă de Claire, emana de-a lungul întregii piese un soi de erotism glacial, costumiera şi maestrul de lumini făcuseră treabă bună, îți trezea nu atât cheful să i-o tragi, cât să ți-o tragă ea ție, simțeai că e o femeie care putea, nitam-nisam, să fie fulgerată de pornirea irezistibilă de a te regula, de altfel asta se şi întâmpla în viața noastră de zi cu zi, nu i se citea nimic pe chip şi dintr-odată îmi punea mâna pe sculă, mă descheia la şliț una-două şi îngenunchea ca să mi-o sugă sau, variantă, îşi scotea chiloții şi începea să şi-o frece, după câte-mi amintesc asta se-ntâmpla cam peste tot, inclusiv, o dată, în sala de aşteptare de la taxe şi impozite, era pe-acolo o negresă cu doi plozi care-a părut uşor şocată, ca să n-o mai lungesc, în materie de sex te ținea într-un suspans permanent. Critica a fost unanim elogioasă, piesa s-a bucurat de o foaie întreagă în paginile de cultură din *Le Monde* şi de două în *Libération.* Claire beneficia de o parte considerabilă din tot acest concert de laude, *Libération* în mod special o asemuia cu eroinele lui Hitchcock, blonde şi reci, dar arzând de fapt pe dinăuntru, mă rog, comparații de-astea de tip omletă norvegiană [31] din care citisem cu zecile, şi care mă făceau să pricep imediat despre ce era vorba fără să fi văzut nici măcar un film de-al lui Hitchcock, eu făceam parte mai degrabă din generația Mad Max, dar ce s-o mai dăm la-ntors, în cazul lui Claire aveau destul de multă dreptate.

În penultima scenă a piesei, pe care regizorul o considera în mod vădit un moment-cheie, Claire îşi ridica poalele şi, cu picioarele desfăcute spre public, se masturba în timp ce altă actriță citea un text lung din Bataille în care era vorba în primul rând, după cum mi s-a părut, despre anus. Criticului de la *Le Monde* îi plăcuse în mod deosebit această scenă şi ridica în slăvi „hieratismul" de care dăduse dovadă Claire în interpretare. Cuvântul hieratism mi se părea cam tare, să zicem că era calmă şi nu părea deloc excitată – de fapt nici nu era, aşa cum mi-a şi confirmat în seara premierei.

Oricum, cariera ei intra în linie ascendentă şi această primă bucurie a fost completată de încă una, atunci când avionul Air France AF232 cu destinația Rio de Janeiro s-a prăbuşit în mijlocul Atlanticului de sud, într-o duminică din luna martie. Nu a existat nici un supraviețuitor, iar mama lui Claire se număra printre pasageri. S-a creat îndată o celulă de asistență psihologică destinată celor apropiați victimelor. „Acolo m-am arătat cât se poate de talentată, mi-a zis Claire în seara primei întâlniri cu psihologii-

[31] Desert inventat în Franţa, făcut din îngheţată acoperită cu albuş bătut spumă şi dat apoi la cuptor sau flambat.

experți, am jucat rolul fiicei devastate, dărâmate, cred că am reuşit de minune să-mi ascund bucuria."

În ciuda urii pe care o resimțeau una față de cealaltă, mama ei era, presimțise Claire, mult prea egoistă ca să se fi chinuit să redacteze un testament, ca să-şi fi îndreptat un singur minut gândul spre ce se putea întâmpla după moartea ei, oricum e foarte greu să-ți dezmoşteneşti copiii, în calitate de fiică unică avea dreptul legal şi inalienabil la o cotă de 50% din masa succesorală, pe scurt, Claire nu prea avea de ce să se teamă, iar la o lună după acea miraculoasă catastrofă aeriană a intrat, într-adevăr, în posesia moştenirii, constituită în esență dintr-un minunat apartament situat în pasajul Ruisseau-de-Ménilmontant, în arondismentul XX. Ne-am mutat acolo două săptămâni mai târziu, după ce-am scăpat de catrafusele bătrânei – care, de altfel, nu era chiar atât de bătrână, avea patruzeci şi nouă de ani, iar catastrofa în urma căreia îşi pierduse viața se produsese în timp ce pleca în vacanță în Brazilia, cu un tip de douăzeci şi şase de ani, adică exact de vârsta mea.

Apartamentul se afla într-o fostă fabrică de sârmă care se închisese la începutul anilor '70 şi rămăsese nelocuită vreme de câțiva ani, până când a fost cumpărată de către tatăl lui Claire, un arhitect întreprinzător, care mirosea degrabă afacerile promițătoare şi care a transformat-o într-o suită de *loft*-uri. Se intra print-un portic înalt, securizat printr-un grilaj cu bare enorme, codul digital fusese înlocuit cu un sistem biometric de identificare a irisului; vizitatorii aveau la îndemână un interfon cuplat la o cameră video.

Odată trecut acest baraj, se pătrundea într-o vastă curte pavată, înconjurată de zidurile vechilor clădiri industriale. Existau vreo douăzeci de coproprietari. *Loft*-ul care îi revenise mamei lui Claire, unul dintre cele mai spațioase, era alcătuit dintr-un uriaş *open space* de 100 m^2 – cu o înălțime de 6 metri până la tavan – care dădea spre o bucătărie deschisă dotată cu o insulă centrală, o baie amplă cu duş italienesc [32] şi cadă de tip jacuzzi, două camere dintre care una la mezanin, iar cealaltă completată cu un dressing, şi un birou care dădea spre un colț de grădină. Cu totul, puțin mai mult de 200 m^2.

Chiar dacă termenul era puțin răspândit la vremea respectivă, ceilalți coproprietari erau exact nişte *bobos* [33], cum avea să li se spună mai târziu, şi nu puteau decât să se bucure că aveau ca vecină o actriță de teatru, te întrebi ce-ar mai însemna teatrul în lipsa mic-burghezilor, pe-atunci ziarul *Libération* nu ajunsese încă să fie citit doar de pasionații spectacolului, ci şi

---

[32] Duş fără treaptă, la nivelul planşeului, inspirat de anticele terme romane.

[33] Iniţial cuvânt-valiză (din bourgeois-bohème), termenul bobo a căpătat azi nuanţe peiorative, ajungând să însemne „mic-burghez", persoană cu vederi înguste.

de o parte (chiar dacă în scădere) a acestor *bobos*, iar *Le Monde* îşi menţinuse cât de cât tirajul şi prestigiul, pe scurt Claire a fost întâmpinată cu entuziasm în imobil.

Eram conştient că situaţia mea putea fi mai delicată, probabil că Monsanto le părea o firmă aproape la fel de onorabilă ca şi CIA. O minciună reuşită împrumută întotdeauna anumite elemente din realitate, aşa că am anunţat imediat că lucram în domeniul cercetării genetice asupra bolilor orfane, bolile rare sunt inatacabile, îţi închipui imediat fie un autist, fie pe unul dintre bieţii copii atinşi de progeria, copii care, la vârsta de doisprezece ani, arată ca nişte bătrâni, aş fi fost cu desăvârşire incapabil să lucrez în domeniul ăsta, dar mă pricepeam destul la genetică, exact cât să fac faţă oricărui *bobo*, fie el chiar un *bobo* instruit.

Adevărul e că, la serviciu, mă simţeam din ce în mai puţin în largul meu. Periculozitatea OMG-urilor nu era limpede stabilită, iar cei mai mulţi dintre ecologiştii radicali erau nişte imbecili ignoranţi, dar nici în privinţa lor nu se aduseseră dovezi că sunt nevătămători, iar superiorii mei de la firmă erau pur şi simpli nişte mincinoşi patologici. La drept vorbind, nu se ştia nimic sau aproape nimic despre consecinţele pe termen lung ale manipulărilor genetice vegetale, dar, în opinia mea, problema nici măcar nu era aici, stătea în faptul că producătorii de seminţe, de îngrăşăminte şi de pesticide aveau în plan agricol, prin însăşi existenţa lor, un rol distrugător şi letal, în faptul că agricultura intensivă, bazată pe exploatări gigantice şi pe maximalizarea randamentului la hectar, această agro-industrie bazată pe export şi pe separarea agriculturii de creşterea animalelor reprezenta în opinia mea exact opusul a ceea ce trebuia făcut dacă se dorea realizarea unei dezvoltări acceptabile. S-ar fi cuvenit, dimpotrivă, să fie privilegiate calitatea, consumul şi producţia locală, protecţia solurilor şi a pânzelor freatice, prin revenirea la rotaţia complexă a culturilor şi la folosirea fertilizanţilor de origine animală. Probabil că i-am surprins pe mulţi, cu prilejul numeroaselor *aperitive între vecini* înşirate în timpul primelor luni după mutarea noastră, prin vehemenţa şi caracterul foarte documentat al intervenţiilor mele pe aceste subiecte, desigur că gândeau la fel ca mine, dar fără să se priceapă defel, în fond din pur conformism stângist, poate că avusesem nişte idei, poate că avusesem chiar un ideal, nu degeaba urmasem Agricultura, şi nu o şcoală de tip politehnic ori faimoasa HEC [34], pe scurt avusesem un ideal şi eram pe cale să-l trădez.

Cu toate astea, nu se punea problema să demisionez, fără salariu nu puteam supravieţui, pentru că traseul profesional al lui Claire, în ciuda succesului de critică al piesei adaptate după Georges Bataille, se

[34] Şcoala de Înalte Studii Comerciale din Paris.

cantonase cu încăpățânare într-un punct mort. Trecutul ei o destina domeniului cultural, dar asta era o pistă falsă, fiindcă visul ei era să lucreze în cinematografia de divertisment, nu se ducea să vadă decât filme uşurele, îi plăcuseră la nebunie *Le Grand Bleu* şi, mai mult încă, *Les Visiteurs*, în vreme ce textul lui Bataille i se păruse „complet idiot" şi tot aşa se întâmplase cu un text al lui Leiris la care s-a înhămat puțin mai târziu, dar cel mai rău a fost cu o lectură de un ceas din Blanchot pentru France Culture, niciodată n-ar fi bănuit, mi-a spus, că există asemenea rahaturi, era halucinant, mi-a spus ea, să propui publicului asemenea tâmpenii. În ce mă priveşte, n-aveam nici o părere despre Blanchot, îmi aminteam doar de un paragraf hazliu din Cioran în care acesta explica faptul că Blanchot e autorul ideal ca să înveți să bați la maşină, pentru că nu te „deranjează înțelesul".

Din nefericire pentru Claire, fizicul îi era precum CV-ul: frumusețea ei blondă, elegantă şi rece părea s-o predispună unor texte citite cu voce albă într-un teatru subvenționat, la vremea aceea industria divertismentului „greu" era hămesită după bombe latino sau după metise apetisante, pe scurt nu era deloc *in the move* şi în anul următor n-a prins nici un rol în afara fandoselilor culturale menționate, în ciuda faptului că citea constant *Le Film français* [35]*,* în ciuda înverşunării fără răgaz cu care se prezenta la aproape orice *casting.* Nici măcar în reclamele pentru deodorante nu se găsea vreun loc pentru omletele norvegiene. Poate că, paradoxal, cele mai multe şanse le-ar fi avut în industria porno: fără ca, desigur, să le subestimăm pe pocnitoarele latino sau black, sectorul acesta se străduia să păstreze o mare diversitate fizică şi de etnii la nivelul intepretelor. Poate că, dacă nu eram eu, s-ar fi hotărât în direcția asta, deşi ştia că niciodată o carieră în domeniul porno nu deschisese drumuri în cinematografia obişnuită, dar cred că, la o remunerație aproape egală, ar fi preferat să facă aşa ceva în loc să citească din Blanchot pe France Culture. Oricum n-ar fi durat prea mult, industria porno îşi trăia ultimele luni înainte să fie distrusă de pornografia de amatori de pe Internet, YouPorn avea să zdrobească industria porno şi mai rapid decât o făcuse YouTube cu industria muzicală, pornografia s-a situat întotdeauna în avangarda inovației tehnologice, aşa cum au subliniat de altfel până acum numeroşi eseişti, fără ca vreunul să-şi dea seama de paradoxul acestei situații, fiindcă, până la urmă, pornografia este totuşi sectorul de activitate umană în care inovația ocupă cel mai neînsemnat loc, aici nu se întâmplă absolut nimic nou, tot ce ți-ai putea

[35] Revistă săptămânală a „profesioniştilor din cinema şi audiovizual", fondată în 1944 şi preocupată mai ales de aspectul economic al cinematografiei şi de rentabilitatea filmelor.

imagina în materie de pornografie exista din plin încă din epoca Antichității greceşti şi romane.

Pe mine, Monsanto începuse să mă scoată din sărite, m-am apucat să urmăresc cu adevărat anunțurile, prin aproape toate mijloacele aflate la îndemâna unui absolvent de Agronomie, în special prin intermediul Asociației foştilor studenți, dar am nimerit de-abia la începutul lui noiembrie peste o ofertă realmente interesantă, care venea de la Direcția regională pentru agricultură şi păduri din Basse-Normandie [36]. Trebuia creată o nouă structură destinată exportului de brânzeturi franțuzeşti. Am trimis un CV şi am obținut rapid o întâlnire, am făcut drumul dus-întors la Caen chiar în ziua respectivă. Directorul regionalei era şi el un fost student la Agricultură, un tânăr fost, îl ştiam din vedere, era în anul doi când eu eram în primul. Nu am habar unde-şi făcuse stagiul, dar păstrase de-acolo mania (nu prea răspândită la vremea aceea în administrația franceză) să folosească, uşor cam de pomană, termeni anglo-saxoni. Constatarea sa inițială era că brânza franțuzească era în continuare exportată aproape doar în Europa, că locul ei rămânea nesemnificativ în Statele Unite şi că, mai ales, spre deosebire de vin (în acest punct s-a apucat să ridice lungi şi apăsate osanale asociațiilor interprofesionale viticole din Bordeaux), sectorul de brânzeturi nu ştiuse să anticipeze sosirea pe piață a economiilor emergente, cu precădere a Rusiei, dar în curând a Chinei şi, fără doar şi poate, a Indiei, puțin mai târziu. Asta era valabil pentru toate brânzeturile franțuzeşti; dar noi ne aflam în Normandie, a subliniat el cu justețe, iar el dorea să pună în funcțiune o *task force* care ar avea drept primă ambiție promovarea „seniorilor trilogiei normande“: brânzeturile *camembert*, *pont l'évêque* şi *livarot*. Până acum, doar *camembert-ul* se bucura de o reală notorietate internațională, din motive istorice de altfel pasionante, dar asupra cărora n-avea timp să insiste, brânzeturile *livarot* şi chiar *pont l'évêque* râmâneau cu desăvârşire necunoscute în Rusia şi în China, el nu dispunea de mijloace nelimitate, dar reuşise totuşi să pună mâna pe bugetul necesar recrutării a cinci persoane, iar ceea ce căuta în primul rând era un şef pentru această *task force*, eram interesat de *job*?

Eram, şi i-am confirmat asta cu un amestec de profesionalism şi de entuziasm. Îmi venise o primă idee, şi mi s-a părut potrivit să i-o împărtăşesc: numeroşi americani, mă rog, nu ştiu exact dacă numeroşi, să zicem nişte americani, veneau în fiecare an să viziteze plajele Debarcării din Normandia, unde membri ai familiilor lor, uneori propriii părinți îşi dăduseră viața. Desigur, timpul de reculegere se cădea respectat, nu se

[36] Fostă regiune administrativă franceză, care reunea departamentele Calvados, Manche şi Orne. Corespundea părţii vestice a străvechii provincii istorice a Normandiei.

punea problema să organizăm degustări de brânzeturi la ieşirea din cimitirele militare; dar, asta e, până la urmă tot trebuie să mănânci, aşa că nu era oare limpede că brânzeturile normande puteau serios profita de pe urma acestui turism comemorativ? A fost cuprins de entuziasm: ăsta era, într-adevăr, genul de lucruri care trebuiau făcute şi, în general, imaginația nu se cădea să lipsească niciodată de la apel; sinergiile pe care viticultura din Champagne ştiuse să le dezvolte împreună cu industria franceză a luxului aveau puține şanse să fie repetate prea curând: e cam greu să ți-o închipui pe Gisele Bündchen savurând brânză *livarot*, dar nu şi o cupă de Moët et Chandon. Una peste alta, aveam să primesc, oarecum, mână liberă, n-ar fi vrut să-mi zăgăzuiască creativitatea, de altfel munca mea la Monsanto nu fusese nici ea prea uşoară (de fapt nu fusese nevoie să depun prea multe eforturi, argumentația pusă la punct de producătorul de semințe era de o simplitate brutală: în lipsa OMG-urilor, nu aveam posibilitatea să hrănim populația, aflată într-o creştere constantă; în mare, aveam de ales: Monsanto sau foametea). Pe scurt, după ce am ieşit din biroul lui, ştiam deja, mai ales din modul în care vorbise la trecut despre slujba mea la Monsanto, că mă alesese pentru post.

Contractul meu începea la 1 ianuarie 2001. După câteva săptămâni de stat la hotel, am găsit o casă drăguță de închiriat, izolată în mijlocul unei întinderi vălurite de tufe şi ierburi, la doi kilometri de satul Clécy, care se mândrea cu titlul uşor exagerat de „capitală a Elveției normande“. Era într-adevăr o casă fermecătoare, cu ziduri de paiantă; avea, pe un singur nivel, un living pardosit cu dale de lut ars, trei camere cu parchet şi un birou. Ca atenansă, o fostă cramă reamenajată, care putea sluji drept locuință pentru prieteni; avea instalată încălzire centrală.

Era o casă fermecătoare, şi am simțit de-a lungul întregii vizite că proprietarul o îndrăgise mult, că o întreținuse cu meticulozitate, era un bătrânel cocârjat, între şaptezeci şi cinci şi optzeci de ani, locuise aici, mi-a zis el din prima clipă, dar acum nu se mai putea, avea nevoie de asistență medicală curentă, o infirmieră la domiciliu de cel puțin trei ori pe săptămână, iar în perioadă de criză, zilnic, aşa că, vezi bine, un apartament în Caen era mai convenabil, avea, de altfel, noroc, copiii lui îi purtau de grijă cum se cuvine, fiică-sa ținuse s-o aleagă personal pe infirmieră, la ce se-ntâmplă în zilele noastre, avea mare noroc, aşa e, eram întru totul de acord, avea noroc, atât doar că, de când se prăpădise nevastă-sa, nu mai era la fel şi nu avea să mai fie la fel, era după toate aparențele credincios şi nu s-ar fi gândit în veci la sinucidere, dar găsea uneori că Dumnezeu cam uitase să-l cheme la El, ce-i mai trebuia casă la vârsta lui, am lăcrimat aproape tot timpul vizitei.

Era o casă fermecătoare, dar aveam să locuiesc singur. Claire se opusese clar şi răspicat ideii de a se muta la țară, în Basse-Normandie. Am vrut la un moment dat să-i sugerez c-ar putea „să se întoarcă la Paris pentru castinguri", dar am sesizat repede absurdul propunerii, se ducea la zece castinguri pe săptămână, n-avea nici o noimă, un domiciliu la țară era sinucidere curată pentru cariera ei, dar, în acelaşi timp, e chiar aşa grav să ucizi ceva care e deja mort? Asta gândeam în sinea mea, dar, desigur, nu i-o puteam spune, oricum nu atât de direct, iar indirect nu ştiam cum. N-am găsit nici o soluție.

Am convenit aşadar, cu înțelepciune la prima vedere, că o să mă întorc eu la Paris în weekenduri, ne-am iluzionat fără doar şi poate că această despărțire şi aceste regăsiri săptămânale aveau să dea oxigen şi energie cuplului nostru, că fiecare weekend avea să fie o sărbătoare a dragostei etc.

Între noi nu s-a petrecut nici o ruptură, nici o ruptură clară şi definitivă. Nu e prea complicat să iei trenul de la Caen la Paris, e direct şi durează doar puțin peste două ceasuri, atât doar că întâmplarea a făcut că l-am luat din ce în ce mai rar, la început pretextând că aveam mult de lucru, apoi nemaipretextând nimic, iar după câteva luni ne-am lămurit cu totul. În adâncul sufletului, nu renunțasem o clipă la ideea că va veni cu mine în acea casă, că-şi va abandona improbabila carieră de actriță şi ca va accepta să fie, pur şi simplu, soția mea. I-am postat chiar, în mai multe rânduri, fotografii ale casei, făcute pe vreme însorită, cu ferestrele larg deschise spre tufe şi ierburi, mi-era cam ruşine când îmi aminteam de asta.

Odată cu trecerea timpului, cel mai remarcabil mi s-a părut, ca şi cu Yuzu, douăzeci de ani mai târziu, faptul că totalitatea bunurilor mele terestre încăpea într-o valiză. În mod limpede, nu aveam nici o chemare către bunurile pământeşti; ceea ce, în ochii anumitor filozofi (epicureici? stoici? cinici? câte-un pic din toate trei categoriile?), reprezenta o stare mentală cât se poate de sănătoasă; poziția inversă, mi se pare, fusese arareori apărată; prin urmare, exista printre filozofi un *consens* asupra acestei probleme – lucru îndeajuns de rar ca să nu fie subliniat.

Trecuse puțin de ora cinci când am încheiat convorbirea cu Claire, mai rămăseseră trei ore până la cină. Destul de repede, în doar câteva minute, am început să mă întreb dacă această întâlnire cu ea chiar fusese o idee bună. În mod vădit, n-avea cum să ducă la nimic bun, singurul rezultat avea să fie deşteptarea sentimentelor de dezamăgire şi de amărăciune pe care, timp de două decenii, izbutiserăm oarecum să le tăinuim. Amândoi ştiam destul de bine că viața e dureroasă şi dezamăgitoare, aşa încât chiar trebuia oare să plătim un taxi şi o notă la restaurant ca să obținem o

confirmare în plus? Şi, pe deasupra, aveam oare nevoie să aflu ce făcuse Claire între timp? Probabil că nimic strălucitor, în orice caz nimic care să se ridice la nivelul speranţelor sale, fiindcă în caz contrar mi-aş fi dat seama, fie şi doar văzând afişele de film de pe stradă. Deşi aspiraţiile mele profesionale erau mult mai puţin bine definite şi, din această pricină, eşecul mai puţin vizibil, nu eram deloc ocolit de sentimentul, desluşit, că în momentul de faţă sunt un ratat. Întâlnirea a doi *losers* în vârstă de patruzeci de ani şi foşti amanţi putea fi o scenă magnifică dintr-un film franţuzesc, dacă actorii ar fi fost potriviţi, să zicem, de dragul aproximării, Benoît Poelvoorde şi Isabelle Huppert; dar în viaţa reală aveam oare chef de aşa ceva?

În anumite împrejurări delicate din viaţa mea, făcusem apel la *telemanţie*, al cărei inventator, după ştiinţa mea, eram chiar eu. Cavalerii Evului Mediu şi mai târziu puritanii din Noua Anglie, atunci când aveau de luat o hotărâre dificilă, deschideau Biblia la nimereală, puneau degetul pe pagină şi încercau să dea o interpretare versetului pe care-l nimeriseră, luând decizia aşa cum le arătase Dumnezeu. Aşa şi mie, mi se întâmpla să deschid televizorul la întâmplare (fără să aleg canalul, apăsam doar pe tasta *On)* şi să încerc să interpretez imaginile care mi se transmiteau.

La ora 18.30 fix, am apăsat pe tasta *On* a televizorului din camera mea de la hotelul Mercure. Rezultatul mi s-a părut la început descumpănitor, greu de descifrat (dar asta li se-ntâmpla uneori şi cavalerilor din Evul Mediu şi puritanilor din Noua Anglie): am dat peste o emisiune care îl omagia pe Laurent Baffie, ceea ce era, în sine, surprinzător (să fi murit oare? era încă tânăr, dar anumiţi animatori de televiziune cad fulgeraţi în plină glorie şi sunt răpiţi adoraţiei fanilor, asta-i viaţa). În orice caz tonul era omagial şi toţi participanţii subliniau „profunda omenie“ a lui Laurent, pentru unii era „un tip de gaşcă, superhaios, un miştocar desăvârşit“, alţii, care îl cunoscuseră mai de la distanţă, puneau accentul pe „profesionalismul impecabil“, toată polifonia asta meşteşugit orchestrată conducea la o nouă lectură a muncii lui Laurent Baffie şi se termina simfonic, prin reluarea, aproape în cor, a unei expresii care întrunea unanimitatea participanţilor: Laurent era, de oriunde l-ai fi privit, „un tip ca lumea“. Am chemat un taxi la ora 19.30.

La ora 20 fix am ajuns la *Bistrot du Parisien*, pe strada Pelleport, Claire rezervase într-adevăr o masă, era un lucru pozitiv, dar am simțit încă din primele clipe, doar străbătând restaurantul aproape gol – însă, la urma urmei, era duminică şi târziu –, că va fi singurul lucru pozitiv din acea seară.

După zece minute, a venit un chelner să mă întrebe dacă nu doream un aperitiv ca să-mi mai omor timpul. Părea să fie binevoitor şi inimos din fire, mai ales că simțisem încă de la început că se aştepta la o întâlnire cu probleme (cum să nu fie un chelner de bistrou din arondismentul XX oleacă şaman, ori chiar nițel psihopomp?) şi că avea să se poziționeze mai degrabă de partea mea (îmi citise oare angoasa în creştere? e drept că înfulecasem o droaie de grisine), în halul în care eram am comandat un Jack Daniel's triplu.

Claire a sosit pe la 20.30, mergea cu grijă, s-a sprijinit de două mese înainte să ajungă la a noastră, era limpede „făcută", s-o fi tulburat atât de tare gândul revederii, amintirea atât de dureroasă a promisiunilor de fericire de care o lipsise viața? Am trăit cu această speranță câteva clipe, două sau trei, nu mai mult, apoi m-a lovit un gând mult mai realist, anume că, în fiecare zi, pe la această oră, Claire era aproape la fel de pilită.

Am deschis brațele cu entuziasm şi am exclamat că arăta bine, că nu se schimbase deloc, nu ştiu de unde mi se trage acest dar al minciunii, în orice caz nu de la părinții mei, poate din primii ani de liceu, fapt e că părea groaznic de avariată, îi ieşeau perne de grăsime de peste tot, iar fața îi fusese năpădită de cuperoză, prima privire pe care mi-a aruncat-o a fost de altfel dubitativă, se gândise probabil c-o iau în tărbacă, dar n-a durat decât vreo zece secunde, şi-a plecat repede capul, apoi l-a ridicat îndată cu o expresie schimbată, puştoaica din ea ieşea la suprafață, mi-a făcut cu ochiul aproape ştrengăreşte.

Citirea meniului, cu aer simpatic de birt, mi-a îngăduit să trag de timp. În cele din urmă am optat pentru o caserolă cu melci de Bourgogne (6) cu unt aromat cu usturoi, apoi nişte scoici Saint-Jacques trase la tigaie în ulei de măsline şi însoțite de tagliatelle. Doream să depăşesc în acest chip tradiționala dilemă pământ/mare (vin roşu *vs* vin alb), alegând o combinație care să ne permită să luăm câte o sticlă din fiecare. Raționamentul lui Claire părea să urmeze aceleaşi căi, fiindcă s-a pronunțat pentru o tartină cu măduvă şi sare de Guérande, urmată de o supă de peşte provensală, cu aioli alături.

Mi-era teamă că va trebui să vorbesc despre mine, să-mi povestesc viața, dar nu s-a-ntâmplat aşa, de îndată ce am dat comanda, Claire a pornit o prelungă povestire care nu dorea nimic altceva decât să sintetizeze

cei douăzeci de ani care se scurseseră de la ultima noastră întâlnire. Bea repede, fără apă, şi curând a devenit limpede că vom avea nevoie de două sticle de vin roşu (ca şi, mai târziu, de încă două de alb). După plecarea mea nu se rezolvase nimic, fuga după roluri rămăsese zadarnică, iar situația a ajuns să fie şi mai ciudată, între 2002 şi 2007 prețul caselor din Paris se dublase, şi în cartierul ei creşterea fusese şi mai rapidă, strada Ménilmontant devenise din ce în ce mai *hype* şi circula zvonul că Vincent Cassel se mutase acolo, şi că în curând aveau să-l urmeze Kad Merad şi Béatrice Dalle, să-ți bei cafeaua în acelaşi local cu Vincent Cassel era un privilegiu imens, iar această informație, nedezmințită, provocase un nou salt al prețurilor, spre 2003-2004 îşi dăduse seama că apartamentul ei câştiga lunar mai mult decât ea, trebuia musai să reziste, dacă ar fi vândut acum, asta ar fi însemnat o sinucidere în plan imobiliar, ajunsese la soluții disperate, se băgase, de pildă, în înregistrarea, pentru France Culture, a unei serii de CD-uri Maurice Blanchot, tremura din ce în ce mai tare povestindu-mi, mă privea năucă şi-şi rodea literalmente osul cu măduvă, i-am făcut semn chelnerului să se mişte mai repede.

Supa de peşte a mai domolit-o un pic şi a coincis cu un moment liniştit al istorisirii. La începutul lui 2008, a răspuns unei oferte venite de la Pôle Emploi [37]: instituția îşi propunea să creeze nişte ateliere de teatru pentru şomeri, scopul fiind să le redea încrederea în ei înşişi, salariul nu era mare, dar venea regulat lună de lună, se făceau mai mult de zece ani de când îşi câştiga viața aşa, la Pôle Emploi făcea de-acum parte din mobilier, iar ideea, după atâta vreme putea s-o spună, nu era atât de absurdă, în orice caz funcționa mai bine decât cea cu psihoterapeuții, e-adevărat că şomerul de lungă durată se preschimba inevitabil într-o micuță făptură cocârjată şi ursuză şi că teatrul, în mod special repertoriul de vodevil, din rațiuni obscure, le reda acestor ființe amărâte minimul de îndrăzneală socială necesară unui interviu de angajare, în orice caz acum ar fi putut, cu acest salariu modest dar regulat, să scape de griji, dacă n-ar fi fost problema cheltuielilor locative, pentru că o parte din coproprietari, amețiți de îmburghezirea fulgerătoare a cartierului Ménilmontant, doriseră să se arunce în investiții de-a dreptul delirante, înlocuirea codului digital cu un sistem biometric de identificare a irisului nu fusese decât preludiul unui şir de proiecte nesăbuite, precum înlocuirea curții pavate cu grădină zen cu mici cascade şi bolovani de granit aduşi direct din Côtes d'Armor, totul sub supravegherea unui maestru japonez de faimă mondială. Acum se hotărâse, cu atât mai mult cu cât după o a doua, mai scurtă, vâlvătaie între

[37] Instituţie cu caracter administrativ (EPA), însărcinată cu înregistrarea şomerilor, cu sprijinirea lor financiară şi cu găsirea unor locuri de muncă şi a altor beneficii sociale pentru aceştia.

2015 şi 2017, piața imobiliară pariziană se plafonase pe termen lung, avea să vândă apartamentul şi, de fapt, tocmai luase legătura cu o primă agenție.

În plan sentimental avea mai puține de spus, existaseră câteva relații şi chiar două tentative de viață comună, a izbutit să-şi adune suficient elan ca să vorbească despre asta şi, totuşi, nu putea să-şi ascundă că ambii bărbați (doi actori, cu succes aproape egal cu al ei) care doriseră să-şi împartă viața cu ea erau mult mai puțin îndrăgostiți de ea decât de apartamentul ei. De fapt, eram poate singurul bărbat care o iubise cu adevărat, a conchis ea, oarecum surprinsă. M-am abținut să-i arăt că se-nşela.

În ciuda tonului decepționat şi chiar vădit trist al povestirii, îmi savurasem scoicile Saint-Jacques şi m-am aplecat cu luare-aminte asupra listei de deserturi. Mi-a reținut imediat atenția un vacherin [38] cu sos de zmeură; Claire a optat pentru o formulă clasică, profiterol cu ciocolată caldă; am comandat a treia sticlă de vin alb. Am început să mă întreb serios dacă, la un moment dat, nu avea cumva să-mi zică: „Şi tu?“, mă rog chestii care se spun în astfel de împrejurări, cel puțin în filme, dacă nu chiar şi în viața reală.

Ținând seamă de cum decursese seara, ar fi trebuit în mod normal să refuz „să beau un ultim pahar“ la ea acasă, şi mă-ntreb şi azi ce anume m-a împins să accept. Poate, un pic, curiozitatea de a revedea apartamentul unde, de bine de rău, îmi petrecusem un an din viață; pe de altă parte, poate că ar fi trebuit şi să-ncep să mă-ntreb ce găsisem la femeia asta. Probabil că fusese vorba şi de altceva decât de sex; sau nu, era înspăimântător să-ți dai seama de asta, dar nu existase decât sexul.

În orice caz, intențiile ei erau lipsite de ambiguitate şi, după ce mi-a oferit un pahar de coniac, s-a dat la mine, în modul care-i era specific. Plin de amabilitate, mi-am scos pantalonii şi chiloții, ca să-i uşurez sarcina de a mi-o lua în gură, dar de fapt eram străbătut de o presimțire îngrijorătoare, şi, după ce mi-a morfolit două-trei minute fără nici un rezultat organul inert, am simțit că situația risca să degenereze, aşa că i-am mărturisit că tocmai urmam un tratament cu antidepresive („doze uriaşe“ de antidepresive, am adăugat, ca să fac tabloul mai frumos), ceea ce avea drept inconvenient faptul că-mi dispăruse orice urmă de libidou.

Efectul acestor câteva vorbe a fost magic, am simțit-o dintr-odată înseninându-se, e normal să preferi să dai vina pe antidepresive decât pe propriii colaci de grăsime, şi, mai mult, o undă de sinceră compasiune i-a străbătut chipul, pentru întâia oară în seara aceea a părut că-i pasă de

[38] Desert asemănător cu Pavlova, care conţine îngheţată între două straturi de bezea.

mine, atunci când m-a întrebat dacă treceam printr-o perioadă de depresie, de ce şi de când.

Am prezentat atunci o poveste simplificată a ultimelor mele păţanii conjugale, spunând aproape tot adevărul (cu excepţia aventurilor canine ale lui Yuzu, pe care le consideram de prisos pentru înţelegerea ansamblului), singura îndepărtare notabilă de realitate fiind că Yuzu fusese aceea care se hotărâse în cele din urmă să plece în Japonia, supunându-se astfel insistenţelor repetate ale familiei; prezentată aşa, chestia devenea destul de emoţionantă, părea un conflict clasic între iubire şi obligaţiile familiale şi/sau sociale (cum ar fi scris un stângist al anilor ’70), era oarecum ca într-un roman de Theodor Fontane, i-am precizat lui Claire, cu toate că nu părea să fi auzit de un asemenea autor.

Japoneza mea adăuga aventurii o pecete exotică în gen Loti sau Segalen – îi cam încurc –, în orice caz povestea mea îi plăcea în mod vizibil. Profitând de faptul că o vedeam fezandându-se în mărețe reflecții femeieşti agravate de al doilea pahar de coniac, m-am îmbrăcat discret şi, chiar în clipa când mă-nchideam la prohab, m-a fulgerat gândul că ne aflam în data de 1 octombrie, ultima zi de scadenţă a preavizului pentru apartamentul din turnul Totem. Yuzu aşteptase cu siguranţă ultimul termen şi, fără îndoială, în acest moment se afla în cursa care o ducea la Tokyo, poate că avionul îşi începuse chiar coborârea spre aeroportul Narita şi părinţii ei se aflau deja îndărătul barierelor din holul de sosire al pasagerilor, logodnicul aştepta probabil în parcare, lângă maşină, aşa era scris să fie şi aşa se-ntâmpla, poate că exact din acest motiv o sunasem pe Claire, uitasem până acum câteva minute că ne aflam pe 1 octombrie, dar ceva din mine, inconştientul, fără doar şi poate, nu uitase, trăiam sub influenţa unor divinităţi iluzorii, „calea pe care ne-au îndreptat fetele acelea era complet înşelătoare, trebuie adăugat că ploua“ [39], cum a scris probabil Nerval pe undeva, în vremurile astea nu-mi prea stătea gândul la Nerval, se spânzurase totuşi la patruzeci şi şase de ani, Baudelaire murise şi el la aceeaşi vârstă, nu era o vârstă uşoară.

Acum, lui Claire capul i se odihnea pe piept şi din străfunduri îi ieşeau sforăituri, era vădit matolită şi, în principiu, s-ar fi cuvenit să plec în acel moment, dar mă simţeam bine pe canapeaua uriaşă din living, m-a cuprins o lehamite fără margini la gândul că ar fi trebuit să cutreier înapoi tot Parisul, m-am lungit şi m-am întors într-o rână, ca să n-o văd, am adormit un minut mai târziu.

---

[39] Citat aproximativ din Fiicele focului, de Gérard de Nerval. Textul invocat, din capitolul Angélique, este „Ces jeunes filles fallacieuses nous firent faire une route bien étrange; – il faut ajouter qu’il pleuvait“.

În tot căsoiul ăsta nu exista decât cafea instant, ceea ce în sine era scandalos, dacă într-un asemenea apartament nu exista un aparat Nespresso, atunci unde ar fi putut exista, îți venea să te-ntrebi, în sfârşit, mi-am făcut o cafea instant, prin jaluzele trecea o lumină slabă şi, în ciuda precauțiunilor, m-am lovit de câteva mobile. Claire a apărut îndată în pragul bucătăriei, cămăşuța de noapte scurtă şi semistrăvezie abia de-i ascundea nurii, din fericire gândurile îi erau în altă parte, aşa că a acceptat paharul cu cafea instant pe care i-l ofeream, la naiba, nici măcar ceşti n-avea, i-a ajuns o singură înghițitură după care s-a pus pe vorbit, ce haios că locuiam în turnul Totem, a zis ea (nu-i pomenisem de recenta mea mutare la hotelul Mercure), pentru că tatăl ei se afla la originea proiectului, fusese asistentul unuia dintre cei doi arhitecți, nu-l cunoscuse prea bine pe taică-său, murise când ea avea şase ani, dar îşi amintea că mama ei păstrase un articol tăiat dintr-un ziar în care el încerca să-şi justifice poziția în controversele pe care le iscase construcția, turnul Totem fusese în mai multe rânduri pe lista celor mai urâte clădiri din Paris, fără să se ridice însă la nivelul turnului Montparnasse, în mod constant desemnat în sondaje drept cel mai hâd imobil din Franța, şi, într-un sondaj recent din *Touristworld,* drept cel mai urât din lume, imediat în urma primăriei din Boston.

Claire s-a dus până în living şi, spre uşoara mea îngrijorare, s-a întors după două minute cu un album de fotografii care amenința să fie punctul de pornire al unei ample povestiri de viață. În timpul îndepărtaților ani ’60, tatăl ei fusese după toate aparențele un fel de filfizon – nişte fotografii cu el în costum Renoma, la ieşirea din Bus Palladium, nu lăsau loc de îndoială, dusese viața lipsită de griji a unui tânăr lipsit de griji din anii ’60, de altfel semăna uşor cu Jacques Dutronc, apoi devenise arhitect întreprinzător (şi, fără îndoială, cam speculant) în timpul perioadelor Pompidou şi Giscard, după care a murit la volanul maşinii sale Ferrari 308 GTB, când se întorcea dintr-un weekend petrecut la Deauville alături de amanta lui suedeză, chiar în ziua alegerii lui François Mitterrand ca preşedinte al Republicii. Cariera lui, oricum plină de izbânzi, ar fi putut căpăta un nou elan, avea numeroşi prieteni în Partidul Socialist, iar François Mitterrand era un preşedinte constructor, nu prea avea ce să-l împiedice să ajungă la nivelul cel mai de sus al profesiei sale, dar un camion de treizeci şi cinci de tone intrat pe mijlocul şoselei a hotărât altfel.

Maică-sii îi păruse rău după acest soț uşuratic dar mărinimos şi care, de alfel, îi lăsase şi ei destulă libertate, dar, mai presus de orice, nu putuse să îndure ideea că va rămâne singură cu o fiică pe cap, bărbatu-său fusese desigur un fustangiu dar în egală măsură un tată destul de tandru, iar ea nu

avea nici o fibră maternă, absolut nici una, iar cu copiii rămaşi lângă mame se-ntâmplă din două una, ori te dăruieşti lor cu totul, uiţi de propria fericire şi te dedici fericirii lor, fie pe dos, copiii nu devin altceva decât o prezenţă stânjenitoare şi degrabă ostilă.

La vârsta de şapte ani, Claire fusese plasată într-un internat de fete din Ribeauvillé, administrat de congregaţia Surorilor Divinei Providenţe, ştiam deja partea asta a poveştii şi nici măcar nu găseai un croasant cu ciocolată, nimicuţa, Claire şi-a turnat un pahar de vodcă, hopa, o lua pe ulei încă de la şapte dimineaţa. „Şi-ai fugit când aveai unsprezece ani…", i-am tăiat-o eu, ca să scurtez naraţiunea. Îmi aminteam cum fugise, era un moment tare din epopeea ei eroică, din lupta ei pentru independenţă, se întorsese la Paris facând autostopul, era totuşi primejdios, i s-ar fi putut întâmpla orice, cu atât mai mult cu cât începuse să fie „serios preocupată de sulă", potrivit propriilor cuvinte, dar nu păţise nimic, în opinia ei fusese un semn, în clipa aia am simţit cum se apropie tunelul relaţiilor sale cu maică-sa şi mi-am luat inima în dinţi, cerându-i să ieşim la o cafenea ca să luăm un mic-dejun normal, un espresso dublu şi sendvişuri, ba poate chiar o omletă cu şuncă, mi-era foame, am pretextat eu scâncit, chiar mi-era foame. Şi-a tras un mantou peste cămăşuţa de noapte, pe strada Ménilmontant aveam tot ce ne trebuia, poate aveam chiar norocul să dăm peste Vincent Cassel stând la masă în faţa unei cafele cu lapte, în orice caz ieşisem din apartament, era un pas înainte, afară era o dimineaţă de toamnă, cu vânt şi cam răcoare, oricum, în cazul în care se lungea pelteaua, luasem în calcul să invoc un control la medic spre mijlocul dimineţii.

Spre marea mea surprindere, de îndată ce ne-am aşezat la masă, Claire s-a întors la povestea cu „japoneza mea", dorea să afle mai multe, o izbise coincidenţa cu turnul Totem. „Coincidenţele sunt modul în care Dumnezeu îţi face cu ochiul", o spusese Vauvenargues sau Chamfort, nu mai ştiam, poate că îi aparţinea lui La Rochefoucauld ori poate nimănui, oricum puteam să mă ţin tare pe tema Japoniei, aveam experienţă, aşa că am început să rostesc cu subtilitate: „Japonia e o societate mai tradiţionalistă decât se crede", apoi puteam să dezvolt timp de două ceasuri fără să risc să fiu contrazis, oricum nimeni nu pricepea nimic din Japonia şi din japonezi.

După două minute mi-am dat seama că mă obosea mai mult să vorbesc decât să ascult, relaţiile umane îmi puneau în general probleme şi, în mod special, n-am cum să n-o spun, relaţiile umane cu Claire, i-am predat frâiele conversaţiei, atmosfera din cafenea era plăcută, dar serviciul un pic cam leneş, şi ne-am întors la perioada când Claire avea unsprezece ani, în

vreme ce nişte clienți care arătau cu toții a artişti sezonieri invadau treptat localul.

Încă de la început intrase în conflict cu maică-sa, un conflict care durase aproape şapte ani, un conflict crâncen, bazat întâi de toate pe o continuă competiție sexuală. Îi cunoşteam câteva dintre momentele de vârf, cum ar fi acela în care Claire, după ce descoperise nişte prezervative în timp ce scotocea prin geanta maică-sii, o făcuse „curvă bătrână". Nu la fel de bine ştiam, dar am aflat-o, că tânăra Claire, însoțindu-şi, ca să zic aşa, gestul cu vorba, se-apucase să-i seducă pe majoritatea amanților mamei sale prin această tehnică, simplă dar eficientă, pe care o văzusem folosind-o şi cu mine. Şi mai puțin încă ştiam că mama lui Claire, ripostând cu mijloacele mai sofisticate pe care femeile coapte învață să le folosească treptat din lectura lucrărilor muiereşti de referință, se pornise la rândul ei să-i călărească pe drăguții fiică-sii.

Într-un film de pe YouPorn am fi avut parte de o scenă de genul „*Mom teaches daughter*", dar realitatea, cum se întâmplă adesea, era mai puțin hazlie. Croasanții au sosit destul de repede, dar omletei cu şuncă i-a luat mai mult timp, a venit chiar în clipa când Claire ajunsese la vârsta de paisprezece ani, şi am isprăvit s-o mănânc chiar înainte ca ea să-şi serbeze cea de-a şaisprezecea aniversare, eram ghiftuit de-acum şi mă simțeam destul de bine, mi s-a părut dintr-odată că e posibil să scurtez întâlnirea sintetizând cu un ton apăsat şi fericit: „Şi-apoi, când ai împlinit optsprezece ani, ai fugit, ai găsit de lucru într-un bar aproape de Bastille şi o locuință, după care ne-am întâlnit, dragostea mea, am uitat să-ți zic dar am o programare la cardiolog la ora zece hai pupături ne sunăm cât mai grabnic", pusesem deja o bancnotă de douăzeci de euro pe masă, nu i-am lăsat loc de-ntors. Când am ieşit din cafenea gesticulând larg, mi-a aruncat o privire cam ciudată, cam pleoştită, m-am luptat între una şi două secunde cu un ultim reflex de compasiune, apoi am pornit în grabă să cobor pe strada Ménilmontant. Din simplu automatism, am tăiat-o spre strada Pyrénées, am păstrat un ritm susținut şi, în mai puțin de cinci minute, am ajuns la stația de metrou Gambetta, tipa era în mod vădit varză, consumul de alcool n-avea să înceteze să crească şi, în curând, n-avea să-i mai ajungă, îi va adăuga medicamente, iar inima avea până la urmă să-i cedeze şi avea să fie găsită sufocată în propria vomă, în mijlocul micuțului ei apartament de două camere cu vedere spre curte de pe bulevardul Vincent-Lindon. Nu numai că nu eram în stare s-o salvez pe Claire, nimeni nu era capabil s-o salveze, în afara, poate, anumitor membri ai sectelor creştine (aceia care îi primesc sau se prefac că-i primesc cu iubire, ca pe nişte frați întru Christos, pe bătrâni, pe handicapați, pe amărâți), de care

Claire oricum n-ar vrea să audă, milostenia lor fraternă i-ar ieşi îndată pe nas, ea avea nevoie de o duioşie conjugală obişnuită şi, la modul imediat, de o sculă în păsărică, însă tocmai asta nu mai era posibil, tandreţea conjugală obişnuită nu s-ar fi putut ivi decât ca un complement al unei sexualităţi împlinite, s-ar fi cuvenit să bifeze căsuţa „sex“, care îi era de-acum şi până în vecii vecilor interzisă.

De bună seamă, situaţia era foarte tristă, cu toate astea, vreme de câţiva ani, până să se cufunde definitiv în alcoolism, Claire fusese probabil o cvadragenară relativ strălucitoare, poate chiar asimilabilă noţiunii de *cougar* sau de *MILF*, o *MILF* fără progenituri, desigur, oricum eram convins că păsărica ei reuşise să se umezească vreme îndelungată, să fim serioşi, n-avusese o viaţă chiar atât de nefericită. Prin contrast, îmi aminteam că acum trei ani, chiar înainte să cad în ghearele lui Yuzu, avusesem proasta idee s-o revăd pe Marie-Hélène, mă aflam într-una dintre numeroasele mele perioade de apatie sexuală, avusesem neîndoios doar intenţia să mai aflu ce-i cu ea, probabil nici măcar să i-o trag, pentru că atunci ar fi trebuit să existe împrejurări potrivite, iar asta era puţin probabil cu biata Marie-Hélène, când i-am sunat la uşă mă aşteptam la ce putea fi mai rău, dar, de fapt, situaţia era şi mai sumbră decât îmi închipuisem, căzuse pradă unei crize psihiatrice, bipolaritate sau schizofrenie, nu mai ştiu, şi rămăsese cumplit de damblagită, trăia într-o locuinţă ultrasupravegheată de pe bulevardul René-Coty, mâinile îi tremurau fără întrerupere şi îi era literalmente frică de orice: de soia modificată genetic, de venirea la putere a Frontului Naţional, de poluarea cu particule fine… Se hrănea cu ceai verde şi cu seminţe de in, preţ de jumătate de ceas cât a durat vizita mi-a vorbit doar despre alocaţia ei de adult handicapat. Am plecat poftind după beri la halbă şi sendvişuri cu pateu, conştient în acelaşi timp că avea s-o ducă multă vreme aşa, cel puţin până la nouăzeci de ani, avea desigur să-mi supravieţuiască cu mult, tremurând din ce în ce mai tare, din ce în ce mai descărnată şi mai înspăimântată, creând nonstop probleme cu vecinii, deşi în realitate era deja moartă, ajunsesem *să-mi bag nasul în fofoloanca unei moarte*, ca să reiau expresia grăitoare pe care o citisem nu ştiu unde, probabil într-un roman al lui Thomas Disch, autor de SF şi poet care avusese ceasul lui de glorie, astăzi pe nedrept uitat, şi care se sinucisese într-o zi de 4 iulie, poate şi pentru că tovarăşul lui de viaţă murise de SIDA, dar şi pentru că drepturile lui de autor nu-i mai îngăduiau pur şi simplu să trăiască şi pentru că voia să arate, prin alegerea simbolică a acestei date, ce soartă le hărăzea America autorilor ei.

Prin comparaţie, lui Claire îi mergea chiar bine, la urma urmei se putea încă înscrie la Alcoolicii Anonimi, se pare că obţin uneori rezultate uimitoare

şi, de asemenea – am devenit conştient de asta după ce m-am întors la Hotelul Mercure –, Claire avea, cu siguranță, să moară singură, avea să moară nefericită, dar măcar n-avea să moară săracă. După vânzarea *loft*-ului, ținând seamă de prețurile pieței, avea să se trezească cu o avere de trei ori mai mare decât a mea. Aşadar, o singură operațiune imobiliară îi fusese de ajuns tatălui ei ca să câştige mult mai mult decât reuşise al meu să strângă anevoios timp de patruzeci de ani, tot redactând autentificări de acte şi înregistrări de ipoteci, banul nu izbutise nicicând să răsplătească munca, n-avea absolut nici o legătură, nici o societate umană n-a fost vreodată construită pe remunerarea muncii, nici măcar despre societatea comunistă viitoare nu se socotea că va fi întemeiată pe această bază, principiul repartiției bunurilor fusese redus de Marx la această formulă cu desăvârşire găunoasă: „Fiecăruia după nevoi“, izvor de frecuşuri şi de dispute nesfârşite dacă ar fi fost cumva vreodată pusă în practică, din fericire asta nu se-ntâmplase niciodată, nici în țările comuniste mai mult decât în celelalte, banul trăgea la ban şi mergea cu puterea, acesta era cuvântul de pe urmă al organizării sociale.

Când m-am despărțit de Claire, viața mi-a fost considerabil alinată prin frecventarea vacilor normande, care au însemnat pentru mine o consolare, aproape o revelație. Asta deşi vacile nu mi-erau străine; copil fiind, şedeam an de an timp de o lună, vara, la Méribel, unde tata achiziționase nişte diviziuni dintr-o vilă cu mai mulți proprietari. În timp ce ai mei îşi petreceau zilele bătând, ca nişte îndrăgostiți, cărările de munte, eu mă uitam la televizor, cu precădere la Turul Franței, față de care aveam să dezvolt o dependență îndelungată. Din când în când, ieşeam totuşi pe-afară, punctele de interes ale adulților constituiau un mister pentru mine, dar, cu siguranță, trebuia să fie interesant, îmi spuneam, să colinzi prin munții aceia înalți, câtă vreme atât de mulți adulți, începând cu părinții mei, făceau asta.

N-am izbutit să ating o emoție estetică sinceră în fața peisajelor alpine; dar m-am pricopsit cu o afecțiune pentru vaci, cu ale căror cirezi deplasându-se de la o păşune la alta mă întâlneam adesea. Era vorba de vacile din rasa *tarentaise*, micuțe şi vioaie, cu păr brun-roşcat, bine adaptate la mers îndelungat, cu temperament zburdalnic; adesea, înaintau țopăind pe potecile de munte, iar tălăngile ce le erau agățate la gât iscau, înainte chiar ca animalele să-şi facă apariția, un sunet drăgălaş.

La polul opus, era de neimaginat o vacă normandă începând *să țopăie*, ideea în sine avea ceva necuviincios, până şi o simplă accelerare a mersului nu s-ar fi putut produce, în opinia mea, decât într-o situație de pericol de moarte. Ample şi maiestuoase, vacile normande *existau*, şi asta

părea să le ajungă din plin; abia când am descoperit vacile normande, am priceput de ce hinduşii considerau că acest animal e sacru. În timpul weekendurilor solitare pe care le petreceam la Clécy, zece minute de contemplare a unei cirezi de vaci care păşteau pe islazurile din preajmă îmi erau de fiecare dată de ajuns ca să uit de strada Ménilmontant, de castinguri, de Vincent Cassel, de strădaniile disperate ale lui Claire de a se face acceptată în acest mediu care n-o dorea şi, în cele din urmă, ca să uit până şi de Claire.

Nu împlinsem treizeci de ani, dar pătrunsesem într-o zonă hibernală pe care n-o însenina nici o amintire despre iubită, nici o speranță de a împrospăta miracolul, astenia simțurilor era dublată de o reducere progresivă a investițiilor profesionale, forța operațională se destrăma, au mai fost câteva scântei, câteva declarații de principiu, îndeosebi cu prilejul petrecerilor de la serviciu (aveam cel puțin una pe săptămână la DRAF), dar trebuia să fim de acord că normanzii nu ştiau să-şi vândă produsele, calvadosul, de pildă, avea toate calitățile unui alcool de vârf, un calvados bun era comparabil cu un bas-armagnac [40] sau chiar cu un coniac şi, cu toate astea, era de o sută de ori mai puțin prezent, cam peste tot în lume, în magazinele duty-free de pe aeroporturi; până şi în supermaketurile franțuzeşti, locul lui era îndeobşte simbolic. Iar de cidru să nu mai vorbim, cidrul era în mod virtual absent din hipermarketuri, şi abia de-l găseai prin baruri. Mai apăreau încă, în cadrul acestor petreceri de la birou, luări de poziție vehemente, oamenii îşi promiteau că vor acționa fără întârziere, apoi toate astea se fâsâiau blând, de-a lungul unor săptămâni identice dar nu întru totul dezagreabile, se înstăpânea încet ideea că oricum nu se putea face mare lucru pe nici un plan, însuşi directorul, atât de ofensiv şi de vioi pe vremea angajării mele, o lăsase treptat mai moale, tocmai se căsătorise şi vorbea mai mult despre cum o să amenajeze clădirea fermei pe care o cumpărase ca să-şi adăpostească viitoarea familie. A fost mai multă animație, preț de câteva luni, în timpul scurtei şederi a unei stagiare libaneze exuberante, care, între altele, a făcut rost de o fotografie a lui George W. Bush care onora un platou cu brânzeturi, poză care avea să provoace o mică polemică pe anumite canale de presă americane, cretinul de Bush nu părea să fi aflat că importul de brânză din lapte crud fusese interzis în țara lui, a existat aşadar un uşor impact mediatic, dar care n-a făcut să crească vânzările, iar expedierea repetată de *livarot* şi de *pont l'évêque* pe adresa lui Vladimir Putin n-a avut nici ea mai mult efect.

---

[40] Armagnacul este un distilat produs în regiunile franceze Gers, Landes şi Lot-et-Garonne şi poartă denominaţii mai restrânse geografic: bas-armagnac, armagnac-ténarèze (sau ténarèze) şi haut-armagnac.

Nu prea eram de folos, dar nici dăunător, exista totuşi un progres față de Monsanto, iar dimineața, când mă duceam la serviciu, străbătând la volanul automobilului meu G 350 perdelele de ceață care pluteau deasupra crângurilor, încă îmi mai puteam spune că viața mea nu era cu desăvârşire irosită. Trecând prin satul Thury-Harcourt, mă întrebam de fiecare dată dacă aşezarea avea cumva vreo legătură cu Aymeric; până la urmă am căutat răspunsul pe Internet, pe vremea aceea era mai anevoios, rețeaua era mult mai puțin dezvoltată, dar am izbutit să descopăr răspunsul pe site-ul încă embrionar *Patrimoine normand* [41], „revista istoriei şi artei de a trăi în Normandia". Da, exista o legătură, ba chiar foarte directă. Localitatea se numise inițial Thury, apoi Harcourt, ca trimitere la familia cu acest nume; la Revoluție redevenise Thury, după care şi-a luat numele actual de Thury-Harcourt, într-o tentativă de reconciliere a celor „două Franțe". În epoca lui Ludovic al XIII-lea, fusese ridicat aici un uriaş castel, considerat uneori un „Versailles normand", care slujea drept reşedință ducilor de Harcourt, pe vremea aceea guvernatori ai provinciei. Lăsat intact după Revoluție, arsese în august 1944, în timpul retragerii diviziei „das Reich", încolțită de divizia 59 Staffordshire.

În perioada celor trei ani în care studiasem la Agronomie, Aymeric d'Harcourt-Olonde fusese singurul meu prieten adevărat, şi-mi petrecusem cele mai multe seri în camera lui – mai întâi la Grignon, apoi în pavilionul Agro din Cité Internationale [42] – dând gata baxuri întregi de 8,6 [43] şi fumând iarbă (mă rog, mai ales el fuma, eu preferam de fapt berea, şi ajunsese probabil la treizeci de cuie pe zi, în timpul primilor doi ani de studii a fost chiaun, cred, aproape în permanență), dar mai ales ascultând discuri. Cu pletele lui cârlionțate şi blonde, cu cămăşile de pădurar canadian, Aymeric avea un *look grunge* aproape tipic, dar mersese mai departe de Nirvana şi de Pearl Jam, chiar se adăpase la izvoare, iar în camera lui toate rafturile erau pline cu viniluri din anii '60 şi '70: Deep Purple, Led Zeppelin, Pink Floyd, The Who, ba chiar şi The Doors, Procol Harum, Jimi Hendrix, Van Der Graaf Generator…

YouTube încă nu exista şi aproape nimeni nu-şi amintea pe-atunci de aceste formații, în orice caz pentru mine era o descoperire totală, o încântare absolută.

Ne petreceam adesea seara împreună, uneori mai erau unul sau doi tipi din promoția noastră – nu foarte ieşiți din comun, mi-e greu să-mi amintesc fețele lor şi le-am uitat complet numele –, în schimb nu erau niciodată fete,

---

[41] Patrimoniul normand (www.patrimoine-normand.com).

[42] Denumirea completă: Cité Internationale Universitaire. Campus universitar situat în sudul Parisului.

[43] Bere Bavaria care îşi datorează acest supranume concentraţiei sale alcoolice.

iar ăsta e un detaliu ciudat, dacă stau bine să mă gândesc nu țin minte ca Aymeric să fi avut vreo relație amoroasă. Nu era virgin, în fine, nu cred să fi fost, nu lăsa impresia că-i e teamă de fete, ci că-i stătea mai degrabă gândul în altă parte, poate la viața profesională, avea o seriozitate pe care fără îndoială n-am băgat-o de seamă la vremea respectivă, pentru că mie mi se fâlfâia de viața mea profesională, nu cred că mă gândisem la ea mai mult de jumătate de minut, mi se parea cu neputință să fii interesat profund de altceva decât de fete – şi culmea e că, la patruzeci şi şase de ani, îmi dădeam seama că avusesem dreptate pe-atunci, fetele, dacă vreți, sunt nişte curve, poți să vezi lucrurile şi-aşa, dar viața profesională e o curvă şi mai mare, şi care nici nu-ți oferă vreo plăcere.

La sfârşitul celui de-al doilea an, mă aşteptam ca Aymeric să-şi aleagă, ca şi mine, o specializare la oha, de genul sociologie rurală sau ecologie, dar s-a înscris, dimpotrivă, la zootehnie, unde se considera că trebuie să tragi tare. În septembrie, la începerea noului an şcolar, a venit tuns scurt şi cu o garderobă complet schimbată, iar când a plecat să-şi facă stagiul final la Danone, purta direct costum şi cravată. Ne-am văzut mai puțin în anul acela, despre care-mi amintesc cam ca despre un an de vacanță, alesesem până la urmă specializarea ecologie şi ne petreceam timpul deplasându-ne cam peste tot prin Franța ca să studiem pe teren o formațiune vegetală sau alta. La sfârşitul anului, învățasem să recunosc diversele formațiuni vegetale din Franța, puteam să le prevăd prezența cu ajutorul unei hărți geologice şi al informațiilor meteo locale, şi cam atât, deşi, mai târziu, asta avea să-mi slujească să le-nchid gura militanților Verzi atunci când venea vorba despre consecințele reale ale încălzirii climatice. El îşi făcuse o mare parte din stagiu la serviciul de marketing de la Danone, şi te puteai aştepta, în mod rezonabil, ca viitoarea lui carieră să fie dedicată creării unor noi iaurturi de băut sau a unor noi *smoothies*. În seara ceremoniei de înmânare a diplomelor, avea să mă surprindă o dată în plus, declarându-mi că intenționa să-şi recupereze o exploatare agricolă în departamentul Manche. Inginerii agronomi sunt prezenți în aproape toate domeniile industriei agro-alimentare, uneori în posturi tehnice, cel mai adesea în poziții de conducere, dar nu li se-ntâmplă aproape niciodată să devină ei înşişi agricultori; consultând un anuar al foştilor studenți de la Agronomie ca să-i găsesc adresa, mi-am dat seama că Aymeric era singurul din promoția noastră care făcuse această alegere.

Locuia în Canville-la-Rocque, m-a avertizat la telefon că-mi va fi greu să găsesc locul şi că va trebui să-i întreb pe localnici de castelul Olonde. Da, şi acesta aparținea familiei sale, dar mult mai înainte de Thury-Harcourt, castelul fusese distrus prima oară în 1204, apoi l-au reconstruit la mijlocul

secolului al XIII-ea. Altfel, se căsătorise cu un an înainte, avea, pe exploatarea lui agricolă, o cireadă de trei sute de vaci de lapte, nu investise tocmai rău, mă rog, avea să-mi istorisească. Nu, de când se stabilise acolo, nu se mai întâlnise cu nimeni de la Agronomie.

Am ajuns în fața castelului Olonde la căderea serii. Nu era atât un castel, cât o pestriță adunătură de clădiri, într-o stare de conservare diferită, era greu să recompui planul inițial al edificiului; în centru, clădirea principală de locuit, rectangulară şi masivă, părea să stea cât de cât în picioare, dar bălăriile şi lichenii începuseră să mănânce pietrele, era însă vorba despre blocuri solide de granit, probabil granit de Flamanville, mai era nevoie să treacă nişte secole ca să le periclitezе serios. Puțin în spate, un turn cilindric, înalt şi subțire, părea aproape neştirbit; mai aproape însă de intrare, donjonul principal, care fusese cu siguranță pătrat şi care constituise centrul militar al fortăreței, îşi pierduse ferestrele şi acoperişul, fragmentele de zid rămase erau tocite, rotunjite de eroziune, se apropiau treptat de soarta lor geologică. La vreo sută de metri, un hangar mare şi un siloz contrastau în peisaj prin strălucirea metalică, cred că erau primele construcții recente pe care le văzusem de vreo cincizeci de kilometri încoace.

Aymeric avea din nou plete şi reîncepuse să poarte cămăşi largi în carouri, dar acum erau ceea ce fuseseră la origine: straie de lucru.

— Locul a slujit drept cadru pentru sfârşitul ultimului roman al lui Barbey d'Aurevilly, *Une histoire sans nom* [44], m-a înştiințat el. În 1882, Barbey îl numeşte „străvechiul castel aproape năruit"; după cum poți vedea, de-atunci aşa a rămas.

44. O poveste fără nume.

— Nu primeşti ajutor de la Monumentele Istorice?

— Vag… oricum, suntem înscrişi în Inventarul lor, dar primim arareori câte un ajutor. Soția mea, Cécile, ar dori să facă lucrări serioase de renovare ca să-l transforme în hotel, mă rog, în hotel de lux, chestii de-astea. Există, efectiv, vreo patruzeci de camere libere, noi încălzim doar cinci, cu totul. Ce vrei să bei?

Am acceptat un pahar de *chablis* [45]. Nu ştiam dacă proiectul acelui hotel de lux avea vreun rost, dar, în orice caz, sufrageria era o încăpere călduroasă şi plăcută, cu şemineu mare, fotolii încăpătoare din piele verde-închis, iar amenajarea asta n-avea nici o legătură cu Aymeric, indiferența lui față de decorațiuni era totală, camera lui de la Agronomie era una dintre cele mai anonime pe care le-am văzut, semăna cu un cort soldățesc – cu excepția vinilurilor.

Acolo, ocupau aproape un perete, era impresionant.

---

[44] O poveste fără nume.

[45] Vin alb sec, produs lângă localitatea Chablis, din departamentul Yonne.

— Le-am numărat din nou iarna trecută, am peste cinci mii…, mi-a zis Aymeric.

Avea acelaşi pick-up ca pe vremuri, un Technics MK2, dar boxele nu i le văzusem niciodată – două paralelipipede de nuc masiv, mai înalte de-un metru.

— Sunt nişte Klipschorn, a spus Aymeric, primele boxe făcute de Klipsch, şi poate cele mai bune; bunicul meu le-a cumpărat în 1949, era nebun după operă. Când a murit, mi le-a făcut cadou tata, pe el nu l-a interesat niciodată muzica.

Aveam impresia că echipamentul nu mai era folosit prea des, un strat subțire de praf se aşezase pe capacul pick-up-ului.

— Da, aşa e…, mi-a confirmat Aymeric, probabil că întrezărise ceva în privirile mele, „nu prea mai am chef s-ascult muzică. E greu, ştii, încă de la început n-am reuşit să mă echilibrez financiar, aşa că seara stau şi rumeg, îmi refac socotelile, dar, cum te afli aici, hai să ronțăim ceva şi, până atunci, mai toarnă-ți un pahar de vin.

După ce a scotocit prin rafturi circa un minut sau două, a scos *Ummagumma.*

— Discul cu vaca, se potriveşte aici…, a comentat el, înainte să pună acul pe începutul piesei „Grantchester Meadows“*.*

Era nemaipomenit; nu auzisem niciodată, nici măcar nu bănuisem că poate exista un asemenea sunet; fiecare tril de pasăre, fiecare clipocit de izvor erau perfect definite, notele grave erau tensionate şi puternice, acutele, de o incredibilă puritate.

— Cécile o să sosească în curând, a continuat el, a avut o întâlnire la bancă pentru proiectul ei hotelier.

— Mi se pare că nu prea crezi în el.

— Nu ştiu, ai avut impresia că sunt mulți turişti prin zonă?

— Aproape nici unul.

— Vezi?… Dar să ştii, sunt de acord cu ea asupra unui aspect: trebuie făcut ceva. Nu putem continua să pierdem bani an de an. Ieşim la liman, din punct de vedere financiar, doar datorită arendelor şi, mai ales, vânzării de terenuri.

— Ai mult pământ?

— Mii de hectare; noi dețineam aproape toată regiunea dintre Carentan şi Carteret. Bun, spun „noi“, dar sunt în continuare ale lui taică-meu; însă, de când am pus la cale exploatarea, s-a hotărât să-mi lase rodul arendelor şi, chiar şi aşa, mă văd adesea silit să scot câte o parcelă la vânzare. Ce-i mai grav e că nici măcar nu vând unor fermieri de-ai locului, ci unor investitori străini.

— Din ce țări?

— Belgieni şi olandezi, cu precădere, şi, din ce în ce mai des, unor chinezi. Anul trecut am vândut cincizeci de hectare unui concern chinez, erau dispuşi să cumpere de zece ori mai mult şi să plătească de două ori prețul pieței. Agricultorii autohtoni n-au cum să le țină piept, oricum le e greu să-şi ramburseze împrumuturile şi să plătească arendele, există mereu unii care renunță şi care pun cheia sub preş, iar când se află la ananghie mi-e greu să insist prea mult, îi înțeleg perfect, şi eu sunt acum în aceeaşi situație, pentru tata era mai simplu, a trăit multă vreme la Paris înainte să se întoarcă la Bazeux, era totuşi stăpânul locului… Aşa că nu ştiu ce să zic cu proiectul ăsta de hotel, poate c-ar fi o soluție…

Pe tot drumul încoace, mă gândisem ce să-i spun lui Aymeric despre însărcinările pe care le dețineam la DRAF. Nu mă vedeam mărturisindu-i că eram direct implicat în proiectul de promovare pentru export a brânzeturilor normande, sau în ceea ce mai bine s-ar numi eşecul meu în materie de promovare pentru export a brânzeturilor normande. Am insistat mai mult pe îndatoririle mele mai degrabă administrative, legate de transformarea denumirilor franceze de origine controlată în denumiri europene de origine protejată; de altfel nici nu era neadevărat, problemele astea de un formalism juridic exasperant îmi ocupau din ce în ce mai mult timpul de lucru, trebuia neîncetat să respect termenele şi regulile, reguli pe care nu le-am aflat niciodată, cu siguranță nu există vreun alt sector al activității umane care să emane un plicits atât de profund precum cel al dreptului. Am cunoscut, până la urmă, câteva succese cu noile mele sarcini; ca, de pildă, cu una dintre recomandările pe care le-am făcut, formulată într-o notă de sinteză, care a izbutit, după câțiva ani, odată cu adoptarea decretului care definea DOP-ul pentru *livarot,* să impună producerea obligatorie a acestei brânze din lapte provenind de la vacile normande. Iar în acest moment eram implicat într-un conflict de procedură, pe cale de a fi rezolvat în favoarea mea, cu grupul Lactalis şi cooperativa Isigny Sainte-Mère, care doreau să scape de obligația de a folosi laptele crud în fabricarea *camembert*-ului.

Mă aflam în mijlocul explicațiilor, când a sosit Cécile. Era o brunetă drăguță, subțire şi elegantă, dar i se citea pe față încordarea, suferința aproape, avuse în mod vădit o zi grea. S-a purtat totuşi amabil cu mine şi s-a străduit să pregătească o masă, dar am simțit că trăgea de ea, probabil că primul lucru pe care l-ar fi făcut dacă nu eram acolo ar fi fost să se culce, luând nişte calmante. Era bucuroasă, mi-a spus, că Aymeric primeşte o vizită, munceau prea mult, nu se mai întâlneau cu nimeni, se îngropau de vii, deşi nu-mpliniseră treizeci de ani. Adevărul e că mă aflam

în aceeaşi situație, atât doar că volumul meu de muncă nu avea nimic excesiv, de fapt toată lumea se afla în aceeaşi situație, anii de studiu sunt singura perioadă fericită, singura în care viitorul pare deschis, în care totul e posibil; ulterior, viața de adult, viața profesională nu sunt decât o împotmolire lentă şi progresivă, poate că tocmai de aceea prieteniile de tinerețe, cele legate în timpul studenției şi care sunt de fapt singurele prietenii adevărate, nu supraviețuiesc niciodată la pătrunderea în viața adultă, evităm să ne revedem prietenii din tinerețe ca să ne ferim să fim confruntați cu martorii speranțelor înşelate, cu propria năruire.

La urma-urmei, vizita la Aymeric era o greşeală, poate că nu foarte gravă, timp de două zile o să izbutim să facem față, după masă a pus discul live al concertului lui Jimi Hendrix de pe insula Wight, nu era cu siguranță cel mai bun concert al lui, dar era ultimul, cu două săptămâni înainte să moară, simțeam că întoarcerea asta spre trecutul lui Aymeric o irita uşor pe Cécile, la vremea respectivă ea nu fusese cu siguranță *grunge*, o vedeam mai degrabă ca pe o *versailleză* [46], mă rog, o *versailleză* moderată, uşor tradiționalistă fără să fie integristă, Aymeric se căsătorise cu o femeie din mediul lui, lucru care, până la urmă, se întâmplă cel mai adesea şi dă rezultate dintre cele mai bune, mă rog, aşa se zice, în ce mă priveşte problema era că n-aveam un mediu al meu, un mediu bine definit.

A doua zi dimineață m-am trezit spre ora nouă şi l-am găsit aşezat la masă, în fața unui mic dejun copios, cu ochiuri, caltaboş prăjit şi bacon, pe care l-a însoțit cu cafea şi apoi cu *calvados*. Îşi începuse ziua de mult, mi-a explicat, se trezea în fiecare dimineață la ora cinci pentru mulsul vacilor, nu cumpărase mulgătoare automată, în opinia lui ar fi fost o investiție disproporționată, majoritatea colegilor lui care optaseră pentru aşa ceva se împotmoliseră rapid, şi-apoi vacilor le place să fie mulse de mână de om, mă rog, aşa-şi închipuia el, mai era şi-o latură sentimentală. Mi-a propus să mergem să vedem cireada.

Hangarul metalic nou-nouț pe care-l zărisem în ajun la sosire era de fapt un staul, compartimentele dispuse pe patru rânduri erau aproape toate ocupate, şi doar de vaci normande, aşa cum am constatat pe dată.

— Da, e vorba de-o alegere, mi-a confirmat Aymeric, au un randament mai slab decât cel al rasei Prim'Holstein, dar laptele lor e cu adevărat superior. Prin urmare, desigur, m-a interesat ce spuneai ieri despre DOP *livarot* – chiar dacă în momentul de față vând mai degrabă producătorilor de *pont l'évêque.*

---

[46] Persoană care locuieşte în zona Versailles. Cuvântul i-a desemnat pe partizanii guvernului de la Versailles, care se opunea Comunei din Paris (1871). Actualmente, mai are sensul, uşor peiorativ, de burghez practicant asiduu al religiei creştine.

În spate, nişte pereți de placaj delimitau un mic birou cu un computer, o imprimantă şi nişte rafturi metalice.

— Foloseşti computerul ca să le distribui hrana? l-am întrebat.

— Ipotetic, computerul poate să declanşeze aprovizionarea jgheaburilor de hrană cu porumb din silozuri; pot şi să programez adăugarea de suplimente de vitamine, rezervoarele sunt conectate. Bine, sunt nişte jucărioare, de fapt computerul îmi slujeşte mai ales la contabilitate.

Doar ce-a folosit cuvântul contabilitate, că s-a şi înnegurat la față. Am ieşit sub cerul limpede, de un albastru intens.

— Înainte de DRAF, lucram la Monsanto, i-am mărturisit, dar presupun că nu foloseşti porumb modificat genetic.

— Nu, respect caietul de sarcini bio, mai mult, încerc să limitez folosirea porumbului, în principiu o vacă mănâncă iarbă. Pe scurt, încerc să fac lucrurile cum se cuvine, nimic de-aici n-are legătură cu zootehnia industrială, cum ai putut vedea, vacile au loc berechet, ies zilnic la aer, chiar şi iarna. Dar, cu cât încerc să fac lucrurile mai corect, cu atât mă descurc mai greu.

Ce era să-i răspund? Într-un sens, o groază de lucruri, puteam să rezist trei ore la o dezbatere dedicată acestor probleme. Lui Aymeric însă, în situația în care se afla, nu-i puteam spune mare lucru, cunoaştea toate datele, la fel de bine ca mine. Cerul era atât de senin în dimineața aceea, că, în depărtare, se putea zări oceanul.

— Mi se propusese să rămân la Danone, după stagiu…, mi-a zis el gânditor.

Restul zilei mi l-am dedicat vizitării castelului, înăuntru era o capelă unde seniorii de Harcourt îşi făceau probabil rugăciunile, dar lucrul cel mai impresionant era o sală de mese gigantică, cu zidurile în întregime acoperite cu portrete ale strămoşilor, cu un şemineu lung de şapte metri, unde-ți puteai perfect închipui că erau fripți mistreți sau cerbi, în timpul nesfârşitelor chiolhanuri medievale, ideea de hotel de lux căpăta ceva mai multă consistență, nu mă-ncumetasem să i-o spun lui Aymeric, dar mi se părea puțin probabil ca situația crescătorilor de vite să se îmbunătățească, auzisem zvonuri potrivit cărora, la Bruxelles, începuse să fie vânturată ideea renunțării la cotele de lapte – hotărârea, care avea să provoace mari necazuri crescătorilor de vite francezi, împingându-i în faliment, a fost definitiv adoptată de-abia în 2015, sub preşedinția lui François Hollande, însă venirea a zece noi țări în spațiul european, începând cu 2002, ca urmare a Tratatului de la Atena, avea s-o facă aproape ineluctabilă, plasând Franța într-o poziție clar minoritară. În mare, mi-era din ce în ce mai greu să vorbesc cu Aymeric; chiar dacă întreaga mea simpatie se

îndrepta către fermieri, chiar dacă mă simţeam gata, în orice împrejurări, să le pledez cauza, mă vedeam silit să ţin seama că, în momentul de faţă, eram de partea statului francez şi că nu ne mai aflam de aceeaşi parte a baricadei.

Am plecat a doua zi după masa de prânz, sub un soare de duminică strălucitor, care contrasta cu tristeţea care mă invada. Mi se pare surprinzător să-mi reamintesc această tristeţe astăzi, când merg agale la volanul maşinii pe drumurile regionale pustii din departamentul Manche. Ne-ar plăcea să existe premoniţii sau semne, dar în general nu există aşa ceva, şi nimic, în acea după-amiază însorită şi moartă, nu mă lăsa să bănuiesc că aveam s-o întâlnesc pe Camille a doua zi dimineaţă, şi că acea dimineaţă de luni avea să fie începutul celei mai frumoase perioade din viaţa mea.

Înainte să abordăm întâlnirea mea cu Camille, să ne întoarcem la o cu totul altă lună noiembrie, cu aproape douăzeci de ani mai târziu, o lună noiembrie categoric mai tristă, din pricină că *mizele vitale* (aşa cum se vorbeşte despre *pronostic vital*) erau din plin stabilite. Spre sfârşitul lunii, cele dintâi decorațiuni de Crăciun au invadat centrul comercial Italie II, şi începusem să mă întreb dacă o să rămân la hotelul Mercure pe timpul sărbătorilor de iarnă. N-aveam nici un motiv temeinic să plec, nici unul în afara ruşinii, dar acesta e deja un motiv serios în sine, nici măcar în zilele noastre nu e aşa uşor să-ți recunoşti singurătatea absolută, aşa că am început să reflectez la diverse destinații, cea mai bine conturată erau mânăstirile, mulți sunt cei care, în aceste zile de celebrare a naşterii Mântuitorului, se gândesc să se întoarcă spre ei înşişi, cel puțin aşa citisem într-un număr special din *Pèlerin Magazine*, iar în cazul acesta singurătatea nu e doar firească ci şi recomandabilă, da, era cea mai bună soluție, aveam să mă informez de pe-acum în legătură cu nişte potențiale destinații mânăstireşti, era şi timpul să trec la treabă, ba chiar nu mai era timp deloc, aşa cum m-a înştiințat o primă căutare pe Internet (şi cum mă lăsase deja să bănuiesc numărul acela din *Pèlerin Magazine*), toate mânăstirile pe care le-am verificat erau *overbooked.*

O altă problemă şi mai urgentă era să-mi reînnoiesc rețeta de Captorix, utilitatea acestui medicament era incontestabilă, datorită lui viața mea socială era acum scutită de tulburări, îmi făceam în fiecare dimineață o toaletă minimală dar suficientă şi-i salutam călduros şi familiar pe chelnerii de la O'Jules, atât doar că n-aveam nici un chef să merg din nou la psihiatru, desigur nu la cel de pe strada Cinq-Diamants, la caricatura aia, şi în general la nici un psihiatru, toți psihiatrii mă făceau *să vărs*; şi-atunci mi-a venit în minte doctorul Azote.

Acest generalist cu nume ciudat dădea consultații pe strada Athènes, la doi paşi de gara Saint-Lazare, îl vizitasem o dată pentru un soi de bronşită, la sfârşitul uneia dintre călătoriile mele săptămânale între Caen şi Paris. Îmi aminteam că era un bărbat de vreo patruzeci de ani, chel, firele de păr rămase îi erau lungi, cenuşii şi destul de slinoase, mă rog, te ducea cu gândul mai degrabă la basistul unui grup de hard-rock decât la un doctor. Îmi mai aminteam şi că în plină consultație îşi aprinsese o țigară Camel, „scuzați-mi năravul, sunt primul care-l condamnă…“, îmi aminteam mai ales că-mi prescrisese fără fasoane un sirop cu codeină, care începuse deja să trezească suspiciuni printre confrații săi.

Era mai bătrân cu douăzeci de ani, dar chelia nu-i înaintase (şi, desigur, nici nu-i scăzuse), iar rămăşițele de păr îi erau la fel de lungi, cenuşii şi jegoase.

— Da, Captorixul e eficient, am avut reacții bune…, a comentat el sobru, doriți pentru şase luni?

— Ce faceți de sărbători? m-a întrebat puțin mai târziu, trebuie să fiți prudent de sărbători, depresivilor le sunt adesea fatale, am avut o groază de clienți pe care-i credeam stabilizați şi, buf, pe 31 tipii îşi zburau creierii, mereu pe 31 seara, dacă depăşeau miezul nopții, se scoteau. Lucrurile se-ntâmplă cam aşa, Crăciunul le-a dat deja o lovitură, au avut la dispoziție o săptămână ca să-şi rumege amarul, poate că şi-au făcut nişte planuri ca să scape pe 31 şi planurile s-au năruit, apoi vine data de 31 şi nu mai pot îndura, aşa că se duc la fereastră şi se-aruncă, sau îşi trag un glonț, după caz. Vorbesc şi eu aşa, ce să fac, menirea mea de bază e însă să-i împiedic pe oameni să moară, mă rog, să nu moară măcar pentru o vreme, cât se poate.

I-am destăinuit ideea mea cu mânăstirea.

— Da, nu-i deloc o tâmpenie, a încuviințat el, am şi alți clienți care fac asta, dar după părerea mea v-ați trezit cam târziu. Altfel, mai sunt şi curvele din Thailanda, în Asia uiți complet de Crăciun, aşa că poți trece uşor peste data de 31, de-aia sunt fetele alea acolo, cred că puteți găsi un bilet, nu-s atâtea rezervări ca la mânăstiri, am avut semnale bune şi pe partea asta, ba chiar, uneori, e terapie curată, am cunoscut indivizi care s-au întors nechezând, în culmea entuziasmului față de farmecul lor viril, sigur, erau nişte tipi cam defecți, nişte prostovani uşor de dus cu preşul, din păcate nu-mi lăsați impresia că ați fi aşa. La dumneavoastră mai e şi problema cu Captorixul, poate că după Captorix nu vi se mai scoală, n-am cum să vă garantez, chiar şi cu două micuțe paraşute drăgălaşe de şaisprezece ani nu pot să vă garantez, asta-i nasol cu medicamentul în cauză, şi, pe de altă parte, nici nu puteți să întrerupeți brusc cura, vă sfătuiesc cinstit să nu faceți aşa ceva, başca n-ar folosi la nimic, are efecte remanente timp de două săptămâni, mă rog, dacă e să se-ntâmple, să ştiți că e de vină produsul, în cel mai rău caz puteți să stați la plajă şi să haliți curry de creveți.

I-am răspuns că voi chibzui la sugestia lui, care era într-adevăr interesantă, deşi nu întru totul adaptată situației mele, pentru că nu mi se stinsese doar orice putință de erecție, ci şi orice dorință, ideea de a face sex mi se părea de-acum anapoda, inaplicabilă, şi simțeam că nici măcar două paraşute thailandeze de şaisprezece ani n-ar fi rezolvat nimic, oricum, Azote avea dreptate, chestia asta mergea la nişte tipi uşor defecți, adesea la englezi, din aceia proveniți din clasa de jos, dispuşi să creadă în orice semn de dragoste sau pur şi simplu de excitație sexuală din partea unei femei, oricât de ciudat ar părea, ieşeau regenerați din mâinile lor, din

păsărica şi din gura lor, în mod vădit nu mai erau aceleaşi persoane, fuseseră distruşi de femeile occidentale, cazul cel mai izbitor era într-adevăr cel al anglo-saxonelor, şi da, ieşeau cât se poate de regeneraţi, dar nu mă aflam în aceeaşi situaţie, n-aveam nimic să le reproşez femeilor şi oricum toată chestia nu mă mai privea, fiindcă nu avea să mi se mai scoale în veci şi pentru că până şi sexualitatea dispăruse din orizontul meu mental, ceea ce în mod straniu nu îndrăznisem să-i mărturisesc lui Azote, mă mărginisem la „problemele erectile“, era însă un medic excelent şi, atunci când am ieşit de la el, ceva din încrederea mea în omenire, în medicină şi în lume se reînfiripase, am tăiat-o cu un pas aproape sprinten spre strada Amsterdam, însă în dreptul gării Saint-Lazare am comis greşeala, până la urmă nici nu ştiu dacă a fost o greşeală, n-o să aflu decât la sfârşit, e drept că sfârşitul se apropie, dar încă nu-i aici, nu-i chiar aici.

Atunci când am intrat în *sala paşilor pierduţi* din gara Saint-Lazare – devenită un banal centru comercial axat pe confecţii, dar care-şi merita din plin numele, paşii mei erau cu adevărat pierduţi, rătăceam fără glas printre firme –, am avut bizara senzaţie că pătrund într-un soi de autoficţiune, adevărul e că termenul autoficţiune nu-mi evoca decât nişte idei vagi, îl ţinusem minte în urma lecturii unei cărţi de Christine Angot (mă rog, a primelor cinci pagini), fapt e că, apropiindu-mă de peroane, mi s-a părut din ce în ce mai mult că acest cuvânt se potrivea cu situaţia mea, ba chiar că fusese născocit pentru mine, realitatea mea ajunsese de nesuportat, nici o făptură omenească nu putea supravieţui într-o singurătate atât de necruţătoare, încercam, fără doar şi poate, să creez un fel de realitate alternativă, să ajung la originea unei bifurcaţii temporale, să obţin nişte credite de viaţă suplimentare, poate că stătuseră ascunse acolo, creditele mele, în toţi acei ani, aşteptându-mă între două peroane, dosite sub praful şi unsoarea locomotivelor, în acea clipă inima a prins să-mi palpite nebuneşte, precum aceea a unui chiţcan urmărit de prădător, chiţcanii sunt nişte jivine mici şi drăguţe, ajunsesem în dreptul peronului 22, exact acolo unde, la câţiva metri distanţă, mă aştepta Camille, la capătul peronului 22, în fiece vineri seară, timp de aproape un an, când mă întorceam de la Caen. De îndată ce mă zărea, târându-mi bagajul de mână pe roţile lui amărâte, dădea fuga spre mine, alerga de-a lungul peronului, alerga să-şi dea sufletul, ajungea la limita capacităţii ei pulmonare, pe vremea aceea eram împreună şi ideea de despărţire încă nu exista, nu mai exista, nici măcar n-ar fi avut vreun sens s-o aducem în discuţie.

Am cunoscut fericirea, ştiu ce înseamnă, pot să vorbesc competent despre ea şi-i cunosc şi sfârşitul, ce urmează de obicei după. O singură persoană îţi lipseşte, dar totul e pustiu, cum ar zice cineva, deşi termenul

„pustiu“ e destul de slab, aduce o adiere din secolul XVIII de rahat, nu mai descoperi în el acea violență sănătoasă a zorilor romantismului, adevărul e că o singură ființă îți lipseşte şi totul e mort, lumea e moartă şi tu însuți eşti mort sau mai degrabă preschimbat într-o statuetă de ceramică, iar toți ceilalți sunt şi ei nişte statuete de ceramică, izolând de minune din punct de vedere termic şi electric, astfel încât nimic nu te mai poate atinge cu excepția suferințelor interne, născute din dezagregarea trupului tău independent, însă n-ajunsesem chiar acolo, trupul meu se purta deocamdată decent, atât doar că eram singur, singur la propriu, şi nu aflam strop de bucurie în singurătatea mea şi nici în funcționarea neîngrădită a spiritului meu, aveam nevoie de dragoste în general, dar în special aveam nevoie de o pizdă, erau multe pizde pe lume, miliarde pe suprafața acestei planete de talie totuşi modestă, e halucinant când te gândeşti câte pizde sunt pe lume, te ia cu amețeală, cred că fiecare bărbat a fost cuprins de vertijul ăsta, pe de altă parte păsăricile astea aveau nevoie de scule bărbăteşti, cel puțin aşa-şi închipuiau (o neînțelegere fericită, pe care se întemeiază fericirea bărbaților, perpetuarea speciei şi poate chiar cea a social-democrației), în principiu problema poate fi rezolvată, dar în practică nu mai e posibil, şi uite-aşa se stinge o civilizație, fără griji, fără primejdii ori drame şi cu foarte puține masacre, o civilizație moare de prea multă oboseală, din silă față de ea însăşi, ce-ar fi putut să-mi propună social-democrația, nimic, desigur, doar o dăinuire a lipsei, un îndemn la uitare.

M-am îndepărtat cu gândul de peronul 22 al gării Saint-Lazare în doar, cred, câteva miimi de secundă, şi mi-am amintit îndată că întâlnirea noastră avusese loc la celălalt capăt al liniei, mă rog, asta depinde de trenuri, unele merg până la Cherbourg, altele se opresc la Caen, nu înțeleg de ce vorbesc despre asta, tot soiul de informații răzlețe îmi bântuie creierul disfuncțional, oricum, ne întâlniserăm pe peronul C al gării din Caen, în noiembrie, într-o dimineață însorită de luni, acum şaptesprezece ani, ori poate nouăsprezece, nu mai ştiu.

Situația însăşi părea ciudată: era anormal să mi se încredințeze întâmpinarea unei stagiare la serviciul veterinar (Camille era pe-atunci elevă la şcoala veterinară din Maisons-Alfort), eram considerat un fel de interimar de lux căruia i se pot da în grijă sarcini diverse dar nu foarte înjositoare, eram totuşi fost elev la Agronomie, în fine, asta constituia dovada implicită că misiunea „brânzeturi normande“ era din ce în ce mai puțin luată în serios de şefii mei. Aşa stând lucrurile, nu trebuie, în primul rând, să exagerăm importanța hazardului în chestiunile amoroase: dacă aş fi întâlnit-o pe Camille câteva zile mai târziu pe un culoar de la DRAF, s-ar fi întâmplat acelaşi lucru, aproape identic; atât doar că s-a petrecut în gara din Caen, la capătul peronului C.

Agerimea mea perceptivă crescuse în mod sensibil cu câteva secunde înainte de sosirea trenului, ceea ce constituie un straniu caz de precogniție; remarcasem, între şinele căii ferate, nu doar prezența unor ierburi, ci şi pe aceea a unor flori galbene cărora le uitasem numele, aflasem de existența lor în timpul cursului despre „vegetația spontană din mediul urban“ pe care îl urmasem în cadrul anului doi de studii la Agronomie, un curs destul de *fun* în care mergeam să prelevăm specimene dintre dalele bisericii Saint-Sulpice, de pe taluzul bulevardului periferic… Altfel, văzusem în spatele gării nişte paralelipipede ciudate cu dungi colorate în roz, ocru şi brun, care îmi evocau un oraş babilonian futurist – în realitate era vorba despre centrul comercial Les bords de l’Orne [47], unul din motivele de mândrie ale municipalității, unde figurau câteva dintre referințele majore ale consumului modern, de la Desigual la The Kooples, grație acestui centru cetățenii din Basse-Normandie aveau şi ei acces la modernitate.

A coborât cele câteva trepte metalice ale vagonului şi s-a întors spre mine, n-avea valiză cu roți, după cum am remarcat cu o ciudată satisfacție, ci doar o geantă mare de pânză, din acelea care se poartă de-a curmezişul pieptului. Când mi-a spus, după foarte mult timp, în care nu s-a strecurat nici un strop de stinghereală, poate după zece minute: „Sunt Camille“,

[47] Literal: Malurile râului Orne.

trenul plecase deja spre Bayeux, apoi Carentan şi Valognes, capătul de linie fiind gara din Cherbourg.

În acest stadiu, enorm de multe lucruri erau gata spuse, hotărâte sau, cum ar fi zis tata în jargonul lui notarial, „consemnate în acte“. Ochii îi erau căprui, m-a urmat de-a lungul peronului C, apoi pe strada Auge, parcasem la vreo sută de metri, iar după ce i-am potrivit geanta în portbagaj s-a instalat liniştită pe locul din faţă, de parcă ar mai fi făcut asta de zeci, de sute de ori şi de parcă avea s-o mai facă de alte zeci, sute, mii de ori, nu exista absolut nici o încordare, mă simţeam nespus de calm, un calm pe care nu-l mai cunoscusem vreodată, aşa încât mi-a trebuit, cred, vreo jumătate de ceas până să bag cheia în contact, poate c-am bălăngănit din cap ca un imbecil fericit, dar nu a avut nici o reacţie de nerăbdare, nu a dat nici cel mai mic semn de surprindere în faţa încremenirii mele: era o vreme strălucitoare, cerul de un albastru turcoaz, aproape ireal.

Luând-o pe centura nordică şi apoi trecând pe lângă CHU [48], am devenit conştient că pătrundeam într-o ZAC sinistră [49], alcătuită cu precădere din clădiri scunde, din tablă ondulată cenuşie; peisajul nici măcar nu era ostil, ci doar de o înspăimântătoare neutralitate, se împlinea un an de zile de când străbăteam în fiecare dimineaţă acest decor, fără să-i fi băgat măcar în seamă existenţa. Hotelul lui Camille se afla între un fabricant de proteze şi un cabinet de expertize contabile. „Am ezitat între Appart City şi Adagio Aparthotel, am bolborosit eu, desigur, desigur Appart City nu e deloc central, dar e situat la un sfert de oră de mers pe jos faţă de DRAF, dacă vrei să ieşi seara în oraş, eşti la doi paşi de staţia de tramvai Claude Bloch, în zece minute ai ajuns în centru şi tramvaiul circulă până la miezul nopţii, sigur, se putea şi invers, adică ai fi putut merge la lucru cu tramvaiul, iar de la Adagio ai fi avut vedere spre cheiurile râului Orne, pe de altă parte, la Appart City camerele premium au terasă, m-am gândit că ar putea fi plăcut, mă rog, dacă vrei, putem să schimbăm, sigur, pe cheltuiala DRAF…“ Mi-a aruncat o privire ciudată, greu de descifrat, amestec de uluire şi de, într-un fel, milă; mai târziu, mi-a explicat că nu înţelesese de ce mă chinuiam cu justificările alea sârguincioase, câtă vreme era limpede că aveam să locuim împreună.

În acest mediu periurban *hardcore*, clădirile DRAF lăsau o stranie impresie de desuetudine şi, ca să fim cinstiţi, şi de neglijenţă şi părăsire. Şi nu era doar o impresie, i-am spus lui Camille, de îndată ce se pornea

---

[48] Acronim pentru Centre Hospitalier Universitaire. Spital universitar.

[49] Zone d'aménagement concerté reprezintă, în Franţa, o operaţie publică de amenjare a spaţiului urban în virtutea codului urbanismului. Prin metonimie, o „ZAC“ desemnează şi un habitat urban rezultat din această procedură de amenajare.

ploaia apăreau scurgeri de apă în majoritatea birourilor, iar aici ploua mai tot timpul. Nu păreau nişte clădiri administrative, cât mai degrabă o adunătură de case private, risipite la întâmplare în ceea ce ar fi putut fi un parc, dar care semăna mai mult a teren viran, năpădit de o vegetație încâlcită, aleile asfaltate dintre case începuseră, de altfel, să se crape sub invazia vegetală. Acum, am continuat eu, va trebui s-o prezint celui responsabil oficial cu stagiul ei, directorul serviciilor veterinare, care, în mod obiectiv, nu putea fi descris, am spus eu resemnat, decât ca un bătrân idiot. Arțăgos şi calic din fire, îi hărțuia fără milă pe toți angajații care aveau ghinionul să fie în subordinea lui, în special pe tineri, avea o deosebită boală pe cei tineri, era la un pas să considere obligația de a o întâmpina pe o tânără stagiară ca pe o insultă personală. Nu doar că îi detesta pe tineri, dar nu-i plăceau prea mult nici animalele, cu excepția cailor, caii erau pentru el singurele animale demne de luat în seamă, pe celelalte patrupede le vedea ca pe un nediferențiat subproletariat animal, hărăzit oricum cât mai rapid abatorului. Cea mai mare parte a carierei şi-o construise la herghelia națională din Le Pin şi, cu toate că numirea lui la DRAF constituia o promovare – ba chiar, la drept vorbind, o încoronare a traseului său profesional –, o trăise ca pe un afront. Acestea fiind zise, întâlnirea cu el nu era decât un hop care trebuia depăşit, i-am spus, aversiunea directorului față de tineri era atât de mare, încât avea să facă totul ca să evite orice contact viitor, putea fi sigură că n-avea să-l mai revadă în timpul celor trei luni de stagiu.

După ce-a fost depăşit momentul („E, într-adevăr, un bătrân idiot…“, mi-a confirmat ea cu sobrietate), am dat-o în grija uneia dintre veterinarele de serviciu – o persoană blajină, de vreo treizeci de ani, cu care fusesem mereu în relații bune. Şi, timp de o săptămână, nu s-a întâmplat nimic. Îmi notasem numărul lui Camille în agendă, ştiam că eu trebuia s-o sun, era unul din lucrurile care nu se prea schimbaseră în relațiile dintre bărbați şi femei – de altfel, eram cu zece ani mai în vârstă decât ea, trebuia ținut seamă şi de asta. Păstrez o amintire stranie acelei perioade, n-o pot asemui decât cu acele momente rare, care nu se produc decât atunci când eşti nespus de liniştit şi de fericit, când şovăi să te cufunzi în somn şi te abții cât mai mult, ştiind că somnul care va urma va fi adânc, tihnit şi întremător. Nu cred că greşesc comparând somnul cu iubirea; nu cred că greşesc comparând iubirea cu un fel de *vis în doi*, care cunoaşte, e drept, clipe de vis individual, mici jocuri de potriviri şi de întrepătrunderi, dar care îngăduie, oricum, să ne transformăm existența pământească într-un moment suportabil – şi care, la drept vorbind, chiar e singura cale a acestei transformări.

În realitate, lucrurile nu s-au petrecut cum prevăzusem: lumea dinafară şi-a impus prezența, şi a făcut-o brutal: Camille m-a sunat exact după o săptămână, la începutul după-amiezii. Fusese cuprinsă de panică, se refugiase într-un McDonald's din zona industrială Elbeuf, după ce îşi petrecuse dimineața la o crescătorie industrială de găini, profitase de pauza de prânz ca să scape, trebuia să vin, trebuia să mă duc îndată la ea şi s-o salvez.

Am închis telefonul, mânios: ce dobitoc de la DRAF o trimisese acolo? Cunoşteam perfect crescătoria aia, era o crescătorie enormă, mai bine de trei sute de mii de găini, care exporta ouă până-n Canada şi în Arabia Saudită, dar care mai ales avea o reputație groaznică, una dintre cele mai urâte din Franța, toate vizitele se încheiaseră cu avize negative: în nişte hangare iluminate puternic de sus cu halogen, mii de găini se străduiau să supraviețuiască, strânse una într-alta, nu existau cotețe, era o crescătorie „în aer liber“, păsările erau jumulite, jigărite, aveau pielea iritată şi năpădită de păduchi roşii, trăiau printre cadavrele în descompunere ale congenerelor, îşi petreceau fiecare clipă a scurtei lor existențe – cel mult un an – cârâind de teroare. Asta se-ntâmpla şi în cele mai bine îngrijite crescătorii şi era primul lucru care te izbea, cloncănitul acela interminabil, privirile cuprinse de panică pe care le aruncau în permanență găinile, cuprinse de panică şi mirare, nu cereau strop de milă, nu erau în stare de aşa ceva, în schimb nu pricepeau, nu pricepeau condițiile în care fuseseră puse să trăiască. Ca să nu mai pomenim de puii de parte bărbătească, inutili la ouat, care erau zvârliți de vii, la grămadă, în malaxoare; ştiam toate lucrurile astea, avusesem prilejul să vizitez mai multe crescătorii de păsări, între care cea din Elbeuf era fără doar şi poate cea mai cumplită, însă obişnuita abjecție de care ştiam să dau dovadă, aidoma tuturor semenilor mei, îmi îngăduise s-o dau uitării.

A dat fuga spre mine de îndată ce m-a văzut sosind în parcare şi mi s-a cuibărit în brațe, vreme îndelungată, fără să se poată opri din plâns. Cum de puteau oamenii să facă aşa ceva? Cum de puteau lăsa lucrurile aşa? N-aveam ce să răspund, doar nişte palavre lipsite de interes despre firea omenească.

Odată suiți în maşină, în drum spre Caen, s-a pus pe întrebări şi mai stânjenitoare: cum puteau oare nişte veterinari, inspectori în domeniul sănătății publice, să îngăduie asemenea situații? Cum puteau oare să viziteze aceste locaşuri în care tortura animalelor era zilnică şi apoi să le lase să funcționeze, ba chiar să colaboreze la funcționarea lor, câtă vreme erau, la origine, veterinari? Mărturisesc că-mi pusesem într-adevăr şi eu întrebarea: li se dădeau oare bani în plus ca să păstreze tăcerea? Nici

măcar nu cred. Dacă e s-o iei aşa, existaseră cu siguranță medici cu diplomă şi în lagărele naziste. Până la urmă, şi aici, se ivea doar un prilej de considerații tocite şi puțin încurajatoare despre omenire, aşa că am preferat să-mi țin gura.

Totuşi, atunci când mi-a zis că ar fi vrut să se oprească, să renunțe la studiile de medicină veterinară, am intervenit. I-am amintit că era o profesie liberală; nimic n-o putea sili să lucreze într-o crescătorie industrială, mai mult, nimic n-o putea obliga să mai viziteze o astfel de crescătorie, şi a trebuit să adaug că o văzuse pe cea mai rea, era o culme a răului (cel puțin pentru Franța, probabil că existau şi chestii mai cumplite pentru găini în alte țări, dar m-am ferit să intru în detalii). Acum aflase, şi cu asta, basta – era cam mult, dar era tot. M-am abținut, de asemenea, să precizez că nici porcii n-o duceau mai bine, şi, adesea, nici măcar vacile – pentru o singură zi, îi fusese suficient, cred.

Când am ajuns în dreptul Appart City, mi-a zis că nu se putea întoarce acasă aşa, că trebuia neapărat să bea ceva. Nu prea erau locuri potrivite pentru asta prin zonă, zona nu era deloc *nostimă*, de fapt nu exista decât hotelul Côte de Nacre, din lanțul Mercure, a cărui clientelă era exclusiv alcătuită din cadre medii care aveau treabă cu una sau alta din întreprinderile poligonului industrial.

Barul s-a dovedit neaşteptat de plăcut, presărat cu canapele şi fotolii încăpătoare îmbrăcate în pânză ocru, cu un barman mereu disponibil, fără să fie sâcâitor. Camille fusese năucită moralmente, era o fetişcană prea necoaptă ca să viziteze o crescătorie industrială de păsări, de-abia după cel de-al cincilea Martini a izbutit cu adevărat să-şi revină. Şi eu mă simțeam sleit, epuizat la culme, parcă ajunsesem la capătul unui drum nespus de lung, nici măcar nu mă simțeam în stare să iau drumul înapoi spre Clécy, de fapt nu mai aveam putere, eram fericit şi plin de bunăvoință. Ne-am luat aşadar o cameră pentru o noapte la hotelul Côte de Nacre, din lanțul Mercure, bun, acolo ne-am petrecut prima noastră noapte împreună şi cred că o să-mi amintesc de ea câte zile-oi mai avea, că imaginile acelui ridicol decor interior mă vor bântui până-n ultima clipă, de altfel mă bântuie deja seară de seară şi ştiu că nu vor înceta, ci, dimpotrivă, o vor face şi mai abitir, ca un junghi din ce în ce mai dureros, până când moartea mă va scăpa de griji.

Mă aşteptam, desigur, ca lui Camille să-i placă locuința mea din Clécy, eu aveam un simț estetic rudimentar, dar, mă rog, eram în stare să-mi dau seama că era o casă drăguță; în schimb, nu anticipasem că avea s-o transforme atât de repede în propria ei casă, că va avea încă din primele zile idei de decorare şi amenajare, că va dori să cumpere nişte pânzeturi, să mute nişte mobile, că, în fine, avea să se poarte atât de iute ca o femeie – în înțelesul pre-feminist al cuvântului –, deşi nu împlinise decât nouăsprezece ani. Până atunci, trăisem acolo ca la hotel, un hotel bun, un hotel *de charme* impecabil, dar de-abia după venirea lui Camille am căpătat cu adevărat senzația că mă aflu în casa mea – şi asta doar pentru că era a ei.

Viața mea cotidiană a cunoscut şi alte schimbări; până atunci îmi făcusem cumpărăturile, destul de lipsit de imaginație, la un Super U din Thury-Harcourt, care avea avantajul suplimentar de a-mi permite să-mi fac plinul la ieşirea din magazin şi, din când în când, să-mi verific presiunea în pneuri; nici măcar nu vizitasem Clécy, orăşel cu un farmec neîndoios, confirmat de ghiduri turistice dintre cele mai diferite, capitală a Elveției normande până una-alta, ceea ce nu era chiar de ici, de colo.

Totul s-a schimbat odată cu venirea lui Camille, am devenit clienți constanți ai măcelăriei-mezelărie, precum şi ai brutăriei-patiserie, ambele situate în piața Tripot, ca şi primăria şi oficiul pentru turism. În concluzie, ca să fiu mai exact, Camille le-a devenit clientă fidelă – îndeobşte, eu mă mulțumeam să beau nişte halbe la braseria *Le Vincennes,* care era deopotrivă şi bar-tutungerie şi loterie-PMU [50], aflată în piața Charles-de-Gaulle, chiar în fața bisericii. O dată chiar am luat masa la *Au site normand*, restaurantul satului, care se mândrea că-i avusese oaspeți pe Charlots, cu prilejul turnării unei scene din filmul *Les Bidasses en folie* [51]*,* nu erau pe lume doar Pink Floyd ori Deep Purple, anii '70 avuseseră şi ei o parte neştiută, oricum restaurantul era bun, iar platoul cu brânzeturi, minunat.

Pentru mine era un nou mod viață, pe care nu-l considerasem posibil alături de Claire, şi care îşi dovedea un farmec nebănuit, în fine, ce vreau să spun e că, de fapt, Camille se pricepea să trăiască bine, o aduceai într-un frumos cătun normand rătăcit pe coclauri şi ştia imediat cum să profite de acest frumos cătun normand. În general, oamenii nu ştiu să trăiască, nu se pun de acord cu viața, nu se simt bine cu adevărat în această viață, aşa încât ticluiesc diferite proiecte, mai mult sau mai puțin ambițioase, mai mult

[50] Pari Mutuel Urbain – locuri, în afara hipodromurilor, unde se pot face pariuri pe cursele de cai.

[51] Grup muzical francez format în 1966, evoluând într-un registru comic şi parodic. Îşi datorează renumele şi unor filme ale anilor '70 în care au fost vedete, Les Bidasses en folie (Răcanii au luat-o razna; r. Claude Zidi), Les Fous du Stade sau Le Grand Bazar.

sau mai puțin mărețe, după caz, şi, de obicei, dau greş, ajungând la concluzia că ar fi fost mai bine, pur şi simplu, să trăiască, dar, tot de obicei, e prea târziu pentru aşa ceva.

Eram fericit, nu fusesem niciodată atât de fericit şi nicicând n-aveam să mai fiu aşa; nici o clipă, însă, nu uitam cât de efemeră era situația. Camille se afla aici doar pentru un stagiu la DRAF, inevitabil avea să plece la sfârşitul lunii ianuarie, ca să-şi continue studiile la Maison-Alfort. Inevitabil? I-aş fi putut propune să-şi întrerupă studiile, să devină casnică, mă rog, să devină soția mea şi, acum, după atâta timp, când mă gândesc (şi mă gândesc aproape mereu), cred că ar fi zis da – mai ales după secvența cu crescătoria industrială de găini. N-am făcut-o însă şi, fără îndoială, n-aş fi putut-o face, nu fusesem *formatat* pentru o astfel de propunere, nu făcea parte din *programarea* mea, eram un tip modern şi, pentru mine, ca şi pentru toți contemporanii mei, cariera profesională a femeilor trebuia respectată mai presus de orice, era principiul absolut, însemna ieşirea din barbarie, din Evul Mediu. În acelaşi timp, nu eram poate cu desăvârşire modern, câtă vreme putusem lua în calcul, chiar dacă doar preț de câteva clipe, să mă sustrag acestui imperativ; dar, încă o dată, n-am mişcat un deget, n-am zis nimic, am lăsat evenimentele să-şi urmeze drumul, deşi, de fapt, această întoarcere la Paris nu-mi trezea deloc încredere, Parisul, aidoma tuturor oraşelor, era menit să nască singurătate, şi nu ne petrecuserăm îndeajuns timp împreună, în această casă, bărbat şi femeie, doar noi față-n față; timp de câteva luni fuseserăm unul pentru altul tot restul lumii, aveam oare să mai reuşim asta? Nu ştiu, de-acum sunt bătrân, nu mai izbutesc să-mi amintesc prea bine, dar mi se pare că mă cuprinsese frica şi că pricepusem, încă de pe-atunci, că lumea socială era o maşinărie de nimicit iubirea.

Din această perioadă petrecută la Clécy nu mi-au rămas decât două fotografii, eram prea ocupați să trăim, cred, ca să ne pierdem timpul cu *selfies*, poate că îndeletnicirea asta era mai puțin răspândită în acea vreme, rețelele sociale erau încă în faşă, asta dacă vor fi existat; da, fără îndoială, pe vremea aceea oamenii erau mai preocupați să trăiască. Fotografiile astea au fost făcute probabil în aceeaşi zi, într-o pădure din apropiere de Clécy; sunt surprinzătoare pentru că datează probabil din noiembrie, deşi totul din imagine – lumina proaspătă şi vie, strălucirea frunzişului – te duce cu gândul la un început de primăvară. Camille poartă o fustă scurtă şi o jachetă asortată din jeans. Sub jachetă, are o cămăşuță albă, imprimată cu fructe roşii şi înnodată în talie. În cea dintâi fotografie, fața îi e luminată de un surâs radios, străluceşte pur şi simplu de fericire – iar azi mi se pare lipsit de noimă să-mi spun că izvorul acelei fericiri eram

eu. Cea de-a doua fotografie e pornografică, e singurul instantaneu pornografic pe care l-am păstrat de la ea. Geanta, de un roz puternic, îi stă alături, aşezată în iarbă. Îngenuncheată în fața mea, mi-a luat sexul în gură, buzele îi sunt strânse la jumătatea glandului. Stă cu ochii închişi şi e atât de concentrată asupra acestei felații, încât fața i s-a golit de expresie, trăsăturile îi sunt nespus de pure, n-am mai avut niciodată prilejul să văd o asemenea întruchipare a harului.

Trăiam cu Camille de două luni şi eram instalat la Clécy de un an şi ceva, când mi-a murit proprietarul. În ziua înmormântării ploua, aşa cum se întâmplă adesea în Normandia în ianuarie, şi venise aproape întreg satul, adică numai persoane în vârstă, tipul îşi trăise traiul, îşi mâncase mălaiul, am auzit când mergeam în urma cortegiului, avusese o viață frumoasă, îmi amintesc că preotul venea tocmai din Falaise, de la vreo treizeci de kilometri; cu toată deşertificarea, decreştinarea şi celelalte lucruri care încep cu „de“, bietul părinte nu mai prididea şi stătea toată ziua pe drumuri, dar, mă rog, acum era o îngropăciune uşoară, muritorul care-şi dăduse duhul nu fugise niciodată de împărtăşanii, credința îi rămăsese neştirbită, ca un creştin adevărat îşi pusese sufletul în grija lui Dumnezeu, iar el putea să spună cu deplină încredere: dispărutul îşi căpătase încă de pe-acum locul de-a dreapta Tatălui. Odraslele lui, aflate acolo, puteau de bună seamă să plângă, oamenii fuseseră miluiți cu darul lacrimilor şi era un dar trebuincios, însă nu se cuvenea să nutrească vreo spaimă, aveau în curând să ajungă într-o lume mai bună, unde nu va fi nici durere, nici întristare, nici suspin, ci numai viață fără de moarte.

Cele două odrasle cu pricina erau uşor de recunoscut, aveau cu treizeci de ani mai puțin decât restul populației din Clécy, şi-am simțit îndată că fata voia să-mi spună ceva, ceva neplăcut, am aşteptat aşadar să vină la mine, sub ploaia îndărătnică şi rece, în vreme ce lopețile de țărână erau încet împrăştiate peste groapă, dar n-a izbutit să-şi dea drumul decât la cafeneaua unde publicul se strânsese pentru pomenire. Prin urmare, se simțea cu adevărat stingherită să-mi spună asta, dar trebuia să mă mut, casa tatălui ei era în regim viager şi cumpărătorii olandezi doreau s-o recupereze urgent, se-ntâmpla destul de rar ca proprietățile viagere să fie închiriate, asta se petrece doar în cazul unei locații ocupate, al cărei uzufruct a fost păstrat de vânzător, în acea clipă am priceput că erau în rahat pe plan financiar, închirierea unei proprietăți viagere ocupate constituia o formulă aproape ieşită din uz, mai ales atunci când chiriaşul putea să îngreuieze restituirea proprietății. Am încercat imediat s-o liniştesc, n-aveam să-i pun piedici, eu n-aveam probleme, eram salariat, dar ei, ei chiar în halul ăsta ajunseseră? Ei bine, da, chiar aşa ajunseseră,

soțul ei îşi pierduse slujba de la Graindorge, firmă care cunoştea într-adevăr mari greutăți, şi-aici ajungeam fix în miezul muncii mele, în inima de nemărturisit a incompetenței mele. Întreprinderea Graindorge, întemeiată în 1910 la Livarot, îşi diversificase activitatea după cel de-al Doilea Război Mondial, producând *camembert* şi *pont l'évêque*, îşi cunoscuse ceasul de glorie (lider de necontestat la *livarot*, ajunsese pe locul doi în producția celorlalte două brânzeturi ale trilogiei normande), după care a intrat, la începutul anilor 2000, într-o spirală de criză, care avea să devină din ce în ce mai acută, înainte să se încheie în 2016, odată cu preluarea ei de către Lactalis, numărul unu mondial în materie de lactate.

Eram foarte la curent cu situația, dar nu i-am spus nimic fetei fostului meu proprietar, pentru că există momente când e mai bine să-ți ții gura, de fapt nici nu prea aveam cu ce să mă fălesc, eşuasem lamentabil în încercarea de a ajuta firma soțului ei şi, în ultimă instanță, de a-i salva acestuia locul de muncă, dar am asigurat-o că n-avea de ce să se teamă, aveam să eliberez casa de îndată ce va fi posibil.

Nutrisem o reală afecțiune pentru tatăl ei şi simțeam că şi el ținuse la mine, din când în când trecea să-mi lase câte o sticlă, pentru bătrâni sticlele de alcool sunt importante, e tot ce le-a rămas. Simpatizasem din prima clipă cu fiica lui, şi ea îl iubise enorm pe taică-său, se vedea limpede, iubirea ei filială era sinceră, deplină, necondiționată. Cu toate astea, nu ne era dat să ne mai întâlnim, ne-am despărțit cu certitudinea că nu aveam să ne mai revedem vreodată, că agenția imobiliară avea să se ocupe de toate amănuntele. În viața oamenilor se petrec permanent astfel de lucruri.

În realitate, nu aveam nici cel mai mic chef să trăiesc singur în această casă unde locuisem cu Camille, nu aveam nici cel mai mic chef să trăiesc nici altundeva, dar n-aveam de ales, trebuia să mă urnesc, stagiatura ei se apropia într-adevăr de sfârşit, nu ne mai rămăseseră decât câteva săptămâni şi, în curând, doar câteva zile. E evident că doar din acest motiv, în primul rând şi aproape exclusiv din acest motiv, am hotărât să mă întorc la Paris, dar nu ştiu ce pudoare masculină m-a împins să invoc alte motive atunci când vorbeam cu cei din jur sau chiar cu ea, din fericire Camille nu prea se lăsa dusă de nas şi, atunci când îi pomeneam de ambițiile mele profesionale, îmi arunca o privire şovăitoare şi stânjenită, faptul că n-aveam curajul să-i spun pur şi simplu „Vreau să mă întorc la Paris pentru că te iubesc şi pentru că doresc să trăiesc alături de tine" era cu adevărat regretabil, îşi spunea probabil că bărbații sunt mărginiți, eram primul ei bărbat, dar cred că pricepuse rapid şi fără probleme care erau limitele masculine.

Acest discurs despre ambițiile mele profesionale nu era de altfel pe de-a-ntregul mincinos, avusesem prilejul să devin conştient, la DRAF, de limitele severe ale posibilităților mele de acțiune, adevărata putere se afla la Bruxelles, ori măcar în mâinile administrației centrale aflate în strânsă legătură cu Bruxellesul, acolo trebuia cu adevărat să merg dacă voiam să-mi fac auzit punctul de vedere. Atât doar că, la acest nivel, posturile erau rare, mult mai rare decât la DRAF, mi-a trebuit un an întreg ca să-mi ating obiectivul, an în care n-am avut curajul să caut un nou apartament la Caen, Aparthotel Adagio îmi punea la îndemână o soluție modestă, dar acceptabilă pentru patru nopți pe săptămână, acolo am făcut țăndări primul meu detector de fum.

Seara, în aproape toate zilele de vineri, avea loc câte o petrecere la DRAF, era cu neputință să mă fofilez, nu cred să fi izbutit vreodată să prind trenul de 17.35. Cel de la 18.53 mă aducea la 20.46 în gara Saint-Lazare, după cum am mai spus, cunoşteam fericirea şi detaliile care o alcătuiau, ştiu foarte precis despre ce e vorba. Toate cuplurile au micile lor ritualuri, ritualuri neînsemnate, ba chiar uşor ridicole, despre care nu pomenesc nimănui. Unul dintre ritualurile noastre era să ne începem sfârşiturile de săptămână cinând, în fiece vineri seară, la braseria Mollard, chiar în fața gării. Am impresia că de fiecare dată am comandat melci de mare cu maioneză şi homar Thermidor, şi mi-au plăcut mereu, n-am simțit niciodată nevoia ori măcar pornirea să explorez restul meniului.

La Paris, găsisem de închiriat un apartament drăguț cu două camere care dădea spre curte, pe rue des Écoles, se afla la mai puțin de cincizeci de metri de garsoniera unde locuisem în vremea studenției. N-aş putea totuşi spune că traiul împreună cu Camille îmi amintea de studenție; nu mai era acelaşi lucru, nu mai eram student şi, mai ales, Camille era diferită, nu avea acea frivolitate, acel miserupism care mă caracterizau atunci când studiam la Agronomie. E o banalitate să spui că fetele abordează studiul cu mai multă seriozitate, dar e neîndoios o banalitate conformă cu realitatea, apăruse însă şi altceva, aveam doar zece ani mai mult decât Camille, dar, indiscutabil, ceva se schimbase, climatul acestei generații nu mai era acelaşi, vedeam asta la toți colegii ei, oricare va fi fost specialitatea pe care o urmau: erau serioşi, muncitori, acordau o importanță majoră reuşitei şcolare, de parcă ar fi ştiut că, afară, nimeni nu le va oferi nimic pe tavă, că lumea care îi aştepta era neprimitoare şi aspră. Uneori simțeau nevoia unei decompresii, aşa că se trotilau în grup, dar până şi bețiile lor erau diferite de cele pe care le cunoscusem: se îmbătau violent, sorbeau în mare viteză doze uriaşe de alcool, vrând parcă să se facă praf cât mai iute, se aghesmuiau, probabil, precum minerii din *Germinal* – asemănarea era

sporită şi de revenirea în forță a absintului, care atingea tării alcoolice năucitoare şi-ți permitea să te faci criță într-un interval record.

Camille avea în relația cu mine aceeaşi seriozitate pe care o manifesta pentru studiu. Nu vreau să spun, prin asta, că era austeră sau scrobită, dimpotrivă, era foarte veselă, râdea una-două şi, în anumite privințe, rămăsese nespus de copilăroasă, era topită după Kinder Bueno, chestii de genul ăsta. Eram însă un cuplu, trăiam o treabă serioasă, ba chiar cea mai serioasă treabă din viața ei şi eram răscolit, mi se-ntâmpla chiar, literalmente, să mi se taie respirația, de fiecare dată când citeam în privirile pe care mi le arunca gravitatea, profunzimea implicării – o gravitate, o profunzime de care aş fi fost incapabil la vârsta de nouăsprezece ani. Poate că împărtăşea această trăsătură şi cu alți tineri din generația ei – ştiam că prietenii din jurul ei considerau că „avusese noroc să dea de mine“ şi că profilul oarecum aşezat, burghez al cuplului nostru îi satisfăcea o nevoie profundă – faptul că ne duceam în fiecare vineri într-o braserie 1900 bătrânicioasă, mai degrabă decât într-un bar cu tapas din Oberkampf, mi se părea grăitor pentru visul în care încercam să trăim. Lumea exterioară era dură, nemiloasă cu cei slabi, nu-şi respecta aproape niciodată promisiunile, iar dragostea rămânea singurul lucru în care, poate, ne mai puteam încă încrede.

Dar de ce să mă îndrept spre aceste scene trecute, cum ar zice cineva, vreau să visez, nu să plâng, mai spunea el, de parcă am avea de ales, e de ajuns să spun că povestea noastră a durat puțin mai mult de cinci ani, cinci ani de fericire înseamnă mult, cu siguranță nu meritam atât, şi s-a încheiat într-un mod înfiorător de stupid, asemenea lucruri n-ar trebui să se-ntâmple, şi totuşi se-ntâmplă, au loc zi de zi. Dumnezeu e un scenarist mediocru, aceasta e convingerea pe care aproape cincizeci de ani de viață m-au împins să mi-o formez, şi în general Dumnezeu e un mediocru, tot ce aparține creației sale poartă semnul stângăciei şi al ratării, atunci când nu e vorba, pur şi simplu, de cel al răutății, desigur există şi excepții, fireşte că există şi excepții, posibilitatea fericirii ar trebui să supraviețuiască *fie şi cu titlul de momeală*, bun, mă îndepărtez, să ne întoarcem la subiectul meu care sunt eu, nu c-ar fi din cale-afară de pasionant, dar e subiectul meu.

Am cunoscut de-a lungul acestor ani anumite satisfacții profesionale, ba chiar, pentru câteva scurte momente – mai cu seamă în decursul deplasărilor mele la Bruxelles –, am avut iluzia că sunt o persoană importantă. Desigur că eram mai important decât atunci când făceam operațiuni promoționale de iarmaroc legate de *livarot*, aveam un anume rol în elaborarea poziției franceze asupra bugetului european – dar acest buget, după cum destul de repede aveam să-mi dau seama, de pomană era primul buget european, iar Franța prima sa țară beneficiară, numărul de agricultori era pur şi simplu prea ridicat ca să se poată schimba tendința spre declin, am ajuns treptat la concluzia că fermierii francezi erau condamnați, aşa încât am lăsat-o mai moale cu această slujbă, ca şi cu celelalte, am priceput că lumea nu făcea parte dintre lucrurile pe care puteam să le schimb, existau alții mai ambițioşi, mai motivați sau, fără îndoială, mai inteligenți. Într-o astfel de deplasare la Bruxelles mi-a venit ideea nefastă să mă culc cu Tam. Cred că ideea i-ar fi venit, de altfel, aproape oricui, negresa aia micuță era răpitoare, mai ales fundulețul ei, pe scurt avea un funduleț drăgălaş de negresă, şi cu asta am spus totul, de altfel metoda mea de seducție s-a inspirat direct de aici, era joi seară şi rădeam beri la Grand Central, într-un grup de eurocrați relativ tineri, poate că la un moment dat am făcut-o să râdă, pe vremea aceea eram în stare să fac genul ăsta de lucruri, oricum, în clipa când ieşeam să ne continuăm seara într-o locandă din piața Luxembourg, i-am pus mâna pe fund, în principiu metodele astea sărăcăcioase nu prea funcționează, dar de data asta a mers.

Tam era membră a delegației engleze (pe vremea aceea, Anglia încă făcea parte din Europa, sau cel puțin lăsa să se înțeleagă că face parte),

dar era de origine jamaicană, cred, sau poate din Barbados, în sfârşit, din vreo insulă din acelea care par să poată produce cantităţi nesfârşite de marijuana, de rom şi de negrese drăguţe cu fund micuţ, adică toate lucrurile care te-ajută să trăieşti, dar care nu transformă viaţa în destin. Adaug că o „sugea ca o regină“, aşa cum ciudat se spune în anumite cercuri, şi cu siguranţă mai bine decât regina Angliei, pe scurt n-am cum să neg, am petrecut o noapte plăcută, chiar foarte plăcută, dar era oare potrivit s-o iau de la capăt?

Pentru că am luat-o de la capăt, cu prilejul uneia dintre şederile ei la Paris, venea din când în când la Paris, de ce anume nu am habar, cu siguranţă nu ca să facă shopping, pariziencele sunt cele care merg să facă shopping la Londra, în nici un caz invers, în sfârşit, turiştii probabil că au motivele lor, pe scurt m-am dus la ea la hotel în cartierul Saint-Germain şi, în timp ce ieşeam împreună cu ea de pe strada Buci, ţinând-o de mână, având probabil expresia niţel tâmpă a bărbatului care tocmai a făcut sex, am dat nas în nas cu Camille, ce căuta oare prin cartierul acela de asemenea nu am habar, am spus deja că e-o poveste anapoda. Mi-a aruncat o privire în care nu se întrezărea nimic altceva decât spaimă, era o privire a groazei pure; apoi a făcut stânga-mprejur şi a luat-o la sănătoasa. Da, chiar a luat-o la fugă. Mi-au trebuit câteva minute ca să mă descotorosesc de fată, dar sunt aproape sigur că am ajuns la apartament cu doar cinci minute după Camille, nu mai mult. Nu mi-a reproşat nimic, nu şi-a manifestat în nici un fel furia, a fost mult mai cumplit: s-a pus pe plâns. A plâns ore în şir, lacrimile îi scăldau faţa şi nu dădea nici un semn că ar vrea să le şteargă; era cel mai greu moment al vieţii mele, fără doar şi poate. Creierul mi se mişca încet, nebulos, încercând să găsească o formulă de tipul „Doar n-o să prăpădim totul din pricina unei partide de sex…“ sau „Nu simt nimic pentru fata aia, eram beat“ (chestie adevărată prima dată, evident falsă în cea de-a doua), nimic însă nu mi se părea nimerit. A doua zi a continuat să plângă, strângându-şi lucrurile, în timp ce eu îmi scurmam capul ca să descopăr o formulă potrivită, adevărul e că doi-trei ani după aceea i-am petrecut tot încercând să găsesc o formulă potrivită, poate că, de fapt, de-atunci, n-am încetat o clipă s-o tot caut.

Apoi, viaţa mea s-a scurs fără vreun eveniment vrednic de reţinut – cu excepţia lui Yuzu, am vorbit despre asta – şi uite că m-am trezit singur, mai singur decât fusesem vreodată, asta e, îmi rămăsese humusul, adaptat plăcerilor solitare, dar în perioada sărbătorilor era mai delicat, s-ar fi potrivit un platou cu fructe de mare, însă aşa ceva trebuie împărtăşit, un platou cu fructe de mare de unul singur e o experienţă-limită, nici măcar Françoise Sagan n-ar fi putut descrie aşa ceva, e cu adevărat prea *horror.*

Rămânea Thailanda, simțeam însă că n-o s-o scot la capăt, mai mulți colegi îmi vorbiseră despre ce-i acolo, erau nişte fete adorabile, dar aveau totuşi o anumită mândrie profesională şi nu le prea plăcea să aibă un client căruia să nu i se scoale, se simțeau lezate, ce mai încolo-ncoace, nu doream să provoc vreun incident.

În decembrie 2001, imediat după întâlnirea mea cu Camille, m-am trezit, pentru întâia oară în viață, confruntat cu această dramă recurentă, inevitabilă, din perioada sărbătorilor – părinții mei se prăpădiseră în iunie, ce era să serbez? Camille rămăsese apropiată de părinți, se ducea adesea la ei la masă duminica la prânz, locuiau în Bagnoles-de-l'Orne, la vreo cincizeci de kilometri. Simțisem încă de la început că tăcerea mea asupra acestui subiect o nedumerea pe Camille, dar se abținea să deschidă discuția, aştepta să abordez singur subiectul. Ceea ce am şi făcut, în cele din urmă, cu o săptămână înainte de Crăciun, când i-am depănat povestea sinuciderii lor. A fost şocată, după cum mi-am dat imediat seama, profund şocată; există lucruri la care nu prea ai prilejul să te gândeşti când ai nouăsprezece ani, lucruri de pe lume la care nu-ți stă gândul înainte să fii obligat de viață. Atunci mi-a propus să-mi petrec sărbătorile de sfârşit de an împreună cu ea. E mereu delicat, stânjenitor, să fii prezentat părinților, însă am desluşit imediat, în privirea pe care mi-a aruncat-o, o evidență: în nici un caz părinții ei nu aveau să-i pună la îndoială alegerea, aşa ceva nici măcar n-avea să le treacă prin minte; mă alesese, făceam parte din familie, totul era cât se poate de simplu.

Motivul care-i împinsese pe Da Silva să se stabilească la Bagnoles-de-l'Orne avea să-mi rămână până la capăt de nepătruns, aşa cum avea să-mi rămână şi acela care-i îngăduise lui Joaquim da Silva – totuşi un simplu muncitor în construcții, la începuturile sale – să pună mâna pe gestiunea principalului, dacă nu chiar unicului chioşc de presă-tutungerie din Bagnoles-de-l'Orne, care se bucura de o poziție remarcabilă, pe malul lacului. Povestea de viață a unor făpturi umane aparținând generațiilor imediat anterioare oferă adesea un tip de configurație în care poate fi observată funcționarea unui dispozitiv devenit aproape mitic şi cunoscut sub numele de „ascensor social". Fapt e că Joaquim da Silva trăise acolo, alături de soția lui, portugheză şi ea, fără să privească vreodată îndărăt, nu nutrise nicicând visul de a se întoarce în Portugalia natală şi devenise tatăl a doi copii: Camille şi apoi, mult mai târziu, Kevin. Eu însumi francez, atât cât se poate, n-aveam nimic de spus pe aceste subiecte, însă conversația a fost lejeră şi plăcută, meseria mea îl interesa pe Joaquim da Silva, el însuşi cu origini țărăneşti, ca toată lumea, părinții lui încercaseră să cultive nu ştiu ce în Alentejo, nu era nepăsător față de starea din ce în ce mai

critică a fermierilor de pe meleagurile sale, ba uneori el, gestionarul unui chioşc, aproape că se considera un *privilegiat.* Într-adevăr, deşi muncea mult, trudea totuşi mai puțin decât majoritatea fermierilor; într-adevăr, deşi nu câştiga mare lucru, câştiga mai mult decât ei. Discuțiile despre economie sunt uşor asemănătoare cu acelea despre cicloane sau despre cutremure; ajungi destul de repede să nu mai pricepi despre ce e vorba, ai impresia că evoci o zeitate obscură şi mai torni un rând de şampanie, mă rog, şampanie mai ales în perioada sărbătorilor, am mâncat extraordinar la părinții lui Camille şi, în general, am fost foarte bine primit, au fost adorabili, dar cred că şi ai mei s-ar fi descurcat, într-un fel un pic mai burghez dar nu din cale-afară, ştiau să facă oamenii să se simtă bine, avusesem de nenumărate ori prilejul să-i văd la treabă, în ajunul plecării visasem că părinții mei o primeau pe Camille la Senlis şi-am fost la un pas să-i povestesc despre asta la trezire, dar mi-am amintit că muriseră, am avut mereu probleme cu moartea, e o chestie tipică pentru mine.

Aş vrea totuşi să încerc, fie şi numai pentru un cititor din cale-afară de atent, să lămuresc pe cât posibil aceste subiecte: de ce-mi venea s-o revăd pe Camille? de ce simțisem nevoia s-o revăd pe Claire? şi chiar pe cea de-a treia, pe anorexica cu boabele de in al cărei prenume îmi scapă momentan dar pe care cititorul, dacă e atât de atent pe cât îmi închipui, îl va completa, de ce-mi dorisem oare s-o revăd?

Majoritatea muritorilor (adică exceptându-i pe cei care se lasă eutanasiați scurt pe doi într-o parcare sau într-un salon specializat) pun la cale un soi de ceremonial în jurul morții personale; doresc să-i revadă, pentru ultima oară, pe cei care au avut un rol în viața lor şi doresc să le vorbească ultima oară, pentru mai mult sau mai puțin timp. E foarte important pentru ei, am observat în nenumărate rânduri, sunt cuprinşi de frământări dacă nu dau la telefon de persoana respectivă, vor să organizeze întâlnirea cât mai repede cu putință, şi, desigur, au parte de înțelegere, nu mai au decât câteva zile la dispoziție, zile al căror număr nu le-a fost comunicat, oricum, însă, pentru unii nu foarte multe. Unitățile de tratament paliativ (cel puțin acelea pe care am avut ocazia să le văd funcționând, şi n-au fost tocmai puține, pentru vârsta mea) abordează aceste cereri cu competență şi omenie, sunt acolo nişte persoane admirabile, aparțin contingentului subțire dar curajos al „micilor persoane minunate“ care îngăduie mersul societății într-o perioadă global inumană şi de rahat.

În acelaşi fel, probabil, am încercat, pe o scară mai redusă, dar care putea fi considerată o formă de antrenament, să organizez un mini-ceremonial de adio pentru libidoul meu, sau, ca să vorbesc mai concret, pentru sula mea, în momentul în care mi-a dat semne că se pregătea să

plece steagul; doream să le revăd pe toate femeile care-i dăduseră onorul, care o iubiseră, fiecare în felul ei. În cazul meu, cele două ceremonialuri, cel mic şi cel mare, aveau de altfel să fie aproape identice, prieteniile cu bărbați nu avuseseră prea mare importanță în viața mea, de fapt nu contase decât Aymeric. Ce ciudată e această dorință de a face un bilanţ, de a te convinge, în clipa de pe urmă, că ai trăit; ori poate nu, poate că opusul e înspăimântător şi bizar, e înspăimântător şi bizar să te gândeşti la toți aceşti bărbați, la toate aceste femei care nu au nimic de povestit, care nu au în vedere alt destin viitor decât acela de a se dizolva într-un nelămurit continuum biologic şi tehnic (pentru că cenuşa e o chestie tehnică, chiar atunci când nu e menită decât să slujească drept îngrăşământ, trebuie cântărite proporțiile de azot şi de potasiu), în ultimă instanță la toți cei a căror viață s-a scurs fără vreun incident exterior şi care o părăsesc fără să se gândească la ea, aşa cum părăseşti un loc de vacanță pur şi simplu mulțumitor, fără să ştii ceva despre viitoarea destinație, având doar vaga intuiție că ar fi fost preferabil să nu te naşti, desigur, vorbesc acum de cea mai mare parte a bărbaților şi femeilor.

Aşadar, cu o senzație clară de iremediabil, am rezervat o cameră la hotelul Spa du Béryl, pe malul lacului de la Bagnoles-de-l'Orne, pentru noaptea de 24 spre 25, apoi am pornit la drum în dimineața de 24, 24 pica într-o duminică, cei mai mulți plecaseră probabil vineri seara, cel mai târziu sâmbătă în zori, autostrada era pustie, cu excepția inevitabilelor Tiruri letone şi bulgăreşti. Mi-am dedicat cea mai mare parte a drumului punerii la punct a unei scurte narațiuni destinate recepționerului sau personalului de etaj, dacă exista aşa ceva: sărbătoarea de familie pe care o prevăzusem avea o asemenea amploare, încât unchiul meu (totul urma să se desfăşoare acasă la unchiul meu, dar aveau să fie prezente toate ramurile familiei, aveam să mă reîntâlnesc cu verişori de care nu mai ştiam nimic de ani de zile, dacă nu chiar de decenii) nu putea găzdui pe toată lumea, aşa că mă sacrificasem, urmând să-mi petrec noaptea la hotel. Mi se părea o poveste grozavă, am început, treptat, să cred şi eu în ea; ca să-i păstrez soliditatea, se cuvenea desigur să nu apelez la room-service, aşa că m-am aprovizionat cu diverse produse regionale (*livarot*, cidru, *pommeau* [52], cârnați), cu puțin înainte să ajung la destinație, la motelul Pays d'Argentan.

Făcusem o greşeală, o imensă greşeală, trecerea prin gara Saint-Lazare fusese oricum deprimantă, dar îmi rămăsese în primul rând imaginea lui Camille străbătând în goană peronul ca să se arunce, gâfâind, în brațele mele, dar aici era şi mai rău, mult mai rău, mi-am amintit totul cu o limpezime năucitoare chiar înainte să ajung la Bagnoles-de-l'Orne, de

[52] Aperitiv alcoolic, obţinut din amestecul sucului de mere nefermentat cu calvados.

îndată ce am străbătut pădurea domeniului public Andaines, unde făcusem o prelungă plimbare cu ea, o prelungă, nesfârşită şi, într-un anume sens, eternă plimbare, într-o după-amiază de decembrie, ne întorseserăm gâfâind şi îmbujoraţi, fericiţi cum nici nu mai izbutesc pe deplin să-mi închipui, ne opriserăm la un „maestru ciocolatier“ care oferea o prăjitură cumplit de cremoasă, pe care o numise Paris-Bagnoles, precum şi nişte rotiţe de camembert din ciocolată.

Şi-am ţinut-o tot aşa, n-am fost cruţat o clipă, am recunoscut năstruşnica turelă, în carouri albe şi roşii, de deasupra hotelului-restaurant Potinerie du Lac (specializat în *tartiflettes* [53]), sau ciudata casă în stil Belle-Époque, împodobită cu cărămizi de toate culorile, care era aproape lipită de el, îmi aduc aminte de asemenea de poduleţul arcuit peste cealaltă parte a lacului şi de apăsarea mâinii lui Camille pe antebraţul meu, ca să-mi atragă atenţia asupra lunecării lebedelor pe ape, toate astea se întâmplaseră pe 31 decembrie, la scăpătatul soarelui.

Aş minţi dacă aş spune că am început s-o iubesc pe Camille la Bagnoles-de-l'Orne, punctul de plecare a fost, cum am mai spus, la capătul peronului C, în gara din Caen. Fără îndoială însă, lucrurile căpătaseră profunzime între noi în cursul acestor două săptămâni. În adâncul sufletului, resimţisem mereu fericirea conjugală a părinţilor mei ca pe ceva inaccesibil, în primul rând pentru că părinţii mei erau nişte persoane neobişnuite, parcă nu de pe lumea asta, care nu puteau deloc să slujească drept exemplu în viaţa reală, dar şi pentru că acest model conjugal era cumva distrus, aşa mi se părea, generaţia mea îi pusese capăt, mă rog, nu generaţia mea, generaţia mea era incapabilă să distrugă, şi încă şi mai puţin să reconstruiască orice, hai să zicem generaţia anterioară, da, despre generaţia anterioară era vorba, oricum ar fi, părinţii lui Camille, cuplul de oameni obişnuiţi alcătuit de părinţii lui Camille era un exemplu la îndemână pentru această generaţie, exemplul nemijlocit, viu şi puternic.

Dacă tot ajunsesem până aici, am străbătut suta de metri care mă despărţea de chioşcul de presă-tutungerie. Într-o duminică după-amaiză, pe 24 decembrie, era desigur închis, dar mi-am amintit că apartamentul părinţilor ei se afla chiar deasupra. Apartamentul era luminat strălucitor, şi am avut desigur impresia că era luminat *vesel*, am rămas acolo un timp greu de estimat, fără îndoială scurt în realitate, dar care mi s-a părut nesfârşit, o pâclă deasă se ridica deasupra lacului. Probabil că începea să fie frig, dar nu-l simţeam decât vremelnic şi oarecum superficial, camera lui Camille era şi ea luminată, apoi lumina s-a stins, gândurile mi se împrăştiau în aşteptări nelămurite, cu toate astea rămâneam perfect conştient că nu

[53] Fel de mâncare specific regiunii Savoie, cu cartofi şi ceapă gratinate cu brânză reblochon.

exista nici un motiv care s-o împingă pe Camille să deschidă fereastra şi să adulmece ceața înserării, absolut nici unul, şi de altfel nici nu-mi doream asta, mă mulțumeam să iau act pe deplin de noua configurație a vieții mele şi, de asemenea, să realizez, cu oarecare spaimă, că țelul călătoriei mele nu era doar comemorativ; acest drum era, poate, într-un mod pe care se cădea să-l lămuresc cât de curând, orientat către un viitor posibil. Îmi mai rămăseseră câțiva ani ca să reflectez la asta; câțiva ani sau câteva luni, nu ştiam prea bine.

Hotelul Spa du Béryl mi-a lăsat din prima clipă o impresie groaznică; între toate alternativele posibile (şi erau destule, în decembrie, la Bagnoles-de-l'Orne), optasem pentru cea mai proastă. Arhitectura clădirii era singura, printre atâtea încântătoare case Belle Époque, care făcea de râs malurile în rest armonioase ale lacului, şi n-am avut curajul să-i îndrug povestea mea recepționerei, care, văzându-mă, nu dăduse decât semne de uimire şi chiar de ostilitate fățişă, ce naiba căutam pe-acolo, ai fi putut într-adevăr să te-ntrebi, adică există, desigur, muşterii singuratici în noaptea de Crăciun, în viața unei recepționere există orice, eu nu eram decât o ilustrare oarecare a unei vieți nefericite; aproape uşurat de condiția mea anonimă, m-am mulțumit, atunci când mi-a întins cheia camerei, să dau din cap. Cumpărasem doi cârnați întregi, iar slujba de miezul nopții avea fără îndoială să fie televizată, aşa încât nu eram tocmai vrednic de plâns.

La drept vorbind, după vreun sfert de ceas, nu mai aveam nimic de făcut în Bagnoles-de-l'Orne; totuşi întoarcerea la Paris chiar în cursul zilei următoare mi se părea imprudentă. Trecusem peste pragul lui 24, dar rămânea să-l sar pe cel al lui 31 – mult mai spinos, în opinia doctorului Azote.

Te întorci ce te întorci în trecut, dar până la urmă te simți înghițit şi nimic nu poate să împiedice această cufundare. Primisem nişte veşti de la Aymeric, în anii care au urmat vizitei mele, dar acele veşti se mărginiseră, în principal, la nişte naşteri: întâi cea a lui Anne-Marie, apoi, trei ani mai târziu, a lui Ségolène. Despre starea exploatării lui agricole nu-mi pomenea niciodată, ceea ce mă făcea să bănuiesc că rămăsese la fel de proastă, de nu cumva se înrăutățise; la oamenii cu o anume educație, lipsa de veşti e strict totuna cu veştile rele. Poate că, de altfel, făceam şi eu parte din această nenorocită categorie a persoanelor educate: primele mele mailuri după întâlnirea cu Camille erau pline de entuziasm; după despărțire, mă abținusem să vorbesc; apoi contactele fuseseră întrerupte cu desăvârşire.

Site-ul foştilor studenți la Agronomie era acum accesibil pe Internet, iar în viața lui Aymeric nu părea să se fi schimbat ceva: aceleaşi activități, aceeaşi adresă, acelaşi mail, acelaşi telefon. Am înțeles însă imediat, de

îndată ce i-am auzit vocea – ostenită, tărgănată, abia izbutea să-şi încheie frazele –, că *ceva anume* se schimbase. Puteam să trec oricând pe la el, chiar în seara aceea, de ce nu, putea să mă găzduiască fără probleme, deşi condițiile de găzduire nu mai erau aceleaşi, bun, avea să-mi explice.

De la Bagnoles-de-l'Orne la Canville-la-Roque, am înaintat anevoie între l'Orne şi Manche, de-a lungul unor drumuri comunale pustii şi pâcloase – ne aflam, reamintesc, în 25 decembrie. Mă opream destul de des, încercam să-mi amintesc de ce mă aflam acolo, nu reuşeam pe de-a-ntregul, falduri de ceață pluteau peste păşuni, nici o vacă. Cred că drumul meu putea fi categorisit drept *poetic*, dar cuvântul ăsta a ajuns să emane o supărătoare senzație de inconsistență, de spălăceală. Eram pe deplin conştient, la volanul Mercedesului meu 4×4 care torcea liniştit pe drumurile alea uşoare, în timp ce aerul condiționat răspândea o căldură plăcută, că există şi o poezie tragică.

De la ultima mea vizită, cu cincisprezece ani în urmă, castelul Olonde nu fusese lovit de nici o deteriorare evidentă; în interior lucrurile stăteau însă altfel: sala de mese, pe vremuri o încăpere călduroasă, devenise o odaie sinistră şi murdară, duhnitoare, presărată cu ambalaje de jambon şi cutii de *cannelloni* cu sos.

— N-am nimic de haleală…

Astea au fost primele vorbe cu care m-a întâmpinat Aymeric.

— Mi-a rămas un cârnat, i-am răspuns.

Aşa s-a petrecut reîntâlnirea cu cel care fusese, şi care încă era, într-un anume sens (mai degrabă din lipsă de altcineva), cel mai bun prieten al meu.

— Ce vrei să bei? a continuat el.

În această privință, se pare că era belşug, când am ajuns tocmai dădea gata o sticlă de Zubrowka, eu m-am mulțumit cu un Chablis. În acelaşi timp, Aymeric gresa şi monta la loc piesele unei arme de foc pe care, pentru că o văzusem în diferite seriale la televizor, am identificat-o ca fiind o mitralieră de asalt.

— E un Schmeisser S4. Calibru 223 Remington, a precizat el, fără să fie nevoie.

Ca să destind atmosfera, am tăiat câteva felii de cârnat. Fizic, se schimbase mult, fața i se rotunjise şi i se acoperise cu vinişoare roşii, dar trăsătura cea mai înspăimântătoare îi era privirea, avea o privire goală, moartă, pe care părea cu neputință s-o poți scoate, mai mult de câteva clipe, din contemplarea vidului. Mi se părea zadarnic să pun vreo întrebare, înțelesesem ce era mai important, trebuia totuşi să încerc să vorbesc, nevoia noastră de tăcere era însă apăsătoare, ne umpleam regulat

paharele, el cu vodcă, eu cu vin, bălăngănind din cap, ca nişte cvadragenari istoviți ce eram.

— Vorbim mâine, a conchis în cele din urmă Aymeric, punând astfel capăt stânjenelii mele.

Mi-a deschis drumul, mergând la volanul pick-up-ului său Nissan Navara. L-am urmat preț de cinci kilometri pe un drum îngust şi plin de hârtoape, maşina de-abia se putea strecura printre tufele cu spini care ne zgâriau caroseria. Apoi a oprit motorul şi s-a dat jos, m-am dus lângă el: ne aflam în vârful unui amfiteatru semicircular, a cărui pantă ierboasă cobora încet spre ocean. Departe, pe suprafața apei, luna plină făcea valurile să scânteieze, dar bungalo-urile, dispuse regulat pe povârniş, la distanță de vreo sută de metri unul de altul, abia se zăreau.

— Am, cu totul, douăzeci şi patru de case de vacanță, mi-a spus Aymeric. Până la urmă n-am primit subvenția ca să transformăm castelul în hotel *de charme,* au considerat că, pentru nordul departamentului La Manche, castelul Bricquebec era îndeajuns, aşa că ne-am reorientat către acest proiect cu bungalow-uri. Nu merge tocmai rău, mă rog, e singura chestie care-mi aduce oarece mălai, cu punțile care se fac în luna mai, am început să am clienți, odată chiar a fost plin şi în iulie. Sigur, iarna e pustiu complet – de fapt, uite, acum am, în mod neobişnuit, un bungalow închiriat unui individ singur, un neamț, cred că e interesat de ornitologie, îl văd din când în când pe câmpuri cu binoclul şi cu nişte teleobiective, n-o să te deranjeze, cred că nu mi-a spus o vorbuliță de când a sosit, îmi face doar un semn cu capul când trece şi-atât.

Văzute de-aproape, căsuțele erau nişte blocuri rectangulare, aproape cubice, acoperite cu şindrilă din lemn de pin lăcuit. Interiorul era tot din lemn deschis la culoare, încăperea era destul de mare: un pat dublu, o canapea, o masă şi patru scaune – din lemn şi ele –, o bucătărie micuță şi un frigider. Deasupra patului, un mic televizor pe suport cu braț articulat.

— Am şi varianta cu o cameră suplimentară pentru copii, cu două paturi suprapuse; şi cea cu două camere de copii, cu patru paturi; ținând seamă de demografia occidentală, m-am gândit că va fi suficient. Din păcate, n-am wi-fi… s-a plâns el. Am scos un mormăit nepăsător.

— Pierd mulți clienți din pricina asta, a insistat el, e prima întrebare pe care mi-o pun o grămadă de oameni, planul cu Internetul de mare viteză pentru zonele rurale se cam târâie în regiunea La Manche. Dar încălzirea e bună, a continuat el arătând spre radiatorul electric, în privința asta n-am avut niciodată reclamații, am avut grijă la izolație în momentul construcției, e cel mai important.

A tăcut dintr-odată. Am simțit că se pregătea să vorbească despre Cécile, am tăcut şi eu, am aşteptat.

— Vorbim mâine, a repetat el cu o voce stinsă, îți doresc noapte bună.

M-am lungit în pat şi am aprins televizorul, patul era molcuț, confortabil, temperatura în cameră creştea iute, avea dreptate, încălzirea mergea şnur, doar că era cam păcat să fii singur, viața nu-i simplă deloc. Fereastra era foarte mare, aproape cât peretele, fără îndoială ca să ofere o vedere cât mai bună spre ocean, luna plină continua să ilumineze suprafața apei, care aveam impresia, se apropiase de când sosisem, era desigur în legătură cu fenomenul mareelor, nu ştiu, nu mă pricep, mi-am trăit tinerețea la Senlis şi îmi petreceam vacanțele la munte, mai târziu am umblat cu o fată ai cărei părinți aveau o vilă la Juan-les-Pins, o vietnameză micuță care-şi putea contracta fofoloanca incredibil de mult, vai, nu, n-avusesem parte doar de nenorociri în viață, dar experiența mea în materie de maree rămăsese mai mult decât săracă, era ciudat să simți cum creşte toată acea uriaşă masă lichidă şi acoperă pământul, la televizor se dădea *On n'est pas couchés* [54], talk-show-ul întărâtat contrasta neobişnuit de puternic cu lina înaintare a oceanului, apăreau prea mulți moderatori şi vorbeau prea tare, nivelul sonor al emisiunii era una peste alta exagerat de crescut, am închis televizorul, dar mi-a părut rău imediat, mi se părea că ratez ceva din realitatea acestei lumi, că mă retrag din istorie, iar ceea ce ratam era poate esențial, selecția invitaților era impecabilă, eram convins că se aflau acolo *oamenii care contau*. Privind pe fereastră, am băgat de seamă că apa părea să fi înaintat şi mai mult, aproape îngrijorător, aveam oare să fim înghițiți în următoarea oră? În acest caz, mai bine să mă distrez puțin. Am tras în cele din urmă perdelele, am aprins la loc televizorul tăind sunetul şi am înțeles îndată că a fost o alegere potrivită, aşa era bine, dinamismul emisiunii rămânea ridicat, iar muțenia vorbitorilor sporea veselia, erau ca nişte figurine mediatice uşor lipsite de noimă dar haioase, aveau să mă ajute să adorm.

[54] Nu ne-am culcat. Este o emisiune de dezbateri şi infodivertisment, difuzată pe canalul France 2, în fiecare sâmbătă seara.

M-a cuprins într-adevăr somnul, dar n-a fost unul odihnitor, noaptea mi-a fost răscolită de vise funebre, uneori erotice dar pe ansamblu funebre, începuse să-mi fie teamă de noapte, să-mi las spiritul să colinde necontrolat, pentru că spiritul meu era conştient că existența mi se îndrepta de-acum spre moarte, şi nu pierdea nici o ocazie să mi-o amintească. În vis, mă odihneam pe jumătate lungit, pe jumătate îngropat în pământ, pe un povârniş cu glod albicios; deşi nimic din peisaj nu vestea asta, ştiam, intelectiv, că ne aflam într-o zonă montană; în jurul meu, cât vedeai cu ochii se întindea o atmosferă pufoasă, albicioasă şi ea. Chemam cu voce slabă, chemam repetat, stăruitor, dar chemările mele nu trezeau nici cel mai mărunt ecou.

Spre ora nouă dimineața, am bătut la uşa castelului, însă zadarnic. După o scurtă ezitare, m-am îndreptat spre grajd, Aymeric nu era nici acolo. Vacile m-au urmărit curioase cu privirea, în timp ce mergeam pe alei; mi-am vârât mâna printre zăbrele ca să le ating boturile; contactul era călduț, reavăn. Aveau o privire vioaie, păreau robuste şi sănătoase; oricare ar fi fost greutățile prin care trecea, Aymeric izbutea să aibă grijă cum se cuvine de dobitoacele lui, ceea ce mi se părea liniştitor.

Biroul era deschis şi computerul aprins. În bara de meniu, am recunoscut icoana Firefox. Nu că aş fi avut prea multe motive să mă conectez la Internet, nu; ca să fiu mai exact, aveam doar unul.

Anuarul absolvenților de la Maisons-Alfort, ca şi acela al foştilor studenți de la Agronomie, era acum disponibil online, aşa că am avut nevoie de aproximativ cincizeci de secunde ca să găsesc fişa lui Camille. Profesa ca independentă, cabinetul ei se afla în Falaise. Adică la treizeci de kilometri de Bagnoles-de-l'Orne. Aşadar, după ce ne despărțiserăm, se întorsese să stea cu familia; era de bănuit.

În fişă erau trecute doar adresa şi numărul de telefon de la cabinet, nu figura nici o informație personală; am imprimat-o şi am împăturit-o în patru, după care am pus-o într-un buzunar al paltonului, fără să ştiu precis ce aveam să fac cu ea, sau, mai exact, fără să ştiu dacă voi avea curajul să fac ceva cu ea, dar pe deplin conştient că restul vieții mele depindea de ea.

Întorcându-mă spre bungalow, m-am intersectat cu ornitologul neamț, mă rog, a fost cât pe ce să mă intersectez. Când m-a zărit, de la o distanță de vreo treizeci de metri, a încremenit brusc şi a rămas aşa câteva clipe, după care a cotit-o pe un drum care urca spre stânga. În spate avea un rucsac şi purta de-a curmezişul pieptului un aparat de fotografiat cu un teleobiectiv uriaş. Mergea cu pas iute, m-am oprit locului să-i urmăresc traseul: a urcat practic până în vârful pantei, care era destul de povârnită în locul acela, a

mers pe creastă aproape un kilometru şi apoi a coborât în diagonală spre bungalow-ul lui, care se afla la vreo sută de metri de al meu. Prin urmare, făcuse un ocol de un sfert de oră, doar ca să nu fie nevoie să-mi vorbească.

Pesemne că frecventarea păsărilor avea un farmec care până atunci îmi scăpase. Era 26 decembrie, probabil că magazinele erau deschise. Ei bine, mi-am luat dintr-o prăvălie de arme din Coutances un binoclu puternic, marca Schmidt & Bender, care era, după cum m-a asigurat vânzătorul, un homosexual chipeş, chinuit de un mic viciu de pronunție care-l făcea să vorbească precum un chinez, „cu adevălat cel mai bun plodus de pe piață, cale nu sufelă compalație": lentilele Schneider-Kreuz aveau o claritate excepțională, şi aparatul beneficia de un amplificator de lumină eficient: fie în zori, fie la apus, fie chiar pe ceață puternică, eram asigurat că pot ajunge la o putere de mărire de 50×.

Restul zilei mi l-am dedicat observării mersului sacadat, mecanic al păsărilor pe plajă (marea se retrăsese câțiva kilometri buni, abia se distingea în zare, lăsând loc unei imense întinderi cenuşii, presărată cu băltoace neregulate a căror apă părea neagră, un peisaj cam sinistru, de fapt). După-amiaza asta de naturalist era interesantă, îmi amintea cumva de anii de studenție, cu diferența că, în trecut, mă preocupaseră mai cu seamă plantele. De ce nu şi păsările, acum? Se pare că existau trei tipuri: unul în întregime alb, celălalt alb cu negru, cel de-al treilea alb, cu picioare lungi şi cioc pe măsură. Numele lor, atât ştiințific, cât şi popular, mi-era necunoscut; activitățile lor, în schimb, nu închideau nici un mister: împungând des nisipul cu ciocul, făceau ceea ce, în practica umană, se numeşte *pescuit la picior* [55]. Un panou cu informații turistice mă înştiințase mai devreme că, imediat după refluxurile importante, puteai să-ți culegi cu uşurință, din nisip sau din băltoace, provizii serioase de melci de mare, rapane, lame, vongole, uneori chiar stridii şi crabi. Două făpturi umane (mai exact, aşa cum mi-a dezvăluit binoclul, două făpturi de vreo cincizeci de ani, cu trup îndesat) înaintau şi ele pe plajă, înzestrate cu cârlige şi găleți, încercând să răpească tainul păsărilor.

Am ciocănit din nou la uşa castelului spre ora nouăsprezece; de data asta, Aymeric era acasă, părea nu doar pilit, ci şi uşor răvăşit.

— Ai dat-o iar pe iarbă? m-am interesat eu.

— Păi, da. Am un *dealer* la Saint-Lô, mi-a confirmat el, scoțând o sticlă de vodcă de la congelator.

---

[55] Tip de pescuit la marginea mării, în principal pe timpul refluxului sau în apele lagunelor şi care constă în capturarea de crustacee sau de cefalopode cu mâna sau cu ustensile adecvate. Anual, circa două milioane de francezi practică această îndeletnicire din ce în ce mai la modă.

În ceea ce mă priveşte, am preferat să rămân pe Chablis.

De data asta nu-şi asambla mitraliera, scosese în schimb la vedere portretul unui strămoş, care stătea sprijinit de un fotoliu; era un tip bondoc, cu față pătrățoasă şi complet chel, cu privire rea şi iscoditoare, închingat într-o armură metalică. Într-o mână ținea un paloş uriaş, care-i ajungea până aproape de piept, în cealaltă o secure; în linii mari, dădea o extraordinară impresie de forță fizică şi de brutalitate.

— Robert d'Harcourt, zis *Cel Puternic*… a explicat el, din cea de-a şasea generație Harcourt; aşadar, mult după Wilhelm Cuceritorul. L-a însoțit pe Richard Inimă de Leu în a treia cruciadă. Mi-am zis că nu-i rău, până la urmă, să ai rădăcini.

— Cécile a plecat acum doi ani, a continuat el, cu acelaşi ton.

— Hopa, şi-a dat drumul, mi-am zis; avea în sfârşit să abordeze subiectul.

— Într-un anume sens, e vina mea, prea am tras de ea, administrarea fermei însemna deja un efort uriaş, dar adăugând şi bungalow-urile, devenise o nebunie, s-ar fi cuvenit s-o cruț, să am mai multă grijă de ea. De când ne-am instalat aici, nu ne-am luat o zi de vacanță. Iar femeile au nevoie de vacanță…

Vorbea despre ele într-un mod imprecis, ca despre o specie înrudită, pe care n-o prea cunoştea.

— Ai văzut şi tu cum stă treaba cu divertismentul cultural. Femeilor le trebuie divertismente culturale…

Apoi a făcut un gest vag, menit parcă să ocolească orice altă explicație. Ar fi putut adăuga că, din punctul de vedere al shoppingului, aici nu era tocmai Babilonul, iar Săptămâna Modei nu dădea semne că se va muta la Canville-la-Roque [56]. În acelaşi timp, îmi ziceam, putoarea n-avea decât să se mărite cu altul.

— Sau să-i cumpăr fleacuri, ştii tu, chestii drăguțele… a tras din nou din joint, dar acum o luase nițeluş razna. Ar fi putut adăuga, mai la obiect, că nu şi-o mai trăgeau, şi ăsta era miezul problemei, femeile sunt mai puțin venale decât se crede, pe partea cu bijuteriile le iei din când în când un brizbiz african şi gata, dar dacă nu le-o mai tragi, dacă nici măcar nu le mai doreşti, treaba începe să scârțâie, iar Aymeric ştia asta, sexul rezolva totul, fără sex se ducea totul de râpă, dar ştiam că n-o să aducă vorba, sub nici o formă, nici măcar față de mine şi, fără îndoială, mai ales față de mine, poate că i-ar fi vorbit despre asta unei femei, dar de fapt vorbitul n-ar fi folosit la nimic, ba ar fi fost chiar contraproductiv, să învârți cuțitul în rană nu e cea mai bună opțiune, pricepusem desigur în ajun că nevasta îl

[56] Sătuc din departamentul La Manche, cu aproximativ 130 de locuitori.

părăsise, aşa că toată ziua avusesem răgaz să pregătesc o ripostă, să elaborez un proiect pozitiv, dar nu venise momentul potrivit să-l folosesc, mi-am mai aprins o țigară.

— Ar trebui să-ți spun că a plecat c-un tip, a adăugat el după o tăcere prelungă.

A scăpat un soi de oftat îndurerat, chiar după cuvântul „tip“. N-aveai ce să răspunzi la aşa ceva, era nasol cât încape, umilire neruşinată a bărbatului, n-am fost în stare decât să scap, la rândul meu, un oftat de jale asemănător.

— Era pianist, a continuat el, un pianist cunoscut, dădea concerte prin toată lumea, a înregistrat şi discuri. Venise aici să se odihnească, pentru un *break*, după care a plecat cu nevastă-mea…

S-a lăsat din nou tăcerea, dar aveam suficiente metode să umplu golul, să-mi torn de pildă un pahar de Chablis, să-mi trosnesc degetele.

— Sunt un mare nătărău, chiar nu m-am prins… a continuat în cele din urmă Aymeric, cu o voce atât de scăzută, încât începea să devină îngrijorător. La castel avem un pian foarte bun, un Bösendorfer cu coadă scurtă care aparținuse uneia dintre strămoaşele mele, organiza un fel de serate în vremea celui de-al Doilea Imperiu, mă rog, la noi în familie n-am prea făcut mecenat, nu ca ăia din neamul Noailles, dar, oricum, ținea un salon, se pare că şi Berlioz a cântat la pianul ăsta, pe scurt i-am propus să cânte dacă avea chef, a trebuit să-l acordăm, desigur, dar până la urmă a ajuns să-şi petreacă din ce în ce mai mult timp la castel, şi uite-aşa, acum trăiesc la Londra, dar se mişcă mult, individul dă concerte în toată lumea, în Coreea de Sud, în Japonia…

— Şi fetele tale?

Simțeam că e mai bine să lăsăm baltă povestea pianului Bösendorfer, miroseam că nici cu fetele situația nu era mai fericită, dar Bösendorfer era genul de amănunt care ucide, literalmente, care te duce direct la sinucidere, trebuia musai să-i alung asta din minte, fetele erau cu siguranță o cale de scăpare.

— Am, desigur, drept de custodie, dar de fapt ele stau la Londra, se împlinesc doi ani de când nu le-am văzut; ce să fac aici cu două fetițe de cinci şi de şapte ani?

Am aruncat o privire prin sufragerie, la grămezile de cutii goale de iahnie şi de cannelloni, la dulapul care stătea într-o rână şi din care se revărsa un serviciu de porțelan făcut țăndări (probabil că Aymeric însuşi răsturnase dulapul, într-o criză etilică); adevărul e că nu puteai să-l condamni, e uimitor cât de repede se prăbuşesc bărbații. Observasem cu o zi în urmă că hainele lui Aymeric erau de-a dreptul slinoase, că începuseră chiar să

duhnească; pe când eram la Agronomie, își ducea țoalele la spălat la maică-sa în fiecare weekend, bun, şi eu făceam la fel, dar învățasem totuşi să pornesc maşinile de spălat puse la dispoziția studenților în subsolul căminului, şi chiar le folosisem de două, trei ori, el, în schimb, niciodată, cred că nici nu bănuia că există aşa ceva. Poate că, într-adevăr, era mai bine s-o lăsăm baltă cu fetițele şi să ne concentrăm pe lucruri esențiale, până la urmă, dacă e vorba de fetițe, poate să mai facă şi altele.

Şi-a mai turnat un pahar mare de vodcă, pe care l-a dat pe gât dintr-o sorbire, şi a conchis cu sobrietate:

— Viața mea s-a dus dracului!

M-a străbătut un soi de freamăt şi mi-am ascuns un surâs interior, pentru că ştiam încă de la început că va ajunge în acest punct, şi în răstimpul celor câteva tăceri care îi întrerupseseră povestirea avusesem timp să-mi cizelez replica, contraatacul, proiectul pozitiv pe care-l elaborasem în taină de-a lungul după-amiezii pe care o dedicasem observării păsărilor marine.

— Greşeala ta fundamentală, am atacat eu cu însuflețire, a fost să te căsătoreşti cu cineva din mediul tău. Toate gagicile astea, alde Rohan-Chabot, Clermont-Tonnerre, ce mai înseamnă azi, de fapt? Doar nişte paraşute gata să facă orice numai să prindă un stagiu la un săptămânal cultural, la un designer de modă alternativ (fără să ştiu, o cam nimerisem, pentru că Cécile era din neamul Faucigny-Lucinge, adică dintr-o familie de acelaşi nivel, de acelaşi nivel nobiliar, vreau să spun). Pe scurt, nici vorbă de femei cu ascendență în mediul agricol. Asta în condițiile în care există sute, mii, milioane de fete (mă cam luase apa) pentru care reprezinți idealul masculin absolut. Ia şi tu o moldoveancă, sau, dacă vrei, o cameruneză sau o malgaşă, eventual o tipă din Laos: sunt fete nu prea bogate, ba chiar nevoiaşe, provenite dintr-un mediu rural, n-au cunoscut vreodată alt univers, nici măcar nu au habar că există. Şi-acum apari tu, eşti în floarea vârstei, nu arăți tocmai rău, un ins chipeş şi bine făcut la patruzeci de ani, care deține jumătate din islazurile departamentului (sigur, exageram uşor, dar asta era ideea). Clar, ciuciu profit, dar ele n-au de unde şti asta şi, de fapt, n-o vor afla nicicând, pentru că în capul lor bogăția înseamnă pământuri, pământuri şi turme, aşa încât te-asigur că n-o să vrea să scape afacerea, o să tragă tare, n-o să se lepede în veci, o să se trezească la ora cinci în faptul dimineții pentru muls.

În plus, o să fie tinere, mult mai sexy decât toate fleoarțele tale aristocrate şi vor fi de o mie de ori mai meseriaşe la pat. Trebuie doar s-o laşi mai moale cu vodca, pentru că ar putea să le amintească de locul lor de baştină, mai cu seamă dacă e vorba de fete din țările din Est, oricum nu-ți strică să o laşi mai moale cu vodca. Se vor trezi la cinci dimineața pentru

muls, m-am însuflețit eu, din ce în ce mai pătruns de propria mea poveste, o vedeam aievea pe moldoveancă, apoi o să te trezească cu o muie, başca micul dejun pregătit!

I-am aruncat o privire lui Aymeric, sunt convins că până atunci mă ascultase cu atenție, dar acum începuse să moțăie, probabil că se-apucase să tragă la măsea dinainte să sosesc, pesemne la începutul după-amiezii.

— Tatăl tău mi-ar da dreptate… am conchis eu, cumva ajuns la fundul sacului cu argumente.

În privința tatălui nu eram aşa de sigur, abia de-l cunoscusem pe tatăl lui Aymeric, îl văzusem o singură dată, îmi lăsase impresia unui om de treabă, dar cam rigid, probabil că nu prea remarcase transformările sociale produse în Franța după 1794. Istoric vorbind, ştiam că nu mă înşel, aristocrația nu şovăise nicicând, în cazurile de declin vădit, să primenească genetica hoardei, umblând până şi după spălătorese ori cusătorese, acum trebuia doar să le cauți un pic mai departe, însă era oare Aymeric în stare să dea dovadă de bun-simț? După care am fost cuprins de o îndoială mai generală, mai biologică: la ce bun să mă străduiesc să salvez un mascul doborât? Ne aflam amândoi cam în aceeaşi situație, destinele ne erau diferite, sfârşitul, însă, era asemănător.

Acum adormise de-a binelea. Poate că nu vorbisem în zadar, poate că moldoveanca avea să i se strecoare în vis. Dormea, stând în capul oaselor pe canapea, cu ochii larg deschişi.

Ştiam că n-o să-l mai revăd pe Aymeric a doua zi şi nici, probabil, în zilele următoare, avea să regrete că mi s-a destăinuit, se va întoarce pe 31, pentru că, totuşi, *nu poţi să nu faci nimic* în seara de 31, mă rog, mie mi se-ntâmplase de câteva ori, dar eram altfel croit decât el, mai insensibil la convenţii. Îmi rămâneau patru zile de singurătate şi mi-am dat seama îndată că păsările n-aveau să fie de ajuns, nici televizorul nici păsările, luate laolaltă sau separat, nu puteau fi de ajuns, aşa încât mi-am îndreptat gândurile spre neamţ, chiar în dimineaţa de 27 mi-am fixat binoclul Schmidt & Bender pe neamţ, de fapt cred că mi-ar fi plăcut să fiu poliţist, să mă strecor în viaţa oamenilor, să le aflu tainele. În privinţa neamţului, nu mă aşteptam la nimic deosebit; m-am înşelat. Spre ora cinci după-amiază, o fetiţă i-a bătut la uşa bungalow-ului; bun, o fetiţă… era o fată brunetă de vreo zece ani cu faţă de copil, dar arăta mai mare decât o fată de vârsta ei. Venise pe bicicletă, probabil că locuia undeva prin preajmă. Bineînţeles, am simţit imediat un iz de pedofilie: ce motiv ar fi avut o fetiţă de zece ani să bată la uşa unui sinistru cvadragenar mizantrop, şi neamţ pe deasupra? Să asculte lecturi din poemele lui Schiller? Mai plauzibil era că-l va privi cum îi arată ştromeleagul. Individul avea, de altfel, un profil perfect de pedofil, cultivat, la patruzeci de ani, singuratic, incapabil să stabilească legături cu ceilalţi şi mai deloc cu femeile, e exact ce gândeam înainte să-mi dau seama că se putea spune acelaşi lucru şi despre mine, că puteam prea bine fi descris în aceiaşi termeni, chestie care m-a enervat, mi-am aţintit binoclul, ca să mă liniştesc, spre ferestrele bungalow-ului, dar aveau perdelele trase, în seara aceea n-am putut afla nimic în plus, în afara faptului că fata a ieşit după aproape două ceasuri şi că şi-a verificat mesajele de pe telefonul mobil înainte să se suie pe bicicletă.

A doua zi s-a întors aproape la aceeaşi oră, dar de data asta individul uitase să tragă perdelele, ceea ce mi-a îngăduit să observ o cameră video instalată pe un trepied; bănuielile îmi erau confirmate. Din păcate, imediat după sosirea fetei, şi-a dat seama că perdelele erau ridicate, s-a îndreptat spre fereastră şi mi-a ascuns privirii încăperea. Binoclul ăsta era nemaipomenit, îi desluşisem perfect expresia, se afla într-o stare de excitaţie maximă, pentru o clipă mi s-a părut chiar că saliva puţin; el, în schimb, sunt convins că nu bănuia nicicum că-l supraveghez. Fetiţa a plecat, ca şi în ajun, după nici două ceasuri. Acelaşi scenariu s-a desfăşurat şi în ziua următoare, cu diferenţa că am avut impresia, preţ de o clipă, că o văd pe micuţă trecând, în planul de fundal, doar în tricou şi cu fesele goale; dar a fost imprecis şi rapid, eram focalizat pe mutra tipului, iar incertitudinea începea să devină cu adevărat exasperantă.

A apărut în sfârşit o breşă în dimineaţa zilei de 30. Spre ora zece l-am văzut ieşind, punându-şi în maşina 4×4 (un Defender de epocă, probabil un model din 1953 sau pe-acolo, imbecilul nu era doar mizantrop şi eventual pedofil, ci şi un snob de cea mai mizerabilă speţă, de ce oare nu se mulţumea cu un Mercedes 4×4 ca toată lumea şi ca mine, avea să plătească pentru asta şi-avea să plătească scump), pe scurt, pedofilul (nu am semnalat asta, dar avea o moacă tipică de universitar german, un universitar german aflat în concediu de boală sau mai degrabă în concediu de cercetare, fără îndoială se ducea să studieze nişte rândunici de mare în nord-vestul peninsulei Cotentin, aproape de capul Hague sau prin zonă), pe scurt a pus o ladă frigorifică în portbagajul maşinii, conţinea probabil nişte beri bavareze de care ştia doar el, şi o pungă de plastic plină după toate aparenţele cu sendvişuri, ca să-i ajungă toată dimineaţa, avea să se-ntoarcă probabil cu puţin înainte de întâlnirea rituală de la ora cinci după-amiaza, se ivise prilejul să acţionez şi să-l dau în vileag.

Am aşteptat totuşi un ceas, ca să fiu sigur, apoi m-am îndreptat liniştit, în plimbare, spre căsuţa lui de vacanţă. Luasem cu mine o trusă cu unelte de urgenţă pe care o ţineam mereu în portbagajul Mercedesului, însă uşa nici măcar nu era închisă, e ciudat câtă încredere pot avea oamenii, când ajung în regiunea La Manche simt că pătrund într-un spaţiu ceţos, paşnic, îndepărtat de disputele obişnuite ale oamenilor şi, într-un anume sens, îndepărtat de rele, pe scurt asta e imaginea pe care şi-o fac. A trebuit totuşi să deschid computerul, probabil că era grijuliu cu consumul de electricitate chiar şi în modul „veghe“, probabil că nutrea convingeri ecologiste, în schimb nu era nevoie de parolă şi asta mi s-a părut de-a dreptul stupefiant, toată lumea foloseşte azi o parolă, până şi copiii de şase ani îşi parolează tableta, ce era cu individul ăsta?

Fişierele erau clasate pe ani şi pe luni, iar în folderul decembrie nu exista decât un singur fişier video, numit „Nathalie“. Nu văzusem niciodată un video pedofil, ştiam că există, dar nimic mai mult, şi-am simţit imediat că va trebui să îndur amatorismul filmării, încă din primele clipe îşi îndrepta din nebăgare de seamă camera spre dalele din baie, apoi urca spre chipul fetiţei care tocmai se farda, îşi întindea pe buze un strat gros de ruj, un strat prea gros, dădea pe de lături, apoi îşi dădea cu albastru pe pleoape, nici aici nu nimerea prea bine, lăsa pete lăbărţate, cu toate astea ornitologului părea să-i placă mult, îl auzeam cum mormăie din *off*: „Gut… gut…“, până aici era singura chestie dezgustătoare din film. Apoi a încercat o mişcare de *travelling* în spate, sau, ca să fiu mai exact, s-a dat îndărăt, şi a arătat-o pe fetiţă în faţa oglinzii din baie, goală, cu excepţia unui şort minuscul din jeans, acelaşi pe care-l purta când a sosit. N-avea sâni aproape deloc, i se

când câte un grohăit de satisfacție, pe care îl întrerupea cu vorbe duioase de genul „Mein Liebchen“, până la urmă părea să țină nespus la fetiță, n-aş fi crezut vreodată că e posibil aşa ceva la un individ atât de rece.

Mă aflam încă acolo, filmul se apropia de sfârşit, ejacularea nu avea cum, după părerea mea, să mai întârzie, când am auzit un scârțâit de paşi pe pietriş. M-am ridicat dintr-un salt, dintr-odată conştient că nu exista nici o ieşire, nici o cale să evit confruntarea, şi că această confruntare putea fi mortală, putea să mă ucidă sperând c-o să scape, nu avea multe şanse, însă putea să spere. Când a intrat, a avut o tresăltare aproape cataleptică, îi tremura tot trupul, am tras nădejde o clipă că avea să leşine, ei bine, până la urmă nu, a rămas încremenit în picioare, se înroşise groaznic la față. „N-o să te denunț!“ am urlat, simțind că se cuvenea să urlu, că doar un urlet putea să mă scape, apoi am înțeles imediat că vorba „denunț“ îi era probabil necunoscută, m-am pus şi mai tare pe zbierat: „N-o să zic o vorbă! N-o să zic nimic nimănui!“, dar pornind simultan o uşoară înaintare spre uşă. În timp ce urlam, îmi ridicasem brațele şi le țineam depărtate în față, ca pe un semnal de nevinovăție; probabil că nu era deloc obişnuit cu violența fizică, asta speram din tot sufletul, era singura mea şansă.

Am continuat să înaintez agale, repetând cu voce mai joasă, într-un ritm pe care-l doream obsedant: „N-o să zic o vorbă! N-o să zic nimic nimănui!“ Şi, dintr-odată, când am ajuns la mai puțin de un metru de el, nu ştiu, poate că pătrunsesem într-o zonă corporală intangibilă, a făcut un salt înapoi, deschizându-mi calea spre uşă, m-am repezit prin deschizătură şi am continuat să fug pe drum, aşa că într-un minut eram deja zăvorât la mine în bungalow.

Mi-am turnat un pahar de rachiu de pere şi mi-am venit iute în fire: nu eu eram în pericol, ci *el; el* era cel care risca treizeci de ani de puşcărie bătuți pe muchie, nu eu; n-avea să mai zăbovească mult pe-aici. Într-adevăr, după mai puțin de cinci minute, l-am văzut – binoclul ăsta era cu adevărat remarcabil – cum îşi îndesa calabalâcul în portbagajul Defenderului, cum se aşeza la volan şi dispărea spre o destinație necunoscută.

În dimineața de 31, m-am trezit aproape împăcat şi am măturat cu o privire senină priveliştea bungalow-urilor, al căror singur locatar eram în momentul de față; dacă ornitologul condusese cu viteză, acum trebuia să se afle pe lângă Mainz sau Koblenz, şi se simțea probabil fericit, atins de acea fericire de scurtă durată pe care o încerci atunci când ai scăpat de un necaz serios şi te trezeşti în fața necazurilor obişnuite. Deşi eram cu precădere preocupat de neamț, nu-i neglijasem nici pe culegătorii de crustacee, care se succedaseră în serii dese de-a lungul întregii săptămâni, e drept că ne aflam în perioada vacanțelor. Un mic ghid foarte bine întocmit, apărut la editura Ouest-France, pe care îl cumpărasem de la magazinul Super U din Saint-Nicolas-le-Bréhal, îmi dezvăluise amploarea pe care o căpătase fenomenul pescuitului la picior, precum şi existența unor specii animale precum păianjenul de mare, scoicile mactride, anomiide şi scrobicularia, fără să uităm de cele din specia donax, care se gătesc la tigaie, cu sos de pătrunjel. Se prefigura un anume tip de convivialitate, văzusem cum se celebrează acest mod de viață pe TF1, mai rar pe France 2, oamenii se întâlneau în familie sau în gupuri de prieteni, apoi frigeau scoici pe jar, însoțindu-le cu un vin alb sec consumat cu moderație, ne aflam în fața unui stadiu înalt de civilizație în cadrul căruia poftele sălbatice erau ostoite prin pescuitul la picior. Ghidul mă avertiza fără înconjur că relația cu natura nu era lipsită de riscuri: vipera de mare putea provoca dureri insuportabile, era cel mai periculos dintre peşti; dacă anomiidele erau uşor de prins, captura scrobicularelor cerea în schimb răbdare şi agilitate; pescuirea urechii-de-mare nu putea fi făcută fără o cange cu mâner lung; nu există, trebuie ştiut, indicii care să vestească prezența scoicii europene comune. Nu atinsesem acest stadiu al civilizației, iar pedofilul neamț nici atât, probabil că în momentul ăsta se afla pe lângă Dresda, ori poate chiar trecuse în Polonia, unde condițiile de extrădare erau mai complicate. Spre ora şaptesprezece, ca în fiecare zi, fetița s-a oprit cu bicicleta în fața căsuței ornitologului. A bătut îndelung la uşă, apoi s-a apropiat şi a privit printre perdele; s-a întors la uşă şi a ciocănit din nou prelung, după care a renunțat. Era greu să-i citeşti expresia de pe chip, nu părea cu adevărat tristă (nu încă?), mai degrabă surprinsă şi dezamăgită. În clipa aceea m-am întrebat dacă o plătea, era greu de ştiut, dar, în opinia mea, răspunsul era probabil da.

Către ora nouăsprezece, m-am îndreptat spre castel, venise vremea să-mi închei socotelile cu anul în curs. Aymeric nu sosise, dar făcuse nişte pregătiri, pe masa din sufragerie erau aşezate nişte preparate din porc, cârnat de Vire şi caltaboş tradițional, nişte mezeluri italieneşti precum şi brânzeturi, iar de băutură, nici o grijă, n-aveam nicicând să ducem lipsă.

Noaptea, grajdul era un loc liniştitor, cireada de trei sute de vaci producea un zvon molcom, în care se-adunau oftaturi, mugete vătuite, foşnet de paie – pentru că avea paie, refuzase soluția uşoară a pardoselii cu zăbrele, voia să producă bălegar ca să-şi îngraşe terenurile, obiectivul lui era să lucreze cu adevărat ca pe vremuri. M-am întristat o clipă amintindu-mi că în plan financiar era la pământ, apoi s-a întâmplat ceva, mugetul molcom al vacilor, izul deloc neplăcut al bălegarului, toate împreună mi-au dat, într-o străfulgerare, nu atât sentimentul că am şi eu un loc pe fața pământului, să nu exagerăm, cât acela că aparțin unui soi de flux organic, unui sobor de animale.

Micul refugiu care-i slujea drept birou avea lumina aprinsă, iar Aymeric stătea îndărătul computerului, cu un sistem de căşti şi microfon pe urechi, era fascinat de ce se întâmpla pe ecran şi nu m-a zărit decât în ultima clipă. S-a ridicat brusc, cu un gest de eschivă aberant, de parcă ar fi vrut să-mi ascundă imaginea, pe care oricum nu aveam cum s-o văd.

— Stai liniştit, vezi-ți de treabă, stai liniştit, mă întorc la castel… i-am zis, cu un gest nelămurit din mână (încercam, fără îndoială inconştient, să-l imit pe inspectorul Columbo, generația mea fusese fascinată de inspectorul Columbo), după care am făcut cale-ntoarsă.

Îmi ridicasem mâinile ca să-mi însoțesc cuvintele, cumva precum în ajun cu neamțul pedofil, dar din păcate acum nu era vorba despre pedofilie, ci de ceva mult mai rău, eram sigur că dorise să comunice în această ultimă zi a anului cu Londra, prin Skype, evident nu cu Cécile, ci cu fetițele, probabil că vorbea pe Skype cu fetele lui cel puțin o dată pe săptămână. „Şi ce mai faci, tati?“, parcă vedeam aievea dialogul, şi înțelegeam prea bine atitudinea fetelor, putea oare un pianist care dădea concerte de muzică clasică să le ofere o imagine paternă virilă, în nici un caz, de bună seamă (Rahmaninov?), era doar încă un biet bulangiu londonez, în vreme ce tatăl lor avea de-a face cu vaci adulte, nişte mamifere puternice, nu-i aşa, care cântăreau pe puțin cinci sute de kile. Dar el ce le îndruga oare fetițelor, nerozii, desigur, tâmpitul le spunea că-i merge bine, în vreme ce-i mergea oricum dar numai bine nu, se topea de dorul lor şi, în general, de lipsa dragostei. Aşadar, după toate aparențele, era la pământ, mi-am spus în timp ce străbăteam curtea, n-o să-şi rezolve nicicând problemele, o să sufere până la sfârşitul zilelor lui, şi toate palavrele mele despre moldoveancă vor fi fost zadarnice. Eram întors pe dos, mi-am turnat un ditamai paharul de vodcă fără să-l mai aştept, doar înfulecând felii de caltaboş artizanal, în mod hotărât nu te poți băga în viața oamenilor, îmi ziceam, nici prietenia, nici compasiunea, nici psihologia, nici inteligența situațională nu sunt de vreun folos, oamenii îşi fabrică singuri mecanismul

nefericirii personale, întorc cheița până la capăt şi mecanismul continuă să meargă, ineluctabil, mai dând nişte rateuri, manifestând câteva slăbiciuni atunci când mai apare şi vreo boală, dar continuă să ticăie până la capăt, până în ultima clipă.

Aymeric a ajuns după un sfert de oră, se prefăcea cumva că nu-i pasă, ca să facă uitat incidentul, ceea ce mi-a confirmat certitudinile, în primul rând cea legată de neputința mea. Nu mă potolisem totuşi pe deplin, nu eram cu totul împăcat, aşa că am deschis discuția cu un subiect dureros.

— O să divorțezi? am întrebat, foarte calm, aproape nepăsător.

S-a prăbuşit, de-a dreptul, pe canapea, i-am turnat un pahar mare de vodcă, i-au trebuit cel puțin trei minute ca să-l ducă la gură, la un moment dat am avut chiar impresia că o să-l podidească plânsul, ceea ce ar fi fost destul de stânjenitor. N-avea nimic neobişnuit să-mi spună, nu doar că oamenii se chinuie unii pe alții, dar se chinuie cu o totală lipsă de originalitate. E desigur dureros să vezi că persoana pe care ai iubit-o, cu care ți-ai împărțit nopțile, trezirile, poate şi bolile, grijile pentru sănătatea copiilor, se preschimbă în câteva zile într-un fel de strigoi, într-o zgripțuroaică înzestrată cu o nelimitată foame de bani; e o încercare dureroasă, din care nu-ți revii niciodată pe de-a-ntregul, experiența unui divorț e poate singurul mijloc eficient de a pune capăt iubirii (desigur, în măsura în care consideri că sfârşitul iubirii e o chestie izbăvitoare), dacă aş fi fost căsătorit cu Camille, probabil că aş fi reuşit să n-o mai iubesc înainte să divorțăm –, şi exact în clipa aceea, în timp ce ascultam povestea lui Aymeric, pentru întâia oară, fără prevedere, evoluție logică ori oprelişte de vreun fel, am lăsat să-mi pătrundă în conştiință evidența stânjenitoare, cumplită şi letală a faptului că încă o iubeam pe Camille; categoric, revelionul ăsta începuse rău.

Pentru Aymeric era şi mai rău, chiar dacă ar fi încetat s-o iubească pe Cécile, asta nu i-ar fi folosit la nimic, mai erau fetele, capcana era perfectă. Iar în plan financiar, povestea lui, deşi aidoma tuturor acelora pe care în mod obişnuit le întâlneşti în caz de divorț, avea anumite aspecte deosebit de îngrijorătoare. Comunitatea patrimonială, redusă la bunurile dobândite în comun, e o chestie în regulă, nimic de zis, aşa se procedează în mod obişnuit, dar bunurile acestea, în cazul lui, erau departe de a fi neglijabile. În primul rând era ferma, noul saivan, maşinile agricole (agricultura e o industrie dificilă, care blochează un important capital de producție, înseamnă o investiție care aduce un venit slab sau egal cu zero, ori chiar, precum la Aymeric, un venit negativ): aparținea oare jumătate din acest capital lui Cécile? Depăşindu-şi sila față de şmecheriile juridice, față de membrii baroului şi, fără îndoială, la modul mai larg, față de lege, tatăl lui

Aymeric se hotărâse să angajeze un avocat, care îi fusese recomandat printr-o relație de la Jockey Club. Primele concluzii ale consultantului fuseseră de altfel destul de liniştitoare, cel puțin în ceea ce priveşte ferma: pământurile aparțineau în continuare tatălui lui Aymeric, iar ansamblul îmbunătățirilor aduse, noul saivan, maşinile agricole, aşijderea; din punct de vedere legal, putea fi susținută teza că Aymeric nu era decât administrator. În cazul bungalow-urilor, situația era alta: întreprinderea hotelieră, ansamblul construcțiilor erau pe numele lui, doar pământurile de sub ele rămăseseră proprietatea tatălui său. Dacă Cécile se îndârjea să ceară jumătate din valoarea bungalow-urilor, nu le rămânea altă soluție decât să pună întreprinderea sub lichidare judiciară şi să aştepte ivirea unui cumpărător, ceea ce putea să ia mult timp, probabil de ordinul anilor. În ultimă instanță, a conchis Aymeric cu un amestec de disperare şi de scârbă, amestec care ajunge să-ți devină stare de spirit permanentă în timpul unui divorț, pe măsură ce se aplică procedurile, se succed tratativele, negocierile, propunerile şi contra-propunerile avocaților şi notarilor, în ultimă instanță, deci, divorțul ăsta era departe de a se fi încheiat.

— În plus, nu se pune problema ca tatăl meu să vândă terenurile cu ieşire la mare, cele pe care sunt construite bungalow-urile, n-o să se înduplece în veci… a adăugat el. De ani de zile ține în el, de fiecare dată când sunt silit să vând câte o parcelă ca să-mi echilibrez bugetul, dar ştiu că suferă, suferă aproape fizic, trebuie să-ți dai seama că pentru un aristocrat tradițional – pentru că exact asta e – cel mai important este să transmită domeniul generațiilor următoare, dacă e posibil să-l sporească puțin, în orice caz nu să-l împuțineze, iar eu, încă de la început, numai asta fac, reduc domeniul familial, pur şi simplu nu izbutesc să găsesc altă soluție, aşa că, normal, s-a cam săturat, ar vrea să arunc prosopul, ultima oară mi-a zis-o verde-n față: „Cei din neamul Harcourt n-au avut niciodată vocație de fermieri…", chiar aşa mi-a spus, poate că aşa e, dar nici hotelieri nu suntem meniți să fim, dar, în mod ciudat, îi plăcea proiectul lui Cécile, proiectul cu hotelul *de charme*, însă numai pentru că ne-ar fi permis restaurarea castelului, de bungalow-uri i se fâlfîie pur şi simplu, am putea să le distrugem mâine cu aruncătorul de grenade şi nu i-ar păsa. Cumplit mi se pare că el însuşi n-a făcut nimic util în viață – s-a mulțumit să meargă la nunți şi înmormântări, la câteva partide de vânătoare, din când în când la un pahar pe la Jockey Club, a avut şi câteva amante, cred, mă rog, nimic din cale-afară – dar a lăsat neatins patrimoniul familiei Harcourt. Eu încerc să clădesc ceva, mă spetesc muncind, mă trezesc zilnic la cinci dimineața,

îmi petrec serile în fața catastifelor – iar rezultatul, una peste alta, e că-mi sărăcesc familia…

Vorbise mult, mă lămurise pe deplin, şi cred că nu mai era mult până la miezul nopții, când i-am propus să punem nişte muzică, ceea ce reprezenta de mult singurul lucru de făcut, singurul lucru posibil în situația noastră, a încuviințat cu recunoştință şi de-aici nu-mi amintesc prea bine, nu ştiu ce muzică a pus, pentru că mă făcusem şi eu turtă, eram beat şi disperat, faptul că mă gândisem din nou la Camille mă terminase în doar câteva clipe, înainte mă simțeam tare de înger, înțelept şi consolator şi, dintr-odată, nu mai eram decât un rahat în ploaie, în sfârşit, sunt convins că a pus cea mai bună muzică, discul la care ținea cel mai mult. Singurul lucru pe care mi-l amintesc e o înregistrare pirat cu *Child in Time,* realizată la Duisburg în 1970, sunetul boxelor Klipschorn era cu adevărat excepțional, din punct de vedere estetic a fost probabil cel mai înălțător moment al vieții mele, probabil că l-am pus de treizeci sau de patruzeci de ori la rând, fermecați de fiecare dată de calma măiestrie a lui Jon Lord, de mişcarea de zbor absolut prin care Ian Gillan trecea de la cuvânt la cântec, apoi de la cântec la strigăt, întorcându-se apoi la cuvânt, imediat după aceea venea soloul maiestuos de baterie al lui Ian Paice, e-adevărat că Jon Lord îl seconda cu obişnuitul său amestec de eficacitate şi măreție, însă break-ul lui Ian Paice era de-a dreptul somptuos, era probabil cel mai frumos solo din istoria rockului, apoi Gillan revenea şi a doua parte a sacrificiului era consumată, Ian Gillan îşi lua din nou zborul trecând de la cuvânt la cântec, şi apoi de la cântec la strigăt pur, după care, curând, piesa se încheia şi n-aveam decât să punem acul pick-up-ului de la capăt şi uite-aşa am fi putut să trăim veşnic, nu ştiu dacă într-adevăr veşnic, era desigur o iluzie, însă o iluzie frumoasă, fusesem împreună cu Aymeric la un concert Deep Purple la Palais des Sports, a fost un concert izbutit, însă nu la fel de bun precum cel de la Duisburg, eram bătrâni, momentele bune deveneau rare, dar toate aveau să se întoarcă în clipa agoniei, a lui şi a mea, în cazul meu se vor arăta Camille şi poate Kate, nu ştiu cum am reuşit să mă întorc la bungalow, îmi amintesc că am înşfăcat o bucată de caltaboş artizanal pe care am molfăit-o îndelung, la volanul automobilului meu 4×4, fără să-i simt cu adevărat gustul.

Dimineaţa zilei de 1 ianuarie s-a pogorât, asemenea tuturor dimineţilor lumii, asupra existenţelor noastre îndoielnice. M-am ridicat şi eu din pat, acordând o oarecare atenţie dimineţii – care era ceţoasă, dar nu peste măsură, o dimineaţă ceţoasă obişnuită; pe principalele canale de divertisment, emisiunile de an nou îşi urmau cursul, dar n-o cunoşteam pe nici una dintre cântăreţe, mi s-a părut însă că bomba latino pierdea teren faţă de diva celtică, însă nu aveam decât o viziune episodică şi aproximativă asupra acestei laturi a vieţii, în general optimistă: dacă aşa hotărâse audienţa, cu-atât mai bine. În jurul orei şaisprezece, m-am îndreptat spre castel. Aymeric se întorsese la starea lui obişnuită, era morocănos, necomunicativ şi terminat; îşi demonta şi monta la loc, oarecum mecanic, mitraliera Schmeisser. Atunci i-am spus că aveam chef să învăţ să trag cu puşca.

— Să tragi? În ce fel? Să tragi ca să te aperi, sau ca să faci tir sportiv?

Părea încântat că deschid un subiect concret, tehnic, şi mai ales uşurat că nu mă întorc la discuţia din ajun.

— Păi, un pic din amândouă…

Într-adevăr, în timpul confruntării cu ornitologul, m-aş fi simţit mai în largul meu cu un pistol la îndemână; pe de altă parte, exista şi în trasul la ţintă ceva ce mă atrăgea de multă vreme.

— Ca armă de apărare, îţi pot da un Smith & Wesson cu ţeavă scurtă – e mai puţin precisă decât cea cu ţeavă lungă, dar mult mai uşor de transportat. Calibru 357 Magnum, letal fără discuţie de la 10 metri, foarte simplu de folosit, îţi explic în cinci minute. Iar tirul sportiv…

Vocea îi devenise mai puternică, simţeam că freamătă în ea un entuziasm pe care nu i-l mai văzusem de multă vreme, de fapt de pe vremea când aveam douăzeci de ani.

— …Chiar am adorat tirul sportiv, l-am practicat ani la rând. E de-a dreptul fenomenal, în momentul în care ai ţinta în cătare, nu te mai gândeşti la nimic, uiţi de toate grijile. În primii ani după ce m-am stabilit aici, totul era anevoios, mult mai anevoios decât îmi închipuisem, cred că n-aş fi făcut faţă fără şedinţele de tir. Acum, desigur…

Şi-a întins mâna la orizontală şi, într-adevăr, după câteva clipe a început să tremure, uşor, dar vizibil.

— …Vodca… Incompatibilitate totală, trebuie să alegi.

Avusese oare de ales? Are cineva de ales? Mă îndoiesc.

— Pentru tir sportiv am o armă pe care cu adevărat am adorat-o, o Steyr Mannlicher, tip HS50, ţi-o pot împrumuta, dar trebuie s-o verific, s-o curăţ serios, n-am folosit-o de trei ani, mă ocup astă-seară.

Îndreptându-se spre dulapul cu arme, s-a clătinat uşor, la intrare erau trei uşi culisante, iar îndărătul lor, vreo douăzeci de arme de foc – puşti, carabine şi câteva revolvere – precum şi stive din zeci de cutii de cartuşe. Exemplarul Steyr Mannlicher m-a surprins, nu părea deloc carabină, ci mai degrabă un simplu cilindru de oțel cenuşiu-închis, o formă complet abstractă.

— Mai sunt şi celelalte elemente, desigur, trebuie asamblată… Dar minuția cu care a fost cizelată țeava e fundamentală.

A ținut o clipă țeava în lumină, ca s-o admir; da, era un cilindru, fără îndoială un cilindru perfect, n-aveam cum să nu recunosc.

— Bine, o să mă ocup de ea… a conchis el, fără să mai insiste. Ți-o aduc mâine.

Într-adevăr, a doua zi dimineață, la ora opt, şi-a parcat maşina în fața bungalow-ului, era într-o stare de neobişnuită febrilitate. Cu puşca Smith & Wesson am isprăvit repede, armele de acest tip sunt uluitor de simplu de manevrat. Cu Steyr Mannlicher era altceva, a scos din portbagaj o cutie rigidă de protecție din policarbonat, pe care a aşezat-o cu băgare de seamă pe masă. Înăuntru, rânduite cu precizie în locaşurile lor de spumă, se aflau patru piese de oțel cenuşiu-închis, fasonate cu maximă acuratețe, care, luate în parte, nu evocau în mod direct o armă, şi pe care m-a pus să le montez şi demontez în mai multe rânduri: în afara țevii, mai existau un afet, un încărcător şi un trepied de sprijin; odată montat, ansamblul continua să nu semene cu o carabină în sensul obişnuit al cuvântului, ci cu un soi de păianjen de metal, un păianjen ucigaş în care nu era admis nici un ornament, nici un gram de metal nu era lipsit de rost, şi începeam să-i înțeleg entuziasmul, cred că nu văzusem niciodată un obiect tehnologic care să comunice o asemenea senzație de perfecțiune. La sfârşit, a adăugat în vârful asamblajului metalic o lunetă.

— E o Swarowski DS5, m-a lămurit el, foarte prost văzută în mediul tirului sportiv, e chiar categoric interzisă în competiții, ce trebuie subliniat e că glonțul nu urmează o traiectorie rectilinie, ci, prin forța împrejurărilor, parabolică, iar forurile de tir sportiv consideră că asta face parte din concurs, că e normal ca toți concurenții să se deprindă cu țintitul uşor deasupra centrului şi, astfel, să țină seamă de deviația parabolică. Luneta Swarowski are integrat un telemetru cu laser, care îți poate estima distanța față de țintă, operând corecția necesară, aşa încât nu mai stai să calculezi, ținteşti drept în centru, fix în centru. Tipii din cercurile tirului sportiv sunt cam tradiționalişti, le place să adauge mici complicații inutile, ăsta-i motivul pentru care m-am retras din competiții. Pe scurt, am comandat cutia de

transport potrivită, în care am prevăzut un locaş pentru luneta Swarowski. Esențialul rămâne însă arma. Hai s-o încercăm…

A scos o pătură dintr-un dulap.

— O să începem să tragem direct din poziția culcat, e poziția suverană, cea care favorizează o precizie excelentă. Trebuie să fii lungit confortabil la pământ, să te fereşti de frig şi de umezeală, pentru că ar putea să-ți pricinuiască tremurături.

Ne-am oprit în vârful costişei care cobora spre mare, a întins pătura pe iarbă şi mi-a arătat o barcă împotmolită în nisip, la vreo sută de metri.

— Vezi numărul de înmatriculare pictat pe-o latură, BOZ-43? O să încerci să nimereşti în centrul literei O. Are un diametru de circa douăzeci de centimetri. Cu această Steyr Mannlicher, un țintaş bun ar reuşi fără probleme de la o mie cinci sute de metri; dar acum, hai să începem de-aici.

M-am lungit pe pătură.

— Găseşte-ți poziția, nu te grăbi… Trebuie să nu mai ai nici un motiv să te mişti; nici un alt motiv în afara propriei respirații.

Am reuşit fără prea mare greutate; patul armei era curbat, neted, uşor de poziționat în scobitura umărului.

— O să-ntâlneşti indivizi, din tagma zen, care-ți vor spune că esențial e să devii una cu ținta. Eu nu cred în năzbâtiile astea, de altfel japonezii sunt zero în materie de tir sportiv, n-au câştigat niciodată vreo competiție internațională. În schimb, e foarte adevărat că tirul de mare precizie e asemănător cu yoga: trebuie să te străduieşti să devii una cu propria ta respirație. Aşa că vei respira lent, din ce în ce mai lent, cât poți de lent şi de adânc. Când eşti gata, îți poziționezi cătarea pe centrul țintei.

M-am executat.

— Bun, eşti gata?

Am încuviințat.

— Atunci, trebuie să ştii că nu e cazul să cauți imobilitatea absolută, e practic imposibil. N-ai cum să nu te mişti, câtă vreme respiri. Trebuie să ajungi însă la o mişcare foarte lentă, un du-te vino regulat, dictat de răsuflare, de-o parte şi de alta a mijlocului țintei. Când ai izbutit, odată ce ai deprins mişcarea, e îndeajuns să apeşi pe trăgaci în clipa când ajungi în dreptul centrului. Doar o mişcare uşoară, nu mai mult, arma e reglată pe modul hipersensibilitate. HS50 e un model care trage un singur foc; dacă vrei să repeți lovitura, trebuie să reîncarci; acesta e motivul pentru care lunetiştii n-o prea folosesc în războaiele adevărate, înainte de orice, tipii caută eficiența, sunt unde sunt ca să ucidă; în ceea ce mă priveşte, consider că e bine să ai doar o singură şansă.

Am închis ochii pentru o clipă, ca să evit să mă gândesc la implicațiile personale ale acestei opțiuni, apoi i-am deschis; lucrurile mergeau bine, aşa cum mă povățuise, literele BOZ treceau şi se întorceau încet prin cătare, am apăsat pe trăgaci în momentul care mi s-a părut potrivit, s-a auzit un zgomot foarte slab, un „pleosc“ stins. Era, într-adevăr, o experiență extraordinară, petrecusem câteva minute în afara timpului, într-un spațiu balistic pur. Când m-am ridicat, am văzut că Aymeric îşi îndreptase binoclul spre barcă.

— Nu-i rău, nu-i rău deloc… a spus, întorcându-se spre mine. Încă n-ai nimerit centrul, dar ai trimis glonțul în vopseaua literei O, ce să mai vorbim, ai fost la zece centimetri de obiectiv. Pentru o primă încercare, de la o distanță de o sută de metri, aş zice chiar că a fost foarte bine.

Înainte să plecăm, m-a sfătuit să mă antrenez mult pe ținte fixe şi de-abia apoi să trec la cele mobile. Cu literele de înmatriculare era perfect, îți îngăduiau să-ți fixezi nişte repere precise. Puteam să paradesc barca fără probleme, mi-a zis, ca răspuns la obiecția mea, îl cunoştea pe proprietar (care, în paranteză fie spus, era un mare dobitoc), ambarcațiunea n-avea să mai ajungă niciodată la apă. Îmi lăsase zece cutii de câte cincizeci de cartuşe.

În cursul săptămânilor care au urmat, m-am antrenat cel puțin două ore în fiecare dimineață. Nu pot spune că „uitasem de toate necazurile“, ar fi o exagerare, dar e-adevărat că în fiecare dimineață aveam o perioadă de calm, de relativ echilibru. În plus, mă ajuta şi Captorixul, rațiile mele zilnice de alcool rămăseseră moderate; pe deasupra, era reconfortant să constat că rămăsesem la doza de 15 mg, puțin sub cantitatea maximă admisă. Părăsit de dorințe, precum şi de rațiuni de a trăi (cei doi termeni nu erau de altfel echivalenți? iată un subiect destul de dificil, asupra căruia nu-mi formasem o părere), îmi mențineam disperarea la un nivel acceptabil, poți trăi fiind disperat, majoritatea oamenilor aşa trăiesc, din când în când se întreabă totuşi dacă nu şi-ar putea îngădui o rază de speranță, mă rog, doar îşi pun întrebarea înainte să-i răspundă negativ. Cu toate astea stăruie, oferind un spectacol emoționant.

Cât priveşte tirul, făceam progrese rapide, cu o repeziciune care chiar mă impresiona; în mai puțin de două săptămâni, am reuşit să-mi trimit gloanțele nu doar în centrul literei O, ci şi în interiorul celor două bucle din B, şi în triunghiul cifrei 4; aşa că am început să mă gândesc la „ținte mobile“. Plaja nu ducea lipsă de aşa ceva, cele mai vizibile fiind păsările marine.

N-am ucis un animal în viața mea, nu avusesem prilejul, dar în general nu eram ostil acestei idei. Deşi crescătoriile industriale îmi făceau silă, nu obiectasem niciodată față de principiul vânătorii, care lasă animalele în mediul lor natural, care le lasă libere să alerge şi să zboare până ce sunt ucise de un prădător aflat pe o treaptă superioară a lanțului trofic. Carabina Steyr Mannlicher HS50 făcea neîndoios din mine un prădător aflat foarte sus în lanțul trofic; atât doar că nu avusesem niciodată o jivină în cătarea puştii.

Într-o dimineață, puțin după ora zece, mi-am luat inima-n dinți. Mă simțeam în largul meu pe pătură, în vârful costişei, afară era răcoare şi plăcut, ținte la discreție.

Am ținut vreme îndelungată o zburătoare în cătare, nu era nici pescăruş, nici goeland, nu, nimic atât de faimos, doar o biată păsăruică nediferențiată, cu picioare lungi, specie pe care o văzusem în numeroase rânduri pe plajele de-acolo, era un proletar al plajelor dacă doriți, dar de fapt o zburătoare neghioabă, cu ochi neclintit şi rău, o mică maşinărie de ucis care se deplasa pe picioroange şi al cărei mers mecanic şi previzibil nu se întrerupea decât atunci când dădea peste pradă. Dacă-i zburam capul, aş fi putut salva numeroase gasteropode, dar şi nenumărate cefalopode, mă rog, strecuram o mică variație în lanțul trofic, fără ca eu să am vreun interes, acel oribil vrăbete era probabil necomestibil. Trebuia doar

să-mi amintesc că sunt om, domn şi stăpân, că universul fusese clădit pe potriva mea de un Dumnezeu înțelept.

Confruntarea a durat câteva minute, cel puțin trei, probabil cinci sau zece, apoi mâinile au prins să-mi tremure şi mi-am dat seama că eram incapabil să apăs pe trăgaci, în mod limpede nu eram decât o labă tristă, o amărâtă de labă tristă şi, pe deasupra, îmbătrânită. „Cine n-are curaj să ucidă n-are curaj să trăiască“, fraza îmi rula în buclă prin cap, lăsând în urmă un tranşeu dureros, nimic altceva. M-am întors în bungalow şi am scos o duzină de sticle goale pe care le-am aşezat la nimereală în buza pantei, după care le-am făcut țăndări în mai puțin de două minute.

După ce am bubuit sticlele, mi-am dat seama că terminasem rezerva de cartuşe. Se împlineau două săptămâni de când nu-l mai văzusem pe Aymeric, dar constatasem că, de la începutul anului încoace, primise diferite vizite – în curtea castelului staționau frecvent maşini de tip 4×4 sau pick-up, şi îl văzusem însoțindu-i până la vehicule pe câțiva bărbați de vârsta lui, îmbrăcați ca şi el în straie de lucru – probabil erau nişte fermieri de-ai locului.

Când am ajuns în fața castelului, a ieşit împreună cu un individ de vreo cincizeci de ani, pe care îl văzusem deja cu două zile înainte – un bărbat cu față lividă, inteligentă şi tristă; amândoi erau îmbrăcați în costum închis la culoare, cu cravate bleumarin care se potriveau ca nuca-n perete cu hainele; am avut dintr-odată convingerea că el îi împrumutase cravata personajului. M-a prezentat ca fiind „un prieten care a închiriat un bungalow“, fără să pomenească de vechea mea încadrare la Ministerul Agriculturii, lucru pentru care i-am fost recunoscător. Frank era „liderul sindicatului din La Manche“, a adăugat. După ce am aşteptat câteva clipe, a precizat: Confederația Țărănească. A clătinat din cap, nehotărât, şi a spus în continuare:

— Mă întreb uneori dacă n-ar fi bine să ne alăturăm sindicatului Coordonarea Rurală. Nu ştiu, nu sunt sigur, nu mai sunt sigur de nimic în momentul ăsta… Mergem la o înmormântare, a adăugat Aymeric. Avem un coleg la Carteret care şi-a tras un glonț cu două zile în urmă.

— E al treilea care face asta de la începutul anului… a adăugat Frank.

Voia să organizeze o întrunire sindicală poimâine, duminică după-amiază, la Carteret şi, dacă aveam chef, eram binevenit.

— Oricum, trebuie să facem ceva, nu putem accepta noua scădere a prețului la lapte, dacă închidem ochii suntem terminați, până la ultimul, aşa că mai bine să ne împotrivim de-acum.

Înainte să urce în maşina lui Frank, Aymeric mi-a aruncat o privire de regret; mi-am dat seama în clipa aceea că nu-i vorbisem deloc despre

propria mea viață sentimentală, că nu-i spusesem un cuvânt despre Camille, dar, de obicei, n-are rost să spui mare lucru, lucrurile se-nțeleg de la sine, bănuia probabil că nu-mi merge bine şi că soarta producătorilor de lapte nu avea cum să-mi trezească vreun elan de compasiune.

M-am întors spre ora şapte seara, Aymeric avusese deja răgaz să dea gata o jumătate de sticlă de vodcă. Nu era greu să-ți imaginezi cum fusese înmormântarea; sinucigaşul nu lăsase în urmă nici o familie, nu-şi găsise niciodată nevastă, taică-său murise, iar maică-sa era aproape senilă, bocise tot timpul, repetând că se schimbaseră vremurile.

— Lui Frank a fost nevoie să-i dau câteva explicații… s-a scuzat el. A fost nevoie să-i mărturisesc că ştii câte ceva despre provocările agricole; dar nu-ți poartă pică, te rog să mă crezi, ştie că marja de manevră a funcționarilor e limitată…

Nu eram funcționar, ceea ce de altfel nu-mi lărgea defel marja de manevră, şi mă simțeam ispitit să trec şi eu pe vodcă, la ce bun să ne mai lungim chinurile? Ceva m-a împiedicat totuşi, i-am cerut lui Aymeric să deschidă o sticlă de vin alb. A încuviințat şi, înainte să-mi toarne, a adulmecat băutura cu surprindere, ca pe o amintire a unor vremuri mai fericite.

— Vii duminică? m-a întrebat el aproape binedispus, de parcă evoca o îmbietoare întâlnire între prieteni.

N-aveam habar, i-am răspuns că da, probabil, dar întrunirea asta avea să ducă undeva, ori nu? Va fi aprobată o cale de acțiune? În opinia lui da, probabil că da, producătorii erau de-a dreptul dezlănțuiți, în cel mai rău caz aveau să înceteze livrarea de lapte către cooperative şi întreprinderi industriale. Numai că, atunci când, după două zile, aveau să sosească cisternele cu lapte din Polonia sau din Irlanda, ce-aveau să facă? Să blocheze drumurile cu puştile în mână? Şi chiar dacă s-ar ajunge aici, cum o să procedeze atunci când cisternele se vor întoarce sub protecția CRS [57]? O să deschidă focul?

Mi-a trecut prin cap ideea unor „acțiuni simbolice“, dar m-am simțit paralizat de ruşine înainte să apuc să termin fraza.

— Vom deversa hectolitri întregi de lapte în piața prefecturii din Caen… a adăugat Aymeric, sigur, am putea face asta, dar n-ar însemna decât o zi de acoperire mediatică, nimic mai mult, şi, de fapt, cred că nici nu am chef de aşa ceva. Am fost printre cei care au deşertat cisternele de lapte în golful de la Mont-Saint-Michel în 2009; toată chestia mi-a lăsat un gust amar. Să mulgi vacile, ca în fiecare dimineață, să umpli cisternele şi apoi să zvârli totul ca pe-un nimic… Prefer să scoatem puştile.

[57] Compagnies républicaines de sécurité – trupe de intervenţie ale Poliţiei franceze.

Înainte să plec, am mai luat nişte cutii de cartuşe; nu credeam că situația avea să se-ndrepte către o confruntare armată, mă rog, nu credeam de fapt nimic, dar exista ceva îngrijorător în starea lor de spirit, în general nu se întâmplă nimic, dar uneori se mai întâmplă. Un mic antrenament la tir nu avea, în orice caz, cum să-mi dăuneze.

Întrunirea sindicală se ținea la Carteret, o braserie imensă aflată în piața Terminus, denumire ce trimitea, cred, la vechea gară de alături, dezafectată şi deja parțial năpădită de ierburi. În materie de mâncare, Carteret oferea mai ales pizza. Am ajuns cu mare întârziere, se rostiseră deja discursurile, dar pe la mese mai stăteau vreo sută de fermieri, cei mai mulți beau bere sau vin alb la pahar. Vorbeau puțin – atmosfera întrunirii n-avea nimic vesel – şi mi-au aruncat priviri circumspecte atunci când m-am îndreptat spre masa unde stătea Aymeric împreună cu Frank şi alți trei indivizi care, ca şi el, aveau mutre serioase şi triste, şi lăsau impresia că au urmat studii superioare, cel puțin agricole, în fine, erau probabil tot sindicalişti, nu vorbeau nici ei mult, se cuvine spus că scăderea prețului la lapte (mă documentasem între timp din săptămânalul *Manche libre*) fusese de data asta violentă, ca o lovitură de măciucă, nici măcar nu-mi puteam închipui cum aveau să schițeze un punct de pornire pentru eventualele negocieri.

— Vă deranjez… am spus, încercând să împrumut un ton dezinvolt.

Aymeric mi-a aruncat o privire stingherită.

— Nu, nici vorbă… a răspuns Frank, care mi s-a părut şi mai obosit, şi mai abătut decât ultima oară.

— Ați hotărât ce să faceți?

Nu ştiu ce m-a îndemnat să pun întrebarea, câtă vreme n-aveam chef să aflu răspunsul.

— Lucrăm, încă lucrăm…

Frank mi-a aruncat atunci o privire stranie, pieziŝă, cam ostilă, dar mai ales nespus de tristă, dacă nu chiar disperată, mi se adresa ca de pe cealaltă margine a prăpastiei, şi în acel moment am început să mă simt cu adevărat stânjenit, n-aveam ce căuta printre ei, nu eram solidar, n-aveam cum, nu duceam aceeaşi viață ca ei, nici viața mea nu era strălucită, dar nu era aceeaşi viață, şi cu asta basta. M-am retras repejor, stătusem cinci minute, nu mai mult, dar cred că, pe drum spre ieşire, am înțeles că lucrurile puteau, de data asta, să ia o întorsătură urâtă.

În timpul celor două zile care au urmat, am rămas zăvorât în bungalow, isprăvindu-mi ultimele provizii şi ezitând între diversele posturi de televiziune; am încercat, în două rânduri, să mă masturbez. Miercuri dimineață, peisajul era înecat într-un lac de ceață uriaş, cât vedeai cu ochii, nu zăreai nimic la zece metri de bungalow; era însă musai să ies ca să mă aprovizionez, să ajung măcar la Carrefour Market, în Barneville-Carteret. Conducând foarte prudent, fără să depăşesc 40 de kilometri la oră, am făcut aproape jumătate de oră; din când în când, vagi halouri gălbui îmi semnalau prezența altui vehicul. De obicei, Carteret, cu portul său de

agrement şi prăvăliile cu articole de navigaţie, cu restaurantul său de soi care oferea homari proaspeţi, arăta ca o mică staţiune balneară cochetă; astăzi, părea un oraş-fantomă cufundat în ceaţă, n-am întâlnit nici o maşină în drum spre supermarket şi nici măcar vreun pieton; magazinul Carrefour, aproape pustiu, părea un fel de ultim vestigiu al civilizaţiei, al locuirii umane; mi-am luat brânzeturi, mezeluri şi vin roşu, cu senzaţia absurdă, dar persistentă, că aveam să intru în stare de asediu.

Mi-am petrecut restul zilei mergând pe drumul de coastă, într-o tăcere vătuită, totală, trecând de la un nor de ceaţă la altul, fără să pot vreo clipă zări oceanul dedesubt; viaţa îmi părea la fel de scălâmbă şi de neclară precum peisajul din jur.

A doua zi dimineaţă, trecând prin faţa porţii castelului, l-am văzut pe Aymeric împărţind arme unui mic grup de indivizi, erau vreo zece cu toţii, îmbrăcaţi cu impermeabile şi vestoane de vânătoare. După care s-au urcat în maşini şi au plecat spre Valognes.

Când m-am întors, pe la ora cinci, am văzut că maşina lui Aymeric era parcată în curte, m-am dus direct spre sufragerie: şedea alături de Frank şi de un al treilea tip, un vlăjgan roşcat, antipatic, care mi-a fost prezentat ca fiind Barnabé. Păreau veniţi de curând, îşi ţineau armele la îndemână şi-şi turnaseră nişte vodci, dar nu-şi scoseseră paltoanele – atunci mi-am dat seama că era teribil de frig în încăpere, se părea că Aymeric renunţase s-o mai încălzească, nu ştiu dacă nu cumva se ducea îmbrăcat la culcare, părea că începuse să renunţe la o grămadă de lucruri.

— Azi-dimineaţă am oprit cisternele cu lapte care veneau din portul Le Havre… Era lapte irlandez şi brazilian. Nu se-aşteptau să fie întâmpinaţi de oameni înarmaţi, au plecat fără să creeze probleme. Numai că, aproape sigur, imediat după aceea s-au dus la jandarmerie. Ce ne facem mâine, când se vor întoarce însoţiţi de CRS? Trebuie s-o luăm de la capăt, ne aflăm în zonă de graniţă.

— Trebuie să rezistăm, nu vor îndrăzni să tragă în noi, nu pot face aşa ceva, a susţinut huiduma roşcată.

— Nu vor trage primii… a intervenit Frank. Dar ne vor ataca şi vor încerca să ne dezarmeze, confruntarea e inevitabilă. Problema e să ştim dacă tragem sau nu. Oricum, dacă ne împotrivim, mâine ne petrecem noaptea la jandarmeria din Saint-Lô. Dacă apar însă răniţi sau morţi, se schimbă treaba.

Am aruncat o privire neîncrezătoare spre Aymeric, care amuţise şi-şi învârtea paharul între degete; era ursuz, supărat, îmi ocolea privirea, aşa că mi-am zis că s-ar cuveni să intervin, să încerc să intervin, dacă mai era încă posibil.

— Ascultă! i-am spus în cele din urmă, fără să ştiu deloc ce aveam să-i zic.

— Da?

De data asta a ridicat fruntea şi m-a privit adânc în ochi – cu aceeaşi privire deschisă de pe vremea când aveam douăzeci de ani, şi care mă făcuse să-l îndrăgesc pe loc.

— Spune-mi, Florent… a continuat el foarte molcom, spune-mi ce gândeşti, o să-ți ascult punctul de vedere. Chiar suntem terminați, nu mai e nimic de făcut? Ce-ar fi potrivit să fac? Sau trebuie să mă port ca taică-meu, să vând ferma, să-mi reînnoiesc abonamentul la Jockey Club şi să-mi isprăvesc viața în linişte? Zi-mi ce gândeşti.

Ar fi trebuit să ajungem aici încă de la început: de la prima mea vizită, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, pe vremea când încerca să se stabilească aici ca agricultor şi când eu mă străduiam, mai banal, să-mi croiesc cariera de funcționar, amânasem conversația asta mai mult de douăzeci de ani, acum sosise clipa, iar ceilalți doi de la masă au amuțit brusc, amândoi deodată; totul rămăsese între noi, între mine şi el.

Aymeric aştepta, cu privirea ațintindu-mi privirea, drept şi inocent, şi-am început să vorbesc fără ca măcar să fiu pe deplin conştient de ce spuneam, aveam impresia că lunec pe un plan înclinat, era năucitor şi uşor grețos, ca de fiecare dată când vine vorba despre adevăr, ceea ce, e drept, nu se întâmplă de prea multe ori într-o viață.

— Vezi tu, i-am spus, din când în când e închisă o uzină, e mutată o unitate de producție, să zicem că sunt concediați şaptezeci de muncitori, iese de-un reportaj pe BFM [58], apare un pichet de grevă, se-apucă să ardă cauciucuri, unul sau doi politicieni se deplasează la fața locului, bun, avem un subiect de actualitate, un subiect interesant, cu trăsături vizuale puternice, în siderurgie sau în industria textilă nu-i la fel, aici însă poți crea imagine. An de an, avem sute de fermieri care pun lacătul pe poartă.

— Sau care-şi trag un glonț… a intervenit sobru Frank, după care a scuturat din mână, vrând parcă să se scuze că a vorbit, şi a devenit posac la loc, impenetrabil.

— Sau care-şi trag un glonț, am întărit eu. În ultimii cincizeci de ani, numărul fermierilor a scăzut enorm în Franța, dar n-a scăzut îndeajuns. Ar trebui să scadă de două sau de trei ori ca să ajungem la standardele europene, la standardele Danemarcei sau Olandei – vorbesc de ele pentru că ne referim la produse lactate, dacă ar fi vorba de fructe, aş lua ca repere Marocul sau Spania. Acum, există ceva mai mult de şaizeci de mii de

---

[58] Post TV francez de informaţie naţională, consacrat actualităţii şi, în special, ştirilor economice şi financiare.

crescători-producători de lapte; după părerea mea, în cincisprezece ani vor rămâne douăzeci de mii. Pe scurt, ceea ce se întâmplă acum în Franța reprezintă un uriaş plan social, cel mai mare plan social pus în practică la ora actuală, dar e un plan social secret, invizibil, în care oamenii dispar individual, fiecare în ungherul lui, fără să fie vreodată subiect de reportaj pentru BFM.

Aymeric a dat din cap cu o satisfacție care mi-a făcut rău, pentru că am priceput chiar în clipa aceea că nu aştepta nimic altceva de la mine, voia doar o confirmare obiectivă a catastrofei, şi eu n-aveam nimic, absolut nimic să-i propun în schimb, în afara trăsnitelor mele reverii moldoveneşti. Şi cel mai rău era că încă nu terminasem.

— În momentul în care vom reduce cu două treimi numărul agricultorilor, am continuat eu – de această dată cu sentimentul că am atins chiar miezul eşecului meu profesional şi că mă autodistrug cu fiecare vorbă rostită, măcar de-aş fi reuşit să-l contrabalansez cu vreun succes personal, dacă aş fi reuşit să fac o femeie fericită sau măcar vreun animal –, în momentul în care vom ajunge la standardele europene, tot nu vom câştiga, ba chiar ne vom trezi în pragul înfrângerii definitive, pentru că în acea clipă vom fi cu adevărat în contact cu piața mondială, iar bătălia cu producția mondială nu avem cum s-o câştigăm.

— Şi credeți că nu vor apărea niciodată măsuri protecționiste? Vi se pare cu totul imposibil?

Tonul lui Frank era ciudat de detaşat, de absent, de parcă ar fi vrut să se informeze despre bizarele superstiții locale.

— Absolut imposibil, am hotărât eu fără ezitare. Chingile ideologice sunt prea strânse.

Gândindu-mă la trecutul meu profesional, la anii mei de slujbaş, îmi dădeam seama că mă confruntasem, într-adevăr, cu nişte ciudate prejudecăți de castă. Interlocutorii mei nu se luptau pentru interesele lor şi nici măcar pentru interesele pe care ar fi trebuit să le apere, era o greşeală să crezi aşa ceva: se luptau pentru nişte idei; ani la rând avusesem de-a face cu oameni dispuşi să moară pentru libertatea comerțului.

— Prin urmare – m-am întors din nou spre Aymeric –, după părerea mea totul s-a dus naibii, sunteți mâncați, aşa că sfatul meu e să încerci să te salvezi de unul singur, Cécile e-o putoare ordinară, las-o să şi-o tragă cu pianistul ei şi uită de fiicele tale, mută-te, vinde ferma, uită de toată nenorocirea asta, dacă te hotărăşti chiar acum, încă mai ai o şansă să-ți iei viața de la capăt.

De data asta vorbisem răspicat, mai limpede de-atât nu se putea, şi n-am zăbovit decât câteva minute. Când m-am ridicat să plec. Aymeric mi-a

aruncat o privire stranie, în care mi s-a părut că desluşesc un strop de amuzament – dar poate că era, de fapt, un strop de nebunie.

A doua zi am putut urmări evoluția conflictului pe BFM, într-un scurt reportaj. Se hotărâseră să ridice blocada fără rezistență, lăsând să treacă cisternele cu lapte dinspre Le Havre către uzinele din Méautis şi Valognes. Frank beneficiase de aproape un minut de interviu, în care, după părerea mea, explica foarte limpede, sintetic şi convingător, sprijinit şi pe câteva cifre, de ce devenise imposibilă situația crescătorilor de vite normanzi. Concluzia lui era că lupta se afla de-abia la început şi că, laolaltă, cele două sindicate chemau oamenii la acțiune în duminica următoare. În decursul interviului, Aymeric a stat mereu lângă el, însă n-a spus nimic, mulțumindu-se să se joace mecanic cu cocoşul puştii de asalt. Am rămas, după acest reportaj, într-o stare de optimism, fără îndoială temporară şi paradoxală: Frank fusese atât de limpede, de moderat şi de lucid în interviu – într-un minut de interviu mi se părea imposibil să te descurci mai bine de-atât –, încât nu vedeam cum s-ar putea să nu se țină seamă de ce-a spus, cum ar putea fi refuzată o negociere. Apoi am stins televizorul, am privit pe fereastra bungalow-ului – era puțin trecut de ora şase, vălătucii de ceață se retrăgeau treptat la căderea nopții – şi mi-am amintit că şi eu, timp de aproape cincisprezece ani, avusesem *mereu* dreptate în notele de sinteză care apărau punctul de vedere al agricultorilor locali, că prezentasem *mereu* cifre realiste, propunând măsuri rezonabile de protecție, circuite scurte şi viabile economic, dar nu eram decât un agronom, un tehnician, şi până la urmă am fost *mereu* contrazis, lucrurile au înclinat *mereu* în ultima clipă spre un triumf al liberului-schimb, către o cursă a productivității, aşa că am deschis o nouă sticlă de vin, noaptea copleşise de-acum peisajul, *Nacht ohne Ende,* cine eram eu să cred că aş fi putut să schimb ceva în dinamica lumii?

Crescătorii de vite normanzi erau chemați să se adune duminică la prânz în centrul localității Pont-l'Évêque. Aflând vestea de pe BFM, am crezut mai întâi că e vorba despre o alegere simbolică, menită să asigure o bună acoperire mediatică a manifestației – brânza purtând acest nume era cunoscută aproape pretutindeni în Franța şi chiar peste granițe. De fapt, aşa cum desfăşurarea evenimentelor avea s-o demonstreze, Pont-l'Évêque fusese aleasă pentru că se afla la intersecția între segmentul autostrăzii A132 care venea de la Deauville şi autostrada A13 Caen–Paris.

Când m-am trezit, în zori, vântul dinspre apus risipise complet ceața, oceanul scânteia până în depărtări, tremurat de valuri uşoare. Cerul în întregime senin desfăşura un degradeu de nuanțe neprihănite, de un albastru palid; mi s-a părut, pentru întâia oară, că deslușesc în zare coastele unei insule. Am scos din nou binoclul: da, era uimitor, dată fiind distanța, dar se vedea lămurit uşoara denivelare de un verde crud a ceea ce constituia probabil coasta insulei Jersey.

Pe o vreme ca asta părea că nu se poate întâmpla nimic dramatic şi nu mai aveam nici un chef să mă văd iar confruntat cu necazurile agricultorilor; când m-am suit la volanul automobilului meu 4×4, aveam mai mult sau mai puțin intenția să merg să mă plimb pe falezele de la Flamanville, eventual să continui până la capul Jobourg; într-o astfel de zi, se putea cu siguranță zări coasta de la Alderney; m-am gândit, în grabă, la ornitolog; poate că rătăcirea lui fără rost îl dusese mult mai departe, în zone mult mai întunecate, poate că în clipa asta putrezea în vreo temniță din Manilla, ceilalți puşcăriaşi avuseseră deja serios grijă de el, pe trupul lui tumefiat şi plin de sânge colcăiau râuri de gândaci, gura cu dinții sparți era incapabilă să stăvilească goangele care i se strecurau pe gât. Imaginea asta respingătoare a fost prima zgaibă pe chipul dimineții acesteia. A mai apărut una atunci când treceam prin fața hangarului unde Aymeric îşi depozita utilajele agricole, şi când l-am zărit într-un treapăd continuu, înghesuind bidoane cu motorină în bena camionetei. De unde şi până unde bidoane cu motorină? Nu-mi mirosea deloc a bine. Am oprit motorul, şovăitor, trebuia oare să-i vorbesc? Ce să-i spun? Ce-aş fi putut adăuga la ceea ce-i spusesem ieri-seară? Oamenii nu ascultă niciodată sfaturile, iar atunci când cer sfaturi o fac numai şi numai ca să nu le urmeze, ca să-şi certifice, printr-o voce exterioară, c-au apucat-o pe o spirală a năruirii şi a morții, sfaturile primite îndeplinesc exact rolul corului antic, care-i confirmă eroului că s-a afundat pe drumul prăpădului şi al haosului.

Dimineața era totuşi atât de frumoasă, parcă nu-mi venea încă să cred, şi, după o scurtă ezitare, am pornit din nou maşina în direcția Flamanville.

Plimbarea pe faleză a fost, din păcate, un eşec. Cu toate astea, niciodată lumina n-a fost mai frumoasă, niciodată aerul n-a fost mai proaspăt şi mai întremător, niciodată verdeața câmpurilor n-a fost mai fermecătoare; şi niciodată, cred, n-am fost mai nefericit. Am ținut drumul până la capul Jobourg şi-a fost încă şi mai rău, era probabil inevitabil să-mi vină în minte imaginea lui Kate, albastrul cerului era şi mai intens, lumina mai cristalină, devenise acum o lumină de miazănoapte, mai întâi i-am revăzut privirea îndreptată spre mine în parcul de la castelul Schwerin, privirea ei îngăduitoare şi blândă, care mă iertase deja, şi apoi m-au năpădit şi alte amintiri, cu câteva zile mai vechi, din timpul unei plimbări pe care o făcuserăm împreună pe dunele de la Sonderborg, da, acolo, părinții ei locuiau la Sonderborg şi lumina din dimineața asta era exact aceeaşi, m-am retras câteva minute la volanul Mercedesului şi-am închis ochii, trupul îmi era scuturat de mici tremurături ciudate, dar n-am plâns, după toate aparențele îmi secaseră lacrimile.

Către ora unsprezece dimineața, am pornit spre Pont l'Évêque. Cu doi kilometri înainte de intrarea în oraş, drumul departamental era blocat de nişte tractoare parcate pe mijlocul carosabilului. Până în centru erau multe, să tot fi fost câteva sute, absența forțelor de ordine era uşor surprinzătoare, oricum, agricultorii mâncau şi beau în preajma vehiculelor, păreau destul de potoliți. L-am sunat pe Aymeric pe mobil, dar nu mi-a răspuns, apoi am mers câteva minute pe jos înainte să-mi dau seama că n-aveam nici o şansă să-l găsesc prin toată mulțimea de-acolo. M-am întors la maşină şi am făcut calea îndărăt spre Pierrefitte-en-Auge, după care am tăiat-o spre o colină aflată deasupra intersecției rutiere. Parcasem de doar două minute, când evenimentele s-au precipitat. Un mic grup de vreo zece camionete, printre care am recunoscut şi Nissanul Navara al lui Aymeric, a coborât încet pe breteaua de acces spre A13. Un ultim autoturism, înaintând uşor în slalom, a reuşit să treacă, în vuiet de claxoane, înainte ca accesul spre Paris să fie blocat. Îşi aleseseră bine locul, imediat după o linie dreaptă de cel puțin doi kilometri, vizibilitatea era perfectă, maşinile aveau destul timp să frâneze. Acum, la începutul după-amiezii, circulația era încă fluidă, însă s-a creat foarte curând un dop, s-au mai auzit nişte claxoane, din ce în ce mai rare, apoi s-a lăsat tăcerea.

Comandoul era alcătuit din vreo douăzeci de agricultori; opt dintre ei s-au aşezat în spatele camionetelor, îndreptându-şi armele către automobilişti, până la primele maşini rămăsese un spațiu de vreo cincizeci de metri. Aymeric stătea în centru, cu mitraliera de asalt Schmeisser în mână. Era destins, stăpân pe el, şi şi-a aprins dezinvolt ceea ce mi s-a părut a fi un *joint* – sincer vorbind, nu-l văzusem niciodată fumând altceva. Frank îi

stătea de-a dreapta, îl simțeam mult mai nervos, strângea în mâini o, aparent, simplă puşcă de vânătoare. Ceilalți agricultori au început să deşarte bidoanele de motorină depozitate în benele camionetelor, răspândind conținutul pe toată lățimea autostrăzii în timp ce se retrăgeau cincizeci de metri în spate.

Aproape că isprăviseră, când a apărut în zare primul vehicul blindat al celor de la CRS. Lentoarea intervenției lor avea să facă obiectul a numeroase polemici; ca martor, pot spune că era într-adevăr foarte greu să-ți croieşti drum, degeaba îşi acționau violent sirenele, automobiliştii (dintre care cei mai mulți frânaseră la limită, majoritatea maşinilor se ciocniseră pe drum) nu aveau pur şi simplu cum să se mişte; ar fi trebuit să coboare şi să continue mergând pe jos, era singura hotărâre care putea fi luată şi, în acelaşi timp, singurul reproş care putea fi adus, la modul cinstit, comandantului de pluton.

Chiar în momentul în care ajunseseră în preajma scenei confruntărilor, două maşini agricole au coborât pe breteaua de acces: erau două utilaje uriaşe, o secerătoare-treierătoare şi o maşină de însilozat porumbul, aproape la fel de late cât drumul de acces, conducătorii stăteau cățărați la patru metri distanță de sol. S-au oprit, greoi, definitiv, în mijlocul bidoanelor, după care şoferii au sărit de la locul unde se aflau şi s-au alăturat tovarăşilor lor; de-abia acum înțelegeam ce voiau să facă, deşi încă nu-mi venea să cred. Ca să obțină utilajele agricole, apelaseră la CUMA [59], probabil cea din Calvados; îmi aminteam de clădirile CUMA aflate la câteva zeci de metri de DRAF, iar imaginea recepționerei (o bătrână divorțată şi nefericită care nu reuşise să se dezbare cu totul de sex, ceea ce provocase câteva episoade jenante) mi-a trecut pentru scurtă vreme prin minte. Ca să li se împrumute o maşină de însilozat şi o secerătoare-treierătoare (cu ce i-or fi aburit? nu era nici vremea însilozării şi cu atât mai puțin cea a secerişului), trebuiseră să-şi decline măcar identitatea, altfel nu se putea, maşinile alea valorau sute de mii de euro, iar ei erau responsabili penal, n-aveau pe unde scoate cămaşa, le era imposibil, intraseră într-o fundătură, o apucaseră pe cel mai scurt drum către sinucidere.

Evenimentele s-au succedat apoi cu o repeziciune surprinzătoare, ca un fel de secvență pentru care se făcuseră îndelungate repetiții, o secvență fără cusur; de îndată ce ambii conducători de vehicule s-au alăturat celorlalți, un individ înalt, solid şi roşcat (mi s-a părut că-l recunosc pe Barnabé, pe care-l văzusem cu puțină vreme înainte la Aymeric) a scos din

---

[59] Cooperativă de folosinţă a materialului agricol – CUMA –, are ca obiectiv punerea la dispoziţia aderenţilor a materialelor agricole şi salariaţilor necesari.

cabina din spate a camionetei un lansator de rachete, pe care l-a armat fără grabă.

Apoi a lansat două rachete în direcția rezervoarelor de carburant ale utilajelor. Explozia a fost instantanee, două uriaşe fuioare de flăcări s-au înălțat către cer, apoi s-au contopit şi au fost învăluite de un imens nor de fum, negru şi aproape dantesc, n-aş fi bănuit nicicând că motorina agricolă putea produce un fum atât de întunecat. În decursul acestor câteva clipe au fost făcute majoritatea fotografiilor reproduse ulterior în toate ziarele lumii – şi în mod special cea a lui Aymeric, care avea să se regăsească pe pagina întâi a atâtor cotidiene, de la *Corriere della Sera* la *New York Times.* Era nespus de chipeş, buhăiala de pe figură îi dispăruse în mod misterios, şi, mai ales, părea împăcat, aproape amuzat, cu pletele blonde fluturând în bătaia unui vânt care tocmai atunci se pornise; în colțul gurii îi atârna nelipsitul *joint*, şi-şi ținea pe jumătate ridicată, la nivelul coapsei, puşca de asalt Schmeisser; fundalul era de o violență abstractă şi absolută, o trombă de flăcări se răsucea în fața unei perdele de fum negru; însă în clipa aceea Aymeric părea fericit, mă rog, aproape fericit, părea, măcar, că îşi aflase locul potrivit, privirea şi mai ales atitudinea relaxată reflectau o insolență fără margini, compuneau una dintre imaginile eterne ale revoltei, motiv pentru care atâtea cotidiene de informație din lumea întreagă o şi preluaseră. Era – şi mă aflam cu siguranță printre puținii capabili să vadă asta – acel Aymeric dintotdeauna, un tip de treabă, fundamental de treabă şi chiar bun, care voise doar să fie fericit, îşi urmase visul rustic întemeiat pe o producție cumpănită şi de calitate, dar şi pe Cécile, însă Cécile se dovedise o putoare ordinară topită după viața la Londra alături de un pianist monden, iar Uniunea Europeană se purtase şi ea ca o putoare ordinară în această poveste cu cotele de lapte, nu se aştepta cu siguranță ca lucrurile să se încheie astfel.

Cu toate astea nu înțeleg, continui să nu înțeleg de ce lucrurile s-au încheiat aşa, încă se mai întrezăreau diverse configurații de viață acceptabile, nu cred că exagerasem cu povestea mea despre moldoveancă, era chiar compatibilă cu Jockey Club-ul, există cu siguranță o aristocrație moldovenească, peste tot există, la urma urmei am fi putut născoci un scenariu, oricum, la un moment dat Aymeric şi-a ridicat arma, a pus-o în poziție de tragere şi a înaintat spre aliniamentul celor de la CRS.

Avuseseră răgaz să alcătuiască o formație de luptă decentă; între timp sosise un al doilea vehicul blindat, dăduse deoparte fără prea multe garagațe câțiva jurnalişti, aceştia protestaseră desigur, dar cedaseră în fața simplei amenințări virile a unui pulan în cap, nici măcar nu era nevoie să-şi scoată armele, e totuşi mai uşor când ai de-a face cu nişte jartele, în sfârşit,

se retrăseseră mult mai jos față de câmpul de luptă (jurnaliştii respectivi dădeau deja mesaje de protest pe Twitter, reclamând atingeri la libertatea presei, dar nu era treaba celor de la CRS, de asta se ocupau comunicatorii).

Oricum, aliniamentul gărzilor CRS era format, la vreo treizeci de metri de cel al agricultorilor. Era un rând compact, uşor arcuit, corect din punct de vedere militar, şi delimitat printr-un meterez din scuturi de plexiglas cu armătură.

O vreme am crezut că fusesem singurul martor a ceea ce avea să se întâmple, dar n-a fost aşa, un cameraman de la BFM reuşise să se ascundă într-un tufiş de pe taluzul autostrăzii, scăpând de năvala celor de la CRS, şi avea să ofere nişte imagini perfect grăitoare ale evenimentului, care au fost difuzate timp de două ore, înainte ca postul TV să le retragă şi să-şi ceară scuze public, însă era deja prea târziu, secvența fusese preluată pe rețelele de socializare şi, la jumătatea după-amiezii, însuma mai mult de un milion de vizualizări; curiozitatea deşănțată a canalelor de televiziune a fost încă o dată, şi pe bună dreptate, stigmatizată; ar fi fost mai bine ca această secvență video să slujească nevoilor anchetei şi numai lor.

Cu puşca sprijinită comod la şold, Aymeric a început să se rotească încet, ochindu-i pe rând pe cei de la CRS. S-au strâns unul în altul, micşorând lățimea plutonului cu mai bine de un metru, s-a auzit un zgomot destul de puternic atunci când li s-au ciocnit scuturile de plexiglas, apoi s-a lăsat liniştea. Fermierii înşfăcaseră puştile şi înaintaseră în fața lui Aymeric, cu armele în poziție de foc; nu aveau însă decât puşti de vânătoare, aşa încât militarii îşi dădeau desigur seama că doar Schmeisser-ul lui Aymeric era în stare să le spargă scuturile şi să le străpungă vestele anti-glonț. Când mă gândesc retrospectiv, cred că asta a fost, nemaipomenita încetineală a mişcării lui Aymeric a provocat tragedia, dar şi expresia ciudată de pe fața lui, părea *în stare de orice*, iar oamenii *în stare de orice* sunt din fericire puțin numeroşi, dar pot produce pagube considerabile, aceşti CRS de rând, de obicei încartiruiți la Caen, ştiau acest lucru, însă mai degrabă teoretic, nu erau pregătiți să înfrunte un asemenea pericol, cei de la GIGN [60] sau de la RAID [61] ar fi fost mai stăpâni pe situație, iar asta a fost reproşat cu vârf şi îndesat ministrului de Interne, dar, pe de altă parte,

[60] Grupul de Intervenţie al Jandarmeriei Naţionale, unitate de elită a jandarmeriei franceze, specializată în gestionarea crizelor şi în misiuni cu grad ridicat de risc.

[61] Unitate de elită a Poliţiei franceze, al cărei nume a fost ales ca trimitere la cuvântul „raid“, desemnând un asalt militar. Prin retracronimie, a primit înţelesul Recherche, Assistance, Intervention, Dissuasion (Cercetare, Asistenţă, Intervenţie, Descurajare).

cum puteai să prevezi aşa ceva, nu era vorba de terorişti internaţionali, la început fusese doar o banală manifestaţie a unor fermieri. Aymeric părea amuzat, sincer amuzat şi zeflemitor, dar şi cu mintea în altă parte, hăt *departe*, cred că nu văzusem niciodată pe cineva atât de străin, îmi amintesc că mi-a trecut prin cap să dau fuga în jos pe povârniş spre el, dar chiar în momentul în care îmi venise ideea mi-am dat seama că era zadarnică şi că nimic prietenesc sau uman nu-l mai putea, de-acum, atinge.

S-a întors încet, de la stânga la dreapta, ţintindu-i pe fiecare dintre poliţiştii de la CRS, ascunşi dincolo de scuturi (nutream convingerea că ei nu puteau în nici un caz să tragă primii; era însă singura certitudine pe care o aveam, de fapt). A făcut apoi mişcarea inversă, de la dreapta la stânga; după aceea, mai încet încă, s-a întors spre centru, a încremenit câteva clipe, cred că mai puţin de cinci. Şi-atunci i-a apărut ceva ciudat pe chip, ca un fel de durere profundă; a întors ţeava puştii, şi-a proptit-o sub bărbie şi a apăsat pe trăgaci.

Trupul i-a căzut pe spate, izbind zgomotos platforma metalică a camionetei, n-a împroşcat nici sânge, nici bucăţi de creier, nimic de felul ăsta, totul a fost neobişnuit de sobru şi de estompat; nimeni însă, cu excepţia mea şi a cameramanului de la BFM, n-a văzut ce se întâmplase. La doi metri în faţa lui, Frank a scăpat un urlet şi şi-a descărcat arma fără măcar să ţintească, spre cei de la CRS; mai mulţi agricultori i-au urmat îndată exemplul. Toate aceste detalii au fost lămurite fără dubiu în cursul anchetei, prin vizionarea filmării: nu doar că trupele CRS nu-l doborâseră pe Aymeric, spre deosebire de ce crezuseră tovarăşii lui, dar chiar se feriseră de patru sau cinci gloanţe trase spre ei înainte să riposteze. Cert este că în timpul ripostei – iar asta a constituit obiectul unei alte polemici, mai serioase – n-au umblat cu jumătăţi de măsură: nouă agricultori au fost ucişi pe loc; al zecelea a murit în timpul nopţii, la spitalul din Caen, laolaltă cu un tip de la CRS, ceea ce a crescut numărul victimelor la unsprezece. De mult nu se mai văzuse aşa ceva în Franţa şi, cu siguranţă, niciodată cu prilejul unei manifestaţii a fermierilor. Am aflat toate astea din presă, puţin mai târziu, în zilele următoare. Nu ştiu cum de am reuşit să mă întorc chiar în aceeaşi zi la Canville-la-Rocque; şofatul are automatismele lui; se pare că există automatisme în aproape orice facem.

A doua zi dimineață m-am trezit foarte târziu, cu o stare de greață şi de îndoială apropiate de spasm, nimic din toate astea nu mi se părea posibil şi real, era cu neputință ca Aymeric să se fi împuşcat, nu se putea încheia în felul ăsta. Cunoscusem aproape aceeaşi senzație, odată, când începuseră să se disipeze efectele LSD-ului, cu multă vreme în urmă, dar a fost mult mai puțin grav, nimeni nu murise, era o poveste cu o gagicuță care nu-şi mai amintea dacă se lăsase luată pe la spate, în fine, ale tinereții valuri. Am pornit cafetiera, mi-am înghițit pastila de Captorix şi am scos celofanul de pe un nou cartuş de Philip Morris, apoi am deschis televizorul pe BFM, şi totul m-a pocnit direct în moalele capului, nu visasem ziua de ieri, totul era adevărat, BFM difuza exact imaginile de care-mi aminteam, pe care încerca să le împăneze cu diverse comentarii politice potrivite, oricum, evenimentele din ajun chiar avuseseră loc, starea de spirit care-i contagiase pe crescătorii de vite din La Manche şi din Calvados se decantase într-o dramă, o fractură locală se întrupase într-o dezlănțuire puternică, şi fusese pusă la punct îndată o configurație istorică însoțită de o povestioară. Această configurație era locală, dar avea să aibă, în mod vădit, consecințe globale, pe postul informativ începuseră treptat să apară comentariile politice, iar conținutul lor general m-a uimit: ca de obicei, toată lumea condamna violența, deplângea tragedia şi extremismul anumitor agitatori; în schimb, era vizibilă în rândul responsabililor politici o anume stânjeneală, o tulburare profund neobişnuită pentru ei, nici unul nu omitea să sublinieze că se cuvenea, până la un anumit punct, să înțelegem disperarea şi furia fermierilor, în special la crescătorii de vite, scandalul eliminării cotelor de lapte revenea ca un exces obsedant, vinovat, pe care nimeni nu-l putea da uitării, doar Frontul Național părea perfect lămurit. Condițiile de netolerat cu care marile magazine îi împovărau pe producători erau de asemenea un subiect stânjenitor, pe care toți, cu excepția, poate, a comuniştilor – am aflat cu acest prilej că încă mai exista un Partid Comunist şi că avea chiar aleşi – preferau să-l treacă cu vederea. În ceea ce mă priveşte, aveam o singură certitudine, anume că trebuia să plec, să-mi caut un alt adăpost. M-am gândit la conexiunea Internet din grajd, probabil că funcționa, n-ar fi avut nici un motiv să nu meargă.

În curtea castelului era garată o camionetă a jandarmeriei. Am intrat şi eu. Doi jandarmi, din care unul să fi avut cincizeci de ani, iar celălalt treizeci şi cinci, se opriseră în fața dulapului în care se aflau armele lui Aymeric şi le treceau de la unul la altul, cercetându-le cu atenție. Erau în mod vizibil fascinați de acest arsenal, schimbau în şoaptă comentarii pe care le bănuiam judicioase, la urma urmei era meseria lor, într-un fel, şi m-am văzut nevoit să trântesc un „Bună ziua!“ sonor ca să-mi dea atenție. Am

avut un scurt moment de panică atunci când cel mai bătrân s-a întors spre mine, m-am dus cu gândul la carabina Steyr Mannlicher, dar m-am stăpânit îndată, mi-am spus că era, fără îndoială, prima dată când vedeau armele lui Aymeric, n-aveau nici un motiv să presupună că lipseşte una din ele – ba chiar două, dacă puneam la socoteală şi puşca Smith & Wesson. Desigur, dacă ar fi verificat permisele de port-armă şi ar fi făcut comparație, s-ar fi putut ivi o problemă, dar toate îşi au vremea lor, cum se zice, aproximativ, în Ecleziast. Le-am explicat că închiriasem unul din bungalow-uri, dar m-am ferit să le spun că-l cunoşteam pe Aymeric. Nu eram deloc îngrijorat: în ochii lor reprezentam un element lipsit de importanță, un soi de turist, n-aveau nici un motiv să-şi complice existența cu unul ca mine, misiunea lor nu era oricum prea uşoară, ne aflam într-un departament liniştit, în care nu exista practic criminalitate, Aymeric îmi spusese că lumea îşi lăsa adesea uşa deschisă când pleca de-acasă pe timpul zilei, lucru destul de rar până şi în zonele rurale, pe scurt, nu întâlniseră cu siguranță o situație asemănătoare.

— Ah, da, bungalow-urile… a răspuns cel mai în vârstă, de parcă s-ar fi deşteptat dintr-o lungă visare, părea că uitase până şi de existența bungalow-urilor.

— Acum trebuie să plec, am continuat, e tot ce mi-a rămas de făcut.

— Da, trebuie să plecați, a confirmat cel mai vârstnic, asta trebuie să faceți.

— Vă aflați probabil în vacanță, a intervenit cel mai tânăr, îmi pare rău pentru dumneavoastră.

Am clătinat tustrei din cap, mulțumiți de convergența aprecierilor noastre.

— Mă întorc îndată, am conchis eu, cam nefiresc pentru cineva care voia să închidă discuția. Când eram în pragul uşii, am întors capul: se cufundaseră din nou în examinarea puştilor şi carabinelor.

În staul, am fost întâmpinat de mugete lungi, neliniştite şi tânguitoare; sigur, mi-am spus, n-au fost nici furajate, nici mulse în dimineața asta, şi probabil că ar fi trebuit hrănite şi în seara din ajun, oare vacile aveau mese regulate, habar n-aveam.

M-am întors spre castel şi i-am reîntâlnit în fața rastelului pe jandarmi; păreau în continuare absorbiți în meditații de nepătruns, fără îndoială de ordin balistic şi tehnic; în plus, îşi spuneau, poate, că dacă toți fermierii din partea locului erau înarmați la fel riscau să aibă probleme în cazul unor răzmerițe serioase. Le-am adus la cunoştință situația vacilor.

— Aah, da, vacile… a zis cel mai vârstnic cu un ton plângăreț, ce-i de făcut cu vacile?

Păi, nu prea ştiam, să le furajeze, ori să cheme pe cineva în stare s-o facă, oricum era problema lor, nu a mea.

— Plec imediat, am continuat.

— Da, desigur, o să plecați îndată, a întărit cel mai tânăr, de parcă era limpede că asta trebuia să fac, mai mult, de parcă şi-ar fi dorit să plec.

Era exact cum bănuisem: n-aveau nevoie de probleme în plus, părea că vrea să-mi spună jandarmul, de fapt aveau aerul că sunt complet depăşiți de amploarea evenimentului, de migala cu care superiorii ierarhici aveau să le disece raportul despre „aristocratul martir al cauzei țărăneşti“, aşa cum începuseră să-l numească în anumite ziare, aşa că m-am întors la maşină fără să mai schimbăm vreo vorbă.

În ce mă priveşte, nu mă simțeam totuşi în stare să caut o gazdă pe Internet, mai cu seamă că eram însoțit de mugetul tânguitor al vacilor, la drept vorbind nu mă simțeam capabil de aproape nimic, am condus câțiva kilometri la întâmplare, într-o stare de gol mental aproape absolut, cu ultimele facultăți perceptive dedicate integral căutării unui hotel. Cel dintâi pe care l-am văzut se numea Hostellerie de la Baie, nici măcar n-am remarcat numele satului, proprietarul avea să mă informeze ulterior că era vorba de Régneville-sur-Mer. Am rămas timp de două zile prostrat în cameră, îmi luam în continuare pastilele de Captorix, dar n-am reuşit să mă ridic în capul oaselor, să mă spăl, ori măcar să-mi desfac valiza. Nu eram în stare să mă gândesc la viitor, de altfel nici la trecut, iar la prezent, nici vorbă; problema, însă, era legată mai ales de viitorul imediat. Ca nu cumva proprietarul să intre la griji, i-am explicat că eram prieten cu fermierii ucişi la manifestație şi că fusesem de față la evenimente. Mutra lui mai degrabă binevoitoare s-a întunecat dintr-odată; indiscutabil, asemenea tuturor locuitorilor din zonă, era solidar cu fermierii.

— Cred c-au făcut bine ce-au făcut! a afirmat el cu tărie. Nu se mai putea să continue aşa, sunt lucruri de neacceptat pe lumea asta, vine vremea când trebuie să ripostezi…

Eram cu atât mai puțin dispus să-l contrazic cu cât gândeam, de fapt, aproape la fel.

În seara celei de-a doua zile, m-am ridicat ca să mă alimentez. La ieşirea din sat se afla un mic birt numit Chez Maryvonne. Zvonul că eram un prieten al „domnului d'Harcourt“ se răspândise probabil prin sat, am fost întâmpinat de patroană cu amabilitate şi respect, s-a interesat în câteva rânduri dacă nu mai aveam nevoie de ceva, dacă nu cumva stau în curent etc. Puținii clienți erau țărani de-ai locului care beau vin alb la bar, eram singurul care mânca. Din când în când mai schimbau câte-o vorbă cu voce scăzută, am desluşit de câteva ori „CRS“, pronunțat cu mânie. Simțeam în

jur, în cafeneaua asta, un aer ciudat, avea ceva din atmosfera Vechiului Regim, de parcă 1789 nu lăsase decât nişte urme palide, m-aşteptam ca, dintr-o clipă în alta, vreun țăran să-l evoce pe Aymeric, numindu-l „domnul nostru".

A doua zi m-am dus la Coutances, totul se afla sub ceață, abia dacă se zăreau turlele catedralei, care, de altfel, părea nespus de elegantă, localitatea în întregul ei era tihnită, plină de vegetație, frumoasă. Cumpărasem un exemplar din *Le Figaro* de la barul-tutungerie-difuzare presă şi m-am apucat să-l citesc la Taverne du Parvis, o braserie spațioasă plasată chiar în piața catedralei, care funcționa atât ca restaurant, cât şi ca hotel, decorată în stil 1900, cu fotolii din lemn şi piele, câteva lampadare Art Nouveau, în sfârşit, era în mod limpede *the place to be* din Coutances. Căutam o analiză de substanță ori măcar o poziție oficială a republicanilor, dar nu era nimic de felul ăsta, în schimb un ditamai articolul îi era consacrat lui Aymeric, care fusese înmormântat în ajun, ceremonia fusese oficiată în catedrala din Bayeux în prezența unui „public numeros şi cernit", după cum preciza cotidianul. Primele cuvinte din şapou, „Sfârşitul tragic al unei mari familii franceze", mi se păreau exagerate, avea totuşi două surori, din perspectiva transmiterii titlurilor nobiliare poate că se ivea o problemă, dar asta îmi depăşea deja competența.

La două străzi mai încolo am dat de un cybercafé, ținut de doi arabi care semănau într-atât, încât ai fi zis că sunt gemeni, şi al căror *look* salafist era atât de exagerat, încât erau probabil inofensivi. Mi-am închipuit că sunt celibatari, ori poate căsătoriți cu nişte surori gemene şi că trăiesc într-un duplex, mă rog, cam ăsta era tipul de relație între ei.

Erau nu ştiu câte site-uri pe tema asta, astăzi există site-uri pentru orice, dar am nimerit-o cu *aristocrates.org* sau cu *noblesse.net*, nu-mi mai amintesc. Ştiam că Aymeric provenea dintr-o familie veche, dar nu ştiam cât de veche, aşa că am fost impresionat. Întemeietorul dinastiei era un oarecare Bernard le Danois [62], tovarăş de arme al lui Rollon, conducător viking care obținuse, în anul 911, prin tratatul de la Saint-Clair-sur-Epte, stăpânirea Normandiei. Ulterior, cei trei frați d'Harcourt, Errand, Robert şi Anquetil, luaseră parte la cucerirea Angliei alături de Wilhelm Cuceritorul, primiseră drept răsplată suzeranitatea unor domenii întinse de-o parte şi de alta a Canalului Mânecii şi, drept urmare, întâmpinaseră anumite dificultăți de poziționare la începutul Războiului de 100 de ani; cu toate astea, au optat până la urmă pentru Capețieni în detrimentul Plantageneților, sigur, cu excepția lui Geoffroy d'Harcourt, zis şi „Şchiopul", care a îndeplinit, în jurul anului 1340, un rol destul de ambiguu, ceea ce i-a fost reproşat, cu

[62] Bernard Danezul.

obişnuita emfază, de Chateaubriand, dar, cu această excepție, au devenit supuşi credincioşi ai Coroanei franceze – numărul de ambasadori, de prelați şi de conducători militari pe care i-a dat țării a fost considerabil. Rămânea totuşi o ramură englezească, cea a cărei deviză, „Vor veni timpuri bune“, era destul de puțin potrivită împrejurărilor. Moartea violentă a lui Aymeric, pe platforma camionetei Nissan Navara, mi se părea deopotrivă conformă şi contrară vocației familiei sale, şi mă întrebam ce părere ar fi avut tatăl său despre asta; murise cu arma în mână ca să apere țărănimea franceză, ceea ce reprezenta misiunea dintotdeauna a nobilimii; pe de altă parte, îşi pusese capăt zilelor, ceea ce nu semăna deloc cu felul în care îşi da obştescul sfârşit un cavaler creştin; ar fi fost preferabil, una peste alta, să ucidă vreo doi sau trei tipi de la CRS.

Căutările îmi luaseră timp, unul dintre frați mi-a oferit un ceai de mentă pe care l-am refuzat, niciodată nu îmi plăcuse, în schimb am acceptat o băutură gazoasă. În timp ce-mi degustam paharul de Sprite Orange, mi-am dat seama că proiectul meu inițial era să găsesc un acoperiş, de preferință în zonă – simțeam că n-am curaj să mă-ntorc la Paris, unde, de altfel, nici n-aveam ce căuta – şi, preferabil, chiar în seara aceea; găsirea locului potrivit mi-a luat mai mult de un ceas de noi căutări; se afla undeva între Flers şi Falaise, într-un sat care purta numele ciudat de Putanges, ceea ce mă împingea inevitabil către nişte parafraze la Pascal, „La femme n’est ni ange ni pute“ etc. „Qui veut faire l’ange fait la pute“ [63], în fine, nu-nsemna mare lucru, mie însă şi înțelesul versiunii originale a lui Pascal îmi scăpase mereu, ce-o fi vrut oare Pascal să spună? Lipsa sexualității mă apropia neîndoios de îngeri, asta-mi susurau la ureche vagile mele cunoştințe de angelologie, dar cum ajungeam din pricina asta să fiu fiară? Nu pricep.

Oricum, proprietarul locuinței a fost uşor de contactat, da, locul era disponibil, pentru o perioadă neprecizată, disponibil chiar din seara aceea dacă aveam chef, o să fie destul de greu să-l găsiți, m-a avertizat el, e izolat în mijlocul pădurii, am stabilit să ne întâlnim la ora 18, în fața bisericii din Putanges.

Dacă era retras în inima pădurii, ar fi trebuit poate să-mi fac nişte provizii. Diverse afişe mă înştiințaseră că exista la Coutances un centru comercial Leclerc, dublat de un Leclerc drive, de o benzinărie Leclerc, de un spațiu cultural Leclerc şi de o agenție de voiaj – desigur, tot Leclerc.

---

[63] „Femeia nu este nici înger (ange), nici curvă (pute)“, „Cine vrea să fie înger ajunge să fie curvă“. Textul lui Pascal, din Pensées, este „L’homme n’est ni ange, ni bête, et le malheur veut que qui veut faire l’ange fait la bête“– „Omul nu este nici înger, nici fiară, şi, din nefericire, cine vrea să fie înger ajunge să fie fiară“.

Nu pusesem niciodată în viața mea piciorul într-un centru comercial Leclerc. Am fost uluit. Nu mi-aş fi putut închipui că există un magazin atât de bine aprovizionat, aşa ceva era neconceput la Paris. În plus, îmi petrecusem copilăria la Senlis, orăşel desuet, burghez, anacronic chiar în anumite privințe – iar părinții mei se încăpățânaseră, până la moarte, să sprijine prin cumpărăturile făcute supraviețuirea comerțului de proximitate. De Méribel ce să mai vorbim, era un loc artificial, născut din nimic, departe de fluxurile adevărate ale comerțului mondial, o pură şmecherie turistică. Centrul Leclerc din Coutances era altceva, aici chiar aveai de-a face cu marea, foarte marea distribuție. Produse alimentare de pe toate continentele stăteau în rafturi interminabile şi aproape că mă lua amețeala gândindu-mă la logistica folosită, la uriaşele containere care străbăteau atâtea nesigure oceane.

Te uită-n jos pe canale
La toate acele vapoare
La vasele dormind printre spume:
Ca să-ți aducă în grabă un dar,
Vor zbura, cu suflet hoinar,
Veni-vor din margini de lume. [64]

N-am putut, după jumătate de oră de colindat, când căruciorul mi-era deja plin mai mult de jumătate, să mă împiedic să-mi amintesc din nou de moldoveanca potențială pe care Aymeric ar fi putut, ar fi trebuit s-o facă fericită, şi care acum trăgea să moară într-un colț pierdut din Moldova ei natală, fără ca măcar să fi bănuit existența acestui paradis. Ordine şi frumusețe e prea puțin spus. Lux, calm şi voluptate [65] de-a dreptul. Biata moldoveancă; şi bietul Aymeric.

[64] Charles Baudelaire, fragment din poemul L' invitation au voyage, din volumul Les Fleurs du Mal.
[65] Aluzie la două versuri din acelaşi poem: „Là, tout n'est qu'ordre et beauté, / Luxe, calme et volupté."

Casa se afla la Saint-Aubert-sur-Orne; era un cătun care ținea de Putanges, dar care nu apărea pe toate GPS-urile, mi-a explicat proprietarul. Avea vreo patruzeci de ani, ca şi mine, părul grizonant îi era tuns scurt, aproape ras, ca şi al meu, şi avea un aer mai degrabă sinistru, ca şi mine, mă tem; conducea un Mercedes G 500, iar eu, un G 350, ceea ce stabilea între noi o mini-ierarhie acceptabilă. Venea din Caen; mă întrebam ce profesie o fi având, nu izbuteam să-mi dau seama. Era arhitect, mi-a spus. Arhitect ratat, a mai precizat. Sigur, ca majoritatea arhitecților, a adăugat. Proiectase, între altele, Appart City din ZAC – Caen Nord, unde Camille locuise timp de o săptămână înainte să pătrundă cu adevărat în viața mea; nu era un motiv de mândrie, a comentat el; nu, negreşit nu era.

Dorea, desigur, să afle cât timp aveam de gând să rămân; era o întrebare serioasă, puteam într-adevăr rămâne trei zile ori trei ani. Am bătut palma fără prea multe discuții pentru un contract de-o lună, cu reînnoire tacită, îi plăteam chiria la începutul fiecărei luni, era posibil prin cec, putea să-şi treacă banii pe contul de întreprindere. Nici măcar n-are legătură cu reducerea impozitului, a adăugat el scârbit, mi-e doar silă să completez declarația, nu ştia niciodată dacă să bifeze căsuța BZ sau BY, cel mai simplu era să nu bifeze nimic; nu m-a surprins, remarcasem aceeaşi indolență la diverşi reprezentanți ai unor profesii independente. Nu venea niciodată să stea aici şi începuse să creadă că nu va mai reveni vreodată; de când divorțase, cu doi în urmă, nu prea îl mai trăgea ața spre domeniul imobiliar, cum nu-l mai trăgea nici spre multe alte lucruri. Viețile noastre erau atât de asemănătoare, că începea să devină apăsător.

Avusese puțini chiriaşi, oricum nici unul înaintea lunilor de vară, avea să scoată îndată anunțul de pe site. Însă nici măcar vara nu mergea cine ştie ce.

— Nu există Internet, mi-a zis, cuprins brusc de o ciudată îngrijorare, sper că ştiați, sunt aproape sigur că am menționat în anunț.

I-am răspuns că ştiam şi că mă împăcasem cu ideea. Am văzut atunci că ochii îi sunt străbătuți de un scurt fior de teamă. Erau destule persoane depresive care doreau să se izoleze, să-şi petreacă nişte luni în pădure „ca să-şi facă bilanțul interior"; însă dacă cineva accepta fără să crâcnească lipsa Internetului pentru o perioadă nedefinită însemna că treaba era groasă. Asta i se citea în privirea neliniştită.

— N-o să mă sinucid, i-am zis cu un surâs pe care l-aş fi vrut dezarmant, dar care, în realitate, păruse probabil cam dubios. Mă rog, nu prea curând, am adăugat, ca pe o concesie.

A bodogănit ceva şi apoi s-a concentrat pe aspectele tehnice, care de altfel erau cât se poate de simple. Radiatoarele electrice erau reglate printr-un termostat, ca să obțin temperatura dorită trebuia doar să învârt de-un buton; apa caldă venea direct de la boiler, nu trebuia să clintesc un deget. Dacă aveam chef, îmi puteam face şi un foc de lemne; mi-a arătat aprinzătoarele, rezerva de buturugi. Telefoanele mobile aveau cât de cât acoperire, SFR nu mergea deloc, Bouygues destul de bine, despre Orange nu-şi mai amintea. La nevoie, exista un telefon fix, nu-i prevăzuse un sistem de contorizare, prefera să aibă încredere în oameni, a adăugat el cu un gest prin care părea să-şi bată joc de propria atitudine, trăgea pur şi simplu nădejde că n-aveam să-mi petrec nopțile vorbind cu Japonia.

— În nici un caz cu Japonia, i-am retezat-o eu, cu o brutalitate nepremeditată.

S-a încruntat, am simțit că ar fi vrut să mă descoasă, să afle mai multe, după câteva clipe a renunțat, a făcut stânga-mprejur şi s-a îndreptat spre automobilul 4×4. Îmi închipuiam că o să ne mai vedem, că era începutul unei relații, însă înainte să pornească motorul mi-a întins o carte de vizită:

— Adresa mea, pentru chirie…

Iată-mă, aşadar, *singur pe pământ*, cum scria Rousseau, nemaiavând nici frate, nici seamăn, nici prieten, nici societate în afară de mine însumi. Se potrivea destul de bine, dar asemănarea se oprea aici: în fraza următoare [66], Rousseau se declara „cel mai sociabil şi mai iubitor dintre oameni“. Nu era cazul meu; am vorbit despre Aymeric, am vorbit despre câteva femei, la urma urmei lista e scurtă. Spre deosebire de Rousseau, nu puteam să spun nici că fusesem „surghiunit de societatea umană, printr-o unanimă înțelegere“: oamenii nu uneltiseră nicicum împotriva mea, se întâmplase doar că nu se întâmplase nimic, aderența mea la lume, limitată încă din start, devenise aproape inexistentă, până într-atât încât nimic nu-mi mai putea stăvili lunecarea.

Am pornit termostatul înainte să mă hotărăsc să dorm, ori măcar să mă întind în pat, cu dormitul era altceva, ne aflam în miez de iarnă, zilele începuseră să se mărească, dar noaptea avea să fie încă lungă, iar aici, în inima codrului, avea să fie absolută.

---

[66] Citate din Visările unui hoinar singuratic.

M-am cufundat în cele din urmă într-un somn chinuitor, nu fără ajutorul repetat al unor pahare din calvadosul foarte vechi luat de la centrul comercial Leclerc din Coutances. Fără ca vreun vis pregătitor să-mi dea de veste, am fost brusc trezit în toiul nopții de senzația unei atingeri sau a unei mângâieri pe umeri. M-am ridicat, m-am plimbat de-a lungul şi de-a latul încăperii ca să mă liniştesc, m-am dus până la fereastră: întuneric beznă, era probabil lună nouă, nu se zărea nici o stea, pătura de nori era prea joasă. Se făcuse ora două, noaptea era de-abia la jumătate, în mânăstiri se oficia miezonoptica; am aprins toate luminile disponibile, fără să izbutesc să mă simt pe deplin liniştit: cu siguranță o visasem pe Camille, Camille era cea care mă mângâiase pe umeri în somn, aşa cum o făcea noapte de noapte acum câțiva ani, de fapt acum mulți ani. Nu mai trăgeam nici o nădejde să fiu fericit, mă străduiam doar să scap, pur şi simplu, de sminteală.

M-am întins din nou în pat, am aruncat privirea roată prin cameră: încăperea forma un triunghi echilateral perfect, cei doi pereți înclinați întâlnindu-se chiar în centru, la nivelul grinzii principale. Am devenit atunci conştient de capcana în care căzusem: dormisem, în fiecare noapte, împreună cu Camille într-o cameră riguros identică la Clécy, în primele trei luni ale vieții noastre comune. În sine, coincidența n-avea nimic surprinzător, toate casele normande sunt construite pe aproximativ acelaşi model, iar acum mă aflam doar la douăzeci de kilometri de Clécy; nu bănuisem însă nimic, cele două case nu semănau pe dinafară, cea din Clécy avea pereții din paiantă, în vremea ce aceasta îi avea din piatră – probabil gresie. M-am îmbrăcat în grabă şi am coborât în sufragerie, aerul era rece ca gheața, nu se pornise focul, niciodată n-am fost priceput să fac focul, nu înțelegeam nimic din felul cum trebuia făcută stivuirea de buturugi şi de surcele, era unul dintre numeroasele detalii care mă deosebeau de bărbatul referențial – să zicem, de pildă, Harrison Ford – care aş fi vrut să fiu, bine, acum nu asta era problema, un spasm dureros m-a împuns în inimă, amintirile se întorceau năvalnic, nu viitorul, ci trecutul te omoară, te sfredeleşte şi te macină, ajungând să-ți pună capac. Şi sufrageria era aidoma celei în care luasem masa cu Camille trei luni la rând, după ce ne făceam cumpărăturile la măcelăria-mezelărie artizanală din Clécy, la brutăria-patiserie, tot artizanală, dar şi la diverşi producători de legume, şi după ce *se ducea la cratiță*, cu acel entuziasm care, retrospectiv, îmi făcea atât de rău. Recunoşteam şirul de tingiri de aramă, care răspândeau o strălucire blândă pe zidul de piatră. Recunoşteam dulapul pentru veselă din nuc masiv, cu rafturi traforate, ca să scoată în evidență faianțele de Rouen, cu desen colorat şi naiv. Recunoşteam pendulul din lemn de stejar, oprit

cândva la o oră anumită, într-un anume moment din trecut – unii îl opriseră la moartea unei odrasle sau a unui apropiat; alții în clipa când Franța declarase război Germaniei, în 1914, alții atunci când mareşalului Pétain i se încredințaseră prin vot puteri depline.

Nu puteam rămâne aici, aşa că am pus mâna pe o cheie masivă de metal care-mi deschidea accesul spre cealaltă aripă a clădirii, în momentul de față nu prea se putea locui acolo, mă avertizase arhitectul, mă rog, dacă rămâneam până la vară puteam s-o folosesc. Am ajuns într-o încăpere foarte spațioasă, care fusese probabil, în alte vremuri, camera principală a casei şi care deocamdată era înțesată cu fotolii şi scaune de grădină care stăteau claie peste grămadă, însă un perete întreg era ocupat de o bibliotecă, în care am descoperit cu uimire o ediție integrală a operelor marchizului de Sade. Data probabil din secolul XIX, volumul era legat într-o singură bucată de piele, cu diverse decorațiuni pe fețe şi pe cotor, aşa ceva costă probabil o căruță de bani, mi-am zis în treacăt, în timp ce frunzăream volumul, bogat împodobit cu gravuri, în cele din urmă m-am oprit doar la gravuri şi, lucru ciudat, nu pricepeam nimic din ele, erau înfățişate diverse poziții sexuale punând în scenă un număr variabil de protagonişti, însă nu izbuteam să mă regăsesc acolo, să-mi închipui locul pe care l-aş fi putut ocupa în grup, totul era fără rost, aşa că m-am dus la mezanin, pesemne că deasupra fusese mai *funky* şi mai *cool*, rămăseseră nişte canapele desfundate cu tapițeria mucegăită, răsturnate parțial la podea. Dar mai ales erau un pick-up şi o colecție de viniluri de 45 rpm pe care, după o scurtă ezitare, le-am identificat ca fiind discuri de twist – asta se vedea cu precădere din atitudinea dansatorilor reprezentați pe coperte, cât îi priveşte pe interpreți şi grupurile lor, aceştia fuseseră definitiv dați uitării.

Arhitectul, îmi amintesc, păruse stingherit de-a lungul întregii vizite, nu zăbovise decât strict cât era nevoie ca să-mi explice funcționarea aparaturii casnice, cel mult zece minute cu totul, şi-mi repetase în mai multe rânduri c-ar fi mai bine să vândă casa, dacă n-ar fi totul atât de complicat, formalitățile notariale etc. şi mai ales dacă ar avea norocul să dea peste un cumpărător. Într-adevăr, avea probabil un trecut în această casă, un trecut căruia îmi venea greu să-i definesc contururile, între marchizul de Sade şi twist, un trecut de care trebuia să scape, fără ca în acelaşi timp să i se arate posibilitatea unui viitor, dar, în orice caz, conținutul acestei aripi nu-mi evoca nimic din ce puteam întâlni în casa din Clécy, avea altă patologie, altă poveste, aşa că m-am culcat aproape liniştit, fiindcă ne linişteşte să vedem, în mijlocul dramelor noastre, existența altor drame, de care am fost scutiți.

A doua zi dimineață, o plimbare de jumătate de oră mi-a purtat paşii până pe malurile râului Orne. Traseul era complet lipsit de interes, nu i-ar fi putut atrage decât pe cei preocupați de procesul de transformare a frunzelor moarte în humus – ceea ce fusese cazul meu pe vremuri, cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, făcusem chiar diverse calcule privind cantitatea de humus produsă în funcție de grosimea stratului vegetal. Îmi reveneau în minte şi alte frânturi de amintiri, foarte neclare, din perioada studiilor, mi se părea de pildă că pădurea de-aici era foarte prost întreținută – desişul de curpeni şi de buruieni era prea mare, dezvoltarea copacilor era probabil stânjenită; e greşit să ne-nchipuim că natura lăsată în plata Domnului produce codri mândri, cu arbori frumos izolați, codri din aceia care au fost comparați cu nişte catedrale şi care au stârnit fiori religioşi de tip panteist; natura lăsată de izbelişte nu produce îndeobşte decât o încâlceală haotică şi dizgrațioasă, alcătuită de plante pestrițe şi, în general, destul de pocite; cam ăsta era spectacolul pe care mi l-a oferit plimbarea spre Orne.

Proprietarul mă sfătuise să nu dau de mâncare căprioarelor, dacă din întâmplare întâlneam vreuna. Nu pentru că i s-ar fi părut că un asemenea gest contravenea demnității lor de animale sălbatice (a ridicat nerăbdător din umeri, vrând parcă să sublinieze derizoriul observației), căprioarele, asemenea majorității jivinelor, sunt nişte omnivore oportuniste, mănâncă aproape orice, nimic nu le bucură mai tare decât să dea peste rămăşițele unui picnic sau peste un sac spart de gunoi; atât doar că, dacă începeam să le hrănesc, aveau să se întoarcă zilnic, n-aveam să mai scap de ele, dacă le stârneşti, sunt ca nişte lipitori. Totuşi, dacă, tulburat de gingăşia săltăturii lor, mă simțeam străbătut de o emoție animalieră, îmi recomanda cornurile cu ciocolată, aveau o predilecție aproape incredibilă pentru cornurile cu ciocolată – şi, din punctul ăsta de vedere, erau foarte diferite de lupi, ale căror gusturi se îndreptau mai degrabă spre brânzeturi, oricum nu mai erau lupi pe-aici, în momentul de față căprioarele n-aveau de ce-şi face griji, trebuiau să treacă ani buni până când lupii să se-ntoarcă din Alpi sau chiar din Gévaudan.

Oricum, n-am dat peste nici o căprioară. În general, n-am dat peste nimic care să-mi îndreptățească prezența în această casă rătăcită în mijlocul pădurii şi, aproape inevitabil – mi s-a părut –, am pus mâna pe hârtia pe care notasem adresa şi numărul de telefon de la cabinetul veterinar al lui Camille, după ce le căutasem pe computerul instalat într-un ungher al biroului din grajdul lui Aymeric, cândva, într-un moment care mi se părea nespus de îndepărtat, care îmi părea chiar că face parte dintr-o viață

anterioară, dintr-o perioadă de care, de fapt, nu mă despărțeau decât două luni.

Până la Falaise nu erau decât vreo douăzeci de kilometri, dar drumul până acolo mi-a luat aproape două ceasuri. Am stat vreme îndelungată parcat în piața centrală din Putanges, fascinat de Hôtel du Lion Verd, fără alt motiv desluşit în afara straniului său toponim – să fi fost oare un „lion vert“ [67] mai acceptabil? M-am oprit apoi, cu încă şi mai puține temeiuri, în localitatea Bazoches-au-Houlme. Ținând drumul mai departe, părăseai Elveția normandă, hârtoapele şi serpentinele, iar ultimii zece kilometri până la Falaise continuau în linie perfect dreaptă, aveam sentimentul că lunec pe un plan înclinat şi am ajuns fără să vreau la 160 pe oră, o greşeală prostească, era exact genul de loc unde se instalau radare, dar, întâi de toate, această lunecare mă ducea, după cât se pare, către neant, Camille îşi refăcuse, probabil, viața, îşi găsise vreun hăndrălău, trecuseră şapte ani, ce altceva aş putea oare să-mi închipui?

Am oprit maşina la poalele fortificațiilor care înconjurau Falaise, deasupra cărora se înălța castelul unde se născuse Wilhelm Cuceritorul. Planul localității era simplu, aşa că am găsit fără probleme cabinetul veterinar al lui Camille: se afla în piața Docteur Paul-Germain, la capătul străzii Saint-Gervais, în mod vădit una dintre principalele artere comerciale ale oraşului, şi în preajma bisericii cu acelaşi nume – ale cărei fundații, în stil gotic primitiv, avuseseră mult de suferit de pe urma asediului lui Filip al II-lea. În acel moment, aş fi putut intra direct şi m-aş fi putut adresa recepționerei, cerând s-o văd pe Camille. În locul meu, alți oameni aşa ar fi procedat, şi poate că până la urmă aveam s-o fac şi eu, după câteva tergiversări lipsite atât de interes, cât şi de sens. Încă de la început respinsesem varianta unui telefon; cea a unei scrisori mă ispitise mai mult, scrisorile personale au devenit atât de rare, încât au mereu efect, şi doar senzația că nu mă pricep la aşa ceva m-a îndemnat să renunț la idee.

Chiar în față se afla un bar, Au duc normand, şi până la urmă am optat pentru această soluție, aşteptând ca vlaga, sau pofta mea de viață sau orice de genul ăsta să triumfe. Am ales să cer o bere, care n-avea să fie, simțeam, decât prima dintr-un şir lung, era de-abia unsprezece dimineața. Localul era minuscul, nu adăpostea decât cinci mese şi eram singurul client. Aveam o vedere impecabilă asupra cabinetului veterinar, oamenii intrau acolo cu câte un animal domestic – cel mai adesea un câine, uneori adus într-un coş –, discutau ce-aveau de discutat cu recepționera. Din când în când mai intra câte cineva şi în bar, se oprea la câțiva metri de mine şi comanda o cafea cu alcool, de cele mai multe ori era vorba de bătrâni, cu

[67] Lion vert / leul verde. Vechea grafie în franceză a lui „vert“ era „verd“.

toate astea nu luau loc, preferau să consume la tejghea, îi înțelegeam şi le apreciam opțiunea, aveam de-a face cu bătrâni curajoşi, care doreau să arate că mai au snagă, că încă nu i-au lăsat muşchii ischiogambieri, ar fi fost păcat să-i dai deoparte cu un dos de palmă. În timp ce clienții lui privilegiați se dedau la această mini-demonstrație de forță, patronul, cu o lentoare aproape sacerdotală, îşi continua lectura din *Paris-Normandie* [68].

Eram la a treia bere şi atenția îmi devenise cam difuză, când mi-a apărut în fața ochilor Camille. Ieşise din sala unde îşi primea pacienții, a schimbat câteva vorbe cu recepționera – normal, era pauza de prânz. Stătea la vreo douăzeci de metri de mine, nu mai mult, nu se schimbase, fizic vorbind nu se schimbase deloc, ce înspăimântător, trecuse de treizeci şi cinci de ani şi continua să arate ca o puştoaică de nouăsprezece. Eu, în schimb, mă schimbasem fizic, eram conştient că îmbătrânisem destul de serios, aflasem asta întâlnindu-mă cu mine din când în când în oglindă fără prea mare încântare, dar nici cu neplăcere, cam aşa cum te întâlneşti cu un vecin de etaj nu foarte incomod.

Culmea, era îmbrăcată cu o pereche de jeans şi cu un tricou cu mânecă lungă gri-deschis, adică exact ținuta pe care o purta când a coborât din trenul de Paris, într-o luni dimineață de noiembrie, ținându-şi geanta de-a curmezişul pieptului, chiar înainte ca privirile noastre să se cufunde una într-alta pentru câteva secunde sau câteva minute, în fine, pentru o perioadă nedefinită, şi ca ea să-mi spună: „Sunt Camille", creând astfel condițiile unei noi înlănțuiri de împrejurări, a unei noi configurații existențiale din care încă n-am ieşit, din care nu voi ieşi probabil nicicând, şi din care, la drept vorbind, nici n-aveam vreo pornire să ies. M-a străbătut un scurt fior de panică atunci când cele două femei, ieşind din cabinetul veterinar, au schimbat câteva vorbe pe trotuar: aveau de gând să ia masa aici, la Au duc normand? Întâlnirea întâmplătoare față în față cu Camille mi se părea cea mai nepotrivită dintre soluțiile posibile, era însăşi certitudinea eşecului. Ei bine, nu, au luat-o în sus pe strada Saint-Gervais şi adevărul e că, uitându-mă mai atent la restaurantul Au duc normand, am înțeles că teama mea fusese neîntemeiată, patronul nu propunea nimic de mâncare, nici măcar sendvişuri, *buluceala* de prânz nu se potrivea cu stilul lui, îşi continua lectura migălită din *Paris-Normandie*, căreia mi se părea că îi acordă un interes ieşit din comun, morbid.

N-am mai aşteptat întoarcerea lui Camille, am plătit imediat berile şi m-am întors uşor cherchelit la casa din Saint-Aubert-sur-Orne, unde m-am trezit din nou confruntat cu pereții triunghiulari ai camerei, cu tingirile de aramă atârnate pe zid şi în general cu amintirile mele, îmi rămăsese o sticlă

[68] Cotidian regional editat la Rouen.

mare de Grand Marnier, dar nu era de ajuns, angoasa îmi sporea de la ceas la ceas, în trepte bruşte, episoadele de tahicardie au început pe la unsprezece noaptea şi au fost îndată urmate de râuri de transpirație şi de grețuri. Târziu, către ora două, am înțeles că era o noapte din care n-aveam să-mi revin prea curând.

Într-adevăr, începând de-atunci n-am prea mai fost stăpân pe comportamentul meu, am început să ezit să-i atribui un sens, purtarea mea a prins să se îndepărteze lămurit de morala comună şi, de altfel, de rațiunea comună, pe care până acum credeam că o împărtăşesc. N-am avut niciodată, cred că am explicat pe îndelete asta până acum, ceea ce se cheamă o personalitate puternică, nu am fost niciodată dintre aceia care lasă urme de neşters în istorie, ori măcar în memoria contemporanilor. De câteva săptămâni mă reapucasem de citit, mă rog, dacă se poate spune aşa, curiozitatea mea de cititor nu era foarte vastă, citeam, de fapt, doar *Suflete moarte* de Gogol, şi nu citeam mult, una sau două pagini pe zi, atât, şi reciteam adesea, mai multe zile la rând, aceleaşi pagini. Lectura îmi aducea plăceri nesfârşite, poate că niciodată nu mă simțisem atât de aproape de un om ca de acest autor rus cam uitat, cu toate astea n-aş fi putut spune, precum Gogol, că Dumnezeu îmi hărăzise o fire prea complexă. Dumnezeu mă pricopsise cu o natură simplă, nemăsurat de simplă după părerea mea, lumea din jur, în schimb, devenise complexă, iar eu mă nimerisem într-un moment de prea mare complexitate a lumii, pur şi simplu nu mai izbuteam să-mi asum complexitatea lumii în care mă cufundasem, astfel încât comportamentul meu, pe care nu încerc să-l justific, devenise de neînțeles, şocant şi instabil.

A doua zi, am ajuns la Au duc normand la ora şaptesprezece, patronul se obişnuise de-acum cu prezența mea, în ajun păruse surprins, acum nu era deloc, pusese deja mâna pe maneta dozatorului de bere, înainte chiar să-i fi dat comanda, şi m-am aşezat exact în acelaşi loc. Spre ora şaptesprezece şi un sfert, o fată de vreo cincisprezece ani a împins uşa cabinetului veterinar, ținea de mână un copilaş, un băiețel, cred că avea trei sau poate patru ani. Camille a intrat în încăpere şi l-a luat în brațe, s-a învârtit în loc de câteva ori şi l-a acoperit cu sărutări.

Aşadar un copil, avea un copil: este ceea ce s-ar putea numi un element nou. Aş fi putut să-l prevăd, femeile fac uneori copii, dar adevărul e că mă gândisem la orice, numai la asta nu. Iar primele mele gânduri, ca să fiu cinstit, nu s-au îndreptat propriu-zis către copil: în general e nevoie de două persoane ca să faci un copil, asta-mi spuneam, în general, dar nu întotdeauna, acum există diverse proceduri medicale, despre care auzisem, şi, de fapt, aş fi preferat ca micuțul să fi fost zămislit prin fecundare artificială, mi s-ar fi părut oarecum *mai puțin real*, dar nu era cazul, cu cinci ani în urmă Camille cumpărase un bilet de tren şi unul de intrare la Festivalul Căruțelor de Epocă, în timp ce era în plină perioadă fertilă, şi se culcase cu un tip întâlnit la un concert – nu-şi mai amintea numele formației. Nu-l alesese chiar pe primul venit, tipul nu era nici prea

strâmb, nici prea nătăfleț, studia la o şcoală comercială. Singura lui latură îndoielnică era pasiunea pentru *heavy-metal*, dar asta e, nimeni nu-i perfect, şi pentru un fan *heavy-metal* era chiar bine-crescut şi curățel. Chestia se petrecuse în cortul individului, care era pus undeva pe câmp, la câțiva kilometri de scena concertului; treaba nu mersese nici rău nici bine, ci doar corect; iar prezervativul fusese eludat fără mari discuții, cum se întâmplă mereu la bărbați. Se trezise înaintea lui şi îi lăsase la vedere o filă din carnețelul ei Rhodia, în care îi scrisese un număr fals de mobil; la drept vorbind era o precauție cam inutilă, existau puține şanse s-o caute. Gara se afla la cinci kilometri de mers pe jos, era singurul neajuns, altfel era frumos afară, o dimineață de vară senină şi plăcută.

Părinții primiseră vestea resemnați, erau conştienți că lumea se schimbase, nu neapărat în bine, gândeau ei în sinea lor, dar se schimbase, iar noua generație trebuia să recurgă la tot soiul de subterfugii ciudate ca să-şi împlinească funcția de reproducere. Aşa că au clătinat din cap, fiecare în parte, dar în moduri uşor diferite: tatăl rămăsese cam ruşinat, având senzația că îşi ratase, cel puțin parțial, misiunea educativă, şi că lucrurile ar fi trebuit s-o apuce pe alt făgaş; în vreme ce mama era de fapt copleşită de fericire că avea să-şi întâmpine nepotul – pentru că ştia că va fi băiat, fusese sigură din prima, şi într-adevăr a fost băiat.

În jurul orei nouăsprezece, Camille a ieşit însoțită de recepționeră, care a plecat pe drumul ei pe strada Saint- Gervais, ea a zăvorât uşa cabinetului veterinar şi s-a aşezat la volanul unui Nissan Micra. Proiectasem, vag, s-o urmăresc, în sfârşit, mă bântuise mai devreme ideea, dar îmi parcasem maşina aproape de metereze, n-aveam timp să mă duc până acolo şi nici nu mai aveam energie, întreaga situație se cerea analizată din nou, pentru moment era mai potrivit să merg la Carrefour Market în Falaise şi să mai cumpăr o sticlă de Grand Marnier, ori mai degrabă două.

A doua zi era sâmbătă, iar cabinetul veterinar al lui Camille n-avea de ce să fie închis, dimpotrivă, mi-am zis, probabil era ziua cu cea mai intensă activitate; când li se îmbolnăveşte câinele, oamenii îşi dau răgaz, aşteaptă să aibă timp liber, cam aşa se-ntâmplă în general cu oamenii. În schimb, şcoala sau creşa sau căminul de copii al fiului ei era probabil închis, în ziua asta apela la o baby-sitter, ce vreau să spun e că avea probabil să fie singură, iar asta mi se părea o ocazie bună.

Am ajuns încă de la unsprezece şi jumătate, în cazul, improbabil de altfel, în care ar închide cabinetul după-amiaza. Patronul isprăvise *Paris-Normandie*, dar începuse să parcurgă la fel de minuțios *France Football*, citea totul de la prima la ultima pagină, există astfel de cititori conştiincioşi, am cunoscut şi eu câțiva, nu se mulțumesc doar cu titlurile de-o şchioapă,

cu declarațiile lui Edouard Philippe sau cu suma de transfer a lui Neymar, vor să cunoască temeinic lucrurile, sunt temelia opiniei luminate, stâlpul democrației reprezentative.

Clienții soseau unul după altul la cabinet, în ritm neîntrerupt, însă Camille a închis mai devreme decât în ajun, se făcuse aproape ora şaptesprezece. De data asta îmi parcasem maşina pe o alee laterală, la câțiva metri de a ei, mi-a fost teamă o clipă că o s-o recunoască, dar era puțin probabil. Cu douăzeci de ani în urmă, pe vremea când o cumpărasem, Mercedes Classe G nu era o maşină prea răspândită, oamenii o cumpărau când aveau de gând să traverseze Africa, ori măcar Sardinia; acum era la modă, latura ei vintage sedusese publicul, ajunsese, mai mult sau mai puțin, o maşină pentru cei care voiau să se dea mari.

A cotit-o la Bazoches-au-Houlme şi, chiar în clipa când maşina ei s-a îndreptat spre Rabodanges, am fost convins că trăia singură împreună cu fiul. Nu era doar expresia unei dorințe, ci o certitudine venită din intuiție, puternică, deşi nejustificată.

Eram singuri pe drumul spre Rabodanges şi am încetinit sensibil, lăsând-o să ia avans; se ridica ceața, abia de-i desluşeam luminile din spate.

Am fost impresionat la sosirea lângă lacul Rabodanges, peste care soarele începea să asfințească: se întindea pe kilometri întregi, de-o parte şi de alta a unui pod, printre păduri dese de stejari şi de ulmi; era probabil un lac de acumulare; nu exista nici un semn de locuire umană, peisajul nu-mi amintea de nimic din ceea ce aş fi putut vedea în Franța, te credeai mai degrabă în Norvegia sau în Canada.

Am tras maşina în spatele unui bar-restaurant aflat în vârful pantei, închis în această perioadă, a cărui terasă oferea „vedere panoramică asupra lacului" şi care se declara gata să organizeze petreceri la cerere, iar vara să servească înghețată la orice oră. Maşina lui Camille a intrat pe pod; mi-am scos binoclul Schmidt & Bender din cutia de mănuşi, nu-mi era teamă că-i pierd urma, ghicisem deja unde se duce: era o cabană micuță de lemn, de cealaltă parte a podului, la o distanță de câteva sute de metri; în față, avea o terasă care dădea spre lac. Pierdută, la jumătatea urcuşului printre păduri, cabana părea o căsuță pentru păpuşi, împresurată de căpcăuni.

Într-adevăr, la ieşirea de pe pod, Nissanul Micra a apucat-o pe un drum povârnit, apoi s-a oprit chiar sub terasă. O tânără de vreo cincisprezece ani a întâmpinat-o pe Camille – aceeaşi pe care o văzusem în ajun. Au schimbat câteva vorbe, apoi tânăra a plecat pe un scuter.

Aşadar Camille locuia acolo, într-o casă retrasă în mijlocul pădurii, la kilometri distanță de orice vecin – bun, exageram, mai era şi o altă casă, uşor mai mare, aşezată la un kilometru sau doi mai spre nord, dar era în

mod vădit o casă de vacanță, avea obloanele trase. Mai era şi barul-restaurant panoramic La Rotonde, îndărătul căruia parcasem, o cercetare mai atentă m-a lămurit că avea să se redeschidă în aprilie, la începutul vacanței de Paşti (şi, chiar alături, mai era şi un club de schi nautic care avea să-şi reia activitatea cam în aceeaşi perioadă). Intrarea în salonul restaurantului era păzită de o alarmă, un beculeț roşu clipea la baza unei cutii cu afişaj digital; mai jos, însă, o intrare de serviciu îngăduia accesul de marfă, am forțat încuietoarea fără ca aceasta să-mi facă probleme. Temperatura dinăuntru era mai curând blândă, mai plăcută decât cea de afară, exista probabil un sistem cu termostat, ca să protejeze, cu precădere, pivnița – o pivință foarte dichisită, cu sute de sticle. Din punctul de vedere al hranei solide era mai puțin acătării, existau câteva rafturi cu conserve – în principal legume la cutie şi fructe în sirop. Într-o încăpere de serviciu, am mai dat şi peste o saltea subțire, suită pe un pat de fier; le slujea probabil angajaților, în sezonul turistic, ca să-şi ofere o clipă de odihnă. Am cărat-o cu uşurință sus, în salonul restaurantului panoramic, şi m-am aşezat pe ea, cu binoclul alături. Nu era nici pe departe confortabilă, dar barul era bucşit cu sticle de aperitive începute, în fine, n-aş fi în stare să explic situația în totalitate, dar pentru întâia oară de câteva luni încoace – sau mai degrabă de câțiva ani – mă simțeam exact în locul unde se cuvenea să fiu şi, la drept vorbind, mă simțeam fericit.

Stătea pe canapeaua din salon, alături de fiul ei, şi erau cufundați în vizionarea unui DVD pe care mi-era greu să-l identific, probabil *Regele Leu*, apoi copilul a adormit, ea l-a luat în brațe şi s-a îndreptat spre scară. La scurtă vreme, luminile s-au stins în toată casa. În ceea mă priveşte, n-aveam decât o lanternă, şi nici o altă soluție la îndemână: eram convins că de la o asemenea distanță nu mă putea vedea, dar dacă, în schimb, aş fi aprins lumina în salonul restaurantului, ar fi bănuit că e ceva în neregulă. M-am hrănit pe fugă în cămară, cu o cutie de mazăre şi o alta de compot de piersici, pe care le-am însoțit cu o sticlă de vin Saint-Émilion, şi-am adormit aproape imediat.

A doua zi către ora unsprezece, Camille a ieşit din casă, şi-a băgat fiul într-un scaun auto pentru copii şi a demarat, luând înapoi drumul pe pod, maşina a trecut la vreo zece metri de salonul restaurantului; avea să ajungă la Bagnoles-sur-Mer înainte de prânz.

Orice lucru există, pretinde să existe, în acest chip se închează nişte situații, care sunt uneori purtătoare ale unor puternice configurații emotive, şi uite-aşa se împlineşte un destin. Situația pe care tocmai am descris-o a continuat aproape trei săptămâni. Soseam în general pe la ora şaptesprezece, mă instalam în postul de observație, acum eram bine aprovizionat, aveam scrumieră, lanternă; uneori îmi aduceam nişte felii de şuncă la garnitura de legume în conservă din cămară; ba chiar, o dată, m-am aprovizionat cu un cârnat usturoiat. Cât priveşte proviziile de alcool, mi-ar fi ajuns luni de zile.

Îmi era de-acum limpede nu doar că, acolo, Camille trăia singură, că nu avea amanți, ci şi că era lipsită de prieteni; în decursul acelor trei săptămâni, n-a primit nici o vizită. Cum de ajunsese în situația asta? Cum de ajunseserăm oare amândoi în situația asta? Şi, ca s-o zic cu vorbele bardului comunist: aşa trăiesc oare oamenii? [69]

Ei bine, da, răspunsul e da, mi-am dat treptat seama de asta. Şi, în egală măsură, mi-am dat seama că situația nu se va rezolva. Camille era angajată într-o relație profundă şi exclusivă cu fiul ei, lucru care avea să mai dureze cel puțin zece, probabil cincisprezece ani, înainte ca el s-o părăsească şi să se ducă la facultate – pentru că avea să învețe bine la şcoală, avea să fie supravegheat cu grijă şi abnegație de mama lui şi avea să urmeze studii superioare, nu mă îndoiam o clipă. Încet, încet lucrurile n-ar mai fi atât de simple, ar apărea fetele – şi, apoi, mai rău, ar apărea *o* fată, care n-ar fi bine primită, şi-atunci Camille ar deveni o stavilă, un ghimpe (şi chiar dacă n-ar fi o fată, ci un băiat, situația nu s-ar ameliora considerabil, nu mai eram pe vremea când mamele priveau cu îngăduință homosexualitatea fiului lor, azi micuții pederaşti formează cupluri, care scapă, asemeni celorlalte cupluri, de dominația maternă). Şi-atunci ea s-ar lupta, s-ar lupta ca să-şi păstreze alături singura iubire a vieții, situația ar fi un timp dureroasă, dar până la urmă s-ar consola, s-ar supune „legilor naturale". De-abia atunci ar fi liberă, din nou liberă şi singură – dar ar avea cincizeci de ani, şi, de bună seamă, ar fi deja prea târziu pentru ea, iar pentru mine, ce să mai zic, încă de pe-acum eram viu doar pe jumătate, peste cincisprezece aveam să fiu mort de-a binelea.

De două luni încoace nu mai folosisem carabina Steyr Mannlicher, dar piesele s-au îmbinat fără greutate, iute şi cu precizie, erau într-adevăr fasonate fără cusur. Mi-am făcut mâna trăgând într-o casă părăsită, aflată puțin mai departe în pădure, îi mai rămăseseră ceva geamuri de spart: nu-mi pierdusem îndemânarea, nimeream la fel de bine la o distanță de cinci sute de metri.

[69] Trimitere la poemul Est-ce ainsi que les hommes vivent? al lui Louis Aragon.

Ar fi fost oare dispusă Camille să-şi primejduiască relaţia cu fiul ei, contopirea lor perfectă? Şi apoi, cine şi-ar putea închipui că el, copilul, ar accepta să împartă căldură maternă cu alt bărbat? Răspunsul la aceste întrebări era cât se poate de evident, iar concluzia, de neocolit: ori eu, ori el.

Uciderea unui copil de patru ani provoacă inevitabil o puternică emoţie mediatică, era de aşteptat să fie mobilizate mijloace de cercetare considerabile. Restaurantul panoramic avea să fie repede identificat ca fiind locul de unde s-a tras, însă nu-mi dădusem jos o clipă mănuşile de cauciuc acolo, aşa încât eram sigur că nu lăsasem nici o amprentă. În privinţa ADN-ului, nu ştiu exact de unde anume se prelevau probele: din sânge, spermă, păr ori salivă? Prevăzusem un sac de plastic în care deşertam, pe măsură ce fumam, toate mucurile de ţigară pe care le ţinusem între dinţi, în ultima clipă puneam înăuntru şi obiectele din care mâncasem, dar având impresia că îmi iau măsuri de precauţie cam inutile, la drept vorbind nu mi-a fost niciodată prelevat ADN, prelevarea ADN-ului în afara unei situaţii infracţionale nu fusese votată vreodată, din anumite puncte de vedere trăiam într-o ţară liberă, pe scurt nu resimţeam ameninţarea unui pericol prea puternic. Cheia succesului mi se părea că stă într-o execuţie rapidă: în mai puţin de un minut după ce aş fi apăsat pe trăgaci, puteam să părăsesc definitiv La Rotonde; în mai puţin de o oră, puteam fi pe autostrada spre Paris.

Într-o seară, în timp ce treceam mental în revistă coordonatele asasinatului, am fost fulgerat de amintirea unui sfârşit de zi la Morzine, pe 31 decembrie, prima seară de revelion când ai mei îmi îngăduiseră să stau treaz până la miezul nopţii, aveau nişte prieteni în vizită, era probabil o mică petrecere, dar nu-mi aminteam nimic de acest gen, în schimb ţineam minte extazul meu absolut la ideea că pătrundeam într-un nou an, un an cu desăvârşire nou în care orice gest, chiar cel mai neînsemnat, chiar cel de a bea un castronel cu Nesquik, avea să fie împlinit, într-un anume sens, pentru întâia oară, să fi avut cinci ani pe vremea aceea, un pic mai mult decât fiul lui Camille, dar vedeam deja viaţa ca pe o înlănţuire de bucurii care nu promiteau decât să sporească, decât să prilejuiască în viitor bucurii din ce în ce mai mari şi mai variate, iar în momentul când această amintire mi s-a întors în minte am ştiut că-l înţeleg pe fiul lui Camille, că mă pot pune în locul lui şi că această identitate îmi dădea dreptul să-l ucid. Adevărul e că, dacă aş fi fost un cerb, sau o maimuţă din Brazilia, problema nici măcar nu s-ar fi pus: prima faptă a unui mamifer mascul, după ce cucereşte o femelă, este să-i distrugă progeniturile anterioare, astfel încât

să asigure preeminența propriului genotip. Pe vremea primelor societăți omeneşti, această atitudine funcționase vreme îndelungată.

Acum, am timp berechet să mă gândesc din nou la acele câteva ceasuri, şi chiar la acele câteva minute, nu mi-a mai rămas mare lucru de făcut pe lume decât să-mi amintesc: nu cred că forțele potrivnice, forțele care încercau să mă țină în loc pe panta crimei, au avut prea mult de-a face cu morala; a fost mai degrabă vorba de o problemă antropologică, de apartenență la o specie umană târzie, de aderență la codurile acestei specii târzii – o chestiune de conformism, ca să formulez altfel.

Dacă aş izbuti să depăşesc aceste limite, răsplata n-ar fi, desigur, imediată. Camille ar suferi, ar suferi enorm, ar fi nevoie de cel puțin şase luni ca să reiau legătura cu ea. Apoi m-aş întoarce, iar ea m-ar iubi din nou, pentru că nu încetase niciodată să mă iubească, era simplu ca bună ziua, ar vrea un alt copil şi l-ar vrea repede; asta s-ar întâmpla. Cu nişte ani în urmă se produsese o mare cotitură, deviaserăm înfiorător de la destinul nostru firesc; eu săvârşisem prima greşeală, apoi Camille a plusat şi ea; venise vremea să îndreptăm lucrurile, acum era momentul, acum se ivise ultima noastră şansă, iar eu eram singurul în stare să facă ceva, eu țineam frâiele în mână, şi soluția se afla la capătul țevii acelei carabine Steyr Mannlicher.

O primă ocazie a apărut chiar sâmbăta următoare, la mijlocul dimineții. Era început de martie, aerul căpătase o blândețe primăvăratecă, iar atunci când am deschis cu câțiva centimetri unul din geamurile care dădeau spre lac n-am simțit nici o adiere rece, nimic care să compromită stabilitatea armei când voi ținti. Copilul se aşezase la masa de pe terasă în fața unei mari cutii de carton care conținea piesele unui puzzle Disney – mai exact Albă-ca-Zăpada, după cum m-a informat binoclul –, până acum fuseseră reconstituite doar chipul şi bustul eroinei. Înainte să poziționez arma, i-am potrivit luneta pentru distanța maximă, apoi respirația mi-a devenit regulată şi calmă. Capul copilului, din profil, ocupa întreaga miră; cel mic nu se mişca deloc, era complet absorbit de joc – e-adevărat, puzzle-ul e un exercițiu care cere o concentrare intensă. Cu câteva minute înainte o văzusem pe bonă dispărând în direcția camerelor de la etaj – atunci când copilul începea să citească sau să se joace, observasem că ea folosea prilejul ca să se ducă sus şi să se dea pe Internet, după ce-şi potrivea nişte căşti în urechi, avea să zăbovească probabil câteva ceasuri, nu cred că avea să coboare înainte să se facă ora mesei pentru țânc.

Băiatul a rămas complet nemişcat preț de vreo zece minute, cu excepția unor uşoare mişcări ale mâinii cu care scotocea prin maldărul de piese de carton – corsajul Albei-ca-Zăpada se întregea încet-încet. Încremenirea lui nu era egalată decât de a mea – nu respirasem niciodată atât de încet, de adânc, niciodată mâinile nu îmi tremuraseră atât de puțin, niciodată nu-mi stăpânisem mai bine arma, mă simțeam pe cale să realizez tirul perfect, eliberator şi unic, cea mai importantă tragere a vieții mele, singurul obiectiv, de fapt, al lunilor mele de antrenament anterioare.

Aşa s-au scurs zece minute de nemişcare, cel mai probabil cincisprezece sau douăzeci, după care degetele au prins să-mi tremure şi m-am prăbuşit la pământ, obrajii mi s-au hârjâit de mochetă şi-am înțeles că totul se dusese naibii, că nu voi trage, că nu voi izbuti să mut lucrurile din făgaşul lor, că mecanismele nenorocirii erau mai puternice, că n-o voi regăsi nicicând pe Camille şi că aveam să murim singuri, nefericiți şi singuri, fiecare în legea lui. Când m-am ridicat, eram încă zgâlțâit de tremurături, vederea îmi era împâclită de lacrimi şi-am apăsat pe trăgaci la nimereală, geamlâcul salonului panoramic a explodat în sute de cioburi, zgomotul fusese atât de puternic, încât am crezut că s-a auzit până la casa din față. Mi-am ațintit binoclul asupra copilului: nu, nu se mişcase, era în continuare absorbit de puzzle, rochia prințesei crescuse şi mai mult.

Încet, foarte încet, cu lentoarea unei ceremonii funerare, am deşurubat piesele carabinei, care s-au potrivit cu aceeaşi precizie în lăcaşurile lor de spumă. Odată închisă cutia de policarbonat, mi-a trecut o clipă prin cap

ideea s-o arunc în lac, apoi această declarație ostentativă a eşecului mi s-a părut destul de lipsită de noimă, eşecul se consumase oricum, dacă l-aş fi pus şi mai mult în evidență aş fi comis o nedreptate față de acea armă respectabilă, care nu ceruse nimic altceva decât să-şi slujească utilizatorul, să-i îndeplinească dorințele cu precizie şi excelență.

Apoi mi-a venit ideea să trec podul şi să mă prezint copilului. Am plimbat proiectul prin minte timp de două- trei minute, apoi am terminat o sticlă de Guignolet-Kirsch, care a însemnat reîntoarcerea la rațiune sau măcar la o formă normală de rațiune, oricum nu puteam fi decât un tată sau un înlocuitor de tată, şi ce nevoie ar fi avut acest copil de un tată, de ce i-ar fi trebuit lui vreun tată de orice fel? Nu i-ar fi trebuit nicicum, aveam sentimentul că învârt în cap parametrii unei ecuații deja rezolvate, rezolvate în defavoarea mea, problema era, aşa cum am mai spus, ori eu ori el. Şi câştigase el.

Calm, mi-am rânduit arma în portbagajul Mercedesului şi am demarat fără să întorc capul spre Saint-Aubert. În mai puțin de o lună, oamenii vor deschide restaurantul, vor observa urmele unei ocupări abuzive, vor da vina probabil pe un boschetar, vor hotărî să instaleze jos o alarmă suplimentară, care să protejeze accesul furnizorilor – nu era sigur nici măcar că jandarmeria o să deschidă o anchetă, că o să caute amprente.

În ceea ce mă priveşte, nimic nu mai părea să-mi poată stăvili drumul spre prăpastie. Nu am părăsit totuşi casa din Saint-Aubert-sur-Orne, cel puțin nu imediat, ceea ce, retrospectiv, mi se pare inexplicabil. Nu speram nimic, eram perfect conştient că nu aveam ce să sper, analiza situației mi se părea completă şi neîndoielnică. Există anumite zone ale psihicului uman care rămân puțin cunoscute, pentru că au fost precar cercetate, pentru că, din fericire, puțini oameni s-au aflat în situația de a fi obligați s-o facă, iar cei care au făcut-o nu au rămas în general cu mintea atât de întreagă încât să poată oferi o descriere satisfăcătoare. Aceste zone nu pot fi abordate decât folosind formule paradoxale sau chiar absurde, în rândul cărora expresia *să speri dincolo de orice speranță* e singura care-mi vine în minte. Nu seamănă cu noaptea, e mai rău; şi fără să fi încercat personal această experiență, am impresia că până şi atunci când te cufunzi în adevărata noapte, în noaptea polară, cea care durează şase luni, tot mai persistă conceptul de soare sau amintirea soarelui. Intrasem într-o *noapte fără sfârşit*, şi rămăsese, cu toate astea, rămăsese în străfundul sufletului meu ceva, ceva mult mai mărunt decât o speranță, hai să-i zicem o incertitudine. S-ar putea de asemenea spune că până şi atunci când ai pierdut personal partida, când ți-ai jucat ultima carte, unii – nu toți, doar unii – nutresc ideea că *acolo, în ceruri, ceva* va drege situația, va hotărî în mod

arbitrar să mai împartă o dată cărțile, sau să arunce din nou zarurile, şi asta chiar atunci când n-ai simțit niciodată, în nici o clipă a vieții, intervenția sau chiar prezența unei divinități oarecare, chiar atunci când eşti conştient că nu meriți în mod deosebit amestecul unei divinități favorabile, şi chiar atunci când îți dai seama, din pricina aglomerării de greşeli şi de scăpări care constituie viața ta, că o meriți mai puțin decât oricine altcineva.

Chiria casei mai era acoperită trei săptămâni, ceea ce avea măcar avantajul că stabileşte o bornă concretă pentru nebunia mea – chiar dacă părea puțin probabil să rezist în această situație mai mult de câteva zile. Oricum, exista o constrângere imediată, cea a unui dus-întors la Paris, trebuia să trec la 20 mg de Captorix, era o precauție elementară de supraviețuire pe care nu o puteam neglija. Am cerut o consultație la doctorul Azote peste două zile, dimineață la ora unsprezece, la scurtă vreme după sosirea trenului meu în gara Saint-Lazare, cu o mică marjă de timp care să acopere o posibilă întârziere.

În mod ciudat, călătoria mi-a făcut oarecum bine, mutându-mi gândurile spre nişte consideraţii negative, dar impersonale. Trenul a ajuns în gara Saint-Lazare cu o întârziere de treizeci şi cinci de minute, ceea ce, cu aproximaţie, anticipasem. Orgoliul ancestral al lucrătorilor feroviari, orgoliu ancestral venit din respectul orarului, într-atât de puternic şi de bine înrădăcinat la începutul secolului XX, încât locuitorii din zonele rurale îşi potriveau orologiile după trecerea trenurilor, dispăruse complet. Societatea Naţională a Căilor Ferate Franceze era una dintre întreprinderile cărora le-am contemplat cu propriii ochi falimentul şi degenerarea ireversibile. Nu numai că orarul indicativ ajunsese să fie considerat azi doar o glumă, dar serviciile de alimentaţie păreau să fi dispărut cu desăvârşire din trenurile Intercity, ca şi orice proiect de mentenanţă – din banchetele sfâşiate se scurgea un material opac, iar toaletele, cele care nu fuseseră închise, probabil din neatenţie, erau într-un asemenea hal de împuţiciune, încât n-am îndrăznit să intru, preferând să mă uşurez pe platforma dintre vagoane.

O atmosferă de catastrofă globală face întotdeauna mai suportabile catastrofele individuale, acesta e motivul pentru care, negreşit, sunt atât de rare sinuciderile în vreme de război, aşa că m-am îndreptat către strada Athènes cu un pas aproape vioi. Însă cea dintâi privire cu care m-a măsurat doctorul Azote m-a făcut să mă dezumflu iute. Era un amestec de nelinişte, milă şi pur interes profesional.

— Nu pare să meargă… a comentat el laconic.

Nu puteam să-l contrazic, cu atât mai mult cu cât nu mă văzuse de câteva luni, avea deci un termen de comparaţie care mie îmi lipsea.

— Desigur, o să vă trec pe o doză de 20 de miligrame, a continuat, dar ce mi-e una de 15 sau una de 20? Antidepresivele nu pot rezolva totul, bănuiesc că sunteţi conştient de asta.

Eram conştient.

— Ca să nu mai spun că 20 de miligrame, trebuie să ştiţi, sunt doza maximă de pe piaţă. Desigur, aţi putea să luaţi două comprimate, să treceţi la 25, la 30 şi apoi la 35 mg, dar unde ajungem în ritmul ăsta? Sincer, nu vă sfătuiesc. Adevărul e că a fost testat până la 20, nu mai mult, şi n-aş vrea să risc. Cum staţi din punct de vedere sexual?

Întrebarea m-a lăsat cu gura căscată. Trebuia însă să admit că nu era o întrebare lipsită de noimă, era legată de situaţia mea, avea o legătură care mi se părea îndepărtată, nelămurită, dar care era totuşi o legătură. N-am răspuns nimic, dar probabil că mi-am depărtat mâinile, că am deschis uşor gura, în sfârşit, probabil că am oferit o imagine destul de grăitoare a neantului, pentru că mi-a zis:

— OK, OK, am priceput… O să recoltăm totuşi nişte sânge, ca să stabilim nivelul de testosteron. În mod firesc, ar trebui să fie foarte scăzut, serotonina produsă grație Captorix-ului inhibă sinteza testosteronului, spre deosebire de serotonina naturală, nu mă-ntrebați de ce, habar nu am. În mod normal, atenție, am spus normal, efectul ar trebui să fie perfect reversibil, de îndată ce renunțați la Captorix, vă veți reveni, în acelaşi timp nu putem niciodată să fim siguri sută la sută, dacă am sta să aşteptăm după certitudini ştiințifice absolute n-am mai da drumul pe piață nici unui medicament, înțelegeți?

Am încuviințat.

— Totuşi, totuşi… a continuat el, n-o să ne limităm la testosteron, o să vă fac un bilanț hormonal global. Însă eu nu sunt endocrinolog, s-ar putea să apară chestii care să mă depăşească puțin, n-ați vrea să consultați un specialist? Ştiu eu unul bun.

— Aş prefera să nu…

— Ați prefera să nu… Bun, presupun că ar trebui să iau asta ca pe un semn de încredere. Bine atunci, e-n regulă, o să încercăm să continuăm împreună. De altfel, nici nu-i aşa de complicat cu hormonii, sunt vreo zece cu toții. Mai mult, pe vremea studenției îmi plăcea endocrinologia, era una dintre materiile mele preferate, m-aş bucura să mă întorc puțin la ea.

Părea atins de un vag abur de nostalgie, cum se întâmplă probabil după o anumită vârstă, mai ales când îți aminteşti de anii de studenție, îl înțelegeam cu atât mai bine cu cât mie însumi îmi plăcuse mult biochimia, încercasem plăceri stranii studiind proprietatea acelor molecule atât de complexe, diferența era că fusesem mai degrabă interesat de moleculele vegetale, de tipul clorofilei sau antocianinei, dar, în fine, bazele erau în mare aceleaşi, înțelegeam exact ce a vrut să spună.

Am plecat aşadar cu două rețete, mi-am luat Captorix la 20 mg dintr-o farmacie din vecinătatea gării Saint-Lazare, analiza hormonală aveam s-o las pentru următoarea descindere la Paris, aveam să mă întorc cu siguranță la Paris, era inevitabil, singurătatea perfectă e mai normală aici, mai potrivită cu mediul.

M-am întors totuşi, pentru ultima oară, pe malurile lacului Rabodanges. Alesesem o duminică, la ora amiezii, moment când eram sigur că, plecată să ia prânzul cu părinții ei la Bagnoles-sur-Orme, Camille nu va fi acolo. Mi-ar fi fost, cred, aproape imposibil, cu ea acolo, să-mi iau definitiv bun rămas. Definitiv? Oare credeam cu adevărat asta? Da, chiar credeam, văzusem oameni murind, eu însumi aveam să mor în curând, vorbele de bun rămas definitiv pot fi întâlnite constant de-a lungul unei vieți, cu condiția ca aceasta să nu fie minunat de scurtă, pot fi întâlnite practic zi de zi.

Vremea era absurd de frumoasă, soarele zglobiu şi călduros ilumina apele lacului, făcea pădurile să scânteieze. Vântul nu ofta, nici valurile nu şopteau, natura manifesta o lipsă de empatie aproape injurioasă. Totul respira tihnă, măreție şi calm. Aş fi putut oare trăi fericit ani la rând împreună cu Camille în această casă pierdută în mijlocul pădurii? Da, ştiam că da. Nevoia mea de relații sociale (dacă înțelegem prin asta alte relații decât cele amoroase), la început foarte anemică, devenise în decursul anilor aproape inexistentă. Era oare normal? E drept că prea puțin atrăgătorii strămoşi ai omenirii trăiau în triburi de câteva zeci de indivizi, şi că această formulă supraviețuise vreme îndelungată, atât la vânătorii-culegători, cât şi la primele populații agricole, când aduna oameni cât într-un sătuc. Trecuse însă ceva timp de-atunci, fusese inventat oraşul, cu consecința lui firească, singurătatea, căreia doar cuplul îi putea oferi cu adevărat o alternativă, nu ne vom mai întoarce nicicând la stadiul de trib, unii sociologi mai puțin ageri pretindeau că regăsesc noi triburi în aşa-numitele „familii recompuse“, poate că aşa era, dar, în ceea ce mă priveşte, nu văzusem niciodată familii recompuse, în schimb familii descompuse da, aproape că văzusem numai din astea, cu excepția, desigur, a cazurilor, de altfel numeroase, în care procesul de descompunere apărea încă din stadiul de cuplu, înainte de apariția copiilor. În privința procesului de recompunere, nu avusesem prilejul să-l văd în acțiune, „După ce inima şi-a cules roada / Viața ajunge un chin“ [70], cum bine spunea Baudelaire, povestea asta cu familiile recompuse nu era, după mine, decât o balivernă scârboasă, atunci când nu ascundea decât propagandă pură, optimistă şi postmodernă, defazată, dedicată membrilor CSP+ şi CSP++ [71], şi care nu răzbătea dincolo de Poarta Charenton. Aşadar, da, aş fi putut trăi doar cu Camille în casa aceea pierdută în mijlocul pădurii, aş fi văzut în fiecare dimineață soarele răsărind peste lac şi cred că, în măsura în care mi-era îngăduit, aş fi fost fericit. Dar, aşa cum se spune, soarta hotărâse altceva, aveam bagajele făcute şi puteam ajunge la Paris la începutul după-amiezii.

---

[70] Versuri din poemul Semper eadem.

[71] Siglă folosită mai ales în marketing şi în analizele economice, spre a desemna categoriile socioprofesionale cele mai favorizate din Franţa.

Am recunoscut-o fără greutate pe recepționera de la hotelul Mercure, şi m-a recunoscut la rândul ei. „V-ați întors?“, s-a interesat ea, iar eu am încuviințat cu o fărâmă de emoție, pentru că simțisem cu siguranță că voise să spună „V-ați întors *printre noi*?“, în ultima clipă se stăpânise, probabil că avea o înțelegere foarte strictă a familiarităților pe care şi le putea îngădui față de un client, fie el chiar un client fidel. Propoziția următoare: „Veți fi oaspetele nostru timp de o săptămână?“ mi se pare că era exact cea pe care o rostise cu câteva luni în urmă, cu prilejul primei mele şederi.

Am regăsit cu o încântare copilărească, de-a dreptul patetică, minuscula mea cameră de hotel, amenajarea ei funcțională şi iscusită, şi mi-am reluat încă de a doua zi traseele cotidiene care mă duceau de la braseria O'Jules la Carrefour City, trecând pe strada Abel-Hovelacque, continuând pe un scurt segment din bulevardul Gobelins, înainte de intersecția finală care mă ducea spre bulevardul Sœur-Rosalie. Totuşi, se schimbase ceva în atmosfera generală, trecuse un an sau pe-aproape şi ne aflam la începutul lunii mai, o lună deosebit de plăcută, ca o prevestire a verii. În mod normal ar fi trebuit să simt un fel de dorință, un minim impuls față de toate fetele acelea în fuste scurte sau în *leggings* mulați, care stăteau lângă mine la mese în braseria O'Jules, şi care comandau cafele făcându-şi poate confidențe amoroase, ceea ce era mult mai probabil decât să-şi fi comparat planurile de asigurare pentru viață. Cu toate astea nu simțeam nimic, cu desăvârşire nimic, deşi făceam teoretic parte din aceeaşi specie, trebuia să am grijă de povestea aia cu dozajul hormonal, doctorul Azote îmi ceruse să-i trimit o copie după rezultatul analizelor.

L-am sunat trei zile mai târziu, părea încurcat.

— Ştiți, e ciudat… Dacă nu vă deranjează, aş vrea să-mi consult un coleg. Stabilim o întâlnire peste o săptămână?

Mi-am notat în agendă, fără să comentez, data propusă. Atunci când un medic îți spune că a observat ceva ciudat în rezultatele unei analize, s-ar cuveni măcar să fii străbătut de un fior de nelinişte; nu era cazul meu. Imediat ce am închis telefonul, mi-am spus că aş fi putut cel puțin să mimez îngrijorarea, mă rog, să par interesat, probabil că asta aştepta de la mine. Dacă nu cumva, mi-am spus ulterior, chiar nu pricepuse în ce hal sunt; ceea ce era cam aiurea.

Întâlnirea fusese stabilită pentru 19.30, lunea următoare, presupun că era ultima consultație din ziua aceea, mă întreb chiar dacă nu-şi prelungise programul. Părea istovit, şi-a aprins o țigară Camel, după care mi-a oferit şi mie una – parcă eram un condamnat la moarte. Am văzut că mâzgălise nişte calcule pe foaia cu rezultatele analizelor.

— Bun, mi-a zis, nivelul testosteronului este cât se poate de scăzut, mă aşteptam, de vină e Captorix-ul. În plus însă, nivelul de cortizol e foarte ridicat, e incredibil cât de mult cortizol secretați. De fapt… pot să vă vorbesc deschis?

I-am răspuns că da, că ăsta fusese tonul discuțiilor noastre de până atunci, deschis.

— Ei bine, dacă stau să mă gândesc – a şovăit totuşi, iar buzele i-au tremurat uşor înainte să continue –, am impresia că, pur şi simplu, sunteți pe cale să muriți de amărăciune.

— E oare posibil aşa ceva, să mori de amărăciune, cum adică? a fost singurul răspuns care mi-a trecut prin minte.

— Bun, nu e foarte ştiințific ca terminologie, dar e bine să spunem lucrurilor pe nume. În sfârşit, nu tristețea o să vă răpună, nu direct. Bănuiesc că ați început să vă îngrăşați…

— Da, cred, n-am băgat prea bine de seamă, dar aşa mi se pare.

— Aşa se-ntâmplă cu cortizolul, o să luați din ce în ce mai mult în greutate, o să deveniți obez. Iar când eşti obez bolile mortale apar cu duiumul, ai de unde-alege. Cortizolul m-a făcut să-mi schimb părerea despre tratamentul dumneavoastră. Ezitam să vă îndemn să opriți cura de Captorix, de teama creşterii cortizolului; acum însă, cinstit vorbind, nu văd cum ar putea să mai crească.

— Prin urmare, mă sfătuiți să încetez să iau Captorix?

— Păi… alegerea nu-i simplă. Dacă spuneți stop, vi se întoarce depresia, şi se-ntoarce mult mai violent, o să ajungeți o legumă. Pe de altă parte, dacă veți continua, puteți pune cruce activității sexuale. Soluția ar fi să menținem serotonina la un nivel corect – din punctul ăsta de vedere, sunteți în regulă –, dar scăzând cortizolul şi, poate, sporind dopamina şi endorfinele, aşa ar fi ideal. Am însă impresia că nu sunt prea clar, vă e bine, mă mai urmăriți?

— Nu foarte atent, ca să fiu cinstit.

— Bun…

A aruncat din nou o privire peste foaie, o privire cam rătăcită, îmi lăsa impresia că nu prea mai crede în propriile socoteli, după care şi-a ridicat ochii spre mine şi mi-a zis:

— La curve v-ați gândit?

Am rămas cu gura căscată, şi, neîndoios, gura mi s-a deschis la propriu, probabil că i-am dat impresia că sunt complet năuc, fiindcă a continuat:

— Mă rog, acum se numesc *escorte*, dar tot aia e. Cred că pe plan financiar nu sunteți strâmtorat, nu?

I-am confirmat că, măcar din acest punct de vedere, lucrurile erau deocamdată în ordine.

— Aha – mi-a părut oarecum înveselit de reacția mea –, să știți că unele nu sunt rele deloc. Ca să fim cinstiți, asta e însă excepția, cele mai multe sunt nişte maşini de făcut bani în stare pură, şi în plus se simt obligate să joace comedia pasiunii, a plăcerii, a iubirii şi a mai ştiu eu ce, poate că le merge cu indivizi foarte necopți şi foarte tâmpiți, dar nu cu oameni ca noi (dorise probabil să spună „ca dumneavoastră“, dar până la urmă a zis „ca noi“, era uluitor doctorul ăsta). Pe scurt, chestia asta nouă nu ne poate decât spori disperarea. Totuşi, e plăcut să ți-o tragi, iar dacă poți să ți-o tragi cu fete ca lumea, e şi mai bine, presupun însă că ştiți asta. Pe scurt, a continuat el, pe scurt, v-am pregătit o mică listă…

A scos dintr-un sertar al biroului o foaie A4 pe care erau scrise trei prenume: Samantha, Tim şi Alice; fiecare nume era urmat de un număr de mobil.

— N-are rost să le spuneți că sunați din partea mea. Mă rog, ba da, până la urmă mai bine le spuneți, fetele sunt suspicioase, trebuie înțelese, au o meserie grea.

Mi-a trebuit oarece timp ca să-mi revin din uimire. Într-un anume sens, era de înțeles, doctorii nu pot să le descurce pe toate, e nevoie de un strop de plăcere ca să trăieşti, ca să pui un picior înaintea celuilalt, cum se zice, în fine, chestia cu escortele era totuşi surprinzătoare, aşa că am tăcut, până şi lui i-au trebuit câteva minute ca să continue (nu mai circula nimic pe strada Athènes, tăcerea din cameră era acum desăvârşită):

— Nu sunt un adept al morții. În general, moartea nu-mi place deloc. Bine, desigur, există cazuri… (a făcut un gest imprecis, nerăbdător, de parcă ar fi vrut să măture o obiecție recurentă şi stupidă), există câteva cazuri când reprezintă cea mai bună soluție, cazuri de altfel foarte rare, mult mai rare decât se spune, morfina funcționează aproape de fiecare dată, pentru situațiile rarisime de intoleranță la morfină rămâne hipnoza, dar n-ați ajuns încă acolo, Doamne Dumnezeule, n-aveți nici măcar cincizeci de ani! Trebuie să ştiți un şpil, dacă ați fi în Belgia sau în Olanda şi ați cere să fiți eutanasiat, la halul de depresie în care sunteți, ați primi aprobarea fără probleme. Eu, însă, sunt medic. Şi dacă vine la mine un tip şi-mi spune: „Sunt deprimat, vreau să-mi zbor creierii“, ați vrea să-i răspund „OK, zboară-ți-i, îți dau o mână de ajutor“? Ei bine, nu, îmi pare rău, dar nu de-asta am făcut medicina.

I-am declarat că n-aveam, deocamdată, nici cea mai mică intenție să mă duc în Belgia sau în Olanda. Mi s-a părut că l-am liniştit, cred că aştepta cu adevărat de la mine o astfel de mărturisire, chiar în asemenea hal

ajunsesem, chiar se vedea cu ochiul liber? Îi înțelesesem cât de cât explicațiile, însă rămăsese totuşi un aspect pe care nu-l desluşeam, aşa încât l-am întrebat: era oare sexualitatea singurul mod prin care putea fi diminuată secreția excesivă de cortizol?

— Nu, nicidecum. Cortizolul este adesea supranumit hormon al stresului, şi pe bună dreptate. Călugării, de pildă, am impresia că secretă foarte puțin cortizol; dar asta chiar nu mai ține de specialitatea mea. Şi-atunci, ştiu, poată să pară straniu că vă consider stresat în condițiile în care nu faceți deloc sex, dar cifrele asta spun – a bătut puternic cu palma peste foaia mea de analize –, sunteți stresat într-un hal fără de hal, parcă ați fi pradă unui *burnout*, parcă ați arde din interior. În fine. Genul ăsta de chestii e greu de explicat. Ca să nu mai spun că s-a făcut târziu…

Mi-am verificat ceasul, era într-adevăr trecut de ora 21.00, chiar abuzasem de timpul lui, mi se făcuse şi foame, mi-a trecut repede prin cap că aş fi putut să cinez la Mollard, ca pe vremea când eram cu Camille, dar imediat ideea a fost alungată de un frison de groază, în mod limpede eram un mare idiot.

— Prin urmare, a conchis el, am să vă dau o rețetă pentru Captorix de 10 mg, în cazul că veți hotărî să abandonați cura –, pentru că, repet, nu e recomandată o întrerupere bruscă. În acelaşi timp, nu are rost să complicăm prea tare protocolul: rămâneți două săptămâni la doza de 10 mg, apoi zero. Nu vă ascund, ar putea fi dificil, pentru că stați de multă vreme sub antidepresive. O să fie greu, dar cred că asta e soluția…

Înainte să plec, mi-a strâns îndelung mâna. Mi-ar fi plăcut să spun ceva, să găsesc o formulă care să-mi exprime recunoştința şi admirația, am căutat energic o idee timp de treizeci de secunde, cât mi-am pus paltonul şi cât mi-a luat să ajung până la uşă: dar, nici de data asta, nu mi-am găsit cuvintele.

Au trecut două ori poate trei luni, aveam adesea sub ochi rețeta pentru 10 mg, care trebuia să mă facă să renunț; mai aveam şi hârtia A4 cu numerele de telefon ale celor trei dame de companie; nu făceam nimic toată ziua, cu excepția privitului la televizor. Îl aprindeam când îmi isprăveam mica plimbare, puțin după prânz, şi, de fapt, nu-l stingeam niciodată, avea un dispozitiv ecologic de economisire a energiei care mă silea să apăs ceas de ceas pe tasta OK, prin urmare apăsam ceas de ceas, până când somnul îmi aducea o efemeră eliberare. Îl aprindeam din nou puțin după ora opt, dezbaterile de la *Politique matin* mă ajutau indiscutabil la spălat, la drept vorbind nu puteam pretinde că înțelegeam totul, confundam mereu La République en marche [72] cu La France insoumise [73], de fapt semănau uşor, amândouă denumirile comunicau o senzație de energie aproape insuportabilă, însă tocmai asta mă ajuta: în loc să tăbar direct pe sticla de Grand Marnier, îmi plimbam buretele cu săpun pe tot trupul şi curând eram pregătit pentru plimbărică.

Restul programelor era mai confuz, mă îmbătam încet, zapând cumpătat, cu impresia persistentă că trec de la o emisiune culinară la alta, emisiunile culinare se înmulțiseră considerabil – în vreme ce erotismul dispărea de pe cele mai multe canale. Franța, şi poate întreg Occidentul, era fără îndoială pe cale să se întoarcă la *stadiul oral*, ca să mă exprim în termenii escrocheriei austriece. Şi eu o apucasem, fără îndoială, pe acelaşi drum, mă îngrăşam încet, iar alternativa sexuală se adeverea foarte neclară. Şi nu eram singurul în această situație, mai rămăseseră desigur pe lume *curvari* şi femei *rele de muscă*, dar asta ajunsese un *hobby*, un *hobby* restrâns şi special, rezervat unei elite (elită din care, după cum mi-am amintit în grabă într-o dimineață la O'Jules, şi a fost cu siguranță ultima oară când m-am mai gândit la ea, făcuse parte şi Yuzu), într-un anume sens ne întorseserăm în secolul XVII, când libertinajul era rezervat unei aristocrații pestrițe, conferită otova de originea socială, de avere şi de frumusețe.

Mai erau poate şi tinerii, mă rog, anumiți tineri, care făceau parte, doar prin frumusețea lor, dintr-o aristocrație a frumuseții, şi care mai credeau poate în ea încă un număr de ani, între doi şi cinci, cu siguranță mai puțini de zece; ne aflam la începutul lui iunie şi, cum mergeam în fiecare dimineață la cafenea, n-aveam cum să nu constat: fetele ieşeau din discuție, fetele se aflau în continuare aici, în vreme ce femeile de treizeci şi

[72] Cunoscut mai ales sub forma abreviată En marche, un partid politic social-liberal francez, lansat de Emmanuel Macron în 2016.

[73] În traducere: Franţa nesupusă. Partid înfiinţat în 2016 şi care l-a avut drept candidat la prezidenţialele din 2017 pe Jean-Luc Mélenchon.

de patruzeci de ani renunțaseră masiv, iar pariziana „distinsă şi sexy“ rămăsese doar un mit lipsit de consistență, în fine, în plină dispariție a libidoului occidental, fetele, ascultând, cred, de un irepresibil impuls hormonal, continuau să cheme bărbatul la ordinul perpetuării speciei, n-aveai în mod obiectiv ce să le reproşezi, îşi încrucişau picioarele la momentul potrivit atunci când stăteau la masă la O'Jules, la câțiva metri de mine, uneori chiar se lăsau pradă unor fandoseli delicioase, lingându-şi degetele atunci când degustau un cornet de înghețată cu fistic şi vanilie, în fine, îşi îndeplineau mai mult decât onest munca de erotizare a vieții, se aflau acolo, în schimb eu nu mai eram, nici pentru ele nici pentru altcineva, şi nici n-aveam de gând să mai fiu.

La începutul serii, în preajma orei de începere a emisiunii *Questions pour un champion* [74], mă simțeam străbătut de chinuitoare gânduri de autocompătimire. Îmi revenea în minte doctorul Azote, omul ăsta se purta oare aşa cu toți pacienții, nu am habar, dar dacă o făcea, era un sfânt, şi mă gândeam de asemenea la Aymeric, dar lucrurile se schimbaseră, îmbătrânisem destul de serios, n-aveam să-l invit pe doctorul Azote la mine ca să ascultăm discuri, între noi nu s-ar lega nici o prietenie, epoca relațiilor umane era depăşită, pentru mine în orice caz.

[74] Joc televizat francez, difuzat neîntrerupt din 1988 pe canalul France 3.

Mă aflam deci în această stare stabilizată, chiar dacă posomorâtă, când recepționera mi-a dat o veste destul de proastă. Era luni dimineață, mă pregăteam, ca în fiecare zi, s-o apuc spre O'Jules, eram nepăsător, ba chiar încercam o oarecare satisfacție la ideea că încep o nouă săptămână, când m-a oprit recepționera cu un „Domnule…" discret. Dorea să mă informeze, trebuia să mă informeze, era neplăcuta ei datorie să mă informeze că hotelul avea în curând să fie 100% pentru nefumători, astea erau noile reglementări, mi-a zis ea, hotărârea fusese luată la nivelul grupului hotelier, nu aveau cum să se sustragă. Era neplăcut, i-am spus, mă vedeam nevoit să-mi cumpăr un apartament, însă chiar dacă l-aş fi cumpărat pe cel dintâi care-mi ieşea în cale, formalitățile aveau să dureze, în zilele noastre sunt necesare o grămadă de diagnostice, performanță energetică, amprenta de carbon şi tot soiul de alte chestii, în sfârşit, o să-mi ia luni de zile, cel puțin două sau trei, înainte să mă pot muta definitiv.

M-a privit nedumerită, de parcă n-ar fi înțeles bine, avea nevoie să-i confirm: voi cumpăra un apartament pentru că nu mai puteam sta la hotel, nu? Asta era problema?

Ei bine, da, asta era, ce-aş fi putut să-i zic? Apar momente când renunți la pudoare, pur şi simplu nu mai e nimic de făcut. Asta era problema. Mă privea fix în ochi, îi citeam compătimirea pe chip, vedeam cum îi alterează treptat trăsăturile, speram doar să n-o apuce plânsul, era o fată de treabă, cu siguranță, sunt convins că prietenul ei era fericit, ce-ar fi putut ea să facă? Ce putem noi, cu toții, să facem pe lumea asta?

Avea să vorbească cu şeful ei, mi-a spus, avea să-i vorbească chiar în dimineața aceea, era sigură că se va găsi o soluție. La plecare i-am zâmbit larg, era un zâmbet cât se poate de sincer, ca un semn de prietenie, dar şi, în acelaşi timp, ca un imbold spre un optimism eroic – lucrurile aveau să se dreagă, aveam să mă descurc –, cât se poate de prefăcut. Lucrurile n-aveau să se rezolve, iar eu n-aveam să mă descurc, ştiam prea bine.

Tocmai mă uitam la Gérard Depardieu picând pe spate în fața felului cum se fabricau cârnații în Puglia, atunci când m-a chemat la el respectivul şef. Aspectul lui m-a surprins, semăna mai degrabă cu Bernard Kouchner, sau, la modul mai general, cu un medic de misiune umanitară, decât cu administratorul unui hotel Mercure; nu pricepeam cum de putuseră însărcinările zilnice să-i sape pe față asemenea riduri de expresie, cum de era atât de bronzat. Probabil că, în weekend, făcea trekking extrem, asta trebuie să fi fost explicația. M-a întâmpinat aprinzându-şi o Gitane, mi-a oferit şi mie una.

— Audrey mi-a explicat situația dumneavoastră, a început el.

Prin urmare o chema Audrey. Omul părea stânjenit în prezența mea, îi era greu să mă privească în ochi – e firesc, când ai de-a face cu un condamnat, nu ştii niciodată cum să te porți, mă rog, bărbații nu ştiu niciodată, femeile uneori ştiu, dar destul de rar.

— Ne înțelegem noi, a continuat. O să am sigur o inspecție, dar nu imediat, cred că în vreo şase luni minimum, dar cel mai probabil într-un an. Ați avea timp să găsiți o soluție…

Am încuviințat, i-am confirmat că voi pleca în cel mult trei sau patru luni. Şi cu asta basta, nu mai aveam ce să ne spunem. Mă ajutase. Înainte să plec, i-am mulțumit, m-a asigurat că n-a fost cine ştie ce, măcar atât să facă şi el, am simțit că avea chef să se pornească într-un atac la adresa tembelilor ăstora care ne amărăsc viața, dar până la urmă a tăcut, vituperase de prea multe ori pe tema asta şi ştia că e de pomană, tembelii erau mai tari. Înainte să ies pe uşă, m-am scuzat pentru deranj şi, în clipa când rosteam aceste vorbe banale, am înțeles că, de-acum, viața mea se va rezuma la asta: să-mi cer scuze pentru deranj. Mă aflam deci în situația animalului îmbătrânit, vătămat şi care, simțind cum i se apropie moartea, îşi caută un adăpost ca să-şi încheie socotelile. În atari împrejurări, nevoile de amenajare sunt restrânse: e de ajuns un pat, când ştii că nu ai cum să te mai ridici din el; nu e nevoie de mese, de canapele sau de fotolii, n-ar fi decât accesorii inutile, chiar dureroase, ale unei vieți sociale care nicicând nu va mai exista. Un televizor e de folos, televiziunea te destinde. Aşa încât m-aş fi orientat mai degrabă către o garsonieră – sigur, o garsonieră mai spațioasă, ca să am unde să mă mişc.

Problema cartierului s-a dovedit mai anevoioasă. De-a lungul timpului, îmi pusesem la punct o mică rețea de medici, fiecăruia îi era repartizată supravegherea unuia dintre organele mele, ca să fiu scutit de suferințe exagerate la ceasul când aveam să mor. Majoritatea dădeau consultații în arondismentul 5 din Paris, rămăsesem credincios vieții mele din urmă, vieții mele medicale, adevăratei mele vieți, în cartierul unde îmi făcusem studiile, în cartierul tinereții mele, al vieții la care năzuisem. Mi se părea logic să încerc să mă apropii de medicii mei, adică de principalii mei interlocutori de-acum încolo. Deplasările până la cabinetele lor erau oarecum aseptizate, făcute inofensive de obiectivul lor medical. Dimpotrivă, să trăieşti în acelaşi cartier ar fi însemnat, mi-am dat seama încă de la începutul căutărilor mele imobiliare, o imensă greşeală.

Prima garsonieră pe care am vizitat-o, pe strada Laromiguière, era plăcută: tavan înalt, lumină, dădea spre o curte mare şi înverzită, prețul era desigur mare, dar puteam, cred, să mi-l permit, mă rog, nu eram prea sigur, însă mă hotărâsem să închei afacerea, când, ajungând în strada Lhomond,

m-am simțit năpădit de un val de tristețe, copleşitor, care mi-a tăiat răsuflarea, abia de mai puteam să respir şi picioarele mi se împleticeau, am fost nevoit să mă adăpostesc în prima cafenea care mi-a ieşit în cale, ceea ce n-a lămurit problema, ci dimpotrivă, mi-am dat imediat seama că era una dintre cafenelele pe care le frecventam în studenție, mersesem fără îndoială acolo cu Kate, nu se schimbase mare lucru înăuntru. Am cerut de mâncare, o omletă cu cartofi şi trei beri Leffe m-au ajutat să-mi revin uşor în fire, da, Occidentul se întorcea la stadiul oral, şi înțelegeam că trebuia s-o facă, credeam că, în clipa când am părăsit localul, scăpasem, dar am luat totul de la capăt când am intrat pe strada Mouffetard, drumul se preschimba într-o Golgotă, de data asta au năvălit imaginile cu Camille, bucuria ei copilărească în momentul în care mergeam la cumpărături duminică dimineața, uluirea ei în fața sparanghelului, brânzeturilor, legumelor exotice, homarilor vii, drumul meu spre stația de metrou Monge a durat mai mult de douăzeci de minute, mă clătinam ca un moşneag şi oftam de nevoință, de oful acela de nepriceput al bătrânilor şi care nu e nimic altceva decât povara vieții. Arondismentul 5 trebuia exclus, fără doar şi poate.

Aşa încât am început o coborâre progresivă de-a lungul liniei 7 de metrou, coborâre însoțită de o scădere corespunzătoare a prețurilor, şi m-am trezit, cu uimire, la începutul lunii iulie, că vizitez o garsonieră de pe bulevardul Sœur-Rosalie, aflată aproape în fața hotelului Mercure. Am renunțat la ea, chiar în momentul când mi-am dat seama că, undeva în adâncul sufletului, întrețineam gândul nerostit de a rămâne în contact cu Audrey, Doamne, cât de greu e să-ți înfrângi speranța, cât de dârză şi de vicleană poate fi, oare toți oamenii sunt la fel?

Trebuia să cobor, să cobor şi mai spre sud, să alung cât mai departe orice aspirație către o posibilă viață, era singura cale de scăpare, şi, copleşit de această stare de spirit, am pornit să vizitez turnurile înşirate între poarta Choisy şi poarta Ivry. Căutam probabil golul, albul, lipsa decorului; locurile corespundeau aproape ideal cu această căutare, când locuiai într-un astfel de turn însemna că locuieşti nicăieri, de fapt nu chiar nicăieri, să zicem foarte aproape de nicăieri. Prețul pe metrul pătrat ajungea, de altfel, în aceste zone locuite de funcționărime, cât se poate de accesibil, cu bugetul pe care-l prevăzusem aş fi putut cumpăra un apartament cu două sau chiar trei camere, dar ce anume să fac cu el?

Toate blocurile-turn semănau între ele, iar garsonierele aşijderea, cred că am ales-o pe cea mai goală, pe cea mai liniştită, pe cea mai sobră, aflată într-un turn absolut anonim, sunt convins că mutarea mea aici avea să treacă neobservată, că nu va stârni nici un comentariu – cum nu va

stârni nici decesul meu. Vecinii, în principal chinezi, aveau să-mi asigure indiferență şi civilitate. Priveliştea de la ferestre era inutil de generoasă, se întindea peste periferia sudică – în depărtare se zăreau Massy şi, probabil, Corbeil-Essonnes; dar asta n-avea mare însemnătate, pentru că existau storuri, pe care îmi propuneam, chiar a doua zi după mutare, să le cobor pentru totdeauna. Exista şi o ghenă, ceea ce m-a cucerit definitiv; folosind, pe de-o parte, sistemul de evacuare a gunoiului şi, pe de alta, noul serviciu de livrări alimentare creat de Amazon, aveam să mă bucur de o autonomie aproape perfectă.

Plecarea de la hotelul Mercure a fost, în mod ciudat, un moment dificil, mai cu seamă din pricina micuței Audrey, avea ochii în lacrimi, dar, în acelaşi timp, ce puteam să fac, dacă nu era în stare să îndure asta, nu va fi în stare să îndure nimic în viață, avea cel mult douăzeci şi cinci de ani, trebuia să se mai călească. Aşa că am sărutat-o pe obraz, apoi am mai pupat-o o dată, şi încă o dată, participa la pupături cu tot sufletul, m-a strâns chiar în brațe, scurt, şi apoi gata, îmi sosise taxiul la intrarea în hotel.

Mutarea a fost uşoară, am găsit repede nişte mobile, mi-am reînnoit abonamentul la SFR, eram hotărât să rămân fidel acestui operator, fidel până la sfârşitul zilelor mele, era unul din lucrurile pe care le învățasem de la viață. După câteva săptămâni mi-am dat seama că oferta lor de canale sportive mă interesa mai puțin, îmbătrâneam, era normal să fiu mai puțin sportiv. Rămâneau totuşi, în buchetul SFR, destule giuvaieruri, mai ales în zona culinară, ajunsesem un bătrânel rotofei, un filozof epicureic, de ce nu, de fapt lui Epicur numai la asta îi stătea capul, nu-i aşa? Pe de altă parte, un coltuc de pâine uscată cu un firicel de ulei de măsline era cam sărăcăcios, aveam nevoie de medalioane de homar şi de scoici Saint-Jacques asortate cu legume, eram un decadent, nu un bulangiu grec de la țară.

Spre jumătatea lui octombrie am început să mă cam satur de emisiunile culinare, deşi erau ireproşabile, şi acesta a fost adevăratul început al prăbuşirii mele. Mă străduiam să fiu preocupat de dezbaterile de grup, dar a durat puțin şi a fost dezamăgitor: conformismul exagerat al participanților, lamentabila uniformitate a indignărilor şi entuziasmelor lor devenise atât de puternică, încât puteam de-acum să le prevăd punctul de vedere nu doar în linii mari, ci cu de-amănuntul, până la ultimul cuvânt, editorialiştii şi marii observatori defilau ca nişte găunoase marionete europene, după cretini urmau alți cretini, care se felicitau unii pe alții pentru justețea şi moralitatea pozițiilor, aş fi putut să le scriu eu dialogurile, aşa că până la urmă am închis definitiv televizorul, dacă aş fi avut puterea să continui m-aş fi posomorât şi mai tare.

Îmi propusesem mai de mult să citesc *Muntele vrăjit* al lui Thomas Mann, presimțeam că e o carte funebră, dar la urma urmei asta se potrivea cu situația mea, acum venise momentul potrivit. M-am cufundat aşadar în lectură, la început cu entuziasm, apoi cu tot mai multe rețineri. Chiar dacă dimensiunile şi ambițiile erau sensibil mai mari în această ultimă operă, sensul ei fundamental era de fapt acelaşi ca în *Moarte la Veneția*. Ca şi bătrânul imbecil de Goethe (umanist neamț cu aplecări mediteraneene, unul dintre cei mai siniştri pisălogi ai literaturii universale), ca şi eroul său Aschenbach (mult mai simpatic totuşi), Thomas Mann, Thomas Mann însuşi, şi asta era nespus de grav, fusese incapabil să scape de fascinația tinereții şi a frumuseții, pe care în ultimă instanță le aşezase mai presus de orice, mai presus de virtuțile intelectuale şi morale şi în care, dacă stai să te gândeşti, se bălăcise el însuşi fără cea mai mică jenă. Toată cultura lumii, aşadar, nu slujea la nimic, toată cultura lumii nu aducea nici un beneficiu moral şi nici un alt avantaj, pentru că în aceeaşi perioadă, exact în aceeaşi perioadă, Marcel Proust conchidea, în încheierea *Timpului pierdut*, cu o

remarcabilă onestitate, că nu doar relațiile mondene, ci şi acelea de prietenie nu ofereau nimic substanțial, că erau pur şi simplu pierdere de vreme, şi că scriitorul, spre deosebire de ceea ce credeau oamenii de lume, nu avea nicidecum nevoie de conversații intelectuale, ci de „iubiri uşurele cu fetele în floare“. Ajuns în acest stadiu al argumentației, doresc cu tărie să înlocuiesc „fetele în floare“ prin „tinere cu păsărici umede“; mi se pare că asta va contribui la limpezimea dezbaterii, fără să dăuneze poeziei sale (ce poate fi mai frumos, mai poetic decât o păsărică începând să se umezească? Înainte să răspundeți, vă cer să vă gândiți serios. O mătărângă care-şi începe ascensiunea spre înalt? Posibil. Aidoma multor lucruri de pe lumea asta, depinde de unghiul sexual din care priveşti).

Marcel Proust şi Thomas Mann, ca să mă întorc la subiect, stăpâneau de pomană toată cultura lumii, degeaba se aflau (în acest impresionant început de secol XX, care sintetiza, singur, opt veacuri şi mai bine de cultură europeană) în fruntea întregii cunoaşteri şi inteligențe umane, degeaba reprezentau, fiecare în parte, piscurile civilizațiilor franceză şi germană, adică al celor mai rafinate, profunde şi strălucite civilizații din vremea lor, pentru că erau gata să facă sluj, pentru că rămăseseră la cheremul oricărei tinere păsărici umezite sau al oricărei tinere scule învârtoşate voiniceşte – în funcție de preferințele personale, Thomas Mann rămânând în această privință pe muchie de cuțit, iar Proust, până la urmă, nefiind nici el mult mai hotărât. Sfârşitul romanului *Muntele vrăjit* era prin urmare şi mai trist decât părea la o primă lectură; nu însemna doar – prin scufundarea din 1914 într-un război pe cât de absurd, pe atât de ucigaş, a două dintre cele mai avansate civilizații ale epocii – falimentul oricărei idei de cultură europeană; prin victoria finală a atracției animalice, însemna şi sfârşitul definitiv al oricărei civilizații, al oricărei culturi. O partidă de limbi l-ar fi împins pe Thomas Mann *să se îndrăgostească lulea*; Rihanna l-ar fi făcut pe Proust să devină *exhibiționist*; aceşti doi autori, culmi ale literaturilor din țările lor, nu erau, ca s-o spun altfel, nişte bărbați onorabili, s-ar fi cuvenit să mergem mult mai înainte, în timp, la începutul secolului XIX, poate, pe vremea copilăriei romantismului, ca să respirăm un aer mai salubru şi mai pur.

Totuşi, până şi puritatea asta era discutabilă, Lamartine nu era, în fond, decât un fel de Elvis Presley, prin lirismul său avea puterea *să le înnebunească pe gagici*, dar măcar aceste cuceriri erau făcute în numele lirismului pur, Lamartine s-a bâțâit cu mai multă moderație decât Elvis, în fine, aşa bănuiesc, ar trebui să putem cerceta nişte documente video inexistente la vremea aceea, oricum asta n-are vreo prea mare importanță, lumea aceea era oricum moartă, era moartă pentru mine şi nu doar pentru

mine, era pur şi simplu moartă. Până la urmă mi-am găsit o oarecare alinare în lectura mai accesibilă a lui Conan Doyle. În afara seriei cu Sherlock Holmes, Conan Doyle era autor al unui număr impresionant de nuvele, constant agreabile la citit şi adesea de-a dreptul palpitante, fusese întreaga viață un excelent *page turner* şi rămăsese probabil cel mai bun din întreaga istorie literară mondială, dar asta nu atârna prea mult în propriii săi ochi, nu în asta stătea mesajul lui, adevărul lui Conan Doyle era dat de faptul că simțeai cum, în fiecare pagină, vibra protestul unui suflet ales, al unei inimi sincere şi bune. Cea mai emoționantă era fără îndoială atitudinea lui față de moarte: îndepărtat de credința creştină prin studiile sale medicale de un materialism deznădăjduitor, confruntat întreaga viață cu pierderi repetate, crude, inclusiv cu aceea a propriilor săi copii, sacrificați pe altarul demersurilor războinice ale Angliei, nu găsise altă soluție în afara spiritismului, speranță ultimă, mângâiere finală a tuturor celor care nu izbutesc nici să accepte moartea apropiaților, nici să adere la creştinism.

Lipsit de persoane apropiate, mi se părea că accept din ce în ce mai uşor ideea morții; desigur, mi-ar fi plăcut să fiu fericit, să fac parte dintr-o comunitate fericită, toți oamenii vor asta, însă, până la urmă, în acest stadiu toată discuția e pe lângă subiect. La începutul lui decembrie am cumpărat o imprimantă foto, precum şi vreo sută de cutii de hârtie Epson mată, format 10×15 cm. Pe unul din cei patru pereți ai garsonierei mele, la înălțime medie, se afla o fereastră largă, căreia îi țineam storurile trase şi, sub ea, un radiator mare. Al doilea perete era ocupat de pat, de o noptieră şi de două corpuri de bibliotecă, de înălțime mijlocie. Al treilea era aproape liber, cu excepția unei deschizături care ducea spre intrare şi care avea baia în dreapta, iar în stânga bucătăria. Doar cel de-al patrulea era integral disponibil. Mărginindu-mă, din comoditate, la ultimii doi, dispuneam de un spațiu de afişare de $16m^2$ ținând seamă de formatul de tipărire, 10×15 cm, puteam expune puțin peste o mie de fotografii. În laptop aveam ceva mai mult de trei mii, care reprezentau întreaga mea viață. Să aleg una din trei mi se părea rezonabil, chiar foarte rezonabil, şi astfel aveam impresia că trăisem mai degrabă bine.

(Se scursese totuşi destul de ciudat viața asta a mea, dacă te uitai mai de-aproape. De fapt, timp de mai mulți ani, după despărțirea de Camille, îmi spusesem că aveam să ne reîntâlnim, mai devreme sau mai târziu, că era inevitabil, câtă vreme ne iubeam, că trebuia să lăsăm, aşa cum se spune, lucrurile să se cicatrizeze, dar că eram încă tineri, că aveam toată viața înainte. Acum priveam îndărăt şi-mi dădeam seama că viața se isprăvise, că trecuse pe lângă noi fără să ne dea semne, că-şi reluase drumul cu discreție şi eleganță, cu blândețe, că-şi întorsese fața de la noi;

într-adevăr, dacă te uitai de-aproape, nu prea fusese lungă viața asta a noastră.)

Într-un anume sens, doream să înjgheb un perete de Facebook, însă doar pentru uz personal, un *wall* de Facebook care n-avea să fie văzut decât de mine – şi, pentru scurt timp, de angajatul agenției imobiliare care va trebui să-mi evalueze apartamentul după ce voi fi decedat: avea să fie uşor uimit, apoi avea să arunce totul la gunoi şi, fără îndoială, avea să comande o curățare a locului, ca să elimine urmele de lipici de pe ziduri.

Misiunea era lesnicioasă, mulțumită variilor funcții ale aparatelor moderne de fotografiat: fiecărei imagini îi erau asociate ora şi data când fusese făcută, nimic mai simplu decât o selecție pe aceste criterii. Dacă aş fi activat, pe aparatele mele succesive, funcția GPS, aş fi putut, de asemenea, să identific şi locurile; dar, la drept vorbind, asta mi se părea de prisos, îmi aminteam locurile prin care trecusem în viață, mi le aminteam chiar perfect, cu o precizie chirurgicală, inutilă. Aveam o memorie a datelor mai şovăitoare, datele erau lipsite de importanță, orice lucru care avusese loc avusese loc pentru vecie, acum îmi dădeam seama, dar era vorba despre o veşnicie ermetică, inaccesibilă.

Am pomenit în decursul acestei povestiri despre anumite fotografii, două în care apărea Camille, una în care era Kate. Existau şi altele, puțin peste trei mii, mult mai lipsite de interes, era surprinzător totuşi să vezi cât de mediocre erau pozele mele: clişee turistice, la Veneția sau la Florența, identice cu acelea ale altor mii de turişti, de ce mi se păruse oare nimerit să le fac? Ce mă îmboldise oare să imprim aceste imagini banale? Aveam totuşi să le lipesc, fiecare la locul ei, pe perete, fără să sper că vor elibera frumusețe ori înțelesuri; aveam însă să merg până la capăt, pentru că eram în stare s-o fac, material vorbind eram în stare s-o fac, era o îndeletnicire fizică la îndemână.

Aşadar, am făcut-o.

Până la urmă, am ajuns şi eu să fiu preocupat de costul utilităților. Era extraordinar de ridicat în blocurile-turn din arondismentul 13, lucru pe care nu-l prevăzusem şi care avea să-mi încurce planul de viață. Cu câteva luni în urmă (câteva luni doar? un an întreg, poate chiar doi? nu mai eram în stare să suprapun o cronologie peste viața mea, rămăseseră doar câteva imagini în mijlocul unui neant tulbure, cititorul atent va completa singur intervalul), pe scurt, în momentul când m-am hotărât să dispar, să plec definitiv de la Ministerul Agriculturii şi de lângă Yuzu, încă mai aveam senzația că sunt bogat şi că moştenirea părinților avea să-mi permită să trăiesc un timp nelimitat.

Acum, îmi rămăseseră în cont puțin mai mult de două sute de mii de euro. Desigur, nu se punea problema să plec în vacanță (ce să fac în vacanță? funboard? schi alpin? şi în ce loc? Pe vremuri, într-un club oarecare din Fuerteventura unde mă dusesem cu Camille, am întâlnit un individ care venise singur; lua masa singur, şi, era limpede, avea s-o ia la fel de singur până la sfârşitul sejurului; avea vreo treizeci de ani, mi se pare că era spaniol, nu arăta rău şi avea fără îndoială un statut social acceptabil, ți-l puteai închipui funcționar de ghişeu într-o bancă; curajul de care trebuia zilnic să dea dovadă, mai cu seamă la ora meselor, mă uluise, aproape că mă umpluse de groază). Nu aveam să plec nici în weekend, o terminasem cu hotelurile *de charme*, decât să mergi singur într-un hotel *de charme* mai bine-ți tragi un glonț în cap, fusesem serios năpădit de tristețe când a trebuit să-mi garez Mercedesul G 350 în locul acela de parcare sinistru, la al treilea nivel în subsol, care-mi fusese vândut împreună cu apartamentul, caldarâmul era ud şi respingător, aerul duhnea, pe jos erau risipite coji de legume: trist sfârşit pentru bătrânul meu G 350, recluziunea asta într-o parcare jegoasă şi lugubră, pentru el, care coborâse drumuri de munte, care străbătuse mlaştini, trecuse vaduri, el, care avea mai bine de 380 000 de km la bord şi care nu mă lăsase niciodată la greu.

N-aveam de gând nici să fac apel la escorte, de altfel pierdusem hârtia pe care mi-o dăduse doctorul Azote. Când am realizat asta, mi-am zis că o uitasem probabil în cameră la hotelul Mercure, şi-am fost o clipă îngrijorat la gândul că Audrey ar fi putut da de ea, şi că prețuirea de care mă bucuram în ochii ei ar fi putut suferi (dar, de fapt, ce-mi păsa atât? psihologia mea nu valora doi bani). Puteam, evident, să-i cer din nou numerele de telefon lui Azote sau, la fel de bine, puteam să le caut singur, erau site-uri pe Internet cu duiumul, dar mi se părea zadarnic: deocamdată nu se arăta nimic care să semene a erecție, sporadicele mele încercări de masturbare nu lăsau loc de îndoială, aşa că lumea s-a transformat într-o suprafață neutră, fără relief sau atracții şi, odată cu asta, cheltuielile mele

de funcționare s-au redus considerabil; nivelul întreținerii la bloc era însă atât de indecent de mare, încât, chiar dacă mă limitam la plăcerile moderate ale mâncării şi vinurilor, puteam să estimez că soldul meu bancar mai avea cel mult zece ani până să ajungă la zero.

Aveam de gând să întreprind totul în timpul nopții, ca să nu mă împiedice vederea betonului de pe esplanadă, nu prea aveam încredere în propriul meu curaj. Prevăzusem o desfăşurare rapidă şi curată a evenimentelor: la intrarea în camera principală era un comutator care îmi permitea să ridic storurile rulante în câteva clipe. Străduindu-mă să alung orice gând, mă îndreptam spre fereastră, deschideam geamurile, mă aplecam şi gata.

Multă vreme m-a paralizat gândul la timpul de cădere, mă imaginam plutind minute în şir prin spațiu, redevenind treptat conştient de inevitabila explozie a organelor în momentul impactului, de durerea absolută care avea să mă fulgere, din ce în ce mai copleşit, în fiecare secundă de cădere, de o spaimă cumplită, totală, care n-avea să fie nicicum alinată prin milostenia unui preafericit leşin.

Noroc că făcusem studii ştiințifice îndelungate: înălțimea *h* parcursă de un corp în cădere liberă într-un timp *t* era în realitate foarte exact calculată prin formula $h=1/2gt^2$, *g* fiind constanta gravitațională, ceea ce dădea un timp de cădere, pentru o înălțime *h*, de $\sqrt{2h/g}$. Ținând seamă de înălțimea imobilului (o sută de metri aproape exact) şi de faptul că rezistența aerului la asemenea înălțimi putea fi neglijată, asta însemna un timp de cădere de patru secunde şi jumătate, maximum cinci, dacă dorim neapărat să introducem şi rezistența aerului; cum se poate vedea, nu era cine ştie ce tragedie; cu câteva pahare de calvados în nas, nici măcar nu era sigur că voi avea timp suficient să gândesc. Ar exista cu siguranță mult mai multe sinucideri dacă lumea ar cunoaşte această cifră simplă: patru secunde şi jumătate. Aş atinge solul cu o viteză de 159 de km/oră, ceea ce e mai puțin agreabil ca perspectivă, dar asta e, nu de impactul cu solul mă temeam cel mai tare, ci de cădere, iar aici fizica stabilea cu certitudine că zborul meu avea să fie scurt.

Un deceniu însemna prea mult, suferințele mele ar fi atins, hăt înainte, un nivel insuportabil şi direct letal, şi în acelaşi timp nu mă vedeam lăsând o moştenire (cui, de altfel, s-o las, statului? ideea era extrem de neplăcută), trebuia, prin urmare, să sporesc ritmul cheltuielilor, era mai mult decât meschinărie, era de-a dreptul jalnic, dar nu puteam îndura perspectiva de a muri cu bani în cont. Aş fi putut să mă arăt generos, să-i ofer, dar cui? Paraliticilor, boschetarilor, migranților, orbilor? Că doar n-o să-mi dau mălaiul unor români. Mi s-a oferit puțin, aşa că nici eu nu prea aveam chef

să dau; bunătatea nu se dezvoltase în mine, procesul psihologic nu avusese loc, oamenii în general îmi deveniseră, dimpotrivă, din ce în ce mai indiferenți, ca să nu mai vorbesc de cazurile când le eram ostil pur şi simplu. Încercasem să mă apropii de câțiva indivizi din specia umană (dar mai ales de câteva individe, pentru că inițial mă atrăgeau mai tare, dar despre asta am mai pomenit), în sfârşit, cred că făcusem un număr normal, standard, mediu, de tentative, dar din diferite motive (pe care, de asemenea, le-am evocat) nimic nu se concretizase, nimic nu-mi îngăduise să cred că aveam un loc al meu ca să trăiesc, nici un mediu, nici un temei ca s-o fac.

Singura soluție ca să-mi diminuez soldul bancar era să continui să înfulec, să încerc să fiu preocupat de mâncăruri scumpe şi rafinate (trufe de Alba? homari din Maine?), sărisem de optzeci de kile, dar asta n-avea să influențeze timpul de cădere, aşa cum stabiliseră deja remarcabilele experiențe ale lui Galilei, realizate potrivit legendei din vârful turnului din Pisa, dar mai probabil vârful unui turn din Padova.

Turnul meu avea şi el nume de oraş italienesc (Ravenna? Ancona? Rimini?). Nu era nimic de râs în această coincidență, dar nu mi se părea absurd să încerc să-mi construiesc o atitudine amuzată, să tratez ca pe o glumă momentul când aveam să mă aplec peste fereastră, când aveam să mă las în voia gravitației, la urma urmei duhul şotiei nu era străin de ideea de moarte, nenumărați oameni mureau clipă de clipă şi reuşeau de minune, din prima încercare, fără să creeze probleme, ba unii au şi profitat ca să lase în urmă nişte *vorbe de spirit*.

Aveam să izbutesc, simțeam că sunt pe cale să izbutesc, intrasem în cea de pe urmă linie dreaptă. Pe rețetă îmi rămăseseră două luni de Captorix, trebuia desigur să mă întâlnesc pentru ultima oară cu doctorul Azote; de data asta trebuia să mint, să simulez o stare mai bună, să-l împiedic să mă mai salveze, să mă ducă la spital în regim de urgență sau mai ştiu eu ce; trebuia să mă arăt optimist şi sprințar, sigur, fără să exagerez, însuşirile mele actoriceşti erau limitate. N-avea să fie tocmai simplu, omul nu era deloc prost; însă abandonarea Captorix-ului, fie şi pentru o zi, nu era de luat în calcul. Suferința nu trebuie lăsată să crească dincolo de un anumit nivel, pentru că, altfel, te-apuci să dai pe gât lichid de desfundat chiuvete iar organele tale interne, alcătuite din aceleaşi substanțe care de obicei înfundă țevile de scurgere, se descompun cu nişte dureri atroce; sau te-arunci în fața metroului şi te trezeşti fără picioare şi cu boaşele ciopârțite, fără să fi murit.

E o mică pastilă albă, ovală, divizibilă.

Nu creează, nici nu transformă; interpretează. Ceea ce era definitiv devine trecător; ceea ce era ineluctabil devine întâmplător. Oferă o nouă interpretare a vieții – mai puțin bogată, mai artificială şi cu un anume grad de rigiditate. Nu propune nici o formă de fericire, şi nici vreo adevărată uşurare, acțiunea ei e de alt ordin: transformând viața într-un şir de formalități, îți îngăduie să-ți muți gândurile. Aşadar, îi ajută pe oameni să trăiască, sau, cel puțin, să nu moară – pentru o vreme.

Cu toate astea, moartea învinge până la urmă, scutul molecular se fisurează, procesul de dezagregare îşi reia cursul: asta li se-ntâmplă fără îndoială mai repede celor care n-au făcut niciodată parte din lume, care n-au dorit niciodată să trăiască, să iubească sau să fie iubiți; celor care au ştiut mereu că viața nu le e la îndemână. Aceştia, şi sunt în număr mare, nu au, cum se spune, după ce să le pară rău; nu sunt în această situație.

Aş fi putut să fac o femeie fericită. Mă rog, două; am spus care. Totul era limpede, nespus de limpede, încă de la început; dar n-am ținut seama de asta. Ne-am lăsat oare ispitiți de mirajul libertății individuale, al unei vieți deschise, cu infinite posibilități? Tot ce se poate; astfel de idei erau în armonie cu spiritul vremii; nu le-am formalizat, n-aveam chef de aşa ceva; ne-am mulțumit să ne supunem şi să ne lăsăm distruşi de ele; şi, apoi, vreme îndelungată, să suferim de pe urma lor.

De fapt, Dumnezeu are grijă de noi, se gândeşte la noi în fiece clipă şi, uneori, ne trasează directive foarte limpezi. Căldura iubirii care ne umflă pieptul şi e gata să ne taie respirația, iluminările, extazurile, toate cu neputință de explicat prin prisma naturii noastre biologice, a statutului nostru de simple primate, sunt semne foarte desluşite.

Înțeleg acum punctul de vedere al lui Christos, exasperarea lui repetată în fața inimilor care stau ferecate: toți primesc semne, dar nu țin seamă de ele. Chiar trebuie să-mi mai şi dau viața pentru toți amărâții ăştia? Chiar trebuie să fiu în halul ăsta de explicit?

S-ar părea că da.